This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

78. Bb. 321.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

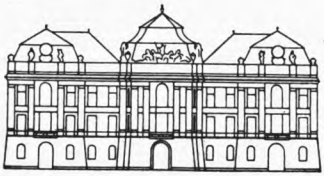

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

78.Bb.321

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NAVUCHANYE

VU

PRAVICZAH

SZAMOSZVOJNEH

VUGERZKEH

DOMIN IMBRIHA

Vszeh Pravicz Doktora, pri Velikeh Skolah Zagrebechkeh Dogodozpisza Pravicz Szamoszvojneh Vugerzkeh, y oveh izteh tak Varaskeh, kak y Zaglavneh Navuchitela Kralyevzkoga, Ochitnoga, Narednoga, Navuchitelov ovde Skol Velikeh Ztareshine, Obodvojega Szuda priszesnoga Pravdoprávnika, y Szlavne Varmegyie Zagrebechke Szudbenoga Ztola Priszednika.

KNIGA II.

OD

DUGOVANY.

VU ZAGREBU

z-Szlovami Ferenczа Suppan.

1 8 3 0.

Digitized by Google

Za Skodu Dobichek jemlyi, koji Glasza vumarja
Dobroga

Damnum adpellandum est, cum mala fama lucrum.

P. Syrus v. 63.

Digitized by Google

Imena Gozpodinov y Gozpode, chijeh Podpizka, po Pripadu Dobi odtetoga, Domorodzki Poszel, dusnomu Zpomenku takaj predaje.

A.

Andrassevich Josef Ludbreghzki V-Fiskal

B.

Bacho Boltek Kapelan vu Jaszki

Bujanovich Kar. Lieutenant Szl. Reg. Krisevechkoga.

C.

Czerovzky alit. Czerjak Jos.

Czulifay Imbrih Juraszor Szl. Varm. Zagr.

Czvetan Josef, Kapelan Shipachki.

D.

Dominich Sandor Veliki Szudecz Varm. Varasd. y Asheshor Varasd.y Zalad VV.

Draskovich Ivan Grof, od Trakostein, Komornik Kr. y Varm. tak Zagr. kak Krisevechke Szudb. Ztola Priszednik. 2

E.

Ebner Laczko Veliki Notar Varasha Varasd. y Varm. Varasd. Ash.

Erdödi Ivan Grof, Shekretar pri Prev. Tolu. Kr. Nameztnichk. Vug. Dvorzkem, y vishe Varm. Asheshor.

F.

Fabry Josef Plebanush Pribichki.

Folnegovich Ferencz Szl. Kapt. Zagr. Doktor.

G.

Gerleczy Julika Zemelyzka Gozp.

H.

Hundry Stefan Juraszor y chaztni V-Szudecz vu Varm. Zagr.

J.

Jambrechak Gregur Kaszner Biskupie Zagrab. Pokupzki.

Jankovich Notar. 2

K.

Kanatovich Ludvik Ladavecz Imanya Pokupje.

Kattkich Stefan Jazterbarzki Magizter y Notar.

Kerchelich Sándor Juraszor Szl. Varm. Zagr.

Kiss Ivan V-Szudecz Varm. Varasd. y Asheshor Szl. Varm. Zagr. y Varasd.

Klemenich Ivan Evang. Plebanush Krashichki.

Klemenich Stefan Pravdoznanya Poszlush. vu L. 2.

Koczianich Gyuro Prebendar Jazterbarzki

Digitized by Google

Koosz Janush Pravdoznanya Poszlushitel vu L. II.
Koosz Stefan Ekzaktor Szl. Varm. Zagrebchke.
Kovachich Josef Shenator Plemenitoga Varasha Zagrebechkoga.
Kovachich Martin Pervi Kantzelista, y Pravdih Chuvar Varasha Varasd.
Kukulyevich Anton Pervi V-Komesh Varm. Varasd. y Varm. Zagr. Varasd. Kris. Ztola Szudb. Prisz.

L.

Luef Ant. Aloyz. Varm. Varasd. Doktor y Ashesh.
Lukinich Josef Plebanush na Lyubeshchiczi.
Lust Vinczentz Fiskal vu Karlovczu.

M.

Mihalovich Anton de Mikloss Veröczke Varm. Asheshor.
Miklousich Josef Opid. Jaszke Szudecz.
Modich Fridrih Imanyih Kozteł Szvojnik.
Mràk Andrash Kapelan Turenzki.

O.

Orssich de Szlavetich Wilhelm Grof, Szudb. Ztola Varm. Varasd. Posechke, y Veröczke Priszednik.

P.

Pásztory Ludvik Varm. Varasd. Szudb. Ztola Priszednik.
Plohlin Imbrih V-Notàr Plem. Varasha Varasd.

R.

Reizer Ferencz Mudroznanztva Poszl. vu L. II.
Rizman Mihaly Szudecz Varash. Varasd. y Varm. Zagr. Varasd. y Kris. Ash.

S.

Schinczek Ferenez Prev. Tab. Banzke Juratush.
Sugel Stefan Plebanush Turenzki.
Szinkovich Josef Ekzaktor Varm. Varasd. y Varm. Var. Kris. Veröczke Ash.
Szladovich Komishar.
Szuchich Stefan Kapitan Pl. Varash. Varasd. Varm. Zagreb. Varasd. Kris. y Zala Asheshor.

T.

Tkalecz Ignatz Gozp. Zem.
Turkovich Josef Pravdoznanya Poszl. v. L. II.

V.

Vidale Florian Purgar y Tergovecz Zagrebechi.

Digitized by Google

KNIGA II.

NAVUCHANYA VU PRAVICZAH SZAMOSZVOJNEH VUGERZKEH.

Od

Dugovany y Pravicz nyihoveh.

§. 1.

Predversek ove

Predversek Pravicz drugi Dugovanyaszu, zato Knige II. Napisz Praviczam Dugovany dajesze, t. j. Dugovany Pravicze, vu Knigi ovoj razlagati, vezda je nashe Nakanenye, Kajti pako izto ono, chijega Pravicze znati hochemo, predi poznatisze ima, neg onoga iztoga Pravicze napervosze daju, odtud naj pervlye, Dugovanye kaj y kuliko verztno je, da chujemo.

§. 2.

Dugovanyaszu,

Dugovanye vu pravom Znamenuvanyu, szamo ono Bitje je, koje nit Pershona, nit Chin Pershone ni *a*). Zvan Bitja ovoga, Dugovanya vu shirjem Vzetju velijusze josh

1-ich Chini Pershon szamo varaski, zvan Tusbih (actiones). *

2-och Chini vszi Oszobih, takaj zaglavni *b*).

3-ich Ne szamo Chini, nego y izte Oszobe, vu naj shirshem Jemanyu Dugovanyeszu *c*).

Digitized by Google

* Mi Dugovanya, vu Razlaganya Pravicz nyihoveh, vu Razmevanyu ovem jemlyemo, ter vu Knigi ovoj od Pravicz II., zvan Naredbih oneh, koje z-Dugovanyi naj ztegnyeneshe takvemi barachu, szamo josh one, koje Pregreske varaske preganyaju, vuchili budemo. Szuprotivno Tusbe, Knige od Pravicz III., Pregreske pako zaglavne, Praviczam zaglavnem oztavlyajusze.

a) Heinec. Elem. Jur. Civ. L. 2. tit. 1. §. 312. *b*) de Martini de leg. nat. Pos. 149. *c*) Heinec. ond.

§. 3.

Tak Pravicz Bosanzkeh,

Jeszu pako jedna *Pravicz Bosanzkeh*, (Juris Divini), druga *Pravicz chlovechanzkeh*, (Juris humani). Ona* zpadaju na Szlushu Bosju, ali za zvershavati Pobosnozt; ova pako Potrebocham chlovechanzkem szluse. Pravicz Bosanzkeh drugaszu

1-ich *Bogu odluchena* (Sacrae), z-kojemi uprav Bogu szlusisze, y k-Podavanyu Sakramentuma, vu koju Potrebochu od Dvorjanikov Czirkve z-czirkvenem Obichajem poszvechujusze. v. P. Szveta Krizma, Czirkve, Oltari, Poszudja za Aldov meshni y. t. d.

2.och *Bogoztovne* religiosae: kojesze neposzvechuju, negosze ali blagoszavlyaju za Vsivanye pobosno, v. P. Czintori Kerschenikov, Oprava za Szlushu Bosju; ali y prez toga Prestimavanye duhovno vre vu szebi imaju, v. P. Oztatki Szveczev (Reliquiae Sanctorum), Kipi pobosni, Icones piae.

* Dugovanya vendar Czirkvenikov szim ne zpadaju, ar ovem za Haszen szamo vremenitu ona jeszu. Niti vszako Szveto Dugovanye je y zkupa Dugovanya Pravicz Bosanzkeh: ar Szveto vsze ono velisze, kaj proti Kriviczam z-Kastigami je zabranyeno, vre pako Dugovanya takaj szvetzka Kastige brane.

Digitized by Google

§. 4.

Ar y od oveh Vugrom Naredbih je:

Okolo Imany *Pravicz Bosanzkeh* ztavlyenaszu

1-ich naztajucha iz nyih Pravda pred Ztol duhovni zpada *a*).

2-och z-Dugovanyi bogoztovnemi pobosno baratatisze mora *b*).

3-ich Bogu odluchena vu Poszel szvetzki obernutisze ne mogu, pokehdob da zvan Terstva poztavlyenaszu *c*).

4-ich Czirkve vdirajuchesze popraviti, y z-Dohodkom obzkerbetisze imaju: ar Szvetozt zato josh nezgubivaju, najmre, ako Ztranka ona josh ztala bi, kojoj Znamenya Poszvechenya pridanaszu *d*). Ako vendar

5-ich po czirkvenem Nachinu nyim Szvetozt vzimalasze bi, ali Obraza onoga vishe imala nebi, koj za Bogu szlusiti potrebujesze, onda na Haszen szvetzku szlobodnosze obernu.

a) D. 10, p. 14. *b*) Col. L. 1. C. 69. *c*) D. 10. p. 14. S. Lad. L. 1. C. 29, *d*) S. Steph. L. 2. C. 34. S. Lad. L. 1. C. 7. 8.

§. 5.

Kak Chlovechanzkeh

Dugovanya Pravicz chlovechanzkeh, drugaszu

1-ich *obchinzka* (communes), chijeh Szvojnozt je nichija, kajti zbog prevelike Shirine nyihove z-nikakvum Mochjum zaztavitisze nemogu; za Vsivanye vendar na vszakoga Varaschana zpadaju. v. P. Zrak za dihati, ali Szvetlina za videti. Drugaszu

Digitized by Google

2-och *vlaztna* (publica), koja vu Szvojnozti czeloga Orszaga Vugerzkoga jeszu, z-nyimi pako Vsivanye zpada ali na vszakoga, y onda *pravo vlaztna* v. P. Put orszachki, Potoki, Vechnicza Kr.; ali na szamu Zkupchinu Varashchanov, y onda *Dugovanya Kralyeztva*, *ali Orszaga Imetek*, v. P. Kasza Domachinztva, Imanya temelyna (fundationalia); ali jedino na Kralya, y onda *korunzka*, ali *fiskalzka* zovusze. v. P. Rude szolne, Imanya neverneh, ali odomrejucheh. Drugaszu

3-ich *szamoszvojna* (privatae), koja gledech tak na Vsivanye, kak na Szvojnozt, na Szamoszvojcza (privatum) zpadaju, Pershonu jeli pojednu, jeli Obchinu.

§. 6.

Telovna, y netelovna.

Tak vlaztna, kak szamoszvojna jednaszu

1-ich *telovna*, druga *netelovna:* Ona Chutenyu podversenaszn, v. P. Oprava, Penezi; ova po szamem Razumu doszesujusze. v. P. Pleme, Kulikocha, Fela, Pravicza, Dusnozt y t. d. Obodvoja drugaszu

2-och *gibucha*, druga *negibucha:* telovna vendar szamo vu onem Razmevanyu gibucha, y negibucha rechisze mogu, na kuliko Prizpadki bi bili Dugovanya telovnoga vre genylivoga, vre negenylivoga 2ae. 52. Drugaszu

3-ich *Glavnicze*, druga *Prizpadki* (adpertinentiae), koji od drugeh visziju.

§. 7.

Negibucha,

Negibucha Dugovanya velijusze ona, koja

Digitized by Google

genuti prepoveda, ali izto Bitje nyihovo, ali Naredba, ali Mestria. Anda drugaszu

1-ich *naravzko negibucha:* koja, akoszebi genula, Bitje izto nyihovo bi preztajalo. v. P. Breg, Polye. Drugaszu

2-och *naredbzko negibucha:* koja poleg Narave szvoje, zadnyih genutisze bi mogla, nye vendar gibati Naredba prepoveda. v. P. v-Zemlyu Zabitki (terrae infixa) vu Preszelivanyu Kmetov. Drugaszu

3-ich *mesterzko negibucha*, koja chlovechja Mudria tak szlosila je, da genutisze nemogu prez da nebi preztajala biti to, kajszu bila v. P. zidana Hisa.

§. 8.

y Gibucha.

Gibucha takaj vsza jednoverztna niszu: ar szu Dugovanya takva, koja prez vszakoga Kvara szvoga, Mezto premeniti mogu, ali ako y to mogla nebi, vendar nye za genlyive Naredba ima. Anda drugaszu

1-ich *naravzko gibucha:* koja prez Pokvarenya giblyusze, ali z-Mochjum nuternyum, v. P Sivina, y ova *giblyajuchasze ;* ali z-vanzkum, ter ova *pravo gibucha* velesze- Drugaszu

2-och *naredbzko gibucha:* koja z-zadersanom Kakvochum szvojum Mezto zadnyih premeniti nemogu, y od Narave szvoje negenlyivaszu, od Naredbe vendar nashe za genlyive vzimlyusze. Takvaszu vszi Grundti varaski, y, vszi Zalogi Imany takaj plemeniteh, akoprem naravzko negenlyiveh *a*).

a) 1647: 125. §. 2. D. 2. p. 158.

Digitized by Google

§. 9.

Potroshlyiva y Nepotroshlyiva.

Naravzko Genlyiva delesze dalye, jeszu najmre vre

1-ich *potroshlyiva*, koja Haszen navadnu, koju obchinzki chine, dati drugach nemogu, zvan da ali zevszema ne znikneju, ali na menye ne dojdu v. P. Penezi, Sitek, Vino, y. t. d. Vre

2-och *nepotroshlyiva*, koja po vchinyenum takaj visheputnum Hasznum szvojum navadnum * vu szvojem Bitju vendar obztaju v. P. Oprava, Kniga, Ztol y. t. d.

* Po Haszne zvan navadne, mogu potroshlyiva vu nepotroshlyiva, y nazopet ova na ona premenitisze. v. P. Kniga gledech na nyezinu Haszen navadnu, Dugovanye je nepotroshlyivo, ar chteti nyu, koja je navadna Knige Haszen, mochi je prezda ona na menye bi ishla: vendar ako Lizte van iz nye ztergnesh, y z-onemi potlam Dugovanya druga bi zamotaval, z-takvem Nachinom Kniga po zvannavadne ove Haszne iz Dugovanya nepotroshlyivoga, potroshlyivo poztaje. Tak nazopet Penezi Dugovanye vu Reduszu potroshlyivo, dabi vendar oni szamo zato poszudilisze, dasze pokazati hi mogli za Veruszi prizkerbeti, y za Pokazanyem oni ako mahom nazad bisze dali, po ovakve zvannavadne Haszne Penezi Dugovanye nepotroshlyivo poztaliszu, ar potrosheni niszu.

§. 10.

Takaj Prizpadki.

Dela y Prizpadki * imaju: ar drugiszu

1-ich *bitni*, koji prez Pokvarenya tak szvoga, kak Glavnicze szvoje, razdrusitisze nikak nemogu, v. P. Kip na Zidu namalyan.

2-och *naravzki*, koji od Glavnicze zadnyich razdrusitisze mogu, prez dasze pokvari jeli Glavnicza, jeli Prizpadek, Haszen vendar chiniti

Digitized by Google

Glavnicza prez Prizpadka nemore, v. P. Kluchenicza prez Klucha, ali Szelo kmetzko prez Poly y Travnikov, ar takvo Kmet oztavil bi.

3-ich *prigodni:* ovi Dugovanyu, k-kojemu priversenaszu, Ztran niszu nit bitna, nit naravzka, iliti potrebna, nego volynoztavna (arbitrar.), koji zato y prez Glavnicze ztati mogu, y szamoztavno Dugovanye biti. v. P. Szela, Petine, k-Gradu kojemu po Daruvanyu prilosena, ali Kotel v-Kuhinyi zazidan.

* Od Prizpadkov velisze: *Prizpadek szledi Glavniczu szvoju.* To vendar szamo vu Redu ztoji: ar po Iznimke pri Prizpadkih prigodneh to onda nebiva, ako on, koj Prizpadka takvoga zrokuval je, keszneje bi nyega razzaztavlyal. v. P. ako Hisu bi Petru, Kotla pako v-Kuchinyi zazidanoga, ako bi oztavlyal zoszeb Pavlu.

§. 11.

y druge szamoszvojneh Fele.

Szamoszvojna josh delijusze

1-ich na *dedovna y zazkerbna:* ona po Putu Dosheztja (successionis), od Pregyih 'naheh roditelzkeh na nasz zpuschavajusze; ova pako dobivamo, ali po Trudu nashem, ali po Szrechi. Dedovna jeszu

2-och ali *jedino dedovna*, ali *zaveruvana* (fideicommissum): ona od Zadobitela Dosheztju zvannavadnomu podversena niszu; ova pako zvannavadno Dosheztje od nyega prepiszano imaju. Zazkerbnaszu vre *

3-ich *pravotakva*, vre *imenotakva*: vu oneh Zadoblyenye, od dedovneh odtugyeno je nikaj; ova pako iz Odtugyenya dedovneh zdiglaszusze, y zato Zazkerbu od Ztrane számo

Digitized by Google

one chiniti mogu, koja za nameschenih dedovneh odvishe bi bila. 723: 49.

4-ich tak dedovna kak zazkerbna, druga *daruvanyzka*, druga *nedaruvanyzkaszu*, t. j. za Peneze, ali po Testamentumu, ali drugach, ne pako po Donaczie vlaztne zadoblyena. Obodvojaszu

5-ich vre na *obodvoj Zpol*, vre szamo na *myski* zpadajucha.

* Rimlyani zazkerbna deliliszu: 1.) na *taborzka*, po Junáchtvu pridoblyena, kakva vu Vremenu Werböczya, Imanya daruvanyzka vsza bilaszu, kajti, kak szvedochi 1ae. 18ti, Pregyi nashi k-Imanyam jedino z-Prolevanyem Kervi dozpevaliszu; 2.) na *kakti taborzká*, iliti po Trudu drugem prizkerblyena, kakvaszu pri nasz Imanya zapiszana (Inskripczie); 3.) na *prigodna*, (adventitia), koja prez verloga Truda dohagyaju v. P. sparno sivuch, ali po Testamentnmu. Vu nasheh Praviczah ovoga Zazkerbe Razluchavanya chizto potrebno nije: kajti okolo Zazkerbe vu obchinzkom vszake, jeli taborzke, jeli druge, pri nasz jedna, ter ova Pravicza ztoji, da ad Zazkerbe szvoje Zazkerbnik vszaki szlobodno odredyuje *a*). Szuprotivno pri Rymlyanih vszaka ovde povedana Zazkerbe Fela, Pravicze razluchene imala je *b*).

a) 1ae. 5. 57. 723: 49. *b*) Heinecc. Elem. Jur. Civ. l. 2. t. 9. §. 474. szl.

§. 12.

z-Dvojum Praviczum nadelyena.

Okolo Dugovany tak vnogoverztneh dvoja ova Pravicza vershisze: Pravicza *vu*, y Pravicza *na* Dugovanye. Zato Kniga ova nasha od Pravicz II. na Ztrani dve razhajasze

Ztran I. *od Pravicze vu Dugovanye*

Ztran II. *od Pravicze na Dugovanye* govorila bude.

Digitized by Google

* Nekoji Knigu II. na Ztrani tri razdelyuju: kajti vendar dve nyihove zadnye Ztrani niszu neg jedna izta Ztran, ar obodve ove Ztrani zadnye Praviczu jednu iztu t. j. Praviczu na Dugovanye razlasu; zato nam dve nashe Ztrani zadozta vidijusze. Naj bude anda

KNIGE II. ZTRAN I.

od

Pravicze vu Dugovanye.

§. 13.

Perva vu Dugovanye velisze.

Pravicza vu Dugovanye, drugach korenyzka (Jus radicale), ali Korenitozt (radicalitas), Gozpodehina (Dominium), Szvojnozt (Proprietas), je vu Dugovanye ztanovito zakoremyena Szloboda, szledechu Moch davajucha:

1-ich od Dugovanya iztoga tak Bivztva, kak od Poszledjih, iliti Hasznuvanyih nyegveh po Volye odregyuvati, t. j, tak z-Dugovanyem iztem, kak z-nyegvemi Hasznuvanyi ladati, ova na drugi Kip premeniti, ali vu Potrebochu, Korizt, Prilichnozt obernuti, y po Volye takaj ona odtugyiti *a*)*.

2-och Dugovanye izto od Zadersitela kojega goder, nit Kralya van zemshi**, kajti niti] on Dugovanye tugye nepravedno zadersati nemre *b*), pred zpunyenem vendar Oztarenyem nazad potrebuvati *c*). Kaj vishe

3-ich med Letom y Danom zaradi iztoga toga Dugovanya krivichno szebi odtetoga, y na Put Moohi zpuschatisze, t. j. Zavjitela z-Mochjum laztovitum od onud odtirati *d*).

Digitized by Google

* Szlobodno po Volye Odregyuvanye mejashi medtem, tak Naredba, kak Pogodba, ali Testamentum. Vu oszebnom: daruvanyzka prez Privolenya Kr. *e*); dedovna pako zaradi Jusha Kervi zkupdelnichke *f*) odtugyiti prepoveda Naredba. Tak y Pogodba ali Testamentum, kajti szamo od Zazkerbe ztoje, Zazkerbnik pako od Zazkerbe szvoje szlobodno bi odredyuval *g*), danu komu Szvojnozt ztegnuti takaj mogu.

** Pravicza vu Dugovanye, kajti vu izto Dugovanye vupirasze, y Krepozt szvoju proti vszakomu krivichnem Zadersitelu bi prusila, zato Tusba Dugovanye iz Szvojnozti izchecha *dugovanyzka* velisze. Szuprotivno Tusba, koju Pravicza na Dugovanye zvana daje, je jedino *oszobna*, ar Praviczu na Dugovanye, Zavezuvanye szamo poragya, vre pako iz ovoga nevesesze drugi nigdo, negó on szam y jedini, kojsze zavezuvál je, y ovoga Dosheztnik, zvan da Zavezuvanye bi iz Pregreske naztajalo, ar Kastiga na Dosheztnika ne prehaja *h*).

a) Mart. ond. §. 422. 1ae. 60. §. 6. *b*) 2ae. 9. §. 3. *c*) 1ae. 78. *d*) 1ae. 68. *e*) 715: 26. *f*) 1ae. 59. §. 1. *g*) 1ae. 5. *h*) D. 29. p. 159.

§. 14.

Je vishzverztna.

Gozpodchina druga je *predztojecha* (eminens)*, koju jedini Kraly, tak vu Pershone, kak Dugovanya szebi Podlosnikov, vu Szili Kralyeztva zkradnyi ima; druga *prozta*, koju imaju Szamoszvojczi vu Dugovanya szvoja. Ova druga je

1-ich *ztegnyena*, druga *neztegnyena*, kojoj niti Naredba, niti Pogodba, niti Testamentuma Vuchinitel Meje poztavili niszu. Obodvoja druga je

2-och *szamena*, druga *zkupna*, kad vu Dugovanye Szvojnozt visheih imaju. Ova je dalye

3-ich vre *razdelyivna*, vre *nerazdelyivna*, koju v. P. imaju Brati vu Piszma, koja, kajti

Digitized by Google

razdelyitisze nemogu, zato nyihovo Chuvanye Ztareshini jedinomu od Naredbe predano je *a*). Szuprotivno vu Imanyih, Brati Gozpodchinu imaju zkupnu, kajti ova med nyimi jednako podelitisze imaju. *b*) Prozta

4-ich jedna *puna*, druga *nepuna* velisze. Punu ima Szvojnik (Proprietarius) vu Ladanyu naravzkem y vezdasnyem Dugovanya szvojega ztojechi; nepunu pako tak Szvojnik, kad z-Dugovanyem nyegvem lada drugi, kak takaj Ladavecz Neszvojnik, ter on *pravu* (directum); ov pako *prudnu* Gozpodchinu (utile) imati velisze.

* Gozpodchina predztojecha razluchujesze od naj visheshega Orszaga Kormanyuvanya, iliti Lyudztva Ravnanya: Kajti z-ovum Kraly lada zmirom prez Koncza, z-onum pako vu Szili szamo Orszaga naj zvanzke.

a) 1ae. 42. *b*) 1ae. 40. §. 2.

§. 15.

Nyu vendar zadobiti Nachin je szamo naredbzki.

Za Gozpodchinu zadobiti Nachin jedini, t. j. Zrok naj blisneshi koji Dugovanye k-Rukam dopelyiva, szam zadozta ni, nego y Zrok dalyeshni potrebujesze, t. j. da Naredbe je, koja Nachinu ovomu Moch, Szvojnozt prenezti, dodaje *a*). Zato

1-ich Zavjimanye mochno za Gozpona napraviti nikoga nemre: kajti Naredba menyka, koja Oszvojenye tugyega Imanya dopuschavala bi. Zato

2-och Prikazanye Dugovanya tugyega, Gozpodchinu takaj nedaje, akoprem Nachina vu Prikazu pofalelo nebi, kajti y pak Naredbe ni,

Digitized by Google

koja tugya Dugovanya prikasuvati Szlobodu bi davala.

a) Mart. §. 424.

§. 16.

Zapochetni, vre prenashajuchi.

Anda Nachini jedino naredbzki Gozpodchinu zruchavaju, ovi pako jedniszu

1-ich *naravzki*, drugi *varaski*: jedniszu

2-och *zapochetni* (originarii), po kojemi dobivasze Dugovanye nichije, ali oztavlyeno — drugi *prenashajuchi*, po kojemi Dugovanye drugoga nashe biva. Zato Ztran ova I. Knige II. na Odszeke dva odhaja:

I. od Nachinov zapochetneh,

II. od Nachinov prenashajucheh baratali budu.

KNIGE II. ZTRANI I. ODSZEK I.

od

Nachinov Gozpodchinu zadobiti zapochetneh.

§. 17.

Zapochetni vre naravzki, vre domovinzkiszu.

Zapochetni Gozpodchinu zadobiti Nachini vu oszebnom drugiszu

1-ich *naravzki*, koji Zapochet szvoju Praviczam naravzkem zahvaluju, y oviszu Zavjimanye (occupatio), y Prihagyanye (accessio) *a*); drugiszu

Digitized by Google

2-och *Pravicz* szamo *domovinzkeh:* szim zpadaju Daruvanye Kr, — Palatinalzko — y Prelaturalzko. Ar Kr. Szvetlozt, Palatinush, y nekoji Prelatushi Dugovanya szamo nichija prikazati mogu, ne pako takva, vu koja Szvojnozt imajuchi josh odomerl bil nebi. Naj pervlye od Nachinov Gozpodchinu zadobiti naravzkeh, ter:

a) Mart. Pos. 444.

D E L I.

Od Zavjimanya.

§. 18.

Naravzki je I. Zavjimanye, ili A.) Lov

Zavjimanye je Poprietje Dugovanya nichijega. Fele nyegveszu *Lov y Nashaztje.* Lov jemlyesze

1-ich *shirje:* za Preganyanye Zverin kakveh goder;

2-och *ztegnyeneshe:* za Pregon Zverin szamo zemelyzkeh;

3-ich *vu Vzetju Naredbe:* za Preganyanye Zverin, tak zemelyzkeh, kak letecheh; ar zvekshinum jedno izto od obodvojega ovoga Preganyanya Naredba ztavlya, drugo pako od Ribarie *.

* Od Ribarie naregyeno je I. koj na tugyem ribari. Mochi menyshe Krivecz poztaja 1ae. 68. II. Szoldatom vu iztih Nakvarterenya nyihovoga Meztih prepovedasze. B. Regulament. milit. de a. 1751. art. 11.

§. 19.

Musu prepovedan

Od Lova Zverin nevodeneh drugach go-

Digitized by Google

vori Naredba: ter od Lova muskoga nahagyasze vu onoj

1-ich Musi na Zapoved Gozpona Z. Leto vszako, nego tri Dni szamo, na Zapoved pako Varmegyie visheputi takaj, nego grabeche szamo Zverine tak zemelyzke, kak leteche, na Nazveschenye Viczekomesha, ali Velikoga Szuoza, Gozponu nyihovomu Z. vchinyeno, loviti moraju, y drugach takaj, kak najmre za Fundanye zgrabecheh Zverin, y Pticz, Okoliczam metznem primerjeno, Varmegyia bi ztavila, zadozta vchiniti v. P. vu ztanovitom Broju vrabcheve Glave prinashati *a*). Medtem

2-och Musi nit Orusja, nit Czuczke lovne* imati nemogu, ona ne pod Kastigum Poszlov rukneh, takaj zvan Szuda dominalzkoga izrechlyivum *b*); ove pako imajuche Gozpon Z. ali szudovolyno *c*), zvan Szuda vendar Dominalzkoga, z-Poszli y pak ruknemi kastiguge *d*). k-tomu

3-ich Musi Fele vu Naredbi ztojeche, kojeszu: Fazani, Terchke, (Perdices), Jerebicze (Attagenes) y divji Kokoti (Urogalli), z-nikakvem Nachinom pod Kastigum szudovolynum pticharitи neszmeju *e*).

4-ich Pod iztum Kastigum ne szamo Jelene (cervos), Szerne (Damas), Zajcze, y Divjake (apros) *f*), nego niti druge Zverine Musem loviti szlohodno nije *g*).

* Prepoved Orusja, y Czuczke lovne imati, kak y Prepoved Lova y Pticharenya na vsze Neplemenite jednako zpada *h*), Purgare van vzemshi, koji vu Kotaru szvojega Varasha, prez Kvara trejtoga, y zvan da Lov iz Arenda dan bil nebi, love tak, kak pticharе szlobodno.

a) 802: 24. §. 11. *b*) B. U. p. 8. 9. *c*) 802: 24. §. 8. *d*) B. U, p. 8. 9. *e*) 802: 24. §. 1. 8. *f*) 504: 18. *g*) 802: 24. §. 1. 8. *h*) 802: 24. §. 1.

Digitized by Google

§. 20.

Szoldatu ztegnyen

Takaj y Szoldatom pod Zaztavnikom vszem Lov je prepovedan, Zaztavniku pako, y drugem vekshem Oficzirom dopuschan je pod ovemi Zavezkami:

1-ich Szamo za od Zkerbi Pochivanye, po szebi szameh, ne pako po Pershonah drugeh.

2-och Szamo na Meztu Kvartera nyihovoga, ako k-tomu Gozpon Z. onde ztanuval nebi, drugach nyegvo Dopuschenye potrebujesze.

3-ich po Polyu szamo y Germovju, a ne vu Lozah, kad pako oveh bilo nebi, onda niti po Germovju, ali Terztikovinah, nego szamo po Polyih.

4-ich Fele, Vremena, y Mezta, koja Plemenitem niszu dopuschena, ona y Szoldatom prechesze, y k-tomu josh Vreme Plodenya Divjakov od 2. Februara do Dana Szv. Gallusha, t. j. do 16. Oktobra, kaj Plemeniti nemoraju, obdersavati imaju.

5-ich Truda, kojsze izsziliti nemre, y Kvara zrokuvanoga Lyudem naplatiti dusniszu. B. Regulament n. p. M.

§. 21.

Plemenitomu vu Kotaru szvojem ne szamo chizto szloboden

Josh veksha, ter trojverztna je Plemeniteh Szloboda lovzka. Perva je, da vu Kotaru szvojem Plemenit vszako Vreme, y Felu vszaku tak Zverin, kak Pticz szlobodno lovi, y z-Nachinom vszakem, Kvara vendar drugomu, nit Kmetu szvemu napraviti neszme. Zato niti

Peshecz, niti na Konyu, niti vu szvojem Kotáru Gozpon Z. loviti neszme

1-ich po tugyeh Nyivah, od Vremena Szejanya, do Koncza Setve;

2-och po tugyih Travnikih, od Đana Szv. Juraja do pobranoga Szena, ali Otave, ako y ova koszilasze bi;

3-ich po tugyih Vinogradih, od 1. Febr. do pobranoga Grozdja. 1802: 24. §. 5.

§. 22.

Kojega Poloviczu k-tomu pravedno

Druga je: da vszaki Gozpon Z. Poloviczu czeloga szvoga Kotara, za szvoj laztoviti Lov zaztaviti, y vszem drugem Plemenitem Lova po Poloviczi ovoj prepovedati more *a*). Polovicza ova razmevasze ovak:

1-ich Ako Gozpon Z. vu vishe Varmegyiah Imanya imal bi, onda more on vu vszakoj Varmegyii Poloviczu prepovedati *b*).

2-och Akoprem vu jedne szamo Varmegyii bi ladal, ako vendar Ladanye nyegvo bi czeli Dominium bil, onda more, ali czeloga Dominiuma, ali vszakoga Imanya poszeb Poloviczu prepovedati *c*).

3-ich Zkupladavczi mogu ali vszaki poszeb. Ztrani szvoje Poloviczu prepovedati, ali ako ova tak mala bi bila, da po nyoj zoszeb Lova dersati mochi nebi, onda z-Privolenyem zkupnem, czeloga Zkupladanya (compossesszorii) Polovicza zaztavlyasze *d*).

4-ich Szloboda Poloviczu prepovedati zpada ne szamo na Plemenite, nego na neplemenite takaj, z-negibuchemi Imanyi plemenitemi Ladavcze *e*).

a) 1802: 24. §. 2. *b*) ond. *c*) ond. *d*) ond. *e*) ond. §. 3.

Digitized by Google

§. 23.

z-Znanyem Varmegyie preprechuje.

Prepovedanye ovo z-pridojduchum Oblaztjum Magistratualzkum biva ovak:

1-ich Gozpon Z. Varmegyii piszmeno nazveschuje, da Imanya szvoga Poloviczu za Lov szvoj zadersati je nakanil, y zkupa Ekzmiszushe proszi. Na Proshnyu ovu

2-och Vanposzlani, nebili mozbit Ztranka, kojasze prepovedati bi imala, veksha od Polovicze bila, pregledati, y Dugovanye, kak nashliszu, Varmegyii referuvati, iliti opovedati dusniszu.

3-ich ako veksha od Polovicze Ztranka ova znashlasze ni, onda novi Ekzmiszushi van zhajaju, koji Table nove, iliti navadna Prepovedi Znamenya, po Ztranki prepovedane, poztavlyaju *a*). Zatem

4-ich med ovemi Znamenyi vishe nikomu prez Dopuschenya Gozponovoga loviti ni szlobodno, pod Kastigum Mochi menyshe, ali szudovolynum, ako Prekershitel neplemenit bi bil. Ter ov Kastigi ovoj jedni, ali drugoj, tuliko kuliko puti podlasesze, zvan da y Czenu vubite Zverine, y Ztroske pravdene k-tomu naplachuje *b*).

a) 802: 24. §. 2. *b*) ond. §. 3. 8.

§. 24.

Nego y na tugyem z-Zdersavanyi dopuschen.

Trejta vu Lovu Plemeniteh Szloboda ztoji vu tom, da po Ztrani, Kotara gozpodzkoga neprepovedane, akoprem tugyega, Plemenit vszaki Lova imati more, nitiga vu tom prechiti ni

Digitized by Google

szlobodno, pod Kastigum Mochi menyshe, ali szudovolynum, ako Preprechitel neplemenit bi bil *a*). Ovo vendar na tugyem, Plemenitem dopuscheno Lovenye, szledecha Zdersavanya ima:

1-ich dasze ne Zpogonichi, nit za Tertsvo, nego za Domachu szamo Potrebochu, z-jednem, ali dvemi Szlugi, ali z-najetemi lovi *a*).

2-och prez Kvara, ali Poly, ali Travnikov, ali Vinogradov *b*) (§. 21).

3-ich da zaperte Zverine, y Terehke, ali Fazane Plemeniti niti putujuchi * bi lovili onde, gde od Gozpona oszebujno bisze hranile *c*).

4-ich da vu Vremenu Plodenya najsze ne lovi *d*).

* Plemeniti putujuchi vu Lovenyu drugo nikakvo Zdersavanye nimaju: zato Plemeniti, na Putu buduchi; na prepovedanom takaj Meztu, Zverinu ali Pticzu poleg Puta, y vu Vremenu takaj Plodenya szlobodno ztrele.

a) 1802: 24. §. 3. *b*) ond. §. 5. *c*) ond. §. 7. *d*) ond. §, 4.

§. 25.

Vremena Plodenya.

Vremena, vu kojeh Zverine za Povekshavanye szvoje Fele zkerbijusze, vu Naredbi ztavlyenaszu ova: 1) za Jelene szamcze od Dana Szvete *Hildegarde*, t. j, 15. Szeptembra do pervoga Juniusha; 2) za Jelene szamicze od pervoga Januariusha do pervoga Szeptembra; 3) za Szerne (Dam. foem.) od pervoga Marcziusha do 16ga Majusha; 4) za Zajcze od pervoga Februara do 3iga Marcziusha *a*). Druge Fele Zverin Vreme Plodenya szebi ztavlyeno vu Naredbi nashe nimaju. Zato

1-ich Zverine ovoga vu Naredbi nimajuche Plemenit na tugyem na Ztrane ne prepovedane

Digitized by Google

szlobodno ztrelya, takaj vu Vremenu, kadsze bi plodile *b*).

2-och Plodenya Vreme Fele jedne, ne prechi ztrelati Felu drugu, kojasze onda neplodi *c*).

* Lovenye prepovedano zaradi Zroka Prizpadnozti (accessorialitatis), pretesesze takaj na Gnezda, Jajcza, y Pipliche: zato Gnezda zizkavati, Jajcza, ali Pipliche povzimati, ni szamo onem, koji loviti neszmeju, nego nit drugem, szlobodno nije vu prepovedanem jeli Vremenu, jeli Meztu, jeli Fel pvepovedaneh.

a) 1802: 24. §. 4. *b*) ond. *c*) ond.

§. 26.

Prekershenya lovzka.

Kastiga nepravedno lovecheh je ona izta, koja je y oneh, koji Lova pravednoga preprechuje, anda za Plemenite je *Mochi menyshe*, za Neplemenite pako *szudovolyna a*). Pod ovum iztum Kastigum prepovedasze takaj*

1-ich prechiti, za Zverinum, na Szlobodnom ranyenum, vu Mezto prepovedano, kam bi odzkakala bila, dasze poszvojiti more, pokorachiti.

2-och prechiti Mezto prepovedano zaztupiti, za Czuczke nazad pozvati, koji za Zverinum tam prezkakaliszu, Lova vendar szim takaj pretegnuti, pod Kastigum iztum prepovedasze.

3-ich Czuczke vu Gojenyu Zverine na Mezto prepovedano dozpevajuche, na prepovedanom zvan Terszja poztrelati, ali vlovlyene zadersati *b*).

* Vu szledecheh Pripechenyih Kastiga ne Mochi menyshe, nego Pregreski primerjena ztavlyasze. I. Kad prepovedana Mezta nemertuchno branilasze bi, vu oszebnom 1) ako Plemenitomu lovechemu Puskasze bi vzimala, odkud neplemenitomu Pusku vzeti neprepovedasze; 2) ako vu lovechega czilyaloszebi; ali 3) y zprusila ak-szebi vu nyega Puska *e*). Medtem zavdá-

Digitized by Google

na Szmert, Tusbu zaglavnu za szobum vleohe, na Kastigu zaglavnu, kakti Pregreski primerjenu, takaj iz 1ae. 15. II. Ako Jagar prez Naruchenya (commissione) Gozpona szvoga Kvara bi komu napravlyal, zvan Naplache Kvara. Mudneshega Gozpona Magistrat doztojni nameschuje, ter Jagara mezto Gozpona nyegvoga kastigati, y Kvara naplatiti daje *d*).

a) 1802: 24. §. 8. *b*) ond. §. 6. *c*) ond. §. 9. *e*) ond. §. 10.

§. 27.

Kvar po Zverin.

Kad pako Zverine. Kvara bi zrokuvale, onda y Varmegyia Gozpodu Zemelyzku, da ali marlyiveshe nye naj pripreju, ali na menyo nye naj zprave, prisziluje, y Szamoszvojecz takaj okvarjeni szledechu Szlobodu ima:

1-ich Zverinu vu Kvaru vloviti, y zatuchi more vszaki. Plemenit k-tomu nyu y na Haszen obernuti, to vendar chinechi Tusbe odrechuje, ar zaradi jedne izte Pregreske Zadovolschina dvoja nedajesze. Szuprotivno Mus Zverinu zatuchenu zasze zadersati nemre pod Kastigum szudovolynum, y Ztroskov Pravde k-tomu, z-Zverinum zkupa, placha *a*). Kada pako

2-och Plemenit Zverinu zadersati neche, onda z-Musem jednako, mahom prez Odlachenya, Kvara preczeniti dati ima, da z-preztajuchemi Tragi, Preczenenya Predversek, y z-ovem zkupa, Kvara potrebuvati Pravicza da preztajala nebi *b*). Po vchinyenem Preczenenyem

3-ich Zverina vmorjena Gozponu; y na Glasz dajesze, y Kvar zkupa, kak je preczenyen, potrebujesze. Opomenyen

4-ich Kvara naplatiti nehtechi, Tusbu na Kastigu Mochi menyshe nasze navalyuje, ter

Digitized by Google

ova poleg Prištajanya Fiskusha M. tecbe, ako ovkvarjen Mus bi bil *c*).

a) 1802: 24. §. 7. & *b*) ond. §. 10. *c*) ond. y §. 8.

§. 28.

Pra vdeiz Lova.

Anda Pravdih iz Lova vszeh zkupa je oveh:

1-ich *Szumarzka*, na Kastigu szudovolynu, z-Kvari y z-Ztroski: tusi Fiskush D. iliti Gozpon Kmeta szvoga, y pred Szudom szvojem D. kajti Kmet, ali lovil, ali Czuczke lovne imal, ali Fele van znete pticbaril bi. Tusba vpirasze vu 1802: 24. §. 1. 8.

2-och *Impenzionalzka*, proti ztranzkomu Musu pred Szudom D. Gozpona nyegvoga, na Kastigu szudovolynu: kajti na tugyi Tusitela Zemlyi, on ali lovil, ali pticharil, ali Lova pravednoga preprechuval, ali Pregreske lovzke druge vuchinil je, koje proti Plemenitomu Tusbu na Kastigu Mochi menyshe daju (§. 26). Tusba vpirasze vu 1802: 24. §. 1. 6. 7. 8. 10. Nego Puska vzeta nyu preprechuje, proti Purgaru pako pred Magistratom Varask. teche 3ae 10.

3-ich *Fiskusha M.* pred Shedrium proti Gozponu Z. zaradi nemertuchno zabranyena Mezta prepovedana — ali proti Jagaru, iz kojega Zadovolyschinu dati, Gozpon nyegov hotel ni — na Kastigu Pregreski primerjenu, z-Kvari zkupa, iz 802: 24. §. 9. 10.

4-ich *Na Kastigu Mochi menyshe;* proti Plemenitomu zaradi preprechenoga pravednoga Lova, ali dersanoga Lovenya nepravednoga, ali Pregreske lovzke druge, pod iztum Kastigua prepovedane (§. 26.), ali ne plachenoga

Digitized by Google

po Zverini zavdatoga Kvara. Pravda ova vu Techaju Terminushev dveh dokonchatisze ima 1802: 24. §. 8.

§. 29.

B) *Nashazt Dugovany*: 1.) *nichijeh*,

Zavjimanya Fela druga Nashazt je (Inventio), iliti Poprietje Dugovanya genlyivoga nichijega, ali oztavlyenoga, Sivlenya nimajuchega, ali imajuchega, ne vendar Zverin, koje Lova jedino Predverseksu. Dugovanya nichija ztegnyeneshe velijusze szamo ona, koja na pervichnem Meztu najgyena, z-Priproztochum szebi prirogyenum ochiveztno chine, da ovu nyim odteti doszad josh nigdo terszilsze ni. v. P. vu Zakutkih Bregov, ali vu Peschenicz Potoka najgyen dragi Kamen, josh neodchischen. Zverhu Nashazti takveh Dugovany Pravicze szudijusze ove:

1-ich Ztranzki Dugovanya, koja pri nasz nashel bi, pravichno zgubiva. Kajti kajgod med Megyami Orszaga nashega nahagyasze, to gledech na Ztranzke, vsze vre od nasz zavjeto je, y na Naroda nashega, po Praviczi pako ovoga na Szvojnika zpada, Kotara onoga, gde Nashazt chinilasze je, zvan da ov Ztranzkomu, Kotara szvoga preizkati, za Nashazt napraviti, bi dopuztil bil. Szuprotivno

2-och Domachina Dugovanya takva z-punum Praviczum dobiva, niti nemora nye Gozponu Zemlye povernuti, kajti z-Dugovanyi ladati, od kojeh, daszu, Gozpon nikaj nezna, Gozpon Volyu imati nemre, vre pako Gozpodchina, prez imati Volye, niti zadobiti, niti zadersati nemoresze *c*). Medtem

Digitized by Google

3-ich Fundusha tugyega pregledavati z-Selyum na Dugovanya takva nadojti, szlobodno nije, kajti Grundta Haszen z-Vanzkluchenyem vszeh drugeh, Gozpona szamoga ide.

a) Mart. n. p. M.

§. 30.

Kojem nit Szol,

K-Dugovanyam nichijem prihajaju Dugovanya zakrito lesecha (latentes), med kojemi *Szol* y *Medo* perveshegaszu Premishlavanya. Od Szoli ztavlyeno je

1-ich Rude szolne vszę, tak ztare, kak nove, vsze takaj Bolte szelne, y Mezta Szoli Polosenya vsza, Dugovanya Korunzka szu. Zato Gozpon Z., ako na Grundtu szvojem Rudu szolnu nashel bi, nyu na Haszen szvoju obernuti neszme *a*).

2-och Ztranzku Szol vu Orszag dopelyati, ali nye vsivatisze, ali nyu prodavati, pod Kastigum Povzimanya, Szamoszvojczu szlobodno takaj nije, da Szv. Korune Dohodki pomenyshalisze nebi *b*). Jedino Varmegyie Turocz, Arva, y Lipto, Polyzke Szoli vsivatisze, y Terstvo z-nyum tirati, ne vendar domachu vanzklenuti mogu *e*). Takaj vu Horvatzku y Slavonzku Zemlyu Szol morzka, ne vendar Stajerzka szlobodnosze vpelyiva *d*).

3-ich drase, neg na blisnyem Polosischu Kr. dobitisze Szol more, nyu prodavati Tersczi neszmeju pod Kastigum Povzimanya y fr. 500, koju tuliko kulikoputi terpiju na Tusbu Fiskusha Kr. ali M., dobivaju pako vre Komora Kr. vre Varmegyia za Potrebochu szvoju. Prepovedavcza trejta Ztran ide, vu Lasi vendar najgyen vu jednako Odmerenye vpada *e*). Medtem

Digitized by Google

4-ich vu Varmegyiah bresnateh x.rov 3. vu ravneh pako x.rov 2. od Milye vszake, y pri Czentu vszakomu, za Foringu, y druge Ztroske vishe pobirati dopuschasze *f*).

5-ich da ali vu Polosischu Kr., ali na Szenymu Szoliszi kupiti, Kmeti mogli nebi, prechiti to Gozpode Z. pod jednakum Kastigum prepovedasze *g*).

a) 492: 30. 514: 1. §. 1. 3. §. 6. 7. *b*) 439: 11. Sig.s. D. 2: 20. D. 3: 8. *c*) 548: 29. §. 3. 715: 13. Fr.l 715: 13. *d*) 635. 43. §. 1. 715: 122. *e*) 729: 5. *f*) ond. *g*) ond.

§. 31.

Nit Medo nezpada.

Zkapadek perveshega Znamenuvanya, Pravicz Kralyevzkeh* je takaj Medo (metallum), od kojega Rudih (fodin.)** vu Naredbih nahajam:

1-ich ztare Kr. vsze korunzkeszu, y kakti takve odtugyitisze neszmeju, odtugyena pako po Fiskushu Kr. nazad poizkati morajusze *a*).

2-och nove Szamoszvojczu po Preszlobodi odpuztiti mogusze, ali ov y *Urburu*, t. j, Plachu vszakletnu Komori Kr. polositi. y Medo plemeniteshe nyoj jedino prodati mora, zvan Ztranke one, kojamusze za Barat domachi puscha *b*). Tulikajshe

3-ich Kralyevzka Szvetlozt nye y zasze zadersati more: ali onda Szamoszvojczu, na chijem Grundtu nashlesze jeszu, Grundt drugi, jednake Vrednozti dasisze ima *c*).

* Dugovanya zakrito lesecha, kojasze vanzkapaju, ilili Zkapadki (fossilia) Pravicz Kralyevzkeh, josh y drugiszu, med oztavlemi Sveplo. Rude ovoga vu Horvatzke Zemlye vu Varmegyie Varasdinzke pri Szelu Radoboy josh pred malo Let prichete tak bogateszu, da pri Czentu Funtov szamo 10. Ochischenye

Digitized by Google

vzimlye. Grof Ferencz Wojkfy, Komornik Kr. za Breg szvoj Jednovrednozt dobil, Anton pako Benczetich Kanonik Chasmenzki, za onda Plebanush v-Radoboju, Rudam ovem Blagoszlova Nachinom szvetechnem podelil je.

** Zkapadki na Gozpona zemelyzkoga zpadajuchijeszu Zemlye Fele vszake, vszi prozti Kameni, tak za Vapno sgati, kak za Ztanya, melinzki takaj, y Mramor — k-tomu Peszek, y kameníto Vuglenye. Ova vanzkapati na Grundtu szvojem. Gozpona Zemlye, prez da platiti kai zato komu bi moral, vidimo vszakdan, vidimo takaj iz Zemlye szvoje Czigla sgati, zemlyenu Poszudu napravlyati, vu Lozah szvojeh lusnu Szol (Pobaſchen) ztvarjati, kaj vandar prez Poroblenya Loz jedino dopuschasze.

a) 1514: 1. 3. 608: 22. a. c. 1622: 46. *b*) Sigis. D. 3: 13. 492: 30. Max. Bergordnung Art. 21. §. 3. Art. 39. §. 2. Art. 41. §. 4. *c*) 351: 13. 486: 49.

§. 32.

2) *Oztavlyeneh.*

Predversek Nashaztja drugi, Dugovanyaszu *oztavlyena* (derelictae), za kojeh, pokehdob Dugovanya szvoja oztavlyati, kakti na Pomoch k-Zvershenozti zpadajucha, nigdo nestimasze, szamo ona dersatisze mogu, koja Szvojnik szam z-zdravum Pametjum iz Szvojnozti szvoje neprimarjan vanzpuschava* Anda

1-ich Dugovanya, koja vu Pogíbelyi Vtoplenya, za Ladju lehkeshu nachiniti, vu Vodu vansze zhitaju. — Tatom, ali Vukom iztergnusze — oztavlyena rechisze nemogu, ar od Gozponov szvojeh, vendar z-Volyum, josh ladajusze, y zato nazad potrebuvatisze od oveh josche mogu. Zato takaj

2-och Marha zabludecha** kak bersesze najde, Viczekomeshu, ali Velikomu Szuczu to na Znanye datisze mora, potlam po Izvishenom

Digitized by Google

Tolnachtvu Kr. Terminsze poztavi, do kojega, ako Gozpon Marsheta napervo doshel nebi, Marshe onda na Vendetu ide, Penezi pako za Varmegyie Haszen domachu obernusze, ne vendar z-Preszudom Gozpona, koj josh keszneje dobrosze navjavlya Zae 33. 1729: 42.

* Vu oszebnom Leto 1806 Jul. 29., kad vu Prilike Installaczie Grofa Ignacza Gyulay na Chazt Bana Horvatzke, Dalmatinzke y Slavonzke Zemlye, iz dveh velikeh viszoko poztavlyeneh Vos, na lepem szvojem, *Harmicza* zvanom Piaczu, Vino naj bolshe techi je puschal, y poleg taki Vola czeloga pechi je dal Varash Zagrebechki; Dugovanya ova, Lyudztvu, za lyublenoga Grofa videti iz szveh Krajov szim ztechajuchemu za Razveszelenye podana, y naj dobrovolyneshe iz Szvojnozti szvoje od Varasha van zpuschana, *oztavlyena* bilaszu. Zato kak berse zprevagyajuche, jedna od druge lepsha, prez Koncza Kuchije, z-Gozpodinom na Breg vu Grad Banzki bileszu chez Harmiczu preletele. izkercze vre k-Volu pechenomu pritechi, y Falateszi odrezati, vre pod Vosu z-Kupiczum ali z-Kapum poztavitisze, y prez vszake Molybe okrepitisze Lyudztvo z-Radoztjum videliszmo.

** Vu ztarem Vremenu Marhe takve Zkupzpravlyachev laztoviteh biloje: ovi Marhu takvu vlovlyenu do Dana Szv. Mihalya vu Szenymih visheputi pokazivati moraliszu, Gozponi pako ove. ako do Termina ovoga navjavilisze niszu, onda Marhe Ztran deszetu, Biskup, dveh Ztranih Kraly, y jednu Veliki Knez Varmegyie za Deszetinum dobivaliszu. S. Lad. L. 3. C. 13. 14. 20. 29.

§. 29.

Od oveh razluchujusze tak zgublyena,

Od Dugovany oztavlyeneh razluchenaszu Dugovanya zgublyena. Takvaszu ona genlyiva Dugovanya nasha, koja proti Volye nashe, pripetlyivo, y po nichijega Zlochinztvu zvan Ladanya nashega doshlaszu; anda Gozponi Dugovany nasheh zgublyeneh josh oztajemo. Zato

Digitized by Google

1-ich Gozpon oveh nelaslyivo, y marlyivo poizkati imasze: ar da Gozponu Dugovanye nazad datisze mora, vu tom Dvojnbe nikakve ni, vre pako Dusnozti ovoj kak za dozta vchinil bude on, koj vu Zizkavanyu Gozpona nyihovoga Truda nikakvoga vzelszi nebi? Ova izta zato

2-och najgyenomu Gozponu prez vszakoga Prikaza povernutisze moraju, kajti Dusnozt Plachu vanzkluchuje: kak berse anda nazad datisze imaju, tak vre zato izto prez Dara nye nazad dati treba je — Ztroski vendar Zdersavanya prikazatisze nimaju, poleg onega, z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre nigdo.

3-ich Nashaztnik Gozponu navjavlajuchemusze, y Szvojnozt szvoju dokazajuchemu Nashazt povernuti nehotechi, od ovoga na Tusbu Dugovanye lovechu (reipersecutoria actione) szlobodnosze potesuje: ar Pravicza nadugovanyzka Pravdu ovu iz Prol- 5. daje. Medtem

4-ich za dovershenem Oztarenya Vremenom Dugovanya zgublyena Nashaztnik dobiva, kajti Dugovanya niti takva od Oztarenya proztaniszu Iae. 78, Zato

5-ich Nashaztnik Nashazt na Zroke pobosne obernuti dusen nije: ar pred zpunyenem Oztarenyem dati nyu Gozponu nazad ima; za zpunyenem pak Oztarenyem szam Gozpon nyoj poztaja, y kak takov z-nyum chini onda, kaj hoche.

§. 34.

Kak pozkrita.

K-oztavlyenem Dugovanyam nezpadaju nit Dugovanya pozkrita (reconditae): ovaszu vu

Digitized by Google

Pogibeli v-Zemlyu zakopana z-Mishlyenyem, da za preztajuchum Pogibeljum, y paksze vanzkopaju, y za Haszen onda Pozkritela obernusze. Akoszu velike Vrednozti, Kincha, (Thesauri) Ime nosze, koji Gozponu nazadsze dati ima, ako pak ov znashelsze nebi, onda Kinch iz Temelya onoga, da Dugovanye nichije pervoga Zavjitela biva *a*), Nashaztnikov bi poztati imal; kajti pako Prizpadek Glavniczu szvoju bi szleduval, Kinch zato na Gozpona Grundta gdesze je nashel. zpadati bi moral, nego y Fiskusha Kr. biti bi imal, kakti iz 1ae. 10. vszeh odomrejucheh Dosheztnika. Zato Maria Il. Therezia *b*), y vezda szrechno kralyujuchi Ferencz I. *c*), szuprotivneszi Temelye ove zjedinili, ter ovaszu okolo najgyenoga Kincha ztavili:

1-ich Da Kinch najgyen blisneshemu Oficziru Kameralzkomu prez Odlachenya na Znanye sze daje, y nyemusze predaje. Ar jeli tuliko valya, da Ztran nyegva trejta na Fiskusha dojti bi imala, to preszuditi na Previszoku Komoru Kr. zpada.

2-och Da Kinch Vrednozt fr. 150 ne prekorachajuchi, szamo med Nasheztnikom y Gozponom Grundta z-Vanzkluchenyem Fiskusha Kr.; prekorachajuchi pako med Nashaztnikom, Gozponom Grundta, y Fiskushem Kr. jednakosze razdeluje.

3-ich Na obchinzkom Grundtu Kinch, ak' nashelsze bi, onda Gozponova Ztran, da Fiskusha Kr. biva.

4-ich Gozpon Grundta jeli Szamoszvojecz, jeli Fiskush Kr., ako zkupa y Nashaztnik bi bil, onda y Dela Nashaztnika da on dobiva.

5-ich Da Nashaztnik Dela szvoga nima, kada Kincha ali zatajil, aliga z-zlum Mestrium

Digitized by Google

poizkal, ali prez Gozponovoga jeli Znanya, jeli Volye, Grundta nyegvoga presturiti bisze bil podufal. Vu oveh Pripechenyih Del Nashaztnika, ter vu pervem na Prepovedavcza, vu drugem na Fiskusha Kr., vu trejtem na Gozpona Z. vpada.

a) De Martini Pos. 444. de leg. nat. *b*) dd. 27. Jan. 1776. et 23. Jan. 1777. dd. 8. Maii 1787. Nr. 17157. *c*) dd. 3. Aug. 1813. Nr. 18788, et 11. Apr. 1815. Nr. 10368.

D E L II.

O d

Prihajanyih (Accessionibus).

§. 35.

Naravzki je II. Prihajanye.

Drugi Nachin naravzki zadobiti Gozpodchinu, po kojem vendar ne Bivztvo Dugovanya, nego szamo Naraztek, koj k-Dugovanyu nashemu prilosilszeje, dobivamo, Prihajanye (accessio) zovesze. Drugo je

1-ich *naravzko*, drugo *pridelano*, drugo *zmeshano*, koje ne szamo po Krepozti Zrokov naravzkeh, nego y zkupa po Trudu poragyasze. Naravzko

2-och je Haszen vre iz *Ztvarik*, vre iz *Vod* nasheh, y ova druga je *navadna*, druga *zvannavadna*.

3-ich Prihajanye pridelano vre je *Priztranchenye* (adjunctio), vre je *Pofelenye* (specificatio), vre *Pomeshanye* (commixtio).

4-ich Zmeshano drugo je *Szejanye*, drugo

Digitized by Google

Szagyenye, drugo *Szadopobiranye* (fructuum perceptio).

§. 36.

Iz Temelya trojverztnoga.

Temelyi, iz kojeh Szvojnozt Prihajanyih jemlyesze van, jeszu ovi

1-ich *Vszaki Prihodek szledi szvoju Glavniczu a)*. Odtud Prihajanye iz Dugovanya nashega naztajuche nashe je *b)*.

2-och *Vszako Dugovanye krichi za szvojem Gozponom c)*. Zato Dugovanyu nashemu pridojducha Haszen od drugud, chije Gozpon predeshnyi neznan ni, ovomu nazad povernutisze ima *d)*.

3-ich *Dugovanye nichije je pervoga Zavjitela.* Zato Prihajanye Dugovanyu nashemu pridrusechesze od drugud tak, da Gozpon nyezin predeshnyi pod nikakov Nachin zeznatisze nemre, biva nashe, t. j. Gozpona Dugovanya Glavnicze, kajti ov je pervi Prihajanya Zavjitel *e)*.

a) 2ae. 52. *b)* 351: 6. 498: 54. 647: 96. y druge Devetinu ztavlajuche. *c)* Prol. 5. *d)* 1ae, 87. *e)* Mart. de leg. Nat. Pos. 445.

§. 37.

A) Natavzko iliti 1.) *Haszen iz Ztvarih.*

Haszne iz Ztvarih jeszu:

1-ich Marsheta Delo, jeli na domache Gozpodarzto obernyeno, jeli za Plachu poszugyeno.

2-och Zanozki Sivine senzke.

3-ich Mleko, Maszlo, Szir, Med, Meszo.

4-ich Vuna, Dlake, ali Perje.

Digitized by Google

5-ich Gnoj, Kosa, Loj, Rogi, y drugi pri prozteshi Oztanki (exuviae)*.

* Da vu Haszni ovoj Kmet Pomenykanya pochutil nebi, szlobodnomuje tuliko, y one Fele Ztvarih dersati, kuliko, y koje Fele hotel bi, van zemshi I. *Koze*, za obchuvati Loze vu rudarzkih Ztranah *a*), ali gde Varmegyia nye iz ovoga Zroka dersati bi prepovedala. II. *Oszle*, poleg Ztavlyanya y pak Varmegyie iz jednakoga Zroka. III. *Ovcze*, gde Pashe premalo bi hilo, da jarmene Marhi Hrana pomenykala nebi, takaj poleg Ztavlanya Varmegyie. IV. *Ztvari divje*: ar ove imati szamo Plemeniti mogu *b*), zaradi turobneh Pripecheny, y Kvarov, koje nameztiti, y Plemenit mora. V. *Czuczke*, ne szamo *Sinkoran* zvane, iliti Agare, koje nit Plemenit dersati neszme *c*), nego nit lovne (§. 19). Druge Czuczke Kmeti imati mogu, prevechih vendar naj ne derse, tak zaradi Hrane, koja Bogczem bolye podavasze, kak takaj zaradi velike Pogibelyi, kada bi ztekli poztajali.

a) Edict. Maximil. dd. 16. Febr. 1573. *b*) 802: 24. §. 7. 10. *c*) 729: 22. §. 9. *d*) ond.

§. 38.

2) *Haszen iz Vod tak navadna, vre iz Zviralischa.*

Haszen iz Vod, ter iz naj menysheh, t. j. iz Zdencza van netekuchega ztoji:

1-ich vu Nahajanyu Szoli, ali Meda, kojasze bi vu nyem zadersavala: takvoga Zdencza szam Gozpon Z. vsivatisze neszme, kajti iz Szoli, ali Meda Haszen vsza na szamoga Kralya zpada *a*).

2-och vu Vanznimanyu iz nyega Vode jelivrachlyive, jeli navadne. Takvoga Mus takaj imati, y druge iz Vzimanya Zdencza szvoga van zklenuti Szlobodu ima, ar y z-Szmetjem natepztisze more, y Zdersavanye Zdencza z-Ztroski je zkupzvezano. Koji pako

3-ich na obchinzkom Grundtu ztal bi, takvoga szama Vlazt, iliti Varmegyia prepoveda, ako

Digitized by Google

Zroki poszebni to szvetuvali bi; ne pako Poszebecz: ar Zdenczi kak berse vlaztniszu, Vsivanyu vszeh vre zato izto podlasejusze.

a) 492: 30. 486: 49.

§. 39.

Vre zvan nyega 1) *vszem zadoztna.*

Vode iz Zviralischa vanprusechesze, druge *ztojeche*, druge *tekucheszu*. Oveh Haszen je trojverztna: 1) vszem zadoztna, 2) terstvena, 3) jedino gozpodzka. Pervu Gozpon nikomu prepovedati nemre. Zato vidimo da szlobodno je vszakomu

1-ich iz tekucheh Vod tulikoszi vzeti, jeli za Pilo, jeli za drugu domachu Potrebochu, jeli za Mestriu, kuliko bi komu potrebno bilo. Vidimo

2-och da vu Vode tekuche szlobodnosze Marha ztranzka, takaj y napaja, y popira, y dasze Lyudi takaj odkudgod, y Oprava vu nyej szlobodno Operu. Medtem

3-ich Gozpon Z. terpeti nemora: 1) da vu Vodah puneh Rib Konoplesze moche. 2) da za Pivu kuhati potrebna Voda, z-Szmetjemsze zaszmradi. *c*) da Potok ne vnogo Vode imajuchi, Melinom, y Fabrikam gozpodzkem potreben, za Verte ali Travnike vpiralszebi: kajti vsza ova Haszen Gozponu Z. skodlyiva je, y vre zato vszem ni zadoztna; anda Gozpon nyu pravichno prechi.

§. 40.

2) *Terstvena.*

Haszen terstvena na czeli Orszag zpada, zato prepovedasze

Digitized by Google

1-ich skodlyiva Ladjarenyu Szlaganya (structuras) poztavlyati, koja, ako popraviti moglasze nebi, Varmegyia porushiti dati ima *a*).

2-och Dachu od Ladvarov (navigantib.) pobirati: vu tom prekershechi na Tusbu vregyenoga, V-Komeshu predanu, vu Czekinih 100. zvan Ztroskov kastigujesze, tak Pershona pojedna, kak y czela Obchina. Oficziri szoldachki zato Kralyevzkoj Szvetlozti zatusujusze *b*). K-tomu

3-ich Gozpoda Z. na Bregih Potoka, Puta potrebne, po kojeh Lyudi, y Marha Ladje potesecha, prilichno hoditi mogu, iz Obdersavanya orszachkoga dopuztiti dusnaszu. Ali takaj

4-ich Ladvari moraju od Zavdavanya Kvarov zdersavatisze, drugach nye nadomeztiti, po Tusbe vregyenoga, primarjajusze *c*).

* Haszen terstvena Potokov, da na Orszag czeli zpada, tomu Zrok je on, da Bogatztvo narodzko naj vishe iz Terstva dohaja. Zato takaj ztavlyasze 1) da potochna Poztelya marlyivosze bi zesznasila *d*). 2) da vishe Potokov zkupsze bi zpelyavalo *e*), y 3) vszakem Nachinom da Terstvo naperveszebi genulo *f*).

a) 751: 14. *b*) 751: 17. *c*) 638: 27. *d*) 723: 15. §. 9. 765: 19. *e*) 723: 122, *f*) 715: 75. 723: 78. 118. 119. 741: 27. 765: 41.

§. 41.

3) *Gozpona Zemelyzkoga.*

Vanzemshi Haszen ovu terstvenu, kak takaj Zlatapranya, szamoga Kralya Szvojnozt, y zvan Haszen vszakomu zadoztnu, koja nikomu prechitisze nemre, vsza druga iz Potokov Haszen, iz izte Donaczie Kr. je jedino Gozpodzka. Vu oszebnom

1-ich *Pravicza melinzka* (Jus molendinorum), t. j. Meline imati, zvan Rukomeline, szam

Digitized by Google

Gozpon *Z.* more, ter ne szamo Ladjomeline, iliti na Ladji, nego y na szuhem poztavlyene, tak Vodenicze, koje tira Voda, kak y one, koje ali Veter, iliti Vetro-Meline, ali Konyi, Voli, Oszli, bi obrachali *a*), da Kvar vendar nikomu nechinisze, niti Terstvu orszachkomu (publico) *b*). Zato, koji Meline imati hoteli bi, nye ali vre podignyene, ali Mezto za Melina podignuti od Gozpona *Z.* za Plachu na Vremeszi prizkerblyuju.

1-och *Pravicza ribariti*, Ribarenye najmre tak vekshe, koja z-Mresami, kak menyshe, koje z-Mresiczum, ali Vudiczum zvershavasze, takajshe je szamoga Gozpona, ali Arendatora nyegvoga *c*).

3-ich *Lovenye Rakov*, *ali Selvih*, y ovo jedino Gozponovo je, ali komu ono ov dopuztil bi.

4-ich *Porezanye* vu Vodah nahagyajuchesze ali *Terztine*, ali *Shasha*, ali *Rogoza*, y vu preszusheneh Mochvarih Vanznimanye *Turfe*, y *Szode*.

5-ich Szloboda potrebuvati podneszlyivu *Plachu za dan Ladji Kvarter*, t. j. od Kolcza, kojega Ladjenaki na Bregu Potoka, za Ladju privezati zabijaju, ne vendar od Plemeniteh *d*). Dachu ovu limiterati ne na Varasha, nego na Varmegyiu zpada.

6-ich Pravicza Brodovine, ali Malte, kad po Predszlobode, ali po Oztarenyu *e*) zadoblyena bi bila *.

* Za obchuvati Dobra ova Gozponu Z. ne szamo z-podignyenem Naszipom, nego y z-drugemi Chinztvi Mestrie vodene, koja takaj na tugyem, prez vendar Kvara poztaviti more, Brega szvoga obraniti *f*) proti Novalenyu Vode, szlobodno je.

a) 1ae 87. *b*) 751 : 14. *c*) 1ae 87. *d*) 1ae. 9. *e*) 1ae 78. *f*) 1ae. 87. §. 4.

Digitized by Google

§. 42.

Kak zvannavadna 1) *Medvodje.*

Vezda na zvanrednu, kojasze iz Vod ima Haszen. Szim spada *Medvodje* (insula) y *Zalyev* (alluvio). Ono je Zemlya z-Vodami okolo y okolo obzterta. Iz pervoga Prihajanyih Temelya Medvodja Szvojnozt onoga biva, chija je Potoka Ztranka ona, na kojoj naztaje. Je pako Potoka Gozpon on, chije je y Potoka Breg iae 87. §. 4. Anda

1ich ako Bregi na szuprotiszi lesechi obodva na jednoga iztoga Gozpona bi zpadali, onda y zakluchen med nyimi Potok toga iztoga je. Zato vu Kipu prilosenem

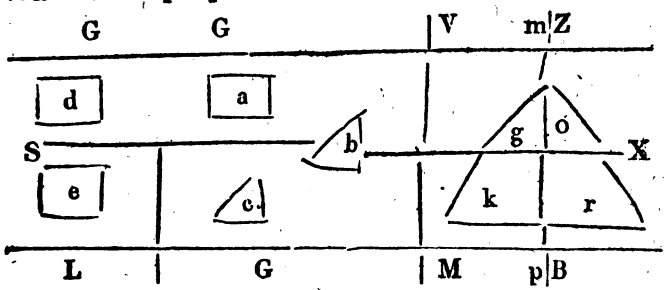

Medvodjicze *a. b. c.* vsze tri jednoga iztoga Gozpona G. Szvojnozt chine.

2-och Kada Bregi na szuprotiszi lesechi na jednoga Gozpona nezpadaju, onda Polovicza szamo Potoka vszakoga ide, poleg Poteza *S X.* Polovicze ove razluchejuchega, koji chez Szredinu Potoka voditisze ima. Zato vu chije Poloviczi Medvodje bi naztajalo, vu onoga iztoga Ladanye dohaja takaj y Medvodje, y tak vu Kipu iztom Medvodjicza *d.* Gozpona G. — Medvodjicza *e.* Gozpona L. Szvojnozt poztaja.

3-ich ako z-jednem iztem Bregom ladaloih

Digitized by Google

bi vishe, onda iz Meje Ladanya Szuszedov, na Potez Polovicze razluchujuchi *S X.* Potez ravni (perpendicularis) pelyasze *mp.* y ov potlam vszakomu Brega Ladavczu, Medvodja, Ztranku pravednu odszechuje. Zato vu Kipu iztem Medvodja *X.* Ztranka *g.* na *V.*; Ztranka *k.* na *M.*, Ztranka *o.* na *Z*, Ztranka zadnyich szamo *r.*, y ne vishe od iztoga Medvodja na *B.* zpadati more.

§. 43.

2) *Zalyev.*

Priraztek, koj po Dobrochinztvu Potoka vsze po malem, y Nachinom zakritem Grundtu nashemu prinashasze, Zalyev velisze. Prihajanye takvo iz onoga Temelya, da Dugovanye nichije pervoga Zavjitela biva, poztaja onoga, chiji je Grundt, k-kojemu priztuplyuje; ar perveshi toga Gozpon chizto je neznan. Nit neztoji, kak da Zalyev iz Brega na szuproti lesechega bi naztajal, kajti Breg, koj je na szuproti, predi, neg Zalyev nedovershisze, nit vrushitisze nemre, pokehdob da Zalyev jedino naztajuchi, Ztrugu potochnu bi ztesznuval, prez kojega Ztesznuvanya Breg nit opadal nebi. K-tomu Razumu vnogo bolye zpodobno je, da Zalyev iz gornyeh neznanih Ztrankah po Mochi Vode tekuche, dolye dopelyivasze, neg da izkercze iz naszuproti, proti Techaju Potoka zgotavlyalszebi. Medtem 1-ich izmestruvati, da Breg na szuproti ztrusesze, szlobodno ni, y Tusbe onsze podlase, koj Orudelye, to zvershavajuche, proch vugnul nebi 715: 14. Kada pako

2-och Potok od szamoga szebe poskodlyiv bi poztajal, onda on . komu skodi, vodene Krelyuti podichi, na tugyem takaj more (§. 41.*).

Digitized by Google

§. 44.

Ne vendar Szila potochna.

Razluchna od Zalyeva je *potochna Szila* (vis fluminis), kada po naglem Ztruge potochne Oztavlyenem (Alvei mutatio), Proztor velik Zemlye ztranzke, poznanlyiv vendar, kajti zvanzko Licze szvoje ne premenya, na jedenput Grundtu nashemu Potok pridrusuje. Vre pako Dugovanye vszako za szvojem Gozponom krichi *: zato vu Kipu szledechem

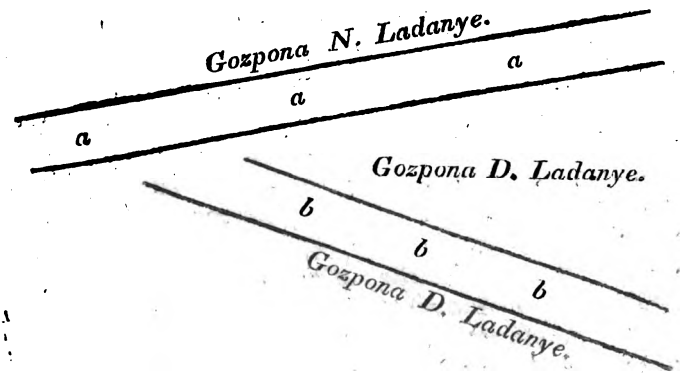

1-ich lesecha med Szuhum Grabum *aaa*, y Grabum novum *bbb* Zemlya, oztaja y potlam Gozpona szvoga perveshega D. Zato

2-och Graba szuha *aaa*, iz Polovicze od Gozpona D, iz Polovicze pako druge od Gozpona N, one vu oszebnom, koja vszakomu blisnya je, ladalasze bude, ar y predi, doklam Potok onde tekel je, na Gozpone ove izte, vu iztoj Poloviczi, na vszakoga je zpadala. Zato

3-ich Potok vu novoj Grabi *bbb* na obodva,

Digitized by Google

ove ízte, takajshe zpada, kajti y predi Potok ove izte za Gozpone imalje. Zato

4-ich Gozpon N, vu Grabe nove *bbb* vsza Dobrochinztva Potoka, vu ztaroj Grabe *aaa* imana, dok Voda josh onde tekla je, y potlam ima, akoprem Grabe nove *bbb* Breg obodvoj na Gozpona D, nijeden pako vishe na Gozpona N. zpadal nebi.

* Povodnya takaj Nachin ni Gozpodchinu zadobiti: ar ako je vremenita, onda kak berse Voda vugnesze, Gozpon Zemlyu szvoju mahom prepozna, y nazadju dobiva; akoje pako nepreztajucha, onda Dobrochinztva szamo zamenyajusze, t. j. zemelyzka z-vodenemi.

§. 45.

B.) *Pridelano* 1) *Priztranchenye.*

Druga Prihajanyih Fela, Prihajanye pridelano, y ovoga Fela ízjedna Priztranchenye (adjunctio) zovesze. Je Dugovanyih, Fel razluchneh, prez dabisze jedna ali druga premenila, Zkupzpravlenye: Felemuszu Prikluchenye (inclusio), Lotanye (adferruminatio), Medtkavanye (intextura), Malanye, Piszanye, Nazidgyavanye. Okolo oveh y drugeh Priztranchenya Fel Praviczeszu ove:

1-ich Gozpon, Dugovanya szvoja Fel razluchneh, zkupzpravlya szlobodno; ar Gozpon z-Dugovanyem szvojem, poleg Naredbe, oberne, kam hoche *a*).

2-och Dugovanye tugye z-szvojem zkupzdrusiti nemre nigdo. Zato, kadsze to vendar vchinilo bi, tugyesze onda, ako je razdruslyivo, Gozponu szvemu povracha, drugach pako Prihodek Glavniczu szvoju szledi, t. j. Dugovanye menye vredno prihaja k-Dugovanyu Vrednozti vekshe *b*). Ali prez Dugovanya szvoga oztajuchí

Digitized by Google

Nekvaraozt zadobiti ima, ar nigdo z-Kvarom drugega bogateshi poztati nemre. Zato

3-ich Ztanye prihaja k-Grundtu, kajti ov poleg Pravicz nasheh za Glavniczu dersisze; nego Grundta Gozpon, Ztanye Poztavlyachu ima izplatiti, ne vendar iz Dopadivanya, iliti Vugodnozti poztavlyeno (voluptuar), koje Poztavitel vzetiszi, t. j. razmetati, y na Falate prochszi odpelyati more, na kuliko to prez Kvara Ztany Gozpona Grundta vre predi ztojecheh zvershitisze bi moglo *c*), y na kuliko Ztvari, iz kojeh Ztanye naztalo je, iz Grundta iztoga doblyene bile nebi *d*). Medtem

4-ich Ako Ztanye z-zlum Verum poztavilosze je, onda Zlositel y Ztanye y Ztroske neszamo zgubiva, nego zaradi oszvojenoga Grundta tugyega, Kastigi takaj Mochi menyshe podlasesze *e*).

5-ich zaradi oszvojenoga Dugovanya gibuchega zvan Naplache Kvara Kastiga vlaztna priztupi: ar genlyiveh Dugovany Oszvojenye Tatbinu poragya, y zato Tusba na Kastigu Tatbine proti Priztranchitelu takvomu podichisze kruto more.

a) 1ae 60. §. 6. *b*) 1ae 24. *c*) D. 25. p. 116. *d*) D. 12. p. 46. *e*) 1ae. 68.

§. 46.

2) *Pofelenye.*

K-pridelanomu Prihajanyu zpada na dalye *Pofelenye* iliti Dugovanya na Felu drugu Preobernenye v. P. Sitka na Kruh, Jachmena na Pivu, ali Dreva na Ztolek. To napraviti

1-ich iz Dugovanya szvoga more Gozpon vszaki *c*), zvan da ali Pravicza Szamoszvojcza, koju vrediti ni szlobodni, ali Dobro obchinzko, to prechilo bi, kak prechisze v. P. Szelo na

Digitized by Google

Puztoszelínu premenyati, ali vu Vremenu Glada, iz Sitka sgano Vino napravlyati. Szuprotivno

2-och Na Kip drugi Dugovanye tugye preztaviti szlobodno ni, ar Gozpona Dugovanya Pravicza protivisze, zvan iz Naruchenya, kajti z Krepozti ovoga v. P. iz Szukna mojega Opravu nachinechi Szambol Pershonu moju zdersava. Mora vendar, Opravu pokvaril ak' bi, Kvara toga naplatiti: ar vszaki Kvara Zrok, Nadomeshenyu podlosen je. 659: 31. Zvan Naruchenya

3-ich koj Dugovanye tugye na Kip drugi preztavlya, takov ako z-dobrum Verum baratal je, *Kruhaszi* v. P. zadersi, nego Sitek tugyi, iz kojegasze je zpekel, platiti ima: ar Prihodek szledi Glavniczu szvoju, y z-Kvarom drugoga bogateshi poztaja nigdo. Prol. 5.

4-ich To izto chinechi z-zlum Verum, vesz Kvar naplachuje, y k-tomu Kastigi Tatbine podlasesze, zaradi oszvojenoga Dugovanya tugyega genlyivoga

§. 47.

3) *Pomeshanye.*

Szim josh *Pomeshanye* zpada, szuheh, ali czurecheh Dugovany: od ovoga Prihajanya takaj to izto ztoji, najmre

1-ich Dugovanya szvoja vszaki szlobodno zmesha iae 60. §. 6.

2-och Dugovanya dveh Gozponov szamo z-Privolenyem oveh zkupversusze, kajti z-vszakem Dugovanyem szamo Gozpon odregyuje. Kada pako

3-ich po Volye szamo jednoga, prez Volye drugoga, Dugovanya bi zkupdohajala, onda vszakomu szvoje nazadsze povracha, ali ako razdrusitisze mogla nebi, Prihodek Glavniczu szledi.

Digitized by Google

4-ich z-zlum Verum baratajuchi, y Kvara vszakoga placha, y k-tomu Kastigu Tatbine terpi, zaradi prez Volye Gozpona vzetoga Dugovanya nyegvoga genlyivoga.

§ 8.

C) zmeshano 1) *Szejanye* 2) *Szagyenye.*

Trejta Fela Prihajanya *zmeshano* Prihajanye velisze. K-ovomu zpada *Szejanye* y *Szagyenye:* okolo kojeh takaj tak, kak doszada, govoriti je: vu oszebnom

1-ich szvoja Dugovanya szaditi, ali szejati more vszaki rae 60. §. 6.

2-och vu Zemlyu szvoju tugye poztavechi, vu Veri dobre tugye naplacha, vu zli, Kastigu takaj Tata dobiva,

3-ich Na Zemlyi tugyi to izto z-Verum dobrum chinechi, Dugovanye ali vu Naturi, ali vu Jednovrednozti, kadsze prez Kvara Izraztek van zpuknuti nemre, nazad dobiva zvan Naplache Truda: ar bogateshi z-Kvarom drugoga ne poztaja nigdo; vu zli Veri pako obodvoje zgubiva, zvan Kastige Mochi menyshe, kojoj po Tusbi. podlasesze rae. 68.

* Dreva, na Meji zkupne poztavlyenoga, Dervo y Szad, iz Obdersavanya na onoga zpada, na chiji Grundt Terchek, y Szversi pretesejusze.

§. 49.

3) *Szadopobiranye.*

K-zmeshanomu Prihajanyu dohaja josh *Szadopobiranye:* Nachin je Szvojnozt zadobiti, ako

Digitized by Google

Szad iz Dugovanya mojega doshel je: ar Prihod szledi Glavniczu, ali ako Szad na tugyem zadnyih, nego z-dobrum Verum je pobran; ar z-Verum dobrum Ladavecz vszega iz tugyega zadoblyenoga Szada, szvojega napravlya *a*). Szuprotivno z-Zlum Verum Ladavecz, vszega tugyega nazad povracha, zvan da Oztarenye medtem zpunilosze bi *b*). Zato

1-ich od Duga Interesh, ako taki ne zavezan, vendar teche od Dana, koj Dan, da platiti hoche Dusnik, obechal je, ali Dan, koj je szudbeno za platiti opomenyen *c*). Zato

2-och od Dana ponugyenoga, poszugyeneh Penez Povrachanya, Interesh akoprem zavezan, neztaja, ako Verovnik ponugyenészi Peneze ozele, prijeti hotel ni, Zroka nikakvoga nimajuchi *d*). Jednakem Nachinom

3-ich Zavjitel szilni Imanya oszvojena z-Dohodki povernuti mora: ar menyka Vera dobra *e*). Szuprotivno

4-ich vu ztarih, y temnih Dosheztjih prijete vu Medvremenu Dohodke Obtuseni povrachati nima; kajti vu Veri dobre nahagyasze *f*). Takajshe

5-ich akoprem gdo z-Imanyi vu Shumi tak male bi ladal, da Dohodek nyihov, Shume izte Interesha vnogo bi prekoracheval, vendar Previshenozt nazad dati dusen nije; kajti doklam Penezi poszugyeni nepovernusze, dotlam Imanya Ladavecz z-Verum dobrum dersi, y zato vszi iz oveh Dohodki na nyega takaj zpadaju *g*).

a) 2ae 71. §. 9. *b*) 1ae 78. 481: 15. §. 4. 486: 27. §. 2. *c*) D, 7. p. 155. *d*) D. 3. p, 154. *e*) 1542: 1. 5. §. 3. D. N. *f*) D. 18. p. 140. *g*) D. 14. p. 139.

Digitized by Google

DEL III.

od

Donacziih iliti Daruvanyih vlaztneh.

§. 50.

Domovinzki je Donatzia, zato Prikazanya Izpisz.

Prikazanye vu obchinzkom je Bitvozti Dugovanya szvojega naPrijemlyajuchega dareshlyivo Prenashanye. Velisze Prenashanye

1-ich *dareslyivo:* koje biva iz szame dobrochiniti Volye zvan vszake priszilujuche drugoga Pravicze: ar poleg takve, Prenashanye ne Prikazanye, nego Plachanye, ali drugo, kaj god hoches bilo bi. Velisze

2-och *Bitvozti Dugovanya:* ar kada szamo Vsivanye Dugovanya, ali Delo koje drugomu zabztuny szebi davalo, to Poszudba ne pako Prikazanye bi bilo. Velisze

3-ich *szvojega:* kajti tugyega kaj, prikazati nemre nigdo, poleg Izteh naravzkeh Pravicz.

4-ich *Prijemlyajuchega:* t. j. prikazati moresze szamo onomu, koj Dugovanye za szvoje vzeti, y hoche, y od Naredbe neprepovedaszé. Medtem pręz Terha akosze kaj bi prikazalo y prijeti to izto szlobodno bi bilo, onda Volya Prijemanya razmevasze, y za zadobiti Dugovanye zadozta je: ar vszaki stimasze hoteti to, kaj szebi je hasznovito, y vu nichem ni terhlyivo. Zato Prikaz Manenem, ali vu Detinztvu ztojechem vehinyen kruto valya.

Digitized by Google

§. 51.

Delenye.

Prikazanye drugo je:

1-ich *vlaztno*, drugo *szamoszvojno*. Predversek onoga Imanyaszu szamo negibucha, ter fiskalzka szamo, y biva od vlaztne Oszobe iz Szlusbe vlaztne; ovo pako chini Szamoszvojecz iz Mochi szamoszvojne vre vu gibuchem, vre negibuchem: ovega Prikaz Inskripczia vu oszebnom velisze. Tak ova, kak vlaztno negibuchęh Daruvanye drugo je.

2-och Daruvanye *chizto* (pura), drugo *zmeshano* (mixta) velisze, kada Daruvani Zaszlusbam szvojem Peneze, takaj pridati mora. Drugo je

3-ich *neztegnyeno* (absoluta), drugo *ztegnyeno* (restricta), t. j. Zamejashenyem obzkerblyeno, privezano najmre, ali k-Vremenu, ali k-Zroku, ali k-Nachinu, ali k-Kondiczii, t. j. Pripechenyu buduchemu neztanovitomu.

§. 52.

Donatzie, Ztezuvanya.

Zamejashenye najmre Daruvanya more biti vre eno, kojesze veli

1-ich *od Dana* (ex die): ztegnyena ovak Donaczia, Szvojnozt daje szamo od ztanovitoga Vremena, y ne predi, v. P. Donaczia iz Privolenya Kr., ar ova po Szmerti ztoprav Prodavcza, Daruvanoga za Gozpona nachinya. Druge velisze

2-och *do Dana* (in diem); ztegnyeno tak Daruvanye, Daruvanomu dan ztanoviti Szvojnozt vzimlye v. P. Inskripczia zalosna, koja kad

Digitized by Google

Leta zhajaju, prèztaje. Tak zamejashena ni nijedna Donaczia vlaztna (publica), ar vszáka na vesz Odvetek dajesze.

3-ich *pod Zrokom* (sub Causa); ova Szvojnozt daje tak, ako Zrok Daruvanya ztoji; tak Inskripczie dane Zroki, ako neztoje, onda nit Inskripczia neztoji.

4-ich *pod Nachin* (sub modo); tak zamejashujesze Donaczia ona, koje Valyanozt, Zaszlusbam privesesze, zaizto vchinyenem: ovo Zamejashenye takaj szamo Inskripcziam laztovito je, kajti Zaszlusbe vu Donaczii ztojeche probuvati nemorajusze nigdar; niti ne dajesze Donaczia vlaztna zaradi Zaszlusbih, koje ztopram vchinitisze bi morale.

5-ich *pod Kondicztum:* ovak zamejashena Donaczia, neztanovitomu kojemu buduchemu Pripechenyu privesujesze v. P. Donaczia Palatinalzka iz Privolenya Kr., ar ova valya szamo tak, ako Prodavecz vu Techaju Chazti Palatinalzke Darovitela Palatinusha, vumerl je.

§. 53.

Prikaz szamoszvojni szim nezpada.

Prikazanye szamoszvojno josh na vchinyeno *med sivemi* (inter vivos); y na vchinyeno *iz Zroka Szmerti* (mortis causa) razdelyujesze. Ono je Pogodba dobrochinzka (contract. benef.) odkud Naravu nyegvu znati hotechi, na Navuk od Pogodbih napuchujesze. Ovo pako biva vre zaradi obchinzke Vmertelynozti, vre zaradi nazochne Pogibeli, y od Testamentuma szamo vu tom razluchujesze, da vu Daruvanyu iz Zroka Szmerti, Prijemlyenye josh pred Szmertjum Prikazitela biva, y visheput takaj izto Dugova-

Digitized by Google

nya Izrucheny e (traditio), kaj pri Testamentumu nepripechasze. Drugach Prikazanye iz Zroka Szmerti, pravi je Testamentum, kajti y ov iz Zroka Szmerti napravlyasze. Zato

1-ioh Testamentuma vre rednoga (ordinar. solenn.) vre predszlobodnoga (privilegiati) Kakvoche potrebuje.

2-och po Nazadjemanyu (revocatione) takaj preztaja, kak Testamentum.

3-ich Preztaje tulikajshe po Nevernozti, ali Krivnye vregyenoga Velichanztva, vu koju Prikazitel vpadal bi, kak y Testamentum Iae 49.

4-ich Prikazanye zaradi nazochne Pogibeli, preztaje takaj z-preztajuchum Pogibelum: ar po Preztaju Zroka, preztati mora y Chin nyegov.

§. 54.

Donaczie Delenye.

Donaczii takaj, iliti Daruvanyu vlazti omu josh Delenya je: ter

1-ich gledech *Darovitela* (donantis), druga je Kralyevzka, druga Palatinalzka, druga Prelaturalzka.

2-och gledech *Imany Dovalivanya:* druga je ober Imanya, koje na Fiskusha Kr., ali Czirkvenoga vre vpalo je, druga pako ober takvoga koja na Fiskusha ztopram vpalo bude.

3-ich gledech *Valanye:* druga je pravedna, druga nepravedna. Takva je vre gledech

I. *Kralya:* kada nyu dal bi bil neokorunyen Kraly *a*).

II. *Szamoszvojcza:* kad Szvojnozt tugya prikazalaszebi, kaj biti nemre *b*); zato vu Daruvanya Lizt dozpeva Zaporka ova „*Salvo jure alieno*“, (Praviczu tugyu nevrazech); koja vendar y nepoztavlyena zarazmevasze *c*).

Digitized by Google

III. *Imanya;* kad prikazalasze bi Imanya, ali *korunzka*, koja zbog Zachuvanya Jasznozti Dvora Kr. Szvete Kralyeztva Korune neodtugyliyivo pridrusenaszu *d*), ali *Czirkvena* c). Zato Zaporka ova „*ako na koj Grad nash Kr., ali Czirkvu Bosju zpadalo nebi*“, vu vszaku Donacziu poztavlyasze *f*).

IV. Darovnika (donatarii).

V. Zvanzku Priliku.

a) 2ae 14. *b*) 2aə. 11. *c*) 2ae 9. 1ae 29. *d*) 608: 22. a. c. *e*) 1ae 10. 567: 31: §. 9, *f*) Obdersavanye.

§. 55.

Nekoji nyu zadobiti nemogu.

Od Zadoblyenya Donaczie odhitavajusze, ako taki naj bolye vredneshi:

1-ich Ztranzki vszi, z-Domachinztvom josh ne nadelyeni *a*), kakve Plemenit vszaki z-Nachinom naredbzkem *b*) iz Imany nyim prikazaneh szlobodno van zhiti.

2-och Kaptolomzki, Klosterzki, y drugeh Szudbenoztih Notariushi, Shekretari, Plenipotencziariushi, Prokuratori, Tutori, Kuratori, y vszi oni, koji ali Proszecheh Molbe, ali Princzipalov szvojeh, ali pod Obrambum szvojum ztojecheh Piszma, iz Szlusbe chteliszu, y Gingavochu Pravicze, z-kojum Imanya dersesze, iz nyih zeznatiszu mogli, Imanya izta zadobiti nemogu *c*). Zato Prokurator szvoga Princzipala Imanya zadobechi, priszechi mora, da Piszma Princzipala szvojega chtel ni nigdar, iz kojeh Gingavochu Pravicze nyegve zeznati bi bil mogel *d*).

3-ich Szlobodni y Kr. Varashi *e*).

4-ich Tergovisha hajduchka *f*), y vsze

Digitized by Google

druge Obchine jeli neplemenite, jeli plemenite: jedino Czirkve vanznimlyusze, ar ako po Testamentumu nyim oztavlyena Imanya, poleg Dispenzaczie Kr. zadobiti mogu *g*), tak Zroka nikakvoga nije, zakaj takaj Donaczia nyim podelitisze mogla nebi.

a) 630: 30. *b*) 23: 715. *c*) 609: 36. 655: 32. D. 31. p. 73. *d*) D. 30. p. 73. *e*) 542: 33. D. Pos. §. 2. *f*) 635: 68. §. 1. *g*) 715: 16. §. zadn.

§. 56.

Nyeine Potrebchine zvunzke.

Potrebchine zvunzke Donaczie Kr, zvan vszem Predszlobedam obchinzkeh poszebneszu ove: da najmre vszaka Donaczia

1-ich Zaporke od Naredbe al' Navade prepiszane vu szebi zadersava. Oveszu zvan vu §. 54. zpomenuteh, tak ova: *Praemissis sic ut praefertur stantibus, seque habentibus a*), t. j. ako to tak, kak velisze, ztoji, y ako to tak szé ima — kak y ova „*dono tibi tuisque haeredibus, atque posteritatibus*, t. j. prikasujem Tebi, y Odvetku tvojemu — z-pridanum, ali zpuschenum Zaporkum *Obodvojega Zpola*. Da

2-och Zaporke Naredbum Kralyeztva protivne nijedna Donaczia vu szebi nima, ár y pridané zá nepridane, y Krepozti nimajuche dersesze *b*). Nijedne vendar druge zvan ove jedine „*de manibus nostris Regiis*“* iz Ruk nasheh Kralyevzkeh, vu Naredbih ne imanujusze *c*).

3-ich Zadoblenya Nadpisz, Ime (titulus), pod kojem Imanye prikasujesze, da vszaka Donaczia zgovarja: da y Szuprotrechnik iz koje Ztrane proti nyoj vojuvati, y Darovnik takaj Temelya zpozna, z-kem Donacziuszi** branitisze more.

Digitized by Google

* Zaporka: *de manibus nostris Regiis d*), ztiménuvala je, da Imanya iz iztoga Kralyevzkoga Ladanya prikasujusze, zaradi chesza Szuprotrechnik z-szamem Fiskushem Kr. pravdatisze je moral. Z-Vremenom pod iztum Zaporkum Imanya takaj takva prikasevalasze jeszu, vu chijeh Ladanyu, vu Vremenu dane Donaczie Kraly nit bil ni, szamo da Szuprotrechnik z-Fiskushem pravdatisze bi bil imal. Kajti pako z-ovém Pravdanye zaradi nyegveh vu Pravdih oszebujnih Pravicz pretesko je bilo, zato ztavilosze je, da za buduche, Szuprotrechnik proti takaj Zaporke one, z-Darovnikom szamo, a ne vishe z-Fiskushem Kr. pravdatisze ima, y vu ovoj Pravdi da Fiskush Kr. szamo kakti Eviktor, iliti Kvara Domeztitel ztati more *e*).

** Iz napervoszlaneh szledecsze zhaja Donaczie, kak je Nachin Gozpodchinu zadobiti Izpiszavanye: da je vu Zpodobe Predszlobode vandano, negibuchega vu Oblazt Szvete Korune vre dozpetoga, ali ztopram dozpevajuchega Imanya, po Kralyu Fershoni prikladni vchinyeno, y z-Vpelivanyem objacheno Prikazanye.

a) Ide 26. §. 4. *b*) D. 8. p. 62. *c*) 608: 9. a. c. 1647: 122. *d*) 486: 23. 492: 60 .*e*) 492: 61.

§. 57.

Nyeina Krepozt.

Vre od Krepozti Donaczie, koja je ova:

1-ich Donacziu vu Redu niti Kraly prememiti nemre *a*), zvan da razumni Zrok vu nazadpozivajuchemu Liztu davalszebi, *b*), vu oszebnom ako vu Napervodavanyu (exposition.) Proshnye, Zadobitel laslyivo bi bil govoril, ar vszaka Donaczia pod tum Zaporkum dajesze, *ako to tak, kaksze veli, ztoji, y ako to taksze ima.* (§. 56 — 1.)

2-och Darovnik vu Imanyih szebi prikazaneh dobiva punu, y vekivechnu Gozpodchinu *c*); Szlobodu najmre od nyih po Volye odregyuvati *d*). Zato Darovnik more ona y prodati, y razprikazati *e*), y zaveruvati (fidei com.)

Digitized by Google

f), kaj vchiniti Dosheztniki nyegvi nemogu, ar gledech ove, Imanya izta dedovna poztaju, od kojeh odregyuvati szlobodno ni.

3-ich Darovnik Szlobodu ima, Reda vu Dosheztja Dobivanyu, od iztoga Kralya vu Daruvanya Liztu prepiszanoga, tak tverdno premeniti. da Chinu ovomu nikakvo Decze Szuprotrechje naskoditi nemre *g*); more najmre Imanya obodvojemu Zpolu prikazana, na Zpol szamo muski ztegnuti, y nazopet szamo muskomu prikazana more na obodvoji pretegnuti. Kaj vishe

4-ich More takaj neszamo jednomu Szinu vishe, drugomu pako menye vu Imanyih oztaviti, ncgo y Dete more iz Dosheztja zevszema vanzkluchiti, akoprem Otecz Szinu, y nazopet Szin Otczu poleg izteh naravzkeh Pravicz *h*), zvan priszilyenoga Delenya Pripecheuyih *i*), zadobiti dusen bi bil, ar Odkrajanye Vechnicze Kr. mlajshe to izto dopuscha. Medtem

5-ich z-szvojem Odregyivanyem Praviczu Fiskusha Kr. vrediti vendar nemre *k*). Odtud Imanya Zpolu szamo muskomu prikazana, kad Zadobitel bi na Zpol obodvoji pretegnul, Naregyenye ovo szamo do Odomrenya Zpola muskoga ztoji, vu Pripadu kojem Imanya y pak na Kralya zpazti moraju *l*).

a) 1ae 37. §. 9. *b*) 2ae 12. §. 11. *c*) D. 4. p. 55. *d*) 1ae 5. *e*) 1ae 57. *f*) 723: 50. *g*) 1ae 57. *h*) 1ae 53. §. 10. *i*) 1ae 52. 53. 54. *k*) 715: 26. *l*) D. 36. p. 144.

§. 58.

Kchere poleg Zaporke.

Kada pako Zadobitel zaradi Dosheztja, Naregyenye nikakvo ztavil bil nebi, onda Dosheztje

Digitized by Google

poleg Zaporkih, Volyu Kralya oznanujucheh, biva *a*), kojeszu

1-ich *Odvetku, y poszlednyem obodvojega Zpola* (haeredibus et posteritatibus utriusque Sexus *a*). Ova Zpolu obodvem Doshetzje daje.

2-och *Odvetku y poszlednyem szamo muskem* (hær. et post. solum masc.) Ova Szenzkem-Dosheztje vzimlye *b*).

3-ich *Odvetku, y poszlednyem, pervlye Muskem, potlam takaj Senzkem* (hær. et post. primum quidem masculis, dein etiam fœminis). Ova senzkem Dosheztje po Odomrenyu Muskeh dopuscha *c*).

4-ich *Odvetku y poszlednyem pervo Muskem, potlam takaj Senzkem do Shume v. P. Ranychkov* 20 *Jezer*, (ad Summam 20 mille florenorum). Ova Dosheztje na Imanya Senzkem vzimlye, dok vendar od Fiskusha Shumu ovu prijele nebi, van ziti iz Imany dotlam nemoraju *d*).

5-ich *Tak Odvetku y poszlednyem, kak y onem, kojemsze bi ali oztavila, ali odpuztila* (hær. et post. legatariis item et cessionariis); po Krepozti Zaporke ove, ne szamo Dosheztje, ali za odomrejuchemi Muskemi ztopram, Senzke imaju, nego y vu Pomenkanyu Decze Imanya izta more Zadobitel, ne pako zkradnya nyegva Szversiscza ztranzkomu komu god oztaviti *e*).

a) 1ae 21. §. 6. *b*) 1ae 17. 48. 102. *c*) D. 14. p. 81. *d*) D. 11. p. 57. *e*) D. 8. p. 56.

§. 59.

Szini pako y prez nye Darovnika dosheztjuju.

Szim zpada takaj Zaporka *Odvetku y Poszlednyem* (hær. et post.). Zaporka ova De-

Digitized by Google

sheztje ochitajucha znamenuje, da Imanya jedino Muskem, ne pako y Senzkem * danaszu; ar iz Naredbe *a*) razlosne, Senzke vu daruvanyzkih Imanyih Dosheztje szamo onda imaju, kada od obodvojega Zpola Daruvanya Lizt razlichito zpominalszebi; szuprotivno Muskem, akoprem *Odvetku y Poszledniyem* Zaporka iliti *haeredibus et posteritatibus* iz Lizta bi zpuschana bila, Doshezt vendar ide, kajti

1-ich Darovnikovi Szini vu obchinzkom, jeli zpominala, jeli y nezpominala od Odvetkov sze bi, Donaczia, Odvetki imenujusze *b*), vre pako Odvetkuvanye Praviczu dosheztjuvati znamenuje (jus succedendi).

2-ocb Fishush Praviczu dosheztjuvati szamo iz Odomrenya, ali Krivnye Nevernozti ima, anda dok Darovnik neodomira. nyemu on dosheztjuvati nemre. Zato Szini y pri zpuschane Zaporke *haeredibus et posteritatibus*, dosheztjuvati mogu, ne vendar Kchere, kajti ovem Doshezt jedini Zpomenek obodvojega Zpola daje *c*).

* Stimaju nekoji, da vu Vremenu pred Vérbőczianzkem pod Rechjum *haeredes* Muske, pod Rechjum pako *Posteritates* Senzke razmevaleszusze, da anda vu onom Vremenu Zaporka *haeredibus et posteritatibus* obodvojega Zpola znamenuvala je: ali ne pravo: kajti vu Donaczii od Leta 1278, z-kojum Ladiszlav Kumanzki Stefana Bana je nadelil, Zaporka *utriusque Sexus* (obodvojega Zpola) takajshe nahajasze; vre pako Zaporka ova, ako vre izta Zaporka *haeredibus et posteritatibus* obodvojega Zpola vre onda bi bila znamenuvala, zaizto nepotrebno bisze bila poztavila.

a) 1ae 48. §. 3. *b*) 1ae 4. §. 1. *c*) 1ae 48.

§. 60.

Donaczie Nadpiszi.

Nadpiszov (tituli) pod kojemi Donaczia Ku-

Digitized by Google

zadobivasze (impetrationis), je 6, vn Naredbih vendar oneh szamo pet* chtejesze oveh: Dotergnenye Szemena *a*), Krivnya Nevernozti *b*), Pravicza Kr. *c*), Nova Donaczia *d*), y Privolenye Kr. *e*). Zmed oveh Titulushev jedniszu

1-ich *izhodni* (cardinales), iz kojeh szameh Kralyu Pravicza vu Imanya zhaja, t. j. iz kojeh ova jedino na Fiskusha vpadaju, y oviszu szamo dva, Dotergnenye Szemena, y Krivnya Nevernozti. Drugi vszišzu

2-och *vupirajuchisze* na perveshe, koji szamo Ime drugo nosze, vu szebi pako nikaj drugo niszu, nego Dotergnenye, ali Krivny, Nevernozti, ar ako ova, ali ono podlesalo nebia onda y Titulushi drugi hasznili nebi, nikaj. K. ovem pridan je ne tak zdavna.

3-ich *Titulush Juris armorum*, iliti Pravicze taborzke: Kad najmre Varmegyie Arad, Bács, Csongrád, Krassó, Temesvár, y Torontal, vishe poldrugu ztotinu Let Turchinom podlosne, ovem odtete bileszu, Titulush pako nikakov za razprikazati naj proztranesha vu oveh Varmegyiih lesecha Imanya* kad Naredba zborzka ztavila nije, Previszoka Piszarnicza Kr. onda Titulusha Pravicze taborzke znashla, Previszoka pako Vechnicza Kr. nyega potverdila je.

* Imanya ova I. Komora Kr. je ladala: potlam II. nekaj iz Zaloga, nekaj iz Arende davanaszn:, teda III. za Plemenschinu y vu oveh Varmegyiah povekshati, da potom Lyudztvo, y Ravnanye Poszlov obchinzkeh bisze zlehkotilo, na Molbu ZZ. y RR. Kralyeztva, na menyshe Falate razdelyivati, y dob roszlusnem razdavati pochelaszusze *f*).

a) 1ae 13. 22. 26. 29. 30. *b*) 1ae 13. 16. 24. *c*) 1ae 24. 25. *d*) 1ae 36. 37. *e*) 1ae 8. 64. *f*) 791: 36. 792: 13.

Digitized by Google

§. 61.

A) Izhodni 1.) *Dotergnenye Szemena.*

Zmed Titulushev oveh na Broju 6. szamo pet ih je, kojisze na Szud zpelyivaju, y ondesze dokazati imaju: zato kak Titulush Dotergnenya Szemena probujesze, k-Pitanyu szad dohagyamo. Dugovanye vu Peldi bolye razmelosze bude. Poztavemu anda Grad Vörösvàr po Donaczii po *Stefanu Czeba* zadoblyen, po ovem pako, ali nyegvem kojem Odvetku, nekojemu *Petru Aba* zalosen, poszle iz Dotergnenya Szemena Stefana Czeba, po *Andrashu Zatse* dasze zadobi. Poztavemo dalye vu Prilike, kad Andrash Zatse vu Grad Vörösvár vpelyivalszebi, szadashnyi z-Imanyi iztemi Ladavecz Aba Peter ali nyegov koj Odvetek, da proti iztomu ovomu Vpelivanyu Szperotrech szvoju bi ztavil bil. Vre zato izto *Zatse* Gradaszi prikazanoga *Vörösvar* zavjeti z-Chinom szilnem nemre, ar to vu takvem Pripechenyu Naredba pod Kasligum prepoveda, koja na Meztu szvojem (§. 122.) vre napervo dojde. Anda proti Petru Aba, ali Odvetku nyegvem, koj iz Ladanya szuprotrekel je, Pravda na Davanye Zroka, poztavlyane Szuprotrechi, *Zatse* podichi mora. Vu ovoj Pravdi Aba kakti Ladavecz, Ladanya szvoga Pravichnozt dokazati pervi nima, ar vszaki z-szvojem ladati stimasze, nego Zatse mora Titulusha Dotergnenya, iz kojega Zadoblyenye napravil je, t. j. Pravichnozt iz dotergnyenoga Czebaianzkoga Szemena, szebi vuchinyenoga Daruvanya, pervi dokazati. Ovo pak zvershava tak:

1-ich Zatse probuvati ima, da zadnyi pred nyim Grada Vörösvár Donatar, Stefan Czeba, zaizto dotergelsze je: ar Czeba do szvoga Do-

Digitized by Google

tergnenya Grada Vörösvàr je Zadobitel, dok anda Czebaianzko Szeme josh obztaja, dotlam y Szvojnozt nyegva je, vre pako tugye prikazati nit Kraly ni moguch.

2-och Zatse y to pokazati mora, da Stefan Czeba vu Vörösvár Szvojnozt je zaizto imal, ar ako Vörösvàr na Czebajevu Szvojnozt zpadal ni, onda od Czebaih dotergnyeneh Kraly takaj nikakvu vu Vörösvar dobiti mogel nije: kaj pako gdo nima, to niti prikazati nemre. Anda za dokazati PravichnoztDonaczie iz Dotergnyenya zadoblene, Szvojnozt takaj Dotergnyenoga pokazatisze ima. Medtem

3-ich zadnye Czebaianzke Szversi Ladanye t. j. da ova vu Ladanyu Grada Vörösvar je vmerla, vu Redu probuvati dozta je: ar Ladavecz, zaradi Pravicze dobroga od szebe Szudenya, dotlam za Szvojnika imatisze mora, doklam szuproti tomu Pokaz nechinisze.

§. 62.

Ispisz nyegov.

Pokehdob da Donaczie iz Dotergnenya Zadobitel pred vszem Dotergnenye onoga, chijega Imanya zadobil je, pokazati bi imal, videti je vre vezda, kaj y kulikoverztno je Dotergnenye. Je pako Szemena Dotergnenye vu Vzetju, kak je Titulush Zadoblyenya Imany negibucheh — Donatara, vu zadnye szvoje Szversi, czelo, y naravzko Preminenye. Velisze

1-ich *Donatara:* t. j. on, iz chijega Dotergnenya Zadoblenye napravilosze je. szam je Donatar biti moral, anda vu Peldi nashi, Grada Vörös. vár da Tzeba izti iz Donaczie dersal je: kajti Donaczia iz Dotergnenya, Szvojnozt predati mo-

Digitized by Google

ra, ovu pako prenezti kak bi ona mogla, ako szam Dotergnyeni Szvojnik bil ni, ar po Dotergnenyu Pravicza jedino Dotergnyenoga prenáshasze, ova anda kad nikakva bila ni, tak onda takaj nikajsze nit nedobi. Velisze

2-och *vu zadnye Szversi:* zadnyi najmre iz Kervi izte zhajajuchi, zadnya Szvers, drugach Dotergnenyu naj hlisneshi velisze, koj kad takaj bi vumiral, onda ztopram gdo doterchi velisze, a ne predi. Kad pako ov zaizto Donatar bil je, kakov vu Peldi nashi bil je Czeba Stefan, onda ako taki Brat Stefanov Mihaly vu Lizt nepoztavlyen, josh odomerl bil nebi, Grad vendar Vörösvár mahom na Kralya prehaja, y ov zato onoga drugomu v. P. Andrashu Zatse pravichno prikasuje. Velisze

3-ich *czelo:* dasze zna, da iz buduchega Dotergnenya Donacziá neztoji, y da Donaczia takva Korenitozti (juris radicalis) Pokaza ne chini: kajti dok Szvojniksze dotergel ni, dotlam Pravicza nyegva nad Imanyem, nit Kralyu zrazti, nit po Kralyu zato na drugoga preneztisze nemre D. 21. p. 65. Velisze

4-ich *y naravzko Preminenyé:* t. j. Szvers Donatara zadnya zaizto vumreti, y po Szmerti naravzke iz ovoga Szveta prejti mora, da po Odomrenyu Donatara iztoga, Imanye nyegvo drugomu prikazatisze more: ar ako Zadnya Donatara Szvers varaski szamo bi vumiral v. P. Klosternik poztajuchi da Chalarnoztjam Szveta bi odrekel, ali z-Nepostenyem Pravicze akosze bi zaznamenuval, ali na Vuzu vekivechnu bisze bil obszudil, ober. Imanya Pokolenya nyegvoga zadoblyena Donaczia dok on josh sivel bi, valya chizto nikaj. D. 12. p. 69.

Digitized by Google

§. 63.

Drugo je szamo Szemena, drugo obodvojega Zpola.

Pri Dokazanyu Dotergnenya, Pitanye takaj ovo podisesze, kakvo vu oszebnom probuvatisze ima, pokehdob da dvojverztno bi bilo. Jedno najmre zovesze *defectus Seminis*, t. j. Szemena szamo, prez Pridavka; drugo pako *Defectus Seminis utriusque Sexus*, iliti Dotergnenye obodvojega Zpola *a*). Odgovarjasze

1-ich ako vu Peldi nashi Zatse Imanya Czebajeva dobil je *ex defectu seminis*, iliti iz Dotergnenya Szemena Stefana Czeba prez Pridavka obodvojega Zpola (utriusque sexus); vu ovem Pripechenyu Dotergnenye Czeba Stefana zadozta probujesze, akosze neg muski Zpol Czebajev dasze dotergel je, probuje*: kajti Dotergnenye szamo Szemena Stefana Czeba, szamo to znamenuje, da Imanya Vörösvár Stefanu Czeba szamo za muski Zpol prikazanaszu bila, t. j. da muski szamo nyegov Zpol Imanyih oneh Szvojnozt imal'je, y da ov vesz vre do vezda je odomerl. Ako pako

2-och Zatse Vörösvár *ex defectu seminis utriusque sexus* Stefana Czeba, bi zadobil bil, vu ovem Dogogyaju Dotergnenye Czebajevo szamo onda dokasujesze, kad Zpol obodvoj Stefana Czeba da odomerl je, Zatse bi probuval: ar defectus seminis utriusque sexus, t. j. Dotergnenye Szemena obodvojega Zpola zlamenuje to, da Vörösvár pri Stefanu Czeba na obodvoji Zpol iz Donaczie Stefanu Czeba dane zpadal je, y da obodvoj Zpol nyegov doszad vresze je dotergel. Tedar

3-ich Kad Donaczia *ex defectu* iliti Dotergnenya *Stefana Czeba* prez pridane Re-

Digitized by Google

chicze semiuis (Szemena) zadobivalaszebi, vu ovem Pripechenyu Donatar (Zatse) dal obodvoj Zpol Czebajanzki dotergelszeje, ali to probuvati ima, da Imanya pri Czebajeh szamo na Muske zpadalaszu. Ar kad to, da Imanya Muskem szamo davajusze, razlosno napiszalosze nije, Zrok chizto tesek za stimati naztaja, da Imanya do Iztine na Zpol obodvoj, Czebajem prikazana bilaszu *b*).

* Dotergnenye Muskeh, nit Zpoznavanye od izte Familie Senzkeh, ober vszeh vre preminyeneh Pokolenya szvoga Mnskeh — niti izte Varmegyie ober toga, da iz Zpola muskoga Pokolenya v. P. Czeba, vu nyoj vishe nigdo nenahajasze, van dano Szvedochanztvo, neprobuje. Nego za probuvati Dotergnenye Muskeh to pokazatisze ima, da zadnya vu Peldi nashi Gzebajeva Szvers, ali ledichen bil je, ali da vsza vre Decza nyegva vumerlaszu: Ovo pako iz Knig farneh, ali ako zadnya Szvers Szoldat bil je, po szvedochlyivem szoldachke Szudbenozti Liztu jedino probujesze *c*).

a) 1ae 22. *b*) D. 24. p. 71. *c*) D. 29. p. 73.

§. 64.

Ladanye Szversi zadnye potrebuje.

Za Pravichnozt dokazati Donaczie, Zadobitel Zatse zvan Dotergnenya Czebajanzkoga, y to probuvati ima, da Czehajanzka Szvers zadnya, poztavemo Otto, vu Vremenu kad vmiral je, Imanya Vörösvár, je zaizto dersal, t. j. da Dohodke iz nyih prijemal je. Medtem

1-ich Fela Dohodkov Prijemanya je takaj tak Zalog, kak Arenda *a*). Zato Zatse, kad to probuje, da Peter Aba, iz Ladanya Vörösvarzkeh Imany, Vpelivanyu vu Imanya izta Andrasha Zatse szuprotrechechi, Czebajev szamo Arendator je, ali da Vörösvára, iz Zaloga szamo, od Czebajev dobil bi bil, — Ladanye z-Vörösvárem Czebajeve Szversi zadnye, vre ztem iztem Na-

Digitized by Google

chinom zadozta dokasuje, y Vörösvára dobiva. Kada pako

2-och Zatse (Zadobitel) Kuriu szamo, iliti Dvorichek, ali Falate szamo nekoje vu Gozpodchine Vörösvár bi dobil bil, vu ovem Pripechenyu ni zadozta Ladanye Odomrejuchega vu Gozpodchini ovoj, ne razlichito koje, probuvati, t. j. da Czeba z-nechem vu Vörösvaru takaj ladal je, nego Zadobitel Zatse Zadoblenye szvoje k-Ladanyu na Szud povlechenoga vu oszebnom prizpodobiti, iliti probuvati ima, da vu Vremenu Odomrenya Otto Czeba ne druge vu Vörösváru nego one izte Falate dersal je, z-kojemi vezda Szuprotrechnik Aba Peter lada *b*).

a) D. 9. p. 68. D. 19. p. 64. *b*) D. 33. p. 74.

§. 65.

Negda y Probu Korenitozti.

Zvan Dotergnenya, y Ladanya Szversi zadnye, vu Pripechenyih szledechih, Zadobitel v. P. Zatse, za Pravichnozt Donaczie szvoje iz Dotergnenya zadoblyene dokazati, mora josh y Praviczu korenzku Dotergnyenoga probuvati.

1-ich Kad Szuprotrechnik (Aba) to pokazal bi, da Ladanye Dotergnyenoga (Czeba) bilo je, ali vszakchasz nazad potreblyivno (precarium), ali iz Zaloga, ali iz Arende dersano, ali odteto, ali Pravicza senzka: Vu ovem Pripechenyu Stimanye ono perveshe (§. 61. — 3.) kak da Dotergnyeni (Czeba), Imanya Donataru noveshemu prikazana (Vörösvár) iz Szvojnozti dersal bi bil, vishe ztati nemre, ar Proba biva, da z-onemi vu Imenu tugyem ladal je, ter zato vu ona da Szvojnozt nikakvu imal ni. Odtud Proba ova potretisze, y Pravicza korenzka (Czebajeva), t. j.

Digitized by Google

Szvojnozt po Donaczie zadoblyena pokazatisze ima, da najmre Dotergnyeni (Czeba) Gozpodchine Vörösvár pravi iz Donaczie Szvojnik bil je *a*).

2-och kada Pokolenye Dotergnyenoga (Stef. Czeba), iz chijega Odomrenya Imanya zadobil je Donatar noveshi (Zatse), vu Vremenu Odomrenya zvan Ladanye bisze bilo nahajalo: ar izti zadnya Dotergnenoga (Czeba) Szvers, ako Imanya szvoja od Ztranzkoga, koj ova ne iz Pravicze Czebajanzke dersal bi, nazad bi hotel bil imati, szam Probu Pravicze korenzke bi ztaviti bil imal: vre pako Zadobitel iz Dotergnenya, Dotergnyenoga nameschuje, ar Donaczia iz Dotergnenya Praviczu drugu nikakvu, neg jedino Dotergnyenoga predaje *b*).

3-ich kada Donatar noveshi (Zatse) vu Ladanyu bi nashel bil Dotergnyenoga (Czeba) Senzke, ali kojem ove Imanya bi bile odpuztile (cessionarios): ar izti dotergnyeni (Czeba) ako na Izkluchenye iz Imany proti Senzke Familie szvoje, Pravdu bi bil podignul, szam takaj Praviczu, Muskem szamem laztovitu Pokolenya szvoga probuvati bi bil imal, vre pako Donatar iz Odomrenya, Nameztnik Dotergnyenoga biva, kajti vu nichijega drugoga, neg jedino vu Praviczu Dotergnyenoga dohaja *e*).

a) D. 23. p, 71. *b*) D. 25. p. 72. *c*) D. 23. p. 71.

§. 66.

Ne haszni vendar nit ova vu ztarem Dotergnenyu.

Dokazana Dotergnyenoga (Czeba) Praviczа korenzka, Imanya nyegva, Zadobitelu oveh, koji zaradi vregyenoga Szuprotrechjum Vpelivanya szvoga, Pravdu proti Szuprotrechniku zdi-

Digitized by Google

chi moral je, zadnyih doprinasha, neg onda szamo, kada Dotorgnenye josh frisko (recens defectus) bi bilo, t. j. trideszet dveh Let josh preztupilo nebi: ar vu Dotergnenyu ztarem, t. j. od Vremena. od kojega Dotergnyen, Ladanye zgubil je, ako 32 Let po Szuprotrechniku vre spunilosze je, onda Zadoblenye iz Dotergnenya (Czebajevoga) valya nikaj — Ar po pretezajuchemsze chesz czeleh 32 Let Ladanyu, Szuprotrechnik Praviczu Dotergnyenoga oztareti chini, y zatira: vre pako Donaczia iz Dotergnenya, Dotergnyenoga Praviczu jedino daje, anda koj za trideszet y dvemi Leti, ali od Dotergnenya, ali zgublenoga po Dotergnyenem Ladanya rachunajuch, Donacziu iz Dotergnenya bi vendar dobival, takov dobival bi Praviczu oztarenu, tojezt nikaj. Oztarenye ovo

1-ich zpunyava y on takaj, koj ali iz Arende ali Zaloga Imanya Dotergnyenoga dersal bi, makar od iztoga Dotergnyenoga szebi predana, szamo da po Dotergnyenyu 32 Leta vu Ladanyu zpunil je. — Ar koj jenput odomira, odomira takaj Pravicza nyegva, y zato nit vishe z-Praviczum nyegvum, nego vu Imenu szvojem, Zaloga ali Arendu szebi danu, dersati Ladavecz prichimlye; vre pako takov Oztarenye zpuniti more, Zato vu Peldi nashe, Zache za 32 Let od Dotergnenya Czebajevoga, Grada Vörösvár iz Dotergnenya iztoga zadobechi, proti Arendatoru Czebajevomu Petru Aba Oztarenye zpunyevajuchemu dobiva nikaj. Medtem

2-och vsze je jedno, jeli Szuprotrechnik za Odomrenyem, ali josh za sivuchega Dotergnyenoga Oztarenye jeli prichel, jeli zpunyaval bi, SzuprotrechnikaOztarenyePraviczuDotergnenoga vubija vsze jednako, y Donaczia iz Dotergnenya onoga zabztuny sze zadobiva. Anda ako Czeba

Digitized by Google

Petru Aba Vörösvára bi prodal bil, Aba pako Imanye izto chez Let 31. kad vre bi potlam dersal, ako onda Czeba bi dotergelsze, y chez Leto zatem, ako Zache Vörösvára iz Dotergnenya Czebajevoga bi zadobival, Zache po szamem Odomrenyem proti Aba k-nikam nedozpe: kajti Let Ladanya Czebajevoga 31, Dotergnenye ne zbriszava, ter zato ovem, Leto ono jedno, za Dotergnenyem vu Ladanyu Vörösvára od Abe zpunyeno, pridati, y Oztarenye po ovem pravedno napervodonezti moresze. Zato

3-ich vu Pripechenyu zpunyenoga proti Szamoszvojczu Ostarenya, Donatzia ne iz Odomrenya, kajti dobivalasze bi Pravicza Dotergnyenoga oztarena, t. j. nikaj, nego iz Pruvicze Kr. zadobiti morasze: ar Pravicza Kr. po Ladanyu Szamoszvojcza, ne chesz Let 32, nego Let 100. pretesenom oztaruje. tae 23. §. 1. Kada pako

4-ich Szuprotrechnik od Dotergnyenya izteh Let 100, vre vu Ladanyu bi zpunil bil, onda niti iz Pravicze Kr. Imanya Dotergnyenoga zadobitisze nemogu: kajti iztu Praviczu Kr. Szamoszvojecz po ztoletnem Ladanyu zatira, y vu Imanya Szvojnozt zadobiva, vre pako Dugovanye tugye nit Kraly prikazati nemre. tae 9 §. 3.

* Szledeche vre, *Donaczie iz Odomrenya* zpelyavasze Izpiszavanye: Je najmre pod Zaporkum *per defectum seminis*, prez. ali z-Pridavkum *Obodvojega Zpola*, v. P. *Stefana Czeba*, vandana y Praviczu jedino Dotergnyenoga dodavajucha, iliti prikazajucha Donaczia.

§. 67.

2) *Znamenyka Nevernozti.*

Drugi Zadoblenya Donaczie Nadpisz *Kriv-*

Digitized by Google

nya Nevernozti velisze. Vu Vzetju ovem vu szebi zadersava dve szamo Pregreske ove, Krivnyu vregyenoga Velichanztva, y Krivnyu Nevernozti vu Jemanyu ztegnyeneshem takzvanu: t. j. Imanya szamo iz dveh oveh Pregreskih na Fiskush Kr. vpadajucha prikazatisze mogu 1ae 13. 14. 791: 56. ne pako Imanya jeli Tatov, jeli Tolvajev, kajti zbog oveh Pregreskih Imanya niti nezgubivajusze 1ae 15. Krivnyu Nevernozti neprobuje

1-ich Pogodba, po kojoj za nevernoga dersani, Ztranku Imany szvojeh, Fiskushu Kr. ali Donataru nyegvemu odpuztil je: ar Stimanye jedino, nikakvu Pregresku ne iztiniti, nego zochivéztnum Probum ova naSzvetlosze poztavlyati ima D. 27. p. 72. Medtem

2-och Imanya stimano nevernoga, akoprem vu Nevernozti po Oszude josh neobszugyenoga, iz Krivnye Nevernozti prikazatisze vendar mogu: ar Naredba 1ae 25. §. 1. prez da Felu Probe bi prepiszala, vu obchinzkom veli, da Nevernozt probuvati nemoguchi Donatar vu Kastigu prepada: anda vu onom Dogagyaju, kad Oszuda napervodoneztisze mogla nebi, koja stimano nevernoga vu Krivnyi bi obszudila bila. Krivnyu onda on takaj pervi probuvati more, ztem bolye, da vu Pregreskih vlaztneh Tusitela chiniti more vszaki, y neszamo Fiskush Kr. Niti protivisze

3-ich 1ae 9. velechi, da Plemenitoga, koj nit na Szud pozivalsze, nit obszudilsze bil nebi, nit vu Pershone, nit vu Dugovanyih Kraly okvariti nemre: kajti po tom, da Donatar takaj Krivnyu, pervi dokazati more, Plemeniteh Pravicza chizto nikajsze nevrazi; ar Szuprotrechniku Krivnyu Donatar vu Szudu pokasuje, anda Szuprotrechnik y na Szudsze *poziva*, y

Digitized by Google

szamo po chinene zadoztne Probe *vu Szudusze obszugyuje.*

§. 68.

Od Dotergnenya akoprem razluchna.

Od Dotergnenya razluchujesze vu oveh:

1-ich Dotergnenye szamo czelo, Imanya na Fiskusha Kr. prevalyiva, szuprotivno Nevernoga. Del biva Kralyev takaj pri nepodlesechem josh Dotergnenyem czelom: kada najmre Rod oztali, kakti ne dusen, od kada nedusen za dusnoga kastiguvatisze nemre 2ae 60. §. 2. Dele szvoje zadersuje. 791: 56.

2-och Dotergnenya Nadpisza probuvati neznajuchi zato Kastigu nikakvu nima 1ae 26, ima pako nyu vu Probe Nadpisza Nevernozti prepadajuchi, Kastigu vu oszebnom veknoga Imany krivo zadobleneh Preczenenya* takov nasze navalyuju 1ae 25. §. 1.

* Kastigi ovoj medtem Donatar ognutisze more:

I. Ako Pravdi bi odrekel, to vendar on pred zadnyum Oszudum vuchiniti mora: ar Pravdi Odrechenye y Pravde Polosenye med szobum Zpodobnozt veliku imaju, vre pako Pravda szamo pred zadnyum Shentenczium, iliti Oszudum polositisze more.

II. Kad Szuprotrechnik szvoju vu Imanya, na Pravdu zpelyana, Szvojnozt szam pokazati mogel nebi: ar kaj gdo nima, to nit vszetisze mu nemre, vre pako Donatar vu Kastigu veknoga Preczenenya zato szamo prepada, kajti Szuprotrechnika Szvojnozti nyegve mentuvati hotel je 1ae 25.

III. Ako Praviczu Kr. Donatar pridanuszi bi imal, y nyu pokazal bi 1ae 26. §. 4.

§. 69.

Z-nyim vendar y szalesze.

Oztala od Dotergnenya na Nevernozt takaj zpadaju, vu oszebnom

Digitized by Google

1-ich takaj Nevernozt druga *friska*, druga *ztara* nahagyasze, koja kad podlesala bi, ali od Zgublyenoga po Nevernomu Ladanya rachunajuch, ako Let 32. vre zpunilosze bi bilo, Zadoblenye onda ne iz Nevernozti, nego iz Pravicze Kr. takaj chinitisze mora lae 78.

2-och za dokazati Nadpisza Nevernozti, zvan Iztinitozti nyejne (realitatem) y da Neveren vu Ladanyu bil je onda, kada v-Nevernozt vpal je, vu Redu nikaj drugo, vu Pripechenyih pako oneh treh pri Dotergnyenyu (§. 65.) povedaneh, josh y Pravicza korenzka nevernoga bash tak, kak y Dotergnyenoga Korenitozt vu oveh Pripechenyih probuvatisze takaj k-tomu mora lae 67.

* Izpiszavanye Donaczie iz Znamenyke Nevernozti je z-Ispiszavanyem Donaczie iz Dotergnenya, iz predszlaneh, takaj jednako, zvan Zaporke Donaczii iz Nevernozti laztovite, koja je ova *per Notam infidelitatis* v. P. *Georgii Debreczenyi donamus conferimus* t. j. po Znamenyke Nevernozti G. D. prikasujemo y podelujemo.

§. 70.

B.) *Vupirajuchisze* 3) *Jush Kralyevzki.*

Pravicze Kralyevzke Narava, Izpiszavanye nyoj szlebechè daje: ja je Oblazt szvete Kralyeztva Korune nad takvemi Imanyi, koja na nyu iz Titulusha, kojsze vre odperl je, vpalaszu, koji vendar ztopram vu Pravde, kadasze takva podignula bude, na Felu zpelyatisze, t. j. zverhu toga, da Imanya vu oszebnom iz Odomrenya, ali vu oszebnom iz Znamenyke, ter iz ovoga ali onoga vu oszebnom Dotergnyenya, ali Znamenyke, na Kralya doshlaszu, Pokaz chinitisze, imal bude. Je pako dvojverztna: druga velisze

Digitized by Google

1-ich *odperta* (clarum); ova nad takvemi Imanyi ztoji, koja na Kralya ne szamo, iz Dotergnyenya ali Znamenyke vre vpalaszu, nego z-kojemi Kraly vre takaj Iada. Jedna

2-och *zakrita* (latens), nad takvemi Imanyi ztojecha, koja za vezda vu tugyeh Rukah jeszu, na koja vendar Kralyu Pravicza, ali iz Odomrenya ali Znamenyke zadnyega nyeinoga Donatara, t. j. koj z-nyimi iz Donaczie ladal je, vre naztala je.

* Zaporka pod kojum Pravicza Kr. (Jus regium) prikasujesze, tak zakrita, kak odperta, ova je — „*totum et omne jus nostrum R. quod in iisdem bonis haberemus, et nostram, ex quibuscumque causis, modis et rationibus concerneret Majestatem, damus, donamus, conferimus*" t. j. vszu y czelu Praviczu nashu Kr. koju vu Imanyih izteh imali bi, y nashe, iz kojegagod Zroka, y pod kojgod Nachin, Velichanztvo nashe ova szlishala bi, dajemo, prikasujemo, podelyivamo.

§. 71.

Dajesze ne szamo szameni.

Zadobivasze z-Nachinom dvojverztnem, tak jedna kak druga

1-ich *szamena* (principaliter) nijednomu drugomu Nadpiszu pridrusena:

2-och *pridrushlyivo:* kad za perveshega Titulusha vzimlyesze ali Dotergnyenye 1ae 24. §. 10. ali Znamenyka 1ae 24. §. 10. D. 14. p. 69. ali nova Donaczia 1ae 36. Pr. 1ae 37. §. 5. 8. 10. ali Privolenye Kr, Pravicza Kr. pako, kad vu Pomoch szamo pridrusujesze 1ae 63. §. 5. To izto Naredbe bash vezda pozvane dopuschaju.

§. 72.

Nego y pridavno.

Zakaj Pravicza Kr. pridruslyivo izproshujesze,

Digitized by Google

Zrok tomu on je, da onda, kad perveshi Donaczie Titulush pripadal bi, Donaczia izta josh z-Praviczum Kr. obranitisze more, ar drugach zabztuny pridavatisze bi dopuschavala. Takaj Dotergnenyu, y Znamenyke z-Hasznum pridrusujesze, akoprem Pravicza Kr. szamo vu Zviranyku szvojem probuvatisze mogla bi, t. j. jedino z-Dokazanyem Detergnyenya, ali Znamenyke, odkud izhaja. Ar Pravicza Kr. ne znamenuje to, da jedino iz Dotergnyenya, ali jedino iz Znamenyke, niti da jedino zaradi Pershone one, koja vu Donaczie razlosno napiszana je, Dotergnyenya, ali Znamenyke, nego da zaradi Dotergnyenya, ali Znamenyke pravoga Szvojnika, ako taki vu Donaczii ne imenuvanoga, Imanya na Velichanztvo, vpalaszu, y da iz ovoga iztoga pravoga Szvojnika, Dotergnyenya ali Znamenyke Imanya takaj prikasujusze. D. 14. p. 69. Zato v. P.

1-ich Grada Vörösvár iz Salomona Atsa Dotergnyenya z-Praviczum Kr. zkupa zadobechi *Jula* Laczko, nego vu Probe Dotergnyenya Atsajevoga prepadajuchi, iz Krepozti imane takaj Pravicze Kr. Atsajevu Nevernozt szlobodno takaj probuje. Y nazopet

2-och Grada Vörösvára iz Atsajeve Nevernozti z-Praviczum Kr. zkupa zadobechi *Jula*, nego Nevernozt pokazati nemoguchi, more iz Krepozti pridaneszi Pravicze Kr., onda y to probuvati, da Atsa dotergelsze je. Ali

3-ich kada Dotergnyenye, ali Nevernozt Atsajevu proti Salomonu *Vid*, koj iz Ladanya Szuprotrech v. P. ztavil bi bil, *Jula* zadnyich bi probuval, Szvojnozt vendar Atsajevu, koja, kak znamo, vu Pripechenyih nekojeh (§. 65.) zvan Dotergnyenya ali Nevernozti, takaj dokazatisze ima, probuval nebi, onda iz Krepozti

Digitized by Google

imane na Pomoch Pravicze Kr. Jula vsze, pred Atsa z-Gradom Vörösvár Ladavcze, tija do onoga, koji Grada Vörösvára pravi Szvojnik bil je, more preizkati, y ovoga Dotorgnyenye ali Nevernozt z-Szvojnoztjum zkupa, kad dokazal bi, Praviczu Kr. zadozta proba, ter Grada Vörösvár dobiva, y Szugrotrechnik Vid po Egsekuczie iz Ladanya van poztavlyasze *.

* Poztavimo anda: da Vörösvára Vid od Atse Salomona, Atsa od Andrasha Rado, ov pako od Andrasha Zatse, koj Vörösvára, kak znamo, pravi Szvojnik kakti Donatar bil je, kupili bi bili, vu ovem z-Gradom Vörösvár Pripechenyu — Jula Szvojnozt Atsajevu, kajti Donatar bil ni, probuvati nemoguchi, poleg imane takaj Pravicze Kr. more Donacziu szvoju z-Dotergnyenyem, ali Nevernoztjum josh onoga braniti, koj pred Atsum z-Vörösvárom ladal je, iliti kak poztavlyamo Andrasha Rado — kajti pako y ov szamo iz Fashie Zatsejove ladal je, anda Donatar takaj bil ni, more Jula potlam iz Krepozti Pravicze Kr. szebi takaj dodane, Szvojnozt Predladavcza Zatse zadnyich pretrezti, koj, kajti doiztine Donatar, anda Szvojnik pravi bil je, Szvojnozt nyegvu dokazal lehko. ter z-pridanum Probum Dotergnyenya, ali Nevernozti Zatsejove, Pravicze Kr. Pokaza chizto zpunil y zato Vid iz Ladanya van, Jula pako vu Ladanye nuter po izta Egsekuczie dojti imal bude.

§. 73.

Od perveshch Nadpiszov szegurneshi.

Anda vnogo szegurneshe iz Pravicze Kr. Imanyasze zadobivaju: kajti

1-ich okolo Valyanozti perveshega Titulusha lehko fulyati mochi je: ar pripetiti moresze, da on, iz chije Nevernozti Imanya doblenaszu, neveren bil ni, nego dasze je dotergel, — ali ako Donaczia iz Dotergnyenya zishla je, ne Dotergnyenye, nego Nevernozt dasze je pripetila

Digitized by Google

— ali da Neveren, ali Dotergnyen Szvojnozt imal ni, y tak po Donaczie iz Dotergnyenya, ali Nevernozti dobivalosze bi chizto nikaj, pokehdob da nit Dotergnyenya, nit Nevernozti Titulush na Predladavcza prehajati nedopucsha, ar tak jeden, kak drugi Titulush szamo one jedino jedne Pershone Praviczu prikasuje, koja vu Donaczii imenujesze. Szuprotivno Pravicze Kr. Titulush, na vsze Predladavcze zvan vezdashnyega, prehajati dopuscha, kajti nedaje Pershone szamo jedne, koju nijednu neimenuje, nego pravoga Szvojnika Jush, iliti Praviczu, vre pako zprehajajuch iz jednoga na drugoga Predladavcza, tedar negda vendar y na onoga dojtisze mora, koj pravi Szvojnik bil je, kojega Szvojnozt z-Dotergnyenyem zkupa, ali Nevernoztjum dokazana, Donacziu zadnyih zevszema obranuje.

2-och Titulusha, iz kojega Kralyu vu Imanye Jush naztal je, vu Proshnye na oszebno zpelyati, niti szvetuvatisze nemre: kajti Proshnye Lizt chesz vishe Ruk prehaja, koji Titulusha oszebnoga iz nyega zeznajuchi, takaj bi ono izto Imanye prosziti, y vu Zadoblenyu szrechneshi bi biti mogli; vre pako ovo; naj bolye onomu skodi, koj vu Ladanyu Imanya onoga, nahajasze, koje z-danem van Jusha Kr. oszebnem Titulushem zaszé zadobiti hotel je, ar iz Ladanya po Pravde na Davanye Zroka Szuprotrechi vansze zpelya.

3-ich pripetitisze more y to: da Jush nevernoga, ali Dotergnyenoga po Ladavczu vezdashnyem vre oztarilsze je, vu ovom Pripechenyu iz szamoga Dotergnyenya ali Nevernozti Titulusha dobivaloszebi takaj nikaj. Anda y zato vnogo bolye je iz Jusha Kr. ali szamenoga, ali pridavno Donacziu zadobiti. Odkud

4-ich iz jedinoga Titulusha Dotergnyenya

Digitized by Google

ali Nevernozti, Zadoblyenye onda szamo szvetuvati moresze, kad Jush Dotergnyenoga, ali Nevernoga jozh oztarilsze bil nebi, y kad Pershona ova, iz cilje Nevernozti, ali Dotergnyenya Donaczia proszilasze bi, pravi Szvojnik bilje. Ali ova kad zvekshinum vu teimnomszu, zato Imany Zadoblyenye iz Jusha Kr. vszigdarsze preselati ima, ter Jush Kr. pridavno naj menye daszę zproszi, nigdar nije nehasznovito.

§. 74.

Neprobuvanoga Kastiga.

Vre od Kastige neprobuvanoga Jusha Kr, je pako, zvan da Donaczia prepada, ova:

1-ich ako Donaczia zadobilasze je iz *szamenoga* Jusha Kr. Zadobitel vu Probe ovoga prepadajuchi, Kastigu veknoga Imany krivo zadoblyeneh Preczenyenya ima, tak vendar, ako y Protivnik korenzkoga Jusha szvoga pokazal bi. 1ae 25. D. 8. p. 68.

2-och ako iz Pravicze Kr. szamo *pridavno* Donaczia zadoblyena je, onda za prepadajuchem Titulushem perveshem (principali), Kastige josh nikakve ni; nego Titulush Jusha Kr. aksze takaj bi prevernul, onda Kastiga veknoga Preczenyenya ztopram Mezto ima, tak vendar, ako Zadobitel Praviczu Kr. na vekshu Pravdu tverdoglavno bi bil* zpelyal. 1ae 26. §. 2.

* Na vekshu Pravdu Praviczu Kr. da zpelyal je Zadobitel. velisze onda, kada on z-pravdenemi Vrachtvi takvemi, poleg kojeh Pravda zgublyena nazadsze josh dobiti more, takajsze bi bil vsival, kakvaszu vu oszebnom Prepovedje (Prohibita), Odganyanye (Repulsio), y novi Szud. *Tverdoglavno* pako pravdatisze veli on, koj chez vsze Szude vekshe Pravdu szvoju zpelyal, nigdi vendar Shentenczitu vugodnu zadobil

Digitized by Google

nije, niti vu Ztranke koje Predvérska pravlenoga. D. 1. 2. p. 37. 38.

§. 75.

4) *Nova Donaczia.*

Nova Donaczia je Dareshlyivozt Kralya, po kojoj Kraly Imanye po Zadobitelu, ali nyegvih Pregyih, vre predi, dugo y mirovno, ali josh vezda ladano, nyemu pod Zaporkum ovum prikasuje „*in cujus boni pacifico Dominio suos progenitores perstitisse, seque persistere asserit etiam de praesenti*“ tojezt, vu kojega Imanya mirnem Ladanyu Pregyi Zadobitela da biliszo, ali on szam da bilje *a*) ali josh vezda, da vu nyem je *b*), povedal bi. Titulush ov za Dobro oneh znashelszeje, koji pervoga szvoga daruvanyzkoga Lizta pogubiliszu 492: 72. kajti takvi vu Pogibely dohajaju Vekine szvoje mentuvatisze, z-teskem szvojem, ali Pregyih szvojeh Potu zadoblyene, pokehdob da szama Donaczia Szvojnozt dokasuje 1ae 37. §. 12. Zato nova Donaczia razluchujesze

1-ich Od Donaczie *Ponovlenya*, ar ova proszisze, ne zaradi zgublyene perve Donaczie, kojasze pri Rukah ima, nego zato szamo, kajti perva, zaradi Ztarozti, ali kajti vre jako podrapana bi bila, dobro chtetisze vishe mogla nebi.

2-och Od Donaczie *Podtvergyenya*, kajti nit ova zaradi zgublyene, pri Rukah josh takaj nahagyajuchesze Donaczie perve, nego zato jedino ischesze, kajti pervu Kraly neokorunyen dal bi bil 791: 32.

a) 2ae 77. §. 2. *b*) 1ae 37. §. 9. D. 16. p. 70. y drug. vu §. 85.

Digitized by Google

§. 76.

Nyezina Proba.

Medtem za Pravednozt Titulusha ovoga dokazati, dozta je

1-ich ako Zadobitel z-Imanyem, zverhu kojega novu Donacziu dobil je, duse terpeche y mirovno, jeli szadashnye, ali predi vre imano, jeli szvoje, ali szvojeh Pregyih Ladanye probuje. Zvan

2-och ako Szuprotrechnik Jusha Jushu iliti Praviczu Praviczi bi szuproztavlyal, t. j. Donacziu od izteh Imany, Pokolenyu szvojemu dodanu, napervo bi donashal, vu ovem Pripechenyu, Novo — Donatar Pokolenya szvojega Donacziu pervu, takaj pokazati ima, z-Vsivanyem podtvergyenu, koja Szuprotrechnikovu vu Dobe da preobladuje: ar szamo ztaresha Donaczia mlajshu zvan Krepozti poztavlya, iz toga, da Kraly Donaczie jenput van dane szuprotiviti szevech nemre, ali kaj na jedno zhaja, da prikazano vre jenput jednomu Imanye, dogsze ov ne dotergne, drugomu prikazati Kraly vishe ni moguch D. 42. p. 76.

* Kajti takaj y predi vre imano Ladanye Titulusha nove Donaczie probuje, y zkupa szadashnye nepotrebujesze, zato I. on, koj zvan Ladanya z-Mochjum van poztavlyen je, vu Vremenu, vu kojem zvan Ladanya bisze nahajal, zverhu iztoga Ladanya, more takaj novu Donacziu zadobiti. Bolye josh II. tak izarendajuehi, kak zalosechi, vu Vvemenu ztojeche josh Arende, ali Zaloga, akoprem ne on, nego Arendu ali Zaloga dersechi bi vu Ladanyu bil, zverhu Imanva zalosenoga, ali iz Arende danoga novu Donacziu zadobiva, ar vu Ladanyu varaskem vendar ztoji, pokehdob da Fela Szadopobiranya tak Zalog, kak Arenda jeszu.

Digitized by Google

§. 77.

Krepozt 1) *gledech Fiskusha Kr.*

Krepozt nove Donaczie ztoji vu szledechih gledech Fiskusha Kr.

1-ich Jusha Kr. szadashnyega vszega predaje: ar akoprem pred vandanum novum Donaczium Kraly Novodonataru Imanye vzeti bi bil mogel, vendar kak berse mu Novu Donacziu zruchuje, vre Imanye ono, iz Zroka, da onda Jush Kr. vu Imanyu zkriven bil je, niti Novo-Donataru vzeti, niti drugomu po nikakov Titulush — prikazati ono vishe nemre. Y tak Nova Donaczia gledech na Fiskusha Kr. takaj prez pridavno danoga Jusha Kr. je iztoga Jusha Kr. chverzto Prikazanye. Szuprotivno

2-och Nova Donaczia nije Jusha Kr. koji ztopram naztal bude, Prenashanye: ar Nova Donaczia gledech Fiskusha Kr. kak malo predi znashlosze je, je izti Titulush Jusha Kr., ov pako Titulush, Jush Kr. buduchi prenezti nemre, ar nit iz buduchega Dotergnyenya Donaczia neztoji (§. 62—3.) nit iz Znamenyke buduche, kajti ova gledech Odvetke Znamenylyivoga je pravo Odomrenye, y kajti predmiszliti naztajuchu vu kojem Nevernozt iztoj Blagorednozti protivisze: vre pako iz oveh dvojeh Zviranykih Jush Kr. naztaja Iae 10. D. 12. p, 69. D, 21. p. 65. y tak naztajuchi Jush Fiskusha Kr, jedino po Privolenyu Kr. prenashasze.

§. 78.

Poszledja, da ne buduchi Jush Kr.

Nova Donaczia kajti Jusha buduchega Fiskusha Kr. ne prenasha, Odtud

Digitized by Google

1-ich Ako vu Vremenu dane poztavshi *Stefanu Belush* Nove Donaczie Imanya iztoga Svojnik, poztavshi *Stefan Urosh*, josh sivel bi. y za danum zverhu iztoga Imanya Belushu novum Donaczium, ako *Urosh* ztopram onda bi odomiral, more onda trejti koj, poztavimo Stefan *Ompud* iz ovoga keszneje naztajuchega Uroshevoga Dotergnyenya Imanye izto valyano zadobiti, y poleg ove noveshe, ali valyane Donaczie Belusha, Novo-Donatara perveshega, iz Imanya onoga van verchi. Kaj vishe

2-och izti takaj Fiskush Kr. more iz iztoga *Urosha* kakti pravoga Imanya Szvojnika, nad ovem Jush chverzti imajuchega, keszneje naztajuchega Dotergnyenya Novo-Donatara *Belusha* iz Imanya iztoga van zklenuti, makar y z-Jushem Kr. pridavno bi obzkerblyen bil: ar kajti Jush Kr. ztopram keszneje za predanum vre *Belushu* Novum Donaczium zdigelszeje, tak vu Prilike zadoblyene po *Belushu* Nove Donaczie Jush Kr, vu Imanyu josh nikakov, ilesal nije, ter zato niti kakvoga Kraly *Belushu* je dati mogel.

* To izto razmevasze takaj od Zadoblyenya vchinyenoga iz Znamenyke, ali Dotergnyenya. To jezt jako vu Vremenu dane iz Znamenyke, ali Dotergnyenya Donaczie Kraly vu Imanya Jusha imal ni: onda y nikakvoga Kraly na Donatara ne prenasha. y zato more Kraly tak zasze Imanye izto imati nazad, kak takaj y drugomu ono prikazati iz keszneshe porogyene pravoga Szvojnika Znamenyke, ali Dotergnyenya. Ter ako taki Kraly vu Vremenu dane v. P. zverhu Grada *Hedervár*, iz Dotergnyenya ali Znamenyke poztavimo Imbriha *Farkash* Andrashu poztavimo *Poth* Donaczie, Jusha na Grada onoga imal je, ako vendar ne Farkash, neg Imbrih *Mike*, koj takajshe vre dotergelsze bi, Grada onoga Szvojnik je bil, vchinyena iz Jusha Farkashianzkoga Pothu Donaczia ova valya nikaj: kajti prikazajuch Jush Farkashianzki, koj je bil nikakov,

Digitized by Google

Kraly takaj prikazal je nikaj, y zato Grada Hedervár tak zasze imati nazad, kak y drugomu v. P. Andrashu *Banko* Grada iztoga prikazati, Kraly iz Dotergnyenya pravoga Szvojnika *Mikę* praveduo more.

§. 79.

Nego da vezdashnyi prenasha.

Kajti pako vezdashnyega Jusha Kr. Donaczia N. vendar bi dodavala: zato

1-ich akoprem gdo ne iz Donaczie, nego iz Fashie (Prodaja), ali Testamentuma, ali iz drugoga Prenashanya, Imanye koje dersal bi, ako vendar Prenashavecz ali dotergelsze, ali vu Znamenyku vpal bi bil, za naztajuchem tak Dotergnyenyem, ali Znamenykum, more izti Ladavecz Imanye ono po Nove Donaczie valyano zadobiti, za kojum van danum iz Prenashavcza iztoga Znamenyke ali Dotergnyenya nigdo drugi Imanye izto isprosziti vishe nemre. Ar nova Donaczia je Jusha Kr. Prikazanye, vre pako vu Vremenu dane Nove Donaczie Kraly da vu Imanye Jusha imal je, poztavlyasze, anda y Jusha Kr, po Nove Donaczie dati je mogel, y kakti vre prikazanoga vishega drugomu dati nemre 1ae 37. §. 5. Tulikajshe

2-och ako Donaczia perva zadnyich bisze y imala, prez vendar Kakvochih potrebneh, ali Vpelyivanye ako chizto ne, ali falingazto vchinilosze je, Nova Donaczia y pak valyano dobivasze, kajti ne perva Donaczia da zgubilasze je, nego Vsivanye, ali szadashnye, ali predi vre imano da probujesze, za dokazati Valyanozt Nove Donaczie, to jedino potrobujesze. Medtem

3-ich vu ovem drugem Pripechenyn, izta perva Donaczia drugiput zprositisze more, prez

Digitized by Google

dasze od predi vre imanoga ali vezdashnyega Ladanya Zpomenek bi y chinil, kajti vu Ladanye Donaczia ni jedna druga ne vupirasze, t. j. nijeden drugi zmed vre povedaneh Titulush.

§. 80.

2) *Ztranzke od Kervi gledech.*

Ztranzke, koji Kerv Novo Donatara niszu, gledech, Nove Donaczie Krepozt ona nije, kak da Szvojnozt tugyu bi podavala, ar nit Kraly tugye prikazati nemre zae 9. Anda

1-ich ako Szuprotrechnik Donacziu ztareshu iz Ladanya zadoblyenu, y z-Vpelivanyem objachenu napervo bi pokazal, onoga onda Nova Donaczia nevalya nikaj, koji nyu keszneje zverhu iztoga Imanya, zvan iztoga Ladanya, dobil bi bil, akoprem ztarinzko, y duse Vremena vdilyeno Pokolenya szvojega Ladanye bi dokazival: kajti Donaczia ztaresha zatira noveshu, zvan da Novo Donatar mlajshi po ztareshem z-Mochjum zvan zhichen bi bil, ar vu ovom Dogogyaju Nova Donaczia ztaresha neszamo ne valya nikaj, nego y kastigna je D. 42. p. 76. Jednako

2-och niti proti takvem Szuprotrechniku, koji Jusha szvoga ztareshega iz drugoga Donaczie Titulusha bi probuval, kak niti proti Kupczu nyegvem (fassionarium), Prodavcza Jush ztareshi pokazajuchemu, Nova Donaczia mlajsha haszniti nemre: kajti nad tugyem Dugovanyem Jusha Kralyu nije, anda niti koji po Nove Donaczie datisze nemre.

§. 81.

3) *Gledech Donatara Kerv.*

Szad od Krepozti Nove Donaczie Novodo-

Digitized by Google

natara Kerv gledech. Ovu gledech, Nova Donaczia za Nebitje dersisze: t. j. Reda vu Dosheztjuvanyu, koji pri Pokolenyu Novo Donatara pred doblyenum Novum Donaczium obdersavalszeje, Nova Donaczia nepremenya, nego on y potlam obztaje 1ae 37. §. 11. Zato

1-ich za Delom, vu Imanyih poztavimo *Frakno*, med Brati v. P. Karolom, y Josefom *Borcz* napravlyenem, ako potlam Karol zverhu Ztranke szvoje Novu Donacziu bi zadobival, Brat nyegov Josef vu nyu akoprem poztavlyen, dog vendar Karol Brat ne odomre, iz Ztranke Karolove Dela nikakvoga imati nemre: kajti Nova Donaczia Reda vu Dosheztjuvanyu pri Pokolenyu nepremenya. Zato vendar kak da Josef vu Novu Donacziu zabztuny szebi bil poztavil, najsze nestima: ar akoprem Josefa vu Lizt Poztavlyenye nyemu pred Odomrenyem Karolovem iz Karolovoga Dela nikaj ne prizkerblyuje, oszlobagya vendar Karola od Kastige Izdavanya Kervi bratinzke, pokehdob, da vu Lizt nepostavlyen Josef Karola vszigdar pravichno bi kriveti bil mogel, da iz Dosheztja po Odomrenyu Karolovem na Josefa zpadajuchega van zklenuti ovoga hotel je, kaj Kastigu tu za szobum vleche. Zato

2-och Nova Donaczia Zpolu pred Zpolom vech Jusha dati takaj nemre 1ae 37. §. 12. nego kak pred doblyenum, tak y za doblyenum Novum Donaczium Imanya jednoga iztoga Zpola szlishala budu, akoprem vu Nove Donaczie drugachsze bi ztavlyalo: ar Nova Donaczia proti Ztranzkem Jusha chverztoga akoprem dodaje, vu Pokolenyu vendar szamo tuliko valya, kak da nye niti bilo nebi. D. 41. p. 76.

Digitized by Google

§. 82.

To izto.

Nova Donaczia kajti Zpolu pred Zpolom nehaszni nikaj, zato

1-ich zaradi Nove Donaczie na obodvoj Zpol zadoblyene, Senzke Dela prosziti nemogu, ali ako vu Ladanyu bi bile, od Muskeh, na Pravdu na Vanzkluchenye (exclusionem), potegnutisze vendar mogu, vu kojoj ako Muske pervu Donacziu, nasze szameh zpadajuchu na pervodoneszeju, Senzke poleg Nove Donaczie, ako taki szebi vugodne, vanziti vendar moraju D. 36. p. 74. 669.: 36. lae 37. §. 12. Nazopet

2-och Muske akoprem zasze szameh Novu Donacziu bi zadobivali, ako vendar vu Ladanyu senzke takaj bile bi, Senzke po szame ove Nove Donaczie iz Ladanya vanzhititisze nemogu, ako taki vu Vremenu Vpelyivanya, Novi Donaczii niti szuprotgovorile bile nebi. D. 1. p. 152, ar Nova Donaczia Zpolu pred Zpolom daje nikaj. Kaj vishe

3-ich Senzke vu Vremenu Zadoblyenya Donaczie nove, akoprem zvan Ladanya bisze nahagyale, ako vendar pred Novum Donacziom, kakgod zdavna Ladanye imano, bi probuvale, Nova Donaczia y onda proti nyim nikakvu Krepozt nima, y Senzke Dela iz Dosheztja vendar izkati mogu: kajti Dosheztje oztariti nedopuschasze lae 46. §. 6, ov pako Jush, kakti pred Novum Donacziom vre imani, Nova Donaczia nezatira, ar za Nebitje dersisze. Kada vendar

4-ich Senzke niti predi vre imano Ladanye, pokazati mogle nebi, onda ztopram Nova Donaczia nyim skodeti prichimlye: ar onda Senzke Dela prosziti nemogu, pokehdob da za ovoga zadobiti, predi vre imano Ladanye probuva-

Digitized by Google

tisze mora: zato na Jednakochu Jusha (aequalitatem Juris) Pravdu podichi, y vu ovoj, Praviczu szvoju poleg Narave Pravde ove, dokazati imaju. D. 17. p. 82.

§. 83.

Kastiga krivichne 1) *proti ztranzkomu.*

Kastiga neprobuvanoga Titulusha Nove Donaczie druga onomu, koj Kerv szvoju pravedneh Pravicz nyegveh mentuvati je hotel, á druga onomu je, koji Imanya, ali Korunzka, ali Czirkvena, ali z-Mochjum vzeta vkanlyivo bi zadobil bil: od ovoga veli Verbőcz 1ae 37. §. 9. dasze *kakti Lìztovpohabitel, y Laslivecz ostro kastiguvati ima.* Pod ovum Zaporkum nerazmevasze

1-ich *Kastiga Lasi:* kajti ova nikakvuszi ztavlyevu nima: zvan kad gdo krivo neopostenuvalszebi, vu kojem Dugogyaju Las 7-Forinti 100 zkupitisze mora 723: 57. Ali Kastiga ova zaradi Imany hman Zadoblyenya premala stimasze. Nitisze nerazmeva

2-och *Kastiga Krivoliztítela,* nit ztarinzka vu Znamenyki ztojecha 2ae 16. nit novesha Zgublyenye Sivlenya chinecha 723: 11. Ne *ztarinzka:* kajti med Pripechenyi Znamenyke, Imany hman Zadoblyenye nebrojisze 1ae 14. ne *novesha*, kajti vishe zto Let keszneje za Pregresku ovu poztavlyenu Kastigu Szmerti Verbőczy nit razmeti mogel ni. Zato

3-ich pod Zaporkum ovum bolye vnogo Kastiga razmevasze ne probuvanoga Jusha Kr. t. j. *veknoga Imany hman zadoblyeneh Precszenenya:* ar 1) Nova Donaczia je iztoga Jusha Kr. Prenashanye. 2) Kastiga ova ztavlyena je zato,

Digitized by Google

kajti vu Pravdi prepadajuchi (succumbens), pravednoga Ladavcza iz szvojeh Imany van zklenuti je bil nakanil, vre pako to izto hoche takaj Novo Donatar Iman zadobechi. 3) Ako Naredba Kastigu drugu bi bila hotela, onda nyu y razlosno bi bila poztavila. Medtem

4-ich vu Kastigu veknoga Imany Iman zadoblyeneh Preczenenya Novo Donatar prepada szamo onda, ako Protivnik szam vu Imanya izta Jusha szvoga tverdoga bi dokazal, kajti Jusha takaj Kr. neprobujuchi, Kastigu iztu tak szamoszi prizkerblyuje 1ae 25.

§. 84.

2) *Proti Kervi.*

Kada pako Novo-Donatar pravu szvoju Kerv vkaniti | hotel je, onda on na Proshnyu Kervi vu Ladanyu nahagyajucbesze, ali vre predi imanoga probajuche, vu Kastigi Izdavanya Kervi bratinzke obszugyujesze, t. j.

1-ich vu vekivechnem Nepostenyu;

2-och vu Zgublyenyu Imany, iz kojeh zvan zklenuti Kerv szvoju je bil nakanil, y ovasze izdanomu za naveke predaju, ali szamo iz Oddelka Izdavcza, kajti Delki dechini niti vu Krivnyi vregyenoga Velichanztva nezgubivajusze.

3-ich vu Szusanztvu do Szmerti Izdavcza terpechu: nego Izdani ali Izdana Izdavcza tak z-Hranum, kak Opravum obzkerbeti mora onum, koja y druge, Fele izte Szluge, ide 1ae 39. §. 2.

4-ich ako Izdavavecz Las z-Priszegum takaj podtverdil je, onda y vu Kastige Priszege krive obszugyujesze, t. j. vu Forintih 200: ar szamo proti Kralyu poztavlyena Priszega kriva,

Digitized by Google

Kastigu vszeh Imany Zgubichka za szobum vleche 2ae 30.

* Kada Novo Donatar z-Novum Donaczium Jusha takaj Kr. pridavno zadobil bi, onda vu Probe Titu-Jusha perveshega prepadajuchi, Donacziu josh po Jushu Kr. obdersati more, kojega kad bi probuval, onda ne szamo Kastigu nikakvu nima, nego dapache. vu Imanya Pravde podlesecha josh y po Egsekuczie szudbene vpelyivasze *a*). Ako pako Novo-Donatar niti Jusha Kr. nebi probuvati mogel, onda ne szamo Donaczia znikne, nego josh y vu Kastigu veknoga Imany hman zadoblyeneh Preczenenya prepada, ako vendar Pravdu proztraneshe. y tverdoglavno tiral je *b*).

a) V. Kr. 19. Jan. 1799. vu Pravdi Sebast. Hiemer. proti Alexiu Kliegel. *b*) 1ae. 26. §. 2.

§. 85.

Prez Ladanya nit zverhu Pednya Zemlye Nova Donaczia ne haszni.

Odkud zpelyavasze, da nit naj menysha, pred zadoblyenum Novum Donaczium nedersana Imany Ztranka, po Nove Donaczie dobitisze nemre. Prihaju Stimanyem nashem Odkrajanya Prev. Vechn. Kr. szledecha:

1-ich D. 16. p. 70. D. 44. p. 77. Odkrajanya ova Previszoke Vechnicze Kr. Novu Donacziu szamo iz one Ztranke za valyanu ztavlyaju, iz koje Novo Donatar Ladanye jeli szadashnye, jeli imano vre predi, doprobuval je, makar izto Vpelivanye chizto bi imal.

2-och D. 53. p. 79. D. 10. p. 68. Ova Novu Donacziu prez dokazanoga duseshega Ladanya jeli vezdashnyega, jeli predi vre imanoga nevalyanu imenuju, ako taki Jush takaj Kr. pridan bi bil. Dapache vele, da Kraly za znajgyenum Lasjum ovum, Novu Donacziu nazad pozvati, makar z-Vpelivanyem objachenu. y Imanya vezdashnyem takaj Ladavczem da prikazati more.

Digitized by Google

3-ich D. 3. p. 23. Odkrajanye ovo Imanya Fiskushu, Kr. doszugyuje szebe vu Pravdu zmeshajucbemu, kad y Novo Donatar Ladanye predi vre imano probuvati, y Szuprotrechnik dersati Imanya, mogel nebi (incapax possessorii), ako taki Novo Donatar z-iztem Jushem Kr. obzkerblyen bi bil. Y tak po prepadajuchem Nove Donaczie Podztupom t. j. poleg neprobuvanoga Ladanya jeli vezdashnyega, jeli imanoga, Novi Donaczii nit Jush Kr. ne haszni, t. j. Imanya Ztranka nijedna, predi nedersana, po Nove Donaczie dobitisze nemre, nit z-iztem pridanem Jushem Kr.

§. 86.

5) *Privolenye Kr.*

Privolenye Kr.* je z-Jushem Kr. koji ztopram zhajal bude, Podelivanye. Da Szvojnozt dodaje, potrebno je:

1-ich dasze Volya Kralya ochituje po *Predszlobode*, koja Prenashanye Imanya negibuchega, Fiskusha gledech Odregyivanya neszlobodnoga, na drugoga chiniti dopuscha, ali vre vchinyeno podtvergyuje. Po Predszlobode velisze, kajti Pogodba kameralzka, ako taki z-Podtvergyenyem Kr. objachena, koja vendar vu Zpodobe Privilegiuma, iliti Predszlobode vansze dalo nije, za Zaloga dersisze, koji po Fiskushu Kr. Vreme vszako vanzkupitisze more D. 3. 4. p. 55. Medtem

2-och vsze jédno je, jeli za naveke, jeli za Vreme vchinyenomu Prenashanyu Privolenye Kr. bi priztuplyevalo, vu obodvojem Pripechenyu Imanya po Odomrenyu Prenashavcza na Kralya nevpadaju: ar Kraly Jusha szvoga buduch naztajuchega Odpuschenye, nazad pozvati vishe nemre D. 26. p. 72.

Digitized by Google

* Zaporka ovomu Titulushu laztovita je ova: „*Cui quidem fassioni, vel Testamento nostrum consensi m regum praebuimus, imo praebemus assensum benevolum*“ iliti, kojemu zadnyich Valuvashu, (ali Testamentumu Privolenye nashe Kr. podaliszmo, dajache y podelyivamoga dobrovolyno.

§. 87.

Ischesze pred Dotergnenyem Valuvite la.

Ischesze pako Privolenye Kr. po onem, koji Imanye iz Dotergnenya Prodavcza na Kralya dojti bi imajuche kupuje. Ter ov

1-ich takaj pri vre blisnyem Valuvitela Odo mrenyu PrivolenyeKr. izkati, zadnyich more: kajti vendar Jusha vre blisnyega odpuschaval bi rad nigdo, zato za Privolenyem Kr. Valuvnik szrechneshe vnogo, onda bude ishel, kada Vreme, vu kojem Kralyu Jush naztati ima, josh neztanovito je. Medtem

2-och za Dotergnenyem Valuvitela (fatentis) izkatisze vishe nikak nemre, ako taki techasz Imanye izto josh nigdo zadobil bil nebi: ar jedino Jush naztajuchi Nadpisz Privolenya Kr. na Valuvnika (Fashionara), iliti Imany negibucheh Kupcza prenasha. Zato

3-ich kada Valuvitel vresze bi dotergel bil, Kupecz Privolenye Kr. zadobiti zamudechi. da Novu Donacziu, prez da od Dotergnenya, koje vre naztalo je, y kaj govori, ische, napuchujesze. Ar ovak on za takvoga, koji Donacziu vre imal je, dersalsze y zato lehkeshe Novu Donacziu zhodil bu, proti Szuprotrechnikom chizto lehko obranlyivnu: ar pokehdob da Szvojniksze vre dotergel je, Jusha Jushu szuproztavlyal bude nigdo, proti drugem pako, ako Novo Donatar neg Ladanye dokase, zadozta vchini. Kada pako

Digitized by Google

4-ich Kupecz zvan Ladanya bi bil, onda niti Novu Donacziu naj neproszi, kajti Ladanye probuvati nemoguchi vu Probe Titulusha Nove Donaczie prepada, nego takov Donacziu iz Dotergnenya izkatiszi bude imal.

§. 88.

Zverhu daruvanyzkih szamo Imanyih.

Valuvashi vendar iliti Prodaji, szamo zverhu daruvanyzkeh Imany napravlyeni, Privolenye Kr. potrehuju: ar jedino iz Ruk Fiskusha Kr. doblyena, na Fiskusha Kr. po Odomrenyu, y pak zpazti moraju 715: 26. Zpadneju pako akoprem 1-ich Kupecz z-Valuvitelom iz jedne Kervi bil bi, szamo da ovem Zkupnozti Jusha nije; ar ako ovu nimaju, tak onda Korenitozt na Kupcza ne zpada, ter zato iz Odomrenya Valuvitela Imanya na Fiskusha dojti imaju 1ae 65. §, 4. Niti nepachi.

2-och da Valuvash od vishe Zkupladavczev napravlyen je, zmed kojeh nekoji od Odomrenya daleko josh bi bili, nistarmanye, ako Zkupladavczi ovi zkupa y Zkupdelniki niszu, zverhu Falata, koj od takvoga bi bil prodan, koji Odomrenyu priblisavasze, Privolenya Kr. poizkati treba je: kajti jedino Zkupdelnichtvo, ne pako Oszobih Broj vekshi, Jusha Kr. van zkluchuje 1ae 65. §. 5. Medtem

3-ich Valuvash, iliti kaksze obchinzki veli Fashia, akoprem od daruvanyzkeh Imany, y ako taki od Szversi zadnye napravlyena, Privolenya Kr. onda nepotrebuje, ako prodavalaszebi Imanya 1) za odkupiti Szusanztvo neprijatelzko 1ae 59. §. 6. 2) za obraniti Imany Ztranku, iliti kad Fashia Zjedinenye pravdeno bi bila 2ae 62. §. 3. 3) Vu ztarom Vremenu takaj za odkupiti

Digitized by Google

zaradi zpelyane Mochi vekshe doszugyenu Glavu, zae 57. §. 8. koja vishe zato nezgubivasze. Josh menye

4-ich potrebuje Privolenya Kr. Fashia zverhu zvandaruvanyzkeh nachinyena v. P. zverhu gibucheh: kajti ovakva iz Ruk Fiskusheveh nedobivajusze, y zato takva, Szvers takaj zadnya prez Privolenya Kr. szlobodno odtugyuje. Odkud z-Privolenyem Kr. akoprem neobjachen, valya vendar zverhu Penez, k-Daruvanyu zmeskanomu pribrojeneh, ali vu Imanya daruvanyzka poztavlyeneh, napravlyen Testament t. j. Peneze takve Fiskush Kr. iz Odomrenya Doshezt prijemlyajuchi, onomu, komu nye, Odomrejuchega Szvérs zadnya je oztavila, van zbrojiti ima. 715: 26.

§. 89.

Vekshe od Valuvasha Krepozti nima.

K-tomu Privolenye Kr. Krepozt szvoju ober Krepozti Fashie nigdar ne prusi: ar podtvergyajuche vishe od podtvergyenoga valyati nemre zae 37. §. 5. Niti izto Vpelivanye chizto Naravu Fashie iz Zroka Prihodnozti (accessorialitatis) nepremenya. Zato

1-ich Fashia od izte Pravicze nikakva, v. P. Dugovanye tugye prenashajucha, oztaje takva, takaj poleg Privolenya Kr. niti neosiva po Jushu Kr. pridavno zadoblyenem, ar niti Kraly tugye prikazati nemre D. 2. p. 153. Zato

2-och Dosheztniki tak na Potiranye Fashie iz Zrokov naredbzkeh, kak na Odkuplavanye Zaloga, takaj pred Varmegyium, prez da Oztarenye Odkuplavanye y kaj pachilo bi zae 82, Pravdu podignuti, y onda mogu, kada Fashii, ali

Digitized by Google

Zalogu izto Privolenye Kr. bi dodano bilo. D. 11. p. 68. Zato

3-ich Fashia pod Pechatjum szamoszvojnum napravlyena, y poleg Privolenya Kr., vendar Zalog oztaje, ter Jmanya, za Vremenom takaj Oztarenya, Dosheztniki odkupiti kadgod mogu D. 2. p. 153. Kraly vendar za dodanem Privolenyem szvojem, ona vishe nikomu prikazati nemre D. 26 p. 72. Medtem

4-ich ako Vpelivanyu onoga, koji Imanya od Zalosnika (pignoratarium) kupil je, Zalositel szuprot bi govarjal, na Davanye vendar Zroka Szuprotrechi pozvan, na Szudsze poztavil nebi, ter iz Nepokorschine (contumacia) bisze obszudil, takov Pravdu iz Zaloga vishe podichi nemre, nego Pravdu na Davanye Zroka Szuprotrechi ponoviti mora, gde ako Zaloga dokase, Imanya nazad dobi: ar kaj jenput dopadasze, nedopazti vech neszmesze D. 8. p. 13.

§. 90.

Nit Zaporke „nihil juris“ Naravu nepremenya.

Pokehdob da Privolenye Kr. Naravu Fashie premeniti nemre, odtud zpelyavasze dalye y to, da vu Pripechenyu, kad Donatar v. P. Andrash *Vialka* Imanya szvoja drugomu v. P. Bele *Drugeth* bi prodal bil, Drugeth pako z-Privolenyem Kr. obzkerblyen, akoprem poleg Privolenya Kr. pravi Donatar bi poztajal, vendar ako pred Vialkum bi odomiral, iz Odomrenya Drugethovoga vchinyeno Imany nyegveh Zadolyenye valya ne vszigdar. Vu oszebnom

1-ich ako iz Fashie Vialkove Zaporka ova „nullum jus, nullamve juris proprietatem reservando, t. j. *nikakvoga Jusha*, *niti kakvu Jusha*

Digitized by Google

Szvojnozt nezadersavajuchiszi, bi izpuschana bila, vu Pripechenyu ovem Zadoblyenye takvo valyalo nebi: ar Fashie prez Zaporke ove, Narava ona je, da Dosheztje iz Odomrenya Valuvnika ne na Fiskusha Kr., nego na Valuvitela Vialku zpada 1ae 69. Medtem, ako Valuvnik Drugeth Imanya izta kojemu v. P. Andrashu *Aposh* bi prodal bil, onda dok' Aposh ne odomre, Vialka Imanya nazad imati nemre, ar 1ae 69. Valuvitelu Vialke prez Zaporke one, szamo prez testamentumzko Dosheztje daje, anda Drugeth Testamentuma zverhu izteh Imany napraviti more, po kojem Nachinu Imanyasze odtugyuju, vre pako Odtugyenye jeli po Testamentumu, jeli Prodaju t. j. Fashie biva, vsze jedno je, y tak Valuvnik Imanya kuplena prodaje takaj szlobodno, ter zato pred Odomrenyem Aposhevem Vialka nedosheztjuje. Niti Fiskusha Aposh pred Odomrenyem Vialkovem bojatisze ima, ar Imanya Vialke prikazana szamo po Odomrenyu nyegvem Fiskush nazad dobiva. 715: 26. Szuprotivno

2-och Kada iz Fashie Vialkove Zaporka ona *nullum Jus* zpuschalasze nebi: vu Pripechenyu ovem iz Odomrenya Drugethovoga Imanya kruto valyano zadobivajusze, makar Vialka josh odomerl nije: ar poleg 1ae 69: iz Odomrenya takvoga Valuvnika, iliti pod takvum Zaporkum Imanyo-Kupcza Doshezt na Fiskusha, ne pako na Valuvitela zpada, koji vszakoj nad Imanyem Praviczi po Zaporke takve odrekel je. Kaj vishe

3-ich vu Pripechenyu iztem makar y Vialka vre odomerl bi bil, vendar iz Odomrenya Vialkovoga Imanya proszitisze nemogu, nego iz Odomrenya Valuvnika Drugeth, z-onum Zaporkum obzkerblyenoga, Zadoblenye napravitisze mo-

Digitized by Google

ra: kajti po Zadoblenyu Jusha, kojega ni, zadobivasze takaj nikaj, vre pako po Zaporke one Valuvitel Vialka prez vszakoga Jusha oztaje, ar vszega na Valuvnika prenasha. Kada pakò

4-ich Vialka Donatar bi bil nebi, onda kak iztomu Vialki bi mogel bil, tak y nyegvomu Valuvniku, koji po Kuplenyu nikakvoga vekshega nego jedino Prodavcza Jusha dobiva, more ali josh sivuchi pravi Imany izteh Szvojnik, iliti Donatar, poztavimo dasze zove Laszló *Oklits*, ali Fiskush Kr. po Odomrenyu onoga, Imanya ova vzeti, ali drugomu v. P. Karolu *Haba* prikazati, ne vendar iz Odomrenya, ali Znamenyke jeli Vialkove, jeli Drugethove, koji Imany oneh Szvojniki bili niszu, nego iz Znamenyke, ali Odomrenya Oklitsevoga zadnyega Imany oneh Donatara. Zvan

5-ich dasze y Jush Kr. pridavno bi zadobival: ar onda vsze je jedno, jeli iz Vialkove, ali Drugethove Znamenyke, ali Odomrenya, Imanya bi Haba dobival, pokehdob da vu Probe Titulusha pervoga prepadajuchi, Donacziu szvoju josh po Titulushu drugem obraniti more.

§. 91.

Proba Titulusha ovoga.

Josh Titulusha Privolenya Kr. Probu da kasemo. Biva pako ovak: napervodoneztisze ima najmre

1-ich Predszlobodni zverhu doblyenoga Privolenya Kr. Lizt Kr.; ar da Kraly Imanya nasze zkorom zpadajucha na Valuvnika preneszel, y vu ona Korenitozt nyemu ovak prikazal je, to jedino Lizt takov dokasuje.

2-och Fashia, ali Zamemba (cambium), ali Testamentum, kada Prenashanye vu Predszlo-

Digitized by Google

bodni zverhu Privolenya Kr. zadohlyen Lizt prikluchen bil nebi: ar Privolenye Kr. prez Prenashanya za Nebitje dersisze 1ae 35.

3-ich ako vu Priliki Prenashanya Prenashavecz vu Ladanyu bil nije, onda y Korenitozt Prenashavcza, Privolenya Kr. Zadobitel dokazati ima: kajti izti Prenashavecz szam, ako Imanye szvoje nazad bi bil hotel imati, Szvojnozt szvoju probuvati bi bil imal, vre pako Kupecz Pershonu Prodavcza zdersava, kajti czeloga nyegvoga Jusha, kuliko na nyem ztoji, po Kuplenyu dobiva. D. 13. p. 69. Nego y

4-ich ako vu Vremenu Prenashanya Prenashavecz Ladanya bi imal bil, onda ovo szamo Kupecz za probuvati vu Redu ima; ar da Ladavecz z-szvojem lada, to tak dugo ztoji, dok proti tomu Proba ne ztavisze. Anda

6-ich kad Szuprotrechnik Protiprobu bi poztavlyal, onda ovu potreti Zadobitelu Privolenya Kr. potrebno je, y pravu Prenashavcza Szvojnozt pokazati, drugach Privolenye Kr. nikaj nehaszni: ar ovo Jusha jedino Prenashavcza prikasuje. Zato

6-ich K-Privolenyu Kr. Jusha takaj Kr. pridobiti Zadobitel naj ne pozabi: ar vu Probe Titulusha Privolenya Kr. zaeztajuchi, Zadoblenye szvoje josh po Jushu Kr. obdersuje.

§. 92.

Palatin kakti Nameztnik Kr. prikasuje.

Do vezda od Kralyevzkeh Daruvanylh: ali Donacziu takaj y Palatinush dati more, pod Mathiashem I. josh tu Praviczu nimajuchi 485: 10. Zpervincze Szloboschina ova szamo Nameztnikom Kr. davalasze je, ter Princzi Austrianzki pervi biliszu, koji po Zkerbi prevelikeh Dersa-

Digitized by Google

vih szvojeh odzvani, Szlobodu, koju vu Prikazivanyu Imany Hunyadi imal je, Nameztnikom szvojem daliszu *a*). Od oveh na Palatinushe, kajti ovi iz Chazti szvoje Nameztniki Kr. jeszu, zpervine iz Navade, potlam pako iz Naredbih takaj orszachkeh Szloboda izta preneshena je *b*). Medtem tak Nameztnik Kr. kak y Palatinush kakti iz Chazti szvoje Nameztnik Kr.

1-ich nemre vsze ono prikazati, kaj Kraly

2-och nemre vszakomu onomu prikazati, komu Kraly

3-ich niti z-onem Nachinom, z-kojem Kraly.

a) 1563: 81. *b*) 609: 66. 715: 33. 741: 20. 751: 2,

§. 93.

Vu Techaju Chazti szvojoj odomrechega Valuvitela Imanye takaj.

Ar akoprem iz izteh oneh Titulushev, iz kojeh Kraly, y pod iztemi Zaporkami, pod kojemi Kraly, Palatin takaj Donacziu daval bi *a*), mora vendar

1-ich jeli Palatin szam, jeli Zadobitel, Donacziu Palatinalzku vu Prepiszu po Previszoke Piszarnicze Vugerzko Dvorzke, Previszoki Komori Kr. pokazati. Ovo

2-och predi toga pod Nikakvochum Donaczie vchinitisze je moralo *b*), dapache pred Letom 1741 vandane zaradi zapuschenoga ovoga Pokazivanya, dendeneshniszu nikakve *c*). Medtem

3-ich Ovo na Znanye Danye niti denesz zapuschatisze nemora, ne kajti Donaczia zato valyala nebi, ar valya vendar, nego da Nerednozt ne naztaje, ter Imanye izto, da Kraly iz Neznanya drugomu komu neprikasé *d*). Szuprotivno

Digitized by Google

4-ich Palatin, ako Privolenye Kr. bi prikazal bil, Dotergnyenye vendar Prenashavcza v. P. Priselyitela, ali Poszinitela, ako vu Techaju Chazti nyegve pripetilo nebisze, Donaczia Palatinalzka valya nikaj, y Imanya Kraly drugomu valyano daje, ali na Potiranye Donaczie Fiskush Kr. pravednosze zdise *e*).

a) 609: 66. 715: 33. *b*) Ond. y 2ae 14. §, 44. *c*) 741: 20. *d*) Ond. *e*) 715: 33. §. 1.

§. 94.

Prikasuje jenput y prez Plemenschine.

Nit vszakomu onomu, komu Kraly, Palatin prikazati nemre: ar

1-ich Komu vre jenput prikazal je, onomu vishe prikazati Mochi nima, dragach ly pak Fiskush Kr. na Potiranye Donaczie Pravdu ima *a*). Ova predi pred Szuczem Dvora Kr. *b*), vezda pako pred Szudom Oktavalzkem teche *c*).

2-och Neplemenitem Palatinush prikazati takaj nemre, ar kajti on ne oplemenituje, Zadobitel zato po vszakom Plemenitem iz dobleneh Imany vanzklenulsze bi, po Pravde iz Neprijemlyivozti Ladanya *d*). Nistarnanye

3-ich Donaczia po Palatinushu Neplemenitomu vchinyena, zabztunyzka vendar nije, ar doklam po Pravde Imany nementujesze, vszega iz nyih doblyenoga Szada szvojega chini, y kad van odhaja, Preczenenye Fundusha izplatiti sze mu ima *e*).

a) 1446: §. 9. 715: 33. *b*) 715: 33. §. 1. *c*) 723: 26. §. 1. D. 31. p. 60. *d*) 715: 23. *e*) Ond.

Digitized by Google

§. 95.

Nit vsze kaj Kraly, nit ober 32. Szelin.

Zadnyich nit vsze ono, kaj Kraly Palatinush prikasuje: ar

1-ich Donacziu zmeshanu ne daje, nego chiztu szamo, kajti Fiskusha Kr na Evikcziu prisziliti nemre, t. j. na Davanye Imany drugeh, ali na Povernenye daneh Palatinushu za Imanya Penez, kada Imany od ovoga zadoblyeneh po oveh Szvojniku Donatar Palatinalzki mentuvalsze bi, zvan da Shumu dohlyenu Kralyu Palatin bi predal bil.

2-och Imanya vu Ladanyu Fiskusha Kr. ztojecha takaj ne *a*). Niti

3-ich Imanya po Kralyu drugomu vre zapiszana, ali zalosena, kajti Ladanye oneh, koji Zapisza ali Zaloga od Kralya derse, za Ladanye iztoga Fiskusha Kr. imasze *b*), Niti

4-ich Imanya pod Pravdu po Fiskushu Kr. versena, kajti pod Techajem Pravde, z-Podlognm pravdenum nikajsze pricheti neszme. k-Tomu

5-ich niti ober Szelin 32* prikazati, niti oveh iz vekshega Tela razdrusiti vu Mochi Palatina neztoji *c*).

* Kmetie ozde czele razmevajusze *d*), poleg Dopadnozti vu onoj Varmegyie obdersane, vu kojoj Imanye prikazano lesi *e*).

a) 723: 4. *b*) D. 31. p. 60. *c*) 715: 33. §. 1. *d*) 609: 62. 618: 41. *e*) Zt. Kr. vu Pravd. Fiskusha Kr. zaradi Prediuma Tete.

§. 96.

Prelatush takaj szamo vluztne Zaszlusbe nadaruje..

Z-Imanyi daruvaju naj poszle y Prelatushi nekoji *a*). Oveh Daruvanye z-Palalinushevem

Digitized by Google

jednako, pravo je Daruvanye Kr. anda tak vlaztno takaj, kak y Kr. *b*). Zato

1-ich Titulushi Zadoblyenya Donaczie Prelaturalzke oni izti jeszu, koji y Kr. Donaczie, jedino Ime Jusha Kr. vu Ime *Jusha czirkvenoga*, y Ime Privolenya Kr. vu Ime *Privolenya czirkvenoga* preminiti imasze. Zato

2-och Zaszlusbe za zadobiti Donacziu Prelaturalzku, jeszu takaj jedino vlaztne, kak y vszake Donaczie Kr. jedino takve Temelyszu. Napreduvanye najmre Dobra obchinzkoga, ne pako Gozpodarztva szamo domachega Techaj szrechen, Donacziu takaj Prelaturalzku iz Orszachke Naredbe jedino prizkerblyuje.

3-ich Od Zaporkih pod Donaczium Kr. povedana, jednakosze szim takaj pretesuju, vu oszebnom Zaporka *utriusque sexus* izpuschana, takaj ozde, Senzke van zkluchuje. Medtem

4-ich Imanya, k-Zdersavanyu Prelatusha privezana, Prelatush prikazati nemre: kajti oveh ne Szvojnik, nego Vsivavecz szamo on je, nego ona szamo, koja vre od Ztarine za razprikazati odregyenaszu c).

a) Predznanya §. 87. *b*) ond. §. 86. *c*) 567: 31. 1550: 17. 1545: 2.

D E L IV.

Od Vupelivanya.

§. 97.

Statuczie Ispisz.

Vu Imanya negibucha, po Donaczie vlaztne prikazana, Donatara, Poztavlyenye, iliti oneh

Digitized by Google

ovomu poleg Naredbih zversheno Predavanye, Vupelivanye (statutio) velisze. Velisze

1-ich *Vu Imanya negibucha:* ar kak Donaczie, tak y Statuczie Predversek Imanya jedino negibuchaszu, pokehdob da Statuczia Donaczie Prihodek je. Velisze

2-och *po Donaczie vlaztne:* ar nit Fashie, t. j. Prodaji Imany negibucheh, niti Zalogi Statuczie szad vishe nepotrebuju 125: 647. Velisze

3-ich *prikazana:* Statuczia najmre nit vu vishe, nit vu menye Imany vchinitisze nemora: neg ravno vu tuliko, kuliko prikazanaszu: ar vchinyena vu menye skodi, kajti od Ztranke one, od koje Statuczia bi pofalela, Donaczia zahergyavisze; na vishe pako pritegnyena nikaj nehaszni: ar zverhu Ztranke ne prikazane Donaczia fali, vre pako Statuczia prez Donaczie Jusha nedaje, iliti Korenitozt. Velisze

4-ich *Donatara:* t. j. vu Redu vpelyivasze on, koji Donacziu je zadobil, ako vendar ov vu Medvremenu vmerl bi, mogu onda y Deoza nyegva vu Imanya vpelyivatisze poleg one Zaporke *haeredibus et posteritatibus a*). Dapache tak Donatar, kak y Odvetek nyegov moresze takaj po Poszlu vpelyati poleg onoga, kaj gdo po drugem vchini, po szebi szamem to izto da vchinil je, dersisze. Medtem Prelatushi neg imenuvani ne vpelyivajusze, nego po Komisharu Kr. instalerajusze: kajti Czirkva vu novem Paztiru Imanya nova nikakva nedobiva, vu ztarinzka pako, kakti Donatar, vre je vpelyana, niti dvaput da Donatar vpelyatisze bi moral, Naredba ne ztavlya *b*). Velisze

5-ich *Naredbzko Predavanye:* t. j. naredbzko biti mora gledech y na Pershone, koje vpelyivaju, y na Vreme y na Mezto, y na Nachin. Drugach Statuczia y pak bi pofalela, ar poleg

Digitized by Google

Pravicz, ne biti, ali biti falingazto vsze je jedno: vre pako Donaczia prezStatuczie zahergyujesze c).

a) Od Kr. V. K. vu Pravd. Erdödyanzke b) Kit. Dub. 14. 16. c) 1ae 32.

§. 98.

Nyu zvershava Chlovek Daruvitela.

Gledech na Pershone, Vupelyivanye ono naredbzko velisze, koje po zadoztneh y z-Potrebchinami naredbzkemi obzkerblyeneh zvershavasze. Zadoztne budu, ako dve jeszu, Vpelyach najmre y Mezta veruvanoga Szvedochanztvo. Dobivajusze ove po Liztu Vpelyivanye zapovedajuchem, kojega anda Donatar iliti Darovnik takajszi prizkerbeti ima: Lizt ov na Mezto veruvano zhaja, vu kojem zkupa y Chlovek Vpelyach imenujesze z-pridanum Szlobodum, da y drugu Pershonu Donatar preseliti more. Ovoj Vpelivanye, Meztu pako veruvanomu vu Liztu ovem tosze zapoveda, da iz Szredine szvoje Kotriga pravoga za Szvedochanztvo naredbzko k-Pershoni oni naj pridrusi. Pershona ta Vpelyach

1-ich velisze Chlovek vre Kr. vre Palatinalzki, vre Prelaturalzki, kak vre Donacziu ali Kraly, ali Palatinush, ali Prelatush dali bi bili.

2-och Poszla zapovedanogaszi poprijeti, y zpunitiga pod Kastigum mora Markih negda 25. a), vezda pako Markih szamo 6, zvan Ztroskov pravdeneh b). Pravda za temi pred Szuczem Velikem teche c). Medtem

3-ich Pershonu drugu Donatar za Vpelyacha ako preselyel bi, ter onu, koja vu Zapovedi vupelyivni imenuvana je, hotel nebi, Zebiranye takvo zadnyich Obdersavanye dopuscha, ako vendar zebrani ponugyenoga szebi Poszla prijeti ho-

Digitized by Google

tel nebi, proti takovomu zato Pravdu Donatar nikakvu nima *d*).

a) 486: 8. §. 3. *b*) 492: 43. §. 7. *c*) 729: 35. *d*) 492: 43. §. 7.

§. 99.

z-Imanyem negibuchem Ladavecz.

Zvan Priszesnika Ztola Kr. ali Banzkoga, koji ako taki Neplemenit, Vupelivanye valyano zvershava *a*), vu Chloveku Kralyevzkem za Chazt ovu obnashati potrebujesze

1-ich da z-Imanyem negibuchem, t. j. plemenitem, ter vu Imenu ne Zaloga, nego Vekine (hæreditatem), ali szad naj lada, ali Dosheztja Jush imajuchi, da z-takvemi vu iztoj onoj Varmegyii, vu kojoj Imanya zadoblyena lese *b*), z-Vremenom ladal bude.

2-och Kada Imanya zadoblyena vu vishe Varmegyiih bi lesala, onda Chlovek Kr. vu vszeh oveh Ladavecz biti mora, jeli vezdashni, jeli buduchi *c*). Ako vendar

3-ich Zmed Imany, chez vishe Varmegyiah pretezajuchehsze, jedno za Glavniczu. druga pako za Prizpadke, vu Liztu Daruvanyzkem imenyivo bi poztavlyena bila, vu ovem Dogogyaju dozta je, ako Chlovek Vpelyach vu Varmegyii one je Ladavecz, ali vezdashni, jeli buduchi, vu kojoj Imany Glavnicza lesi, ar kajsze vu Glavniczi chini, to izto vsze takaj Prizpadke szlisha, poleg onoga „*vszaki Prizpadek szledi Glavniczu szvoju*“ *d*).

4-ich vu Pomenykanyu vu Chloveku Kr. Potrebchine ove, Statuczia za nikakvusze ima, ter Imanya drugi valyano dobiva *e*),

a) 2ae 19. §. 4. *b*) ond. §. 2. *c*) D. 22. p. 71. *d*) ond. y 2ae 52. *e*) D, 4. p. 67.

Digitized by Google

§. 100.

Poleg Zapovedi Vupelyivne Cum nos, ali dicitur nobis.

Zapoved Vupelyivna dvojverztna dajesze: jedna *Cum nos* (attentis et consideratis), druga *Dicitur nobis* velisze, od prichetneh vszake Rechih; ar ona z-Rechmi Cum nos (*pokehdob da mi zaradi Zaszlusbe preverle, Imanya ova y ova, ovomu y ovomu prikazaliszmo*); druga pako z-Rechmi *dicitur nobis*, (*podavesze nam, da Imanya ova y ova, ovomu y ovomu prikazanaszu*) prichimlyesze. Za zvershiti Statucziu tak jedna, kak druga zadoztna je *a*): razluchujusze vendar prevnogo

1-ich gledech na *Vandavcza:* onu szam Daruvitel, ovu pako davaju van takaj perveshi Kralyeztva Szudczi 1ae 34. 723: 39. §. 13., koji takaj od Chloveka Banzkoga zpominasze, t. j, od Bana kakti takaj perveshega Kralyeztva Szudza, na Statucziu izvershiti vanposzlanoga.

2-och gledech na *Obztojenye*: ona chez Leto czelo, ova pako Dni 60 szamo vu Mochi obztaje, vu kojeh ako Statuczia zvershilasze nebi, onda Zapoved vupelyivna druga izproszitisze, ter Statuczia vszikak med Letom od Dana vandane Donaczie dovershitisze ima, ar drugach ova zahergyavisze *b*).

3-ich gledech na *Moch:* ona pogublyenu Donacziu nameschuje, ar vu szebi nyu od Rechi do Rechi zadersava; ne pako ova, ar nyu vu szebi nima, nego na onu szamo pozivasze szledechemi „*povedasze nam, da Imanya ova y ova Donatazu ovomu y ovomu prikazanaszu, kaj akosze tak ima, onda da ga vu nya vpelyash, z-ovemi ti zapovedamo.*“ Zato prez pokazanum

Digitized by Google

Donaczium, Lizt takov Statucziu zapovedlyiv Korenitozt ne probuje: ar za ovu dokazati, napervo doneztisze ima izta Donaczia, ali zapochetna, ali naredbzki nyu nameschujuchi Lizt *c*). Medtem 4-ich Zapovedni *Dicitur nobis* Lizt, akoprem za zadobiti szam valyal nebi, valya vendar za szebe obdersati vu Ladanyu ztem bolye, ako y Pregyi nyegvi vu Ladanyu biliszu, ar poleg z-takvem Liztom obzkerblyenoga Ladavcza Poufanye (præsumptio) ztoji, daje pravi Donatar *d*).

a) 1ae 34. pr. *b*) 1ae. 33. *c*) 1ae 34. §. 2. *d*) D. 6. p. 62.

§. 101.

z-Szvedochanztvom Mezta veruvanoga prikladnem.

Lizt Vupelivanye zapovedajuchi kak rekliszmo (§. 98.) na Mezto veruvano zhaja; ovdi on prechtetisze, ponizna proti nyemu Pokornozt ochituvatisze, y Kotrig Obchine redovnichke pravi van poszlatisze umah ima. Tak Ochituvanye ono, iliti Zapovedi Prijemlenye, kak Vanposhilanye Kotriga, na Herbet Lizta zapovednoga, za y podpishesze, ovo po Lektoru Kaptoloma, ali Prioru Klosterzkem, ovo pako, koje vanposzlanoga Ime, y Datuma, iliti Mezto y Vreme Vandavka pokazati ima, po Pershonih dveh iz Obchine nyihove *a*). Vu vànszlanem Naredba seli, dabi y Jezika domovinzkoga znal, y vu Dugovanyih pravdeneh ztranzki chizto bil nebi *b*), zato takaj na Kanonie szamo takve podignuti odregyuje *c*). Medtem potrebchine bitue nyemuszu szamo szledeche:

1-ich da je iz Mezta, zaizto veruvanoga, t. j. iz Kaptoloma, ali Klostra takvoga, koji na

Digitized by Google

Verevrednozt vlaztnu po Naredbe Orszachke podignyen je, iliti obzkerblyen z-Pechatjum vu vszih Poszlih verevrednum *d*).

2-och da je Kanonik pravi, a ne imenichni, ali ako Zapovedni Lizt na Kloster zishel je, da Frater je Mashnik, a ne Laikush *e*). Za preprechiti Pomenykanye Redovnika, Kloster Redovnikov 5. da zdersava, ima Zapoved, y kotarzki Biskup ali Ersheg za zpuniti Broj ov, Redovnike imenuvati more, koje na Zpodobu Klosternikov szvojeh, Kloster iz Imany szvojeh zdersavati dusen je *f*).

3-ich Da med Mejami Kotara szvoga poszluje *g*).

4-ich Da vszaki Mezta veruvanoga Kotrig, vu Priztuplevanyu k-Chazti szvojoj z-Priszegum zavesesze, y pod ovum vsze szvoje buduche iz Verevrednozti Poszle kak obavlyene, da opovedati, iliti referuvati dusen bude *h*).

5-ich Pomenykanye oveh Potrebchin Statucziu y pak nikakvu chini; y Imanya drugi y pak dobiti more na Zpodobu Pomenykanya Potrebchin Chloveka Kr., koje Statucziu takaj pohablyuje (§. 99).

a) 723: 39. *b*) 765: 11. *c*) 1741: 16. *d*) 486: 12. 492: 43. 44. *e*) 486: 10. §. 1. *f*) 723: 39. §. 6. 552: 41. *g*) 2ae 21. 723: 40. §. 1. *h*) 723: 39. §. 1. 486: 8. §. 2.

§. 102.

Vu Vremenu narêdbzkem.

Zvan Pershonih dveh, y oveh prikladneh, pravedna Statuczia potrebuje dalye, dasze vu Vremenu od Naredbe prepiszanom zvershi. Prepishuje pako Naredba Leto jedno, med kojem ako Statuczia zvershilasze nebi, Donaczia zaher-

Digitized by Google

gyavisze, niti ne osive po Statuczie iz Milosche za Letom vchinyene *a*), ar Preoszloboda proti obchinzkoj Naredbi neztoji *b*). Leto ovo rachunasze

1-ich od Vandavka Lizta darovnoga, akoprem iz Privolenya Kr. Donaczia bi zadoblyena bila; szamo da Imanya Preimavczu vre predanaszu *c*).

2-och Od Odomrenya Valuvitela (fatentis) ako k-Prenashanyu Imany, ztopram po Szmerti Valuvitela naztajuchemu, Privolenye Kr. pridoblyeno je *d*).

3-ich Kad iz Dvojmbe, jeli Titulusha Privolenya Kr. Shentenczia takaj szudbena podtverdila bude, bi takaj Titulush Jusha Kr. prizkerblyen bil, vu ovem Pripechenyu Statuczia dvoja potrebna je, zverhu Jusha Kr, jedna, y ova med Letom od Vandavka Donaczie, druga pako zverhu Privolenya Kr., koja med Letom od Szmerti Valuvitela v. P. Priselitela, ali Posznitela zvershitisze ima *e*). Ako vendar

4-ich Poszinitel ali Priselitel med Letom od Vandavka Donaczie vmiral bi, onda tak zverhu Jusha Kr., kak zverhu Privolenya Kr. Statuczia jedna zadoztna je, od Vandavka Donaczie zvershena.

* Od Statuczie medletne od Vandavka Donaczie vznneteszu Donaczie I. *Sige* od Leta 1386 do Leta 1404. Torka vu osze-bnom, za pervum korizmenum Nedelyum vandane, koje valyaju, ako od Torka ovoga med Letom Statuczia jesze napravila *f*). II. *Ferdinanda I.* pred Letom 1542 podelyene: ove valyaju od 1. Marcziusha Leta 1542 med Letom z-Statuczium prikreplyene *g*) III. *Mathiasha II.* od Leta 1603 do Leta 1608 zadoblyene: y ove valyaju, ako od 1. Deczembra 1608 med Letom Donatar vpelyan je bil *h*).

a) 405. §. 15. *b*) 2ae 11. §. 1. *c*) 1ae 32. Pr. 1ae 63. §. 3. *d*) Ond. §. 4. 6. *e*) Ond. §. 5. *f*) 1404. §. 18. *g*) 1542: 23. D. N. *h*) 1608: 21. p. c.

Digitized by Google

§. 103.

y ne skomcze.

K-Valyanozti Statuczie zadnyich y to potrebujesze, da oni, kojem Donaczia bi mozbit predszugyevala, nyoj szuprotrechi mogu, y zato da Statuczia ochito, y na vszeh Znanye, ne pako skomcze, zkrivech, tatzki, nachinyasze. Iz toga Zroka zvershavatisze mora:

1-ich na Liczu Imanya prikazanoga, t. j. vu Imanyu prikazanom, ne pako vu drugem Donatara Imanyu *a*).

2-och po belem Danu: ar po Nochi, ali kad pomrachilosze vre bi, napravlyena, vrednosze za skomnu dersi.

3-ich Pred zkupzezvanemi ne szamo Szuszedi y Mejashi, nego y Mezta prikazanoga Ztanovniki *b*). Ove zato na Dan y Mezto Statuczie, pod Kastigum Szvedochanztvo kratecheh, Vpelyachi, t. j. Chlovek Kr. z-Szvedochanztvom szvojem naredbzkem zkupa, vu Vremenu pozvati imaju, t. j. da med Danom Pozivanya, y med Danom Statuczie, Danov naj menye 15. iztechesze, Dana vendar Pozivanya y Dana Statuczie zkup rachunajuch *c*).

4-ich Za Statucziu zkomnu y ona imasze, koja vu Imanyih oneh, koji kakti Ablegati, t. j, Poszli vu Dieti, iliti Orszaga Zboru, ali kakti Legati, t. j. vu Dvorih Kralyev ztranzkeh z-Oblaztjum Kralyevzkum, ali vu Komishiah Kralya, y Kralyeztva nahajalisze bi, vu Vremenu nyihove Nenazochnozti, napravlyasze *d*).

a) 1563: 45. *b*) 1647: 136. *c*) 1635: 49. *d*) 1647: 135. 1655: 32.

Digitized by Google

§. 104.

Skomne Kastiga.

Poszledja Statuczie tatzke jeszu:

1-ich Donatar na Pravdu onoga, koji onda Odvetkuvanye vu Imanyih izteh imal bi, Szudu oszminzkem podanu, neszamo vu vekne Imany zadoblyeneh Preczembi, nego y vu tom takaj obszugyujesze, da Imanya pod Plaschom (prætextu) Statuczie zavjeta mozbit, povernuti dusen je, prez dasze, y z-kojemi Vrachtvi pravdenemi szlusiti bi mogel *a*).

2-och Statuczia za potertu imasze, y nikakvu *b*), y zato Imanya, ali Ladavecz vezdashni, ali gdo god drugi zadobiti more D. 22. p. 65. gde velisze, da kad dva jedno izto Imanye bi zadobili bili, zmed kojeh jeden na Liczu Imanya vpelatisze dati zamudil bi bil, Imanye onda onoga je, koj na Liczu Imanya vpelyatisze je dal.

a) 1563: 45. §. 4. 5. *b*) 1647: 136.

§. 105.

Od Licza Mezta Zprichavanya.

Od Vupelyivanya na Liczu Mezta zprichava vendar

1-ich *Imany Glavnicza:* nego ochituvatisze mora, da na Glavniczi Imany chijena Statuczia vsze takaj Prizpadke szlisha, ovo ako ochituvano je, onda na Licze vszakoga Prizpadka vanziti treba ni, nego na Liczu Glavnicze vchinyena Statuczia tak vzimlyesze, kak da na Liczu Prizpadka vszakoga ona napravilasze bi bila *a*),

2-och *Boj:* zaradi kojega, ako k.Mezta priblisavatisze szegurno bilo nebi: Statuczia zvershitisze mora 1) vendar vu onoj iztoj Varme-

Digitized by Google

gyii, 2) vu Mezto onem, gde Shedrie, ali Zpravischa varmegyinzka dersesze; 3) pred Szuszedi plemenitemi y neplemenitemi, y Mezta prikazanoga Ztranovniki; 4) pred Viczekomeshem, y Szuczem Varmegyinzkem, ako z-Poszli obchinzkemi bi ladali *b*).

3-ich *Kuga c*), ne vendar Robiteli ali Tolvaji, kajti proti ovem Szamoszvojecz takaj, Szegurnozt zadoztnu prizkerbetiszi more *d*).

a) D. 3. p. 66. *b*) 1647: 136. 1563: 45. *c*) D. 28. p. 72. *d*) D. 21. p. 71.

§. 106.

Nachin Statucziu zvershavati.

Oztaje Nachin Statucziu zvershavati. Od Ztarine obdersavasze ov: kada najmre zkupzezvani na odlucheno Mezto k-Terminu, t, j. na Dan ztavlyen vre zkupdoshliszu, y Dan izti Imena Nazochneh Vpelyachi marlyivo zapiszaliszi jeszu, kaj pred Statuczium vchinitisze ima; ar za Nazochne oni szamo, koji josh pred Statuczium vigyevalisze bi, imatisze mogu, — Vpelyachi poszle iz Rezidenczie Dotergnyenoga, ali Znamenlyivoga, ali iz Ztanuvanya za Chasz Statuczie pripravlyenoga, kad takvo nashlosze nije — po velikem Danu van zhajaju, y nazochne van zpelyivaju, ali na obchinzku Vuliczu, ali na Dvorische Ztanuvanya, ali na drugo proztraneshe Mezto. Ovde

1-ich Chlovek Kr. zkupzezvane opomene, da na vsza, koja chuli, y videli budu, dobro naj pripaze, da kad bi treba bilo, pod Priszegum ona vsza poszvedochiti mogli budu. Zatém

2-och Chlovek Kr. ochituje, kak Darovnik, kojega doztojno imenuje, zaradi preverle Zaszlusbe Daruvanoga, kojega takaj po Chazti

Digitized by Google

poveda, iztomu ovomu, y nyegvem Odvetku y Poszledjem muskoga, ali obodvojega Zpola Grada N. z-Prizpadki ovemi y ovemi, koje po Imenom izbraja, prikazati doztajal bi bil, pridavshi, kak to izto iz zadoblyenoga Lizta Daruvanyzkoga iztinitelszebi, kojega potlam na Glasz y prechteje, y vu Jeziku materinzkom raztolnachi. Zatem

3-ich Chlovek Kr. na dalye oohituje, da Poszel Vupelyivanya nyemu y poleg ztojechemu Kaptolomzkomu ali Klosterzkomu Szvedochanztvu izruchen je, y zapovedan, pridavshi, kak to dobroztivni (benignum) Kralyevzki ali Palatinalzki ali miloztivni (gratiosum) Biskupzki, ali Velikoga Orszachkoga Szucza zapovedajuchi Lizt pri nasheh Rukah nahágyajuchisze szvedochil bi. Lizt ov onda umah prechtejesze y vu Jeziku materinzkem raztolnachujesze. Dalye

4 ich Chlovek Kr. poszluje ovak, veli najmre, da anda proti Liztu ovomu dobroztivnomu, ali miloztivnemu vszu Pokornozt izkasujemo, kak dusniszmo, zato mi iztoga Gozpona Donatara, koji y pak doztojno imenujesze, y po nyim vszega takaj nyegvoga Odvetka, y Poszledje nyegve vsze, muskoga, ali obodvojega Zpola, kak vre Imanya prikazana bi bila, vu izti Grad| prikazani, y vsze nyegve Prizpadke, koje kak y Grada y pak imenuvati treba je, obichajno vupelyivamo, ter izta Imanya ova vsza, zevszemi nyihovemi Hasznuvanyi, Jushami, y Dobrochinztvi vu vszi Czelochoj predajemo. Potlam

5-ich Vpelyachi Donatara, jeden za desznu, drugi za levu Ruku poprimu, nyega na Korachajev nekuliko popelyaju, Chlovek pako Kr. zadnichmu Falat Zemlye vu Ruke poda, damu takvu Znamenyu takaj, czeloga Fundusha prika-

Digitized by Google

zanoga predaje. Szledilju Izvikavanya Vivat! y iz Musarov Puczanye.

§. 107.

Vpelyachev zatem 1) *Zkupbitje Dan* 15. (*Fatal*).

Za dovershenum z-Nachinom ovem Statuczium Vpelyachi dusniszu

1-ich josh drugi y trejti Dan, vu ovem iztom Meztu prebivati, da Donaczia kakti z-Vsivanyem tverdisze. y bolye na Znanye dojde.

2-och Dan cheterti oditi mogu, dokle vendar 15. Dan, kojisze *fatales*, iliti neprilichni zovu, neztechejusze, zkupa oztati, y Szuprotrechja, ako koja chinilaszebi, zkuppoztavlyeni prijeti moraju; ar jeden prez drugoga nit' Statucziu opovedati, t. j. referuvati more 50: 559 Po oveh Danih

3-ich Czelo z-Poszlom Vpelyivanya Baratanye na chizto prepiszano, y po obodveh podpiszano onomu Meztu veruvanomu, iz kojega Szvedochanztvo van poszlano bilo je, predati imaju. 43: 492.

§. 108.

2) *Lizt China Statuczie Opovedlyiv.*

Opovedlyiv ov zverhu kak zvershene Statuczie od Vpelyachev van dan Lizt (relatio) szledecha vuchiti ima:

1-ich koji vsze na Chin Statuczie pozvani biliszu, y koji vszi zmed pozvanemi Pozivanyu zadoztaszu vchinili, z-Imeni y Pridovki, kak y Ztalishem nyihovem: ar kak drugach Szvedochanztvo kratechi zeznatisze bi mogli, y na Kastigu potegnuti 492: 43. §. 9.

Digitized by Google

2-och Dana, kojega prichelasze, Mezto, vu kojem, y da po belem Dnevu Statuczia napravlyena je: ar od onoga, Dani *fatales* brojitisze pochimlyu, y Szuprotrech, jeli vu oveh Danih je poztavlyena, szamo iz pervoga Statuczie Dana izluchisze, iz Mezta pako, y iz Dana beloga, da Statuczia skomna bila nije, vidisze.

3-ich Imena, Pridovkov y Ztalisha oneh, koji proti Vpelyivanyu Szuprotrech ztaviliszu, z-Danom, koj, y z-Nachinom, z-kakvemszeje nachinila, anda jeli na Rechi, jeli na Piszmo, jeli vu obchinzkom (in genere), jeli dogodlyivo (conditionate), t. j. na kuliko bi Statuczia predszugyevula, jeli vu Pershoni Szuprotrechnika, jeli po Oficzianu, ali Podlosniku nyegvem, jeli nepodlosenem ztavilasze je, y ov jeli za Poszel oproshen, jeli ni bil, takaj vuchiti ima, pokehdob da neoproshenoga Szuprotrech za nikakvusze ima. D. 20. p. 70. 486: 10. §. 7.

4-ich Ako szuprotrekel nije nigdo, ali Szuprotrech szvoju, ako koj med dani neprilichnemi nazad vzel bi bil, y to z-Danom Nazadvzimanya napervo dati mora: ar kaj god pred Vpelyachi vchinisze, y China Statuczie szlisha, to vsze zdushno opovedati imasze 492: 43. K-tomu

5-ich vu izti Lizt ov, czeli Statucziu zapovedajuchi Lizt do Rechi, Naherbetki (indorsata) ovoga, y pred vszem Vanposhilanya Szvedoka redovnichkoga szvedochujuchi Naherbtek poztavitisze, dasze nezamudi: ar po tom, da Vpelyachi iz Oblazti vlaztne barataliszu, vidisze. Dapache

6-ich kad poleg Lizta zapovedajuchega *Dicitur nobis* Statuczia zvershilasze je, onda iztu takaj Donacziu vu Lizt ov opovedlyiv do Rechi prepiszati szvetujesze: ar vu Probe Jusha korenzkoga, koja Napervodoneshenye Donaczie za-

Digitized by Google

pochetne, ali za takvu dersane (surrogat) potrebuje, Pomenkanye Donaczie zapochetne, mozbit pogublyene, Lizt takov opovedlyiv chizto nameschuje 1ae 6.

§. 109.

3) *Priszegu ozkrunujucheh Kastigu zvanredna.*

Prenapiszani Statuczie kak zvershene Lizt ov opovedlyiv, kada Meztu veruvanomu, odkud Szvedochanztvo imano je bilo, predajesze, vu ovoj Priliki Chlovek Kr. Priszegu telovnu (corporale) poztaviti *a*), Szvedochanztvo pako mora na Priszegu Chazti szvoje pozivatisze *b*), ter tak obodva Mezto veruvano zaszegurjati dusniszu, da zaizto verno Opovedanye zvershavaju, nikaj zamuchechi, kajsze pri Statuczii bi pripetilo bilo, ali drugach povedajuchi, neg kakszeje baratalo. Poszledja neiztinzkoga Opovedanyaszu.

1-ich Statuczia na nikaj zpravlyasze, y za nista dersisze *c*).

2-och Szvedochanztvo zgubi Dobro redovnichko, z-goruchem Selezom zaznamenujesze, y vu Vuzu vekivechnu dozpe *d*).

3-ich Kaptolom, ako z-Znanyem Lizta neiztinzkoga van dal bi bil, Pechat zgubi, y vszaki nyegov Kotrig, vu Znanyu Prevare ztojechi, Kastigu ozdi pod 2-och povedanu dobiva *e*).

4-ich Chlovek Kr. laslyivo Opovedanye chinechi, Glavu, y vesz Imetek szvoj zgubi *f*).

* Ako iz Nezpazlyivozti Falinga takva vu Lizt opovedlyiv zmeshalaszebi, takvu popraviti more szamo takaj Mezto veruvano *g*). Na Zapoved pako popravlyivnu (correctorium) mora 78 : 563. Ako vendar Falinga bitna podlesala bi, onda poleg novoga, Statucziu zapovedajuchega Lizta, Statuczia druga chinitisze ima, zvan da Leto od zadoblyene Donaczie preshlo bi vre bilo: ar onda Donacziu drugu izkati trcha je, ako

Digitized by Google

mozbit vre drugi techasz Imanya izta dobil nije, pokehdob da Kraly Donacziu szvoju nazadvzeti nemre *h*).

a) 492: 43. §. 3. *b*) Ond. §. 2. *c*) 1647: 135. *d*) 492: 43. §. 4. 5. 2ae 16. §. 3. 4. *e*) Ond. *f*) Ond. §. 6. *g*) 566: 24. *h*) 1ae 37. §. 9.

§. 110.

Baratanye Verevrednozti z-Liztom Opovedlyivem.

Relaczia ova, iliti Statuczie kak zvershene opovedlyiv Lizt ov, kad Meztu veruvanomu vre predalszebi, morasze on potlam

1-ich vu Meztu ovem ne szamo prechteti, nego y po dveh iztoga Mezta Pershonah podpiszati *a*), z-onem oszebnem Ochituvanyem, da nozochno Opovedanye pod Priszegum napravlyeno je, drugach Statuczia je od izte Pravicze nikakva *b*). Za dovershenem z-ovakvem Nachinom Podpiszavanyem, Opovedanye izto

2-och vu Protokol prepishesze, y vu Liztozhranische Mezta iztoga veruvanoga poztavlyasze, Donataru pako, zverhu kak zvershene Statuczie, Lizt Statucziu opovedlyivo — szvedochanzki dajesze van. Ovoga on

3-ich med Letom od chinyenoga Opovedanya, kadagod bi hotel, prez vszakoga zapovednoga Lizta, za Letom pako szamo poleg pokazanoga Lizta izizkavlyivo zapovednoga (requisitorium) dobiva *c*).

a) 723: 39. §. 14. *b*) 559: 50. §. 1. *c*) 723: 43. §. 3.

§. 111.

Statuczia ranyena Ladanye Donataru ne daje.

Iz vandoblyenoga szvedochanzkoga Lizta zhaja van, y zeznavasze, jeli, all ni Szuprotrech

Digitized by Google

proti Statuczie poztavlyena, y to takaj, ako Szuprotrech med Dani neprilyichnemi bi nazad bila vzeta. Okolicze ove trojverztnu takaj chine Statucziu. Jedna najmre velisze:

1-ich *chizta*, kojoj med neprilichnemi Dani szuprotreklosze nije. Ovoj ono laztovito je: da Donatar vu Imanyaszi prikazana szlobodno vleza-va, y onaszi takaj szilnum Rukum 715: 28. §. 2. szlobodno vzimlye. Medtem Statuczia chizta, Ladanye vendar ne probuje, kajti biti more, da Ladavecz med Dani neprilichnemi, akoprem szuprotrekel nije, Donatara vendar vu Imanya nije puschal, y na Putu Mochi da Donatara pre-obladal je. D. 7. p. 62.

2-och *ranyena*, kojoj med Dani neprilichnemi szuprotgovarjasze. Oveh je 15. od Dana pervoga Statuczie, onoga takaj pribravshi, rachunajuch 563. 46. Pr.

3-ich *ochischena:* kada Krepozt Szuprotrech-ja neprilichnoga preztala je, ali po Nazadvzima-nyu, ali drugach. Med ovum y chiztum, Krepoz-gledech, Razluke nije: ar obodvoja od Szuprotre-chi szlobodna je.

§. 112.

Zvan da po Nazadvzimanyu Szuprotrechi.

Nikaj tak naravzkoga nije, kak da kaj tak-sze razvese, kak zkupdoshlo je. Reg. Jur. 35. Anda da od Szuprotrechi takaj szlobodnosze od-ztuplyuje, dvojiti nigdo nemre. Vchinitisze to more

1-ich pred vszakem veruvanem Meztu, ali pred Kralyeztva Szuczem pervem (Ord.), ali nyegvem Mestrom 2ae 17. §. 4.

2-och pred iztemi Vupelyachi vu Daneh neprilichneh: ali Nazadvzimajuchega Ime vu

Digitized by Google

Opovedlyivom Liztu razlosno ztati mora, drugach Tusbu iz Chiztoche (ex puritate) Donatar nima D. 3. p. 153.

3-ich Kad Szuprotrechje nazad vzimal bi on, koji Mezto drugoga je szuprotrekel, Nazadvzimanye ovo, onomu nikaj neskodi, namezto koga Szuprotrech poztavilaszeje, ar Oblazt za Szuprotrech poztaviti, ne pako za nyu nazadvzeti imal je. D. 5. p. 153.

§. 113.

Ali drugach od ovesze bi ochiztila.

Zvan Nazadvzimanya, Statuczia ochischujesze takaj

1-ich Kad Szuprotrechnik vu Szemenu dotergelsze bi 715: 28. §. 12.

2-och Kad po Oszudi szudbene Szuprotrech na nikaj bisze zpravlyala: ar y takva za Nebitje imasze.

3-ich Ako Szuprotrechnik z-Donatarom vu Tranzakcziu bi ztupil, y Imanya mu bi odpuztil.

4-ich Po Oztarenyu: kad Szuprotrechnik, szvoj z-Szuprotrechjum podersani Jush, chez Let 32 poizkal nije.

§. 114.

Pravde iz Statuczie.

Statuczia Pravdu podaje.

1-ich Donataru proti Chloveku Kr. ali Pal. ali Prel. Darovnika vpelyati nehotechemu, na Kastigu Markih 6. z-Ztroski. (§. 98.)

2-och Donataru na Kastigu Markih 16. proti onem, koji k-Statuczie doshli niszu, akoprem pozvani. (§, 103.)

3-ich Odvetku proti Donataru zaradi skom-

Digitized by Google

ne Statuczie, na Povrachek Imany prikazaneh, y Kastigu vekne Preczembe. (§. 104.)

4-ich Okvarjenomu proti Vupelyachem, zaradi laslyivoga Opovedanya, pred Szudom oszminzkem, zaradi Velikoche Kastige. (§. 109.)

D E L V.

Od Szuprotrechja.

§. 115.

Jush zdersava.

Protivne Volye nashe, zaradi Chine, vu nash Preszud poztavlyene, Ochiveztenye, Szuprotrechje velisze. Zato Szuprotrechje

1-ich kulikoputi nam predszudlyivo barachesze, tuliko takaj puti ztavitisze ima, ar drugach vn Preszud privoliti szudimosze zae 62. Medtem Szuprotrechje

2-och Jush szamo zdersava pred imani 1ae 79. §. 2. novoga pako daje nijednoga, zvan onoga Pripada, kada Szuprotrechniku, akoprem iz Ladanya Statuczii szuprotgovorechemu Donatar vendar Ladanye bi zavjel bil: vu ovem Dogodu Szuprotrechje Jush, Donatara na Tnsbu potegnuti, daje.

§. 116.

Kad preprecheno nije.

Po Iznimke nit Jusha nezdersava:

1-ich gde vsza Vrachtva pravdena jeli po Naredbe, jeli po Pogodbe zaztavlyenaszu, ar y Szuprotrechje pravdeno Vrachtvo je.

Digitized by Google

2-och za podignuti po 32-mi Leti Tusbe ztanovite, koje med ovemi Leti uprav pochetisze moraju, ar po Zhajanyu Let oveh zdichisze vishe nemogu, makar vu Medvremenu visheput Szuprotrechje poztavilosze je bilo, ter ovak Jusha Pravdu podignuti biszi Szuprotrechnik bil visheput zdersaval. Tusbe takveszu vu oszebnom

1-ich na Davanye, ali Prijemanye Zroka Szuprotrechja D. 9. p. 33.

2-och na Popravlenye Dela bratinzkoga, ali na Delenye novo 729: 36.

3-ich na Davanye Szuprotztavlyanya, ali Odgananya Zroka D. 8. p. 53. K-tomu

4-ich na vekshi Szud Pozivanye D. 16, p. 42. D, 3. p. 194. y

5-ich Noviszud D. 8. p. 53. po Letih 32. takaj nedopuschasze.

§. 117.

y Preszud nahagyasze.

Szuprotrechje dalye y onde je zabztunzko, gde Preszuda nikakvoga nije. Anda

1-ich koji szamo Penéze szvoje iz prikazaneh Imany van bi potrebuval, Statuczii szuprotrechi nima: ar Donaczia nichije Peneze, nego Szvojnozt szamo Imany prikasuje.

2-och Senzke novoj Donaczii szuprotrechi takaj nemoraju: kajti ova Pokolenya Jush ne zatira, nego dapache nyega josh prijachi, anda Senzkem ona kad ne vzimlye nikaj, zakaj bi takaj nyoj ove y szuprotgovorile D. 1. p. 151.

3-ich Kada gdo Szvojnozt tugyu bi prodal bil, Statuczii ober Privolenya Kr. koje Kuplenyu szvojemu Kupecz pridobiva, Szvojnik szuprotrechi takaj nima: ar Privolenyu Kr. vekshe od Fashie Krepozti nije. D. 2. p. 153. Jednako

Digitized by Google

4-ich Kada izti Szvojnik Dugovanye szvoje bi prodal ali zalosil bil, Zkupdelniki Prodavcza, Statuczii Kupcza zverhu Privolenya Kr. szebi prizkerblyenoga y pak szuprotrechi nimaju, y Szuprotrech akoprem neztavechi, vendar iz naredbzkeh Zrokov na Potiranye Fashie, ali na Odkuplavanye Zaloga Pravdu podignuti mogu. Kajti Fashie vszake Narava ona je, da iz naredbzkih Zrokov potretisze, Zalog pako, kad Leta zishlaszu, da odkupitisze more; vre pako Privolenye Kr. nit Fashie, nit Zaloga Naravu ne prevracha, anda Zkupdelnikom Statuczia chizta ne preszegyuje, y zato szuprotrechi nyim zakaj bi y treba bilo. D. 11. p. 68. Takajshe

5-ich proti Delenyu bratinzkomu, Odtugyenyu Zazkerbe, hasznovitoj Zamembi (cambium), kajti Chini ovi nikomu ne preszugyuju, Szuprotrechje zabztunzko je.

§. 118.

Ztavlyasze na Meztu.

Zvan prenapiszaneh Pripadov, vu podlesechem Preszugyenyu, szuprotrechi zadnyich haszni, kajti Jush zdersavasze, y Oztarenye pretergnyujesze, ali to y na Meztu y Nachinom, y vu Vremenu naredbzkem chinitisze mora. Gledech na Mezto Szuprorechje drugo je:

1-ich *zkrivno* (occulta); ovo biva I. ober Dugovany plemenitaskeh, ali pred Mezti veruvenemi, ali pred pervemi Orszaga Szuczi, ali pred oveh Mestri 2ae 17. §. 4. II. ober Dugovany varaskeh pred Varashem 3ae 14. §. 5. Drugo je

2-och *ochiveztno* (manifesta); ovo biva I. ober Dugovany plemenitaskeh, ali vu Prilike Sta-

Digitized by Google

tuczie, kade vu oszebnom Donaczie vlaztne szuprotgovarjasze, ali vu Varmegyinzkom Zpravishu. II. ober Dugovany jeli plemenitaskeh, jeli ne takveh, ali po Putu Mochi, ali po Liztu Szuprotrech zadersavajuchem, y po Pershone szudbene predanem onomu, koj preszugyuje, ali po Pravde Podignenyu, y ovo je naj obichajneshe, y naj bolyshe Szuprotrechje 1ae 79. §. 2. 3ae 14. §. 4.

§. 119.

z-Nachinom.

Nachin Szuprotrechje ztaviti poleg Mezta, na kojem ovo ohinisze, takaj razluchen je. Ar posztavitisze more

1-ich *vre na Rechi, vre na Piszmu:* Kada vu oszehnom ztavlyasze, ali zkriveno, ali pred Varmegyium, ali vu Priliki Statuczie: iz pervesheh Mezt ober chinenoga Szuprotgovora szvedochno takaj Piszmo vansze daje, ne pako od Vpelyachev; ar ovi Szuprotrechje napravlyeno vu Lizt opovedlyiv poztaviti szamo moraju. Drugo biva

2-och *szamo na Piszmu:* kad vu oszebnom ali z-Zdisenyem Pravde, ali po szudbenem Liztu Szuprotrechje ochitujesze: vu zadnyem Pripadu Szudecz Szuprotrechja Lizt predajuchi, zverhu komu, y kakve predane Szuprotrechi, od szebe szvedochnoga Lizta daje van. Drugo naj poszlé

3-ich ztavlyasze, *nit na Rechi, nit na Piszmu*, — nego *z-Mochjum:* ali Meje od Naredbe poztavlyene, vu mochnem Baratanyu prekorachiti szlobodno nije, ter Zporednozt nekrivlyivoga Branenya pred Ochima biti mora.

Digitized by Google

§. 120.

y vu Vremenu naredbzkem.

Vre od Vremena, vu kojem Szuprotrechje ztavlyasze : ovo tak zebratisze mora, da med nyim, y med chinyenem Predszugyenyem Oztarenye josh zpunilosze nije: ar za dovershenem Oztarenyem Szuprotrechje zabztunyzko je, pokehdob da Jusha, koji z-Szuprotrechjem zdersatisze bi imal, Oztarenye zatira. Zato

1-ich za nezgubiti Korenitozt, ali med Letom, ali med Leti 32-mi, kak vre Dugovanye varasko, ali plemenito bilo bi, szuprotrechi imasze 1ae 78. §. 2. 3ae 15. Pr.

2-och za nezgubiti Ladanye, y Szlobódu z-Mochjum szlusitisze, t. j. za pretechi drugoga, dasze vu Ladanyu ne zdersi, szuprotrechi josh med Letom, da ovo Mochnik vu Ladanyu nezpuni, treba je 1ae 68. Vanznemshi

1-ich Szuprotztavlanye (opposit.), y Odgananye (repuls.): ar obodvoje Dan izti Egseku, czie zvershitisze ima, drugach nikaj nehaszni.

2-och Szuprotrechje neprilichno, koje med neprilichnemi Dani jedino ztavlyasze 563: 46, y od ovoga vezda obilneshe.

§. 121.

Szuprotrechje neprilichno, z-Pozivanyem na Szud, hipno pozdravlyasze.

Za ztavlyenum ovum, Vpelyachi umah Szuprotrechnika neprilichnoga vszakoga na Dan 1. pred Tabulu Kr. ali B. za Zroka povedati Szuprotrechi, pozvati imaju. Okolo ovoga Pozivanya v-Pamet jemlyi:

1-ich Szuprotrechnik vre vu Pershoni, vre vu Punoblaztniku szvojem, vre po Liztu poshazt-

Digitized by Google

lyivem, kak najmre Szuprotgovor ztavil je, pozivasze. Medtem

2-och po Liztu nit pozivati, nit szuprotrechi ne szvetujesze: ar vre pripetcze, vre po zlem Lyudi Hotenyu, Lizti prevnogiput, vre keszno, vre chizto ne pradavajusze.

3-ich Vu ztarem Vremenu, na szamo takvo Pozivanye Szuprotrechnik Dan 15-ti na Szud ztavitisze je imal, ne vendar od Dana Pozivanya, nego od Dana zachetoga pervoga, za Pozivanyem oszminzkoga Szuda, rachunajuch.

4-ich Ovo izto Pozivanye niti denesz zamuditisze nima: ar Pravdovisz (litis pendentiam) poragya; medtem na szamo Pozivanye takvo Szuprotrechnik neprilichni vishe ztavitisze na Szud nima, nego kad Tusba predavasze, onda put drugi, ter priszmeno pozvatisze mora. 723: 26.

§. 122.

Zapuschano Ladavczu.

Zrok zakaj Szuprotrechje vu oneh Danih 15. ztavlyeno, neprilichno velisze, je on: kajti tak szuprotrechi imajuchemu, t. j. z-Imanyi zadoblyenemi Ladavczu, kak y Donataru iztomu skodlyivo je. Onomu zato, kajti

1-ich Ladavcza, koj vu Danih oveh szuprotrechi zamudil bi, Donatar z-Mochjum takaj van ztirati iz Ladanya more 715: 28. §. 2. Ako pako

2-och Zaradi Szuprotztavlyanya, y Premochi Ladavcza, vu Ladanye szebi prikazaneh Imany, Donatar vlezti mogel nije, onda ovomu, ali Dosheztnikom nyegvem Tusba iz Chiztoche Statuczie dajesze, ter Ladavecz, za dokazanemi za dokazati potrebnemi, iz Ladanya po Egsekuczii van poztavlyasze. *Ond.* Van hichen vendar

Digitized by Google

3-ich Ako Jusha kakvoga vu ova izta Imanya imati stimal bi, Jusha toga zvan Ladanya poizkati more 563: 46. §. 3.

§. 123.

Ztaulyeno Donataru prevnogo skodi.

Nego y Donataru prevnogo Szuprotrechje neprilichno skodi: ar Ladavecz iz Ladanya szvoga vu Danih neprilichneh, ako bi szuprotrekel bil, onda

1-ich Donatar Ladanye Imany prijeti neszme, y Szuprotrechnik takaj na Put Mochi zpuschatisze more. Zato

2-och Donatar Jush szvoj, ako kojega po Donaczie, da je zadobil, stima, zvan Ladanya izkati, y szebe prez Szada techasz poterpeti ima. 59: 649. Ako pako

3-ich Donatar na Szuprotrechje neprilichno nepazech, vu Imanya zadoblyena vlezti podztuplyevalszebi, niti na szudbeno Opominanye ona nazadpovernuti hotel nebi, onda proti szebi Tusbu zdise iz Ladanya Vanhichenoga, po kojoj Szudecz dosheztlyivi Donatara ne szamo vu Imany Povrachku, nego ober toga vu proztoj takaj Imany izteh Preczembi obszugyuje. 492: 59. §. 3. Medtem

4-ich Donatar Jusha szvoga zvan Ladanya poizkati nit vu ovem Pripadu neprechisze. 563: 47. §. 4.

§. 124.

Kada iz Ladanya Szuprotrechi ni je?

Kada ali iz szvojega laztovitoga, ali iz Fiskushevoga Ladanya Donaczia zadobivalaszebi, onda iz Ladanya Szuprotrechi nije: kajti niti Dona-

Digitized by Google

tar szebi szamomu, niti Fiskúsh kakti szvomu laztovitomu Chinu szuprotrechi nemre. Anda vu Pripadu obodvojem Szuprotrechniki ako koji videtisze dali bi, vszi szamo takviszu, kojisze zvan Ladanya nahágyaju. Od oveh znati je

1-ich da ovi vu Danih neprilyichneh szuprotrechi nemoraju, ter y potlam szuprotrechi ovi mogu, pred kojemgod Meztu naredhzkem; szamo da med Vremenom Oztarenya to vchinisze, kajti zpunyeno Ladavcza Oztarenye, Szuprotrechnika Jush vubija. Medtem

2-och Pravde na Prijemanye Zroka Szuprotrechi takvi nimaju, koji med neprilichnemi Dani ne szuprotvele; kajti szamo za neprilichne Szuprotrechnike Pravda ova dana je 563: 47. §. 2. Zato takvi Pravdu iz Korenitozti drugu zdichi imaju, ter Senzke vu oszebnom, ako taki Novi Donaczii szuprotrekle bile nebi na *Jednakochu Jusha* zvanu, ali na *Delenye*, ako ovo, vre jenput imano probuvati bi mogle*.

* Vele da Pravdu iz Korenitozti pocheti, y on bi mogel, koji 1) Szuprotrechje szvoje neprilichno nazad bi vzimal, 2) chijega neprilichno Szuprotrechje po Oszudi zatirasze, pokehdob da jeden y drugi, kak da med Dani neprilichnemi nit szuprotrekel bil nebi, za takvoga dersatisze bi imal. — Ali Szuprotrechje nazad vzeto, oztaje vszigdar nazad vzeto y zaterto oztaje vszigdar takvo: vre pako niti proti Chinu szvojemu baratati nedopuschasze, y potertoga Szuprotrechja Zrok od neprobuvane Szvojnozti drugi nijeden ni, koja vendar vu Pravdi iz Korenitozti (ex radicalitate) probuvatisze takaj ima. Medtem chijegaSzuprotrechje poterloszebi, takvomu josh Noviszud odpert oztaje.

§. 125.

Szuprotrech neoproshena szamo Zkupdelnika

Velisze y to, da prez takaj dane Oblazti vszaki, y za vszakoga szuprotrechi more, tak

Digitized by Google

zato, da Szuprotrechje vu Redu Jusha nikakvoga nedaje, y zato takaj, kajti zverhu Szuprotrechniku prez Oblazti, Kastiga nikakva ztavlyena bila nebi. Ali niti Pregreske Jusha nedavaju, niti vu vszeh oveh imamo ztavlyeneh Kastig, y vendar nijednu napraviti szlobodno nije. K-tomu Iznimke vu Pripadih van ne znetih Ravnilo kruto jache: kajti anda dva szamo Pripadi van bi zneti bili, vre zato izto prez Punoblazti szuprotrechi vu Pripadih drugeh dopuscheno biti nemre. Dva oni Pripadi jeszu ovi.

1-ich Kad Zkupdelnik bi szuprotrekel bil: Szuprotrech ovoga drugem takaj, jedinyenoga Jusha imajúchem, prez vszakoga Naruchanya pohaszni D. 1. p. 46.

2-och Kad szuprotgovoril bi Zaloga dersechi, akoprem szamo zaradi Shume (kaj chiniti zadnyich nemora), koju vu Imanye poztavil bi bil, Szuprotrech ovoga y prez dane Oblazti, Jusha takaj Szvojnika zdersava: kajti Zalosnika Ladanye za Ladanye iztoga Zalositela dersisze. D. 46. p. 77.

§. 126.

y Zalosnika, drugem takaj pohaszni.

Pitasze szad, kad Zalosnik szuprotrekel bi, proti komu onda Donatar Tusbu podati ima? Rechi treba je

1-ich kad vu Ladanyu bi Zalosnik josh bil, onda tak ov, kak Zalositel, da kakti nezezvan Egsekucziisze neszuprotztavi, pozvatisze ima: medtem ako taki ne od Donatara, nego od Zalosnika na Evikcziu szamo Zalositel pozivalsze bi, zato vendar y on na Probuvanye Titulusha szvoga Donatara primorati more, kajti kak veli. D. 46. p. 77. Szuprotrech Zalosnika za Szuprotrechje Zalositela dersisze.

Digitized by Google

2-och Kad Imanya Zalositel iz Zaloga vre nazad bi dobil bil, onda ov szamo pozivasze, y akoprem vu Vremenu poztavlyene po Zalosniku Szuprotrechi, Zalositel vu Ladanyu josh bil nije, vendar Donatara na Probu Titulusha szvega y pak potegnuti more: kajti Ladanye Zalosnika za Ladanye Zalositela imasze, odkud Szuprotrech Zalosnika chini tuliko, kak da Zalositel szam bi szuprotrekel bil. D. 46. p. 77.

3-ich Kad Zalositelu Imanya vre nazad bi dana bila, ako onda ne ov, nego na Davanye Zroka Szuprotrechi ako szam Zalosnik pozivalszebi, ovoga pako Szuprotrech kajti ztavilsze nije, iz *Nepokorschine* (contumac.) bisze zatirala, Donatar zato na Egsekuczìu naj nejde, kajti Zalositel kakti Ladavecz nezezvani pravednosze szuprotztavlya.

4-ich vu iztom Pripadu, ako Donatar ne na Egsekucziu, kajti Szuprotztavlyanya bisze bojal, nego iz Chiztoche Statuczie zaradi zaterte, (cassat.) izNepokorschine Szuprotrechi bi Pravdu podigal, y pak zabztuny poszluje, kajti vu Zalosniku, y Zalositel za Szuprotrechnika dersisze, vre pako Szuprotrech Zalositela josh zatiralasze nije, anda gledech Zalositela Donatar Statucziu chiztu nima: zato Szudecz Donatara na Pravdu na Davanye Szuprotrechi Zroka naputiti ima, vu kojoj Donatar Titulusha Donaczie probuvati mora D. 5. p. 153.

§. 127.

Szvojnik Zalosniku Korenitozt ne probuje.

Kada pako Zalositel vre odomerl bi bil, onda Donatar po Putu takaj krajshem t. j. po Pravde zalosne k-Imanyam szebi prikazanem dojti more: kajti Korenitozt Szvojnika na Pitanye po-

Digitized by Google

ztaviti Zalosnik nemre. D. 54. p. 79. Ali Donatar

1-ich Zaloga probuvati mora v. P. ako Kr. Szvetlozt nyemu Imanye Komorzko prikazala je, vu chijem Ladanyu, Zkupladavczev visheih bi bilo: proti takvem Szuprotrechechem Donatar drugo nikaj probuvati nima, neg da Szuprotrechnikov Ladanye ali uprav od Komore Kr. ali od onoga doblyeno je, koj Imanya izta iz Pogodbe komorzke je dersal, anda da Jush Szuprotrehhnikov je jedino zalosni, iliti vremeniti. D. 54. p. 79. Ako pako

2-och Zalosnik Szuprotrech szvoju k-Shumi, koju iz Imany potrebuje, vu Priliki Szuprotrechja szam bi privezúval, vu ovom Pripadu Donatar nit Zaloga probuvati nima, nego na Szud povlechenoga umah na Probu Kulikoche vu Imanya poztavlyeneh Penez primarja, koje potlam, odrachunyanih vendar od Vremena Statuczie zrokuvanih Zapuschanyih (deterior.) Obtusenomu Tusitel zbraja, Obtuseni pako za prijetemi Penezi iz Imany van zhaja. Niti

3-ich Szuprotrechi Zrok drugi vishe napervodoneztisze nemre, ar kaj jenput vre dopaloszeje, vishe nedopazti nedajesze. Zato vu Priliki Statuczie Zroka Szuprotrechi oszebnoga ztaviti dobro ni, nego vu obchinzkom dasze szuprotreche, bolye je, v. P. tak: nakuliko Jushom mojem Statuczia ova preszugyuje, na tuliko takaj nyoj obichajno, szuprotgovarjam D. 20. p, 202. Tulikajshe

4-ich szamo ober nekojeh Falatov — szuprotrechi ne szvetujesze: kajti ovak zverhu prikazaneh Falatov drugeh Statuczia chizta dopuschasze, koja, kuliko Szuprotrechja Zapuztitelu skodi, vre gore videliszmo (§. 122).

Digitized by Google

§. 128.

Pravde iz Szuprotrechja, A) zapuschenoga
1) *iz Chiztoche.*

K-Pravdam doshliszmo szim zpadajuchem: druge zrokuje Szuprotrech zapuschena, druge Szuprotrech poztavlyena. Iz zapuschene z-haja jedna *iz Chiztoche Statuczle*, druga na *Repozicziu.* Od perveshe

1-ich Szudiju Ztol Kotarzki (Distr.) 715: 28. §. 2. 723: 34. §. 2.

2-och Zrok Pravde je, da Donatar vu Ladanye nepuschasze, akoprem chiztu Statucziu bi imal, t. j. vu Danih neprilichneh ne szuprotgovorjenu, kaj po Liztu Vpelyacheh opovedlyivem, ali z-Pozvaneh Szvedochanztvom probujesze. Za vchinyenum Probum

3-ich szuprotrechi iz Ladanya Zapuztitel po Egsekuczii van versesze, y Jush szvoj zvan Ladanya izkati mora. 563: 46. §. 3.

* Proti szledechem Tusba, iz Chiztoche vendar nikaj neopravlya 1) proti Senzkem Novoj Donaczii szuprotrechi zamudechem, proti kojem na Vanzkluchenye (ad exclusionem) itisze mora D. t. p. 152, 2) proti Poszlom Zborzkem, ili Dietalzkem, ali vu Komishiah Kralya y Orszaga buduchem 135: 647. 32. 655. 3) proti Ztolicze prazne D. 4. p. 153. 4) proti onem, koji ne iz Nepazlyivozti y grube Nemarlyivozti, nego zaradi velike Dalekoche, y drugeh Teskochah vu Danih neprilichnih niti po szebi, niti po drugeh szuprotrechi mogli niszu 1563: 46. Pr.

§. 129.

2) *na Repozicziu.*

Drugu na Repozicziu podisu oni, proti kojem Pravda iz Chiztoche nedajesze. Tusisze Donatar, koji zato, kajti iz Ladanya vu Danih ne

Digitized by Google

prilichneh szuprotrekel nije nigdo, Ladanye Imany szebi prikazaneh poprijel je. Od ove

1-ich Teche pred Szuczem oszminzkem 1563: 46. §. 1. vu Naredbi kojoj takaj Tusbasze vupira, zvan 2ae 59. Opominanye zverhu Povrachanya Imany predszlatisze vszigdar ima 1563: 46. §. 1.

2-och Szuprotgovoriti Nemoguchnozt, ali da Dusnozti szuprotrechi bilo nije v. P. Senzkeh zverhu Nove Muskeh Donaczie, na Probu zpelyatisze mora. Za Probum ovum

3-ich Donatar iz Ladanya vansze hiti, ter Jusha szvoga, ako kojega, da po Donaczii zadobil je, stimal bi, zvan Ladanya poizkati dusen je. 1563: 46. §, 2.

* Szim josh Pravde 2. pridati mogusze 1) iz Imany szvojeh van zhichenoga proti Mochniku, koj potlam kam Tusitelu Imanya z-Szilum vzel bi bil, Donacziu ober oveh zadobil je: Donaczia takva za Nebitje dersisze, y Szilnik ali takaj z-Mochjum med Letom van poztavlyasze, ali pak tak na Repozicziu, kak na Kastigu Mochi menyshe z-Pravdum pozdravitisze more, akoprem Donatar 1543: 35. 2) Zalositela proti Zalosniku, koj Zaloga z-Donaczium zakril je. Ova y pak ne prechi nista, nego za Leti 32. Zalosnik na Pravdu na Odkuplavanye potegnuti, akoprem Donatar vendarsze more, ter ovak iz Ladanya vansze poztavlya, y zvan onoga, Jusha ako kojega stima, da po Danaczii zadobil je, izkati ima 1ae 82. §. 3. 4.

§. 150.

B) Iz ztavlyenoga I. Donatara 1) na Davanye Zroka Szuprotrechi, ali 2) zalosna.

Pravde takaj y ztavlyeno Szuprotrechje daje, druge na Donatara, druge na Szuprotrechnika zpadajuche. Donatara idu 1) na Davanye Szuprotrechi Zroka, 2) na Odkuplavanye Zaloga; Szuprotrechnika pako 1) na Prijemanye Szu-

Digitized by Google

protrechi Zroka 2) iz ne pazene Szuprotrechi neprilichne 3) iz Korenitozti Jusha. Na Davanye Szuprotrechi Zroka Pravdu Donatar zdise zato: da vu Ladanye Imany szebi prikazaneh po iztoj Egsekuczii poztavisze, pokehdob da neprilichna Szuprotrech Puta Mochi prechi. Vu ovoj Pravdi Donatar, kajti je Tusitel, komu vu Redu vu vszakoj Pravdi probuvati je, y kajti je zvan Ladanya, pervi probuvati mora D. 1. p. 66. Niti ne oszlobagyasze od Terha ovoga

1-ich Akoprem Szuprotrechnik iz Ladanya za ztavlyenum Szuprotrechjum Imanya komu bi prodal bil, ali zalosil: kajti Kupecz, ali Zaloga dersechi za iztoga Prodavcza ali Zalositela dersisze; vre pako ov kakti iz Ladanya Szuprotrechnik, probuvati pervi moral nije, anda niti nyegov Nameztnik, pervi to vchiniti nima. Kaj vishe

2-och Akoprem Szuprotrechnik iz Nepokorschine bisze bil obszudil, Donatar pako zato vu Ladanye bisze bil poztavil, ako vendar Szuprotrechnik bi Pravdu ponavlyal, y probuval bi zkupa to, da iz Ladanya je szuprotrekel, Donatar y pak pervi Titulusha Zadoblyenya pokazati, ne pako Szuprotrechnik Szuprotrechi Zroka dati perveshi mora: kajti po Ponovlenyu Pravde Dugovanye na Zachetek Pravde povrachujesze, vre pako onda Szuprotrechnik kakti vu Ladanyu ztojechi probuvati nije bil dusen D. 49, 50. p. 78. Medtem

3-ich Ako vu Ladanyu, Imanya po Donataru zadoblyenoga, iz Ztranke jedne Szuprotrechnik, à iz Ztranke druge Donatar bi bil, vu ovem Pripechenyu Donatar potrebuvati more, da od Ztranke Ladanya Donatarovoga Szuprotrechnik pervi Zroka Szuprotrechi ztavi. D. 51. p. 78. Kada pako

4-ich Szuprotrechnik bi neplemenit bil, vu

Digitized by Google

ovom Pripadu Donatar od Probe Titulusha chizto prozt je, ter Szuprotrechniku szamo Neplemenshinu zpochituvati mora, kaj ako Donatar vchinil je, Szuprotrechnik pako Plemenschinu szvoju probuvati mogel nebi, Szuprotrechje onda ovoga zatirasze D. 9. p. 62. Kaj y onda biva, kada Donatar Titulusha szvoga bi doprobuval.

5-ich Zaterte Szuprotrechi Poszledja jeszu: ne Imany szamo, nego y Szada zkupa, od Dana Statuczie od Szuprotrechnika prijetoga Dobichek iliti Doszugvenye 486: 27. §. 2. zverhu chesza kad Egsekucziasze bi chinila, proti ovoj ne z-Szuprotrechjum vishe, nego Odganyanyem (repuls.) vojuvati treba je. D. 8. p. 33. Niti pri ovem szudbenom, Donataru Imany Predavanyu, Szvedochanztvo Mezta veruvanoga, med dojti vishe nima: ar Egsekuczie szamo vu ztarom Vremenu ovoga Meddohagyanya potrebuvaleszu*.

* Proti onomu, koji Imanya Donataru prikazana iz Zaloga szamo Dotergnyenoga dersal bi. Put vu Imanya izta dojti. Donataru y krajshi zadozten je, iliti Pravda na Odkuplavanye Zaloga (§. 127).

§. 131.

Pravdih oveh Oszude na Ztran Donatara Zvershavanye Restatuczia nije.

Od ovoga Imany zadoblyeneh Donataru po Egsekuczii Predavanya, Opetvpelivanye (restatutio) razluchiti imasze: ar ovo je po *zvan szudbenom Nachinu* preztajuche neprilichne Szuprotrechi, poleg zapovednoga Opetvpelyivnoga Lizta, Donatara *zvan Ladanya nahagyajuchegasze* Statuczia druga. Anda

1-ich Kajti bi Statuczia takaj bilo, zato po Chloveku Kr. z-Szvedochanztvom Kaptolomzkem ali Klosterzkem zkupa, y vu Nazochnozti zkup-

Digitized by Google

zezvaneh Zkupmejashch, y Mezta prikazanoga Ztanovnikov takaj zvershitisze ima.

2-och Mezta ima vu oszebnom, kad po Dani neprilichnemi, y vchinyenem vre Opovedanyem, pred josh podignyenum vendar Pravdum Szuprotrech bi neztajala, ali po Dotergnenyu Szuprotrechnika, ali Szuprotrechi Nazadvzimanyu * Vu ovem Pripechenyu, kajti Pravde bilo nije, Donatar zvan Ladanya poztavlyen ne po Egsekuczii, nego jedino po zvanszudbenom Opetvpelivanyu vu Ladanye poztavitisze more,

* Odkud zpelyavasze, da Restatuczie potrebno nije I. Kad zaradi naztajuche Tranzakczie Szuprotrech neprilichna po Oszudi szudbene preztajala bi: kajti vu ovem Pripadu Donatar po Egsekuczie vu Ladanye vpelyivasze. II. Kada Szuprotrech neprilichna pred predanem Opovedanyem vu Nazochnozti Vpelyivachev nazadsze bi vzimala: ar vu ovem Pripechenyu Donatara vu Ladanye poztaviti treba nije, pokehdob da kak szam Lizt opovedlyiv szvedochi, Donatar zarad Nazadvzimanya Szuprotrechi vu Ladanye puschen je. III. Kada Szuprotrech neprilichna zvan Ladanya nachinyena bi oztarala: kajti Donatar kakti vu Ladanyu ztojechi vpelyatisze takaj nepotrebuje.

§. 132.

II. Szuprotrechnika 1) *na Prijemanye Zroka Szuprotrechi.*

Szad k-Pravdam Szuprotrechnikovem: Jedna *na Prijemanye Zroka Szuprotrechi* zovesze: ova od Pravde Donatarove na Davanye Zroka Szuprotrechi vu tomsze szamo razluchuje, da vu ovoj Donatar zvan Ladanya, vu onoj pako Szuprotrechnik, nego y ov zvan Ladanya ztojechi, Tusitel je, druga vsza obodvojoj Pravdi obchinzkaszu: vu oszebnom

1-ich Szudecz Pravde obodvoje je Szud

Digitized by Google

oszminzki: ar Korenitozti Proba podlase. 715: 28. 486: 6.

2-och Obodvoja vu Naredbih od Donaczilh baratajucheh vupiratisze mora: kajti Korenitozt daje jedina Donaczia, y ova szamo ztaresha, anda vu Sig. D. 6: 17. 481: 15. 486: 27. 492: 63. 1563: 46. 47. 1ae 3. §. 6. 13. etc. poleg Izbora prikladneshe.

3-ich Obodvoja med Leti 32-mi podichisze ima: ar drugach oztaruje* tak jedna, kak druga.

* Oztarenye ovo naj bolye Donataru skodi, kajti Donaczia z-Vsivanyem ne zajachena zahergyavisze: szuprotivno Szuprotrechnik, ako vu Medvremenu szuprotrekel je, akoprem za Leti 32-mi Pravde na Prijemanye vishe nima. Pravdu vendar iz Korenitozti josh ima: kajti ona szamo, ne pako y ova med Leti 32-mi vuprav podichisze mora: ar Naredbe zverhu toga fali. D. 2. p. 32. Ako pako med Leti 32-mi szuprotrekel nije, onda niti iz Korenitozti vishe poszluvati Szuprotrechnik nemre, kajti Oztarenye Jusha zatira 1ae 79.

§. 133.

Probu Jusha vszigdar ne potrebujucha.

Dve ove Pravde takaj y vu onom prizpodablyajusze, da probuvati vu obodvojoj Tusitel mora, anda vu Pravdi na Prijemanye Szuprotrechnik D. 15. p. 69. y da y ov takaj Korenitozt szvoju dokazati ima: ar Korenitozt, koju Donatar po Donaczii szvoje zadobiva, szamo Korenitozt ztaresha prehichuje, iliti ztaresha Donaczia D. 2. p. 66. Niti Ladanye szamo, akoprem chesz vreme duseshe pretegnyeno zadoztno nije D. 52. p. 78. Vu onom vendar Pripechenyu Szuprotrechnik od Terha ovoga odlehchujesze, kada z-Dotergnyenem zkupsze bi zvezal; ar takov Jusha Dotergnyenomu nezkrachuje, nego, dasze josh dotergel onj ni, veli, pokehdob da y

Digitized by Google

on josh od nyega zhajal bi, da anda Donatar Dugovanye Szuprotrechnika, t. j. tugye zadobil bi bil, kakvosze prikazati nemre. Zato Szuprotrechnik Jusha probuvati nemora, vu oszebnom

1-ich Ako Donaczia Obtusenoga pod Zaporkum *ex defectu* (iz Dotergnenya) prez Pridavka *seminis* (Szemena) bi zadoblyena bila — vu ovem Pripadu Szuprotrechnik zadozta vchini, ako neg z-Senzkem iztoga Pokolenya Zpolom zkupsze zplete: ar ako to vchini, Donatar onda, ali da obodvoj Zpol dotergelszeje, ali szameni Jush muskeh Glav probuvati ima D. 24 p. 71.

2-och Ako Szuprotrechnik bi dokazal, da nyegvi Pregyi z-Pregyi stimano-dotergnyenoga vu Imanyih pravdeneh podelilisze bi bili, y za Ztran Pregyih Szuprotrechnika, da ovi Novu Donacziu zadobiliszu, vu koju takaj stimano-Dotergnyenoga Pregyi poztavlyeni biliszu. Szuprotrechnik zadoztnoga Szuprotrechi Zroka daje, ter Donacziu razmeche D. 37. p. 75.

§. 134.

2) *Iz nepazene Szuprotrechi neprilichne.*

Druga Szuprotrechnika neprilichnoga Pravda, velisze *iz nepazene Szuprotrechi neprilichne*: Od ove

1-ich Vupirasze vu 486: 22. 492: 59. §. 3. 635: 91.

2-och Teche pred Szuczem Dosheztja 649: 59. 729: 35.

3-ich Tusitel probuvati ima, da vu Vremenu Statuczie vu Ladanyu bil, da vu Danih neprilichneh szuprotrekel, y zverhu Povrachanya Imany, da Donatara opomenuti dal je. D. p. 153. Za ztavlyenum Probum ovum

Digitized by Google

4-ich Donatar vu prozti zadoblyeneh Imany Preczembi obszudisze, zvan Nazaddatja Imany: more vendar potlam zvan Ladanya Jusha szvoga josh poizkati 1563: 47. §. 4. (§. 122.)

§. 135.

3) *Iz Korenitozti.*

Trejta szim spadajucha Pravda, Pravde *iz Korenitozti* (*ex radicalitate*) drugach *Processus Juris* Ime ima, akoprem y Pravdih drugeh josh bi bilo, gde takaj Korenitozt probuvati morasze. Pravda ova *Juris* zpada na one, koji vu Danih neprilichneh szuprotgovorili niszu, stimali bi vendar, da vu Imanyih ztanoviteh Korenitozt, iliti Szvojnozt imaju. Pravda ova y prez predszlanum Szuprotrechjum podichisze more, pokehdob da vre izta Pravda Szuprotrechja Fela je, ter naj obichajnesha. Med Pravdum ovum, y med Pravdum *na Prijemanye Zroka Szuprotrechi*, druge Razluke nikakve ni, nego da ova jedino neprilichnoga Szuprotrechnika ide. Druga obodvojem Pravdam vsza zkupnaszu, kakti da

1-ich Pred Szudom Oszminzkem teche obodvoja 715: 28. §. 1. Da

2-och vu Naredbih zverhu Donacziih ztavlyeneh vupirasze tak jedna, kak druga t. j. vu 1ae 30 — 37. Za Prechkeh pako iz Puta vugnuti vu 1ae 59. 60. 61. 723: 47. Da

3-ich y vu ovoj Pravdi pokazatisze ima Donaczia, ter ztaresha y zapochetna (original.) D. 1. p. 60., ali vu Pomenykanyu takve Namestek naredbzki v. P. Shentenczia pervoga Kralyeztva Szucza, iz 351: 20. y 2ae 52. Da

4-ich chinitisze ima Korenitozti Proba puna. Po ovoj Tusitel preobladaju zadnyich, ali takaj vsze vu Haszen Imany napravlyene Ztroske po-

Digitized by Google

vernuti ima, v. P, imane vu Obranenye Imany; Ztany y Pribolshanyih, poleg doztojne Preczembe, Czenu; ar Haszen vszeh oveh na buduchega Ladavcza prehaja, nigdo pako z-Kvarom drugoga Pribolschiczu imati neszme D. 1. p. 44.

§. 136.

Probe Korenitozti Potrebchine bitne.

Vre kaksze zvershava Korenitozti Proba? Za zversheno nyu ztaviti, treba je pokazati

1-ich zapochetnu zverhu Imanyih Pravdi podverseneh Donacziu, ali Nameztek ove pravi (adæquatum).

2-och Da zapiszan vu ovoj Zadobitel vu izta Imanya je vupelyan bil.

3-ich Da Ladanye oveh takaj poprijel je. D. 33. p. 74.

4-ich On, koji Probu Korenitozti ztavlya, Rodohod szvoj tija do Zadobitela izte Donaczie pretegnuti ima. Ter

5-ich Donaczia izta z-Imanyi pravdenemi zkupzparitisze zadnyich mora.

§. 137.

1) *Napervo Doneshenye Donaczie Zadobitela zapochetne, ali Nameztka ove.*

Zakaj za Korenitozt vu Imanyih ztanoviteh szvoju dokazati, Zadobitela Pregya szvoga Donaczia zverhu izteh Imany napervodoneztisze ima, Zrok je on: kajti od Izhoda Kralyeztva nashega 1ae 3. vsza Imanya negibucha na nikoga drugoga, nego na szamoga Kralya nashega zpadaju Szvetlozt korunyenu: anda vre zato nichija nemogu biti ona Szvojnozt, zvan da Kraly, ali Pala-

Digitized by Google

tln, aii ztanoviti Prelatushi, kaj iz Kr. Milosche ovi chine *a*), koja komu ne prikasuju. Donaczia pako zapochetna pokazatisze ima *b*), ali pravi nyezin Nameztek; kakov je

1-ich Vupelyivanya Lizt zapovedni *Cum nos c*).

2-och Lizt Vupelyivno Opovedlyiv, vu kojem zapovedni Vupelyivanya Lizt *Cum nos*, ali y Donaczia zkupa prepiszana je: ar y Lizt zapovedni *Cum nos* Donacziu szamo zato probuje, kajtiju vszu prepiszanu vu szebi zadersava, anda y Lizt Opovedlyiv Donacziu czelu vu szebi imajuchi tu iztu Lrepozt imati mora, ar kak Piszarniczi Kr. tak y Meztam drugem Vekshu Pechat imajuchem, jednaka takaj Verevrednozt biti mora *d*).

3-ich Vanzpizki (transumpta) iz veruvaneh Mezt z-Ochituvanyem takvem van doblyeni, da zapochetna Donaczia josh y szadsze vu nyihovem Piszmo-Szhranischu nahaja, ali vu Protokol poztavlyena, ali pod drugum Veruvanztjum (authenticatione) *e*).

4-ich Nova Donaczia; ali Kuietanczia zverhu plachene Chetertke vre pred Zto Leti vandana: ovo obodvoje Donaczie Nameztka szamo proti Ztranzkemi, ne pako proti Kervi nachinya *f*).

a) Predzn. §. 86. *b*) D. 1. p. 60. *c*) 1ae 6. *d*) 1ae 34. §. 2. *e*) 42: 723. *f*) D, 24. p. 65.

§. 138.

Nameztki Donaczie nikakvi.

Chizto nikakvi pako Donaczie zapochetne Nameztki niszu

1-ich Lizt delni, kajti Brati nedaruvanyzka takaj podelyivaju: zato Lizt delni szamo Odvechinu (aviticitatem) probuje 1ae 37. y Okr. pozv.

Digitized by Google

2-och Fashia, kajti Kupuvanye nije Prikaz: zato Kupecz, zvan Ladanya ztojechi, Pravdu iz Korenitozti podisuchi, zvan Napervodoneshenya Fáshie szvoje, Jush takaj Prodavcza dokazati, t. j. Prodavcza Donacziu pokazati, y druga vsza zvershiti mora, koja Korenitozti Proba (§. 136.) potrebuje D. 20. p. 65.

3-ich Iz veruvanih Mezt z-takvem Ochituvanyem van dani Vanzpizki, da Lizt zapochetni ondisze negda nahajal je, nego keszneje da je poginul. D. 4. p. 61. y D. p. 208. Medtem Vanzpiszek takov za zdersatisze vu Ladanyu zadozten je D. 2. p. 30.

§. 139.

2) *Zadobitela Statuczia.*

Korenitozti Proba potrebuje drugoch, da vu Probi ztojechi, Zadobitela Statucziu pokase, kajti prez ove Donaczia vszaka zahergyujesze 1ae 32. §. 1. Zato

1-ich Imanya iz Dotergnenya, ali Znamenyke Statucziu Zapuztitela zadobiti nemogusze, kajti dobilszebi Jush Statucziu nimajuchega, t. j. zahergyaven, iliti nikakov, kojega neztalo je, D. 38. p. 75. Nistarmanye

2-och Fiskushu Kr. iz pohablyene, ali nikakve Statuczie Tusbe nije: kajti 1) za Dobro Szamoszvojczev jedino je znajgyena 2) kajti Fiskush szamo iz Dotergnenya y Znamenyke dosheztjuje 3) kajti Kraly Prikaza jenput vchinyenoga nazád vzeti nemre D. 2. p. 55.

§. 140.

3) *Ovoga Ladanye.*

Dalye Korenitozti Proba probúvanoszi imati

Digitized by Google

hoche to: da Zadobitel vu Imany szebi prikazaneh Ladanye takaj dozpel je, kajti prez Ladadanya Donaczia takaj zahergyujesze, y zato niti iz takvoga Dotergnenya Donaczia zadobitisze nemre, koji vu Ladanye puschan bil ni *a*). Medtem potrebno nije, da dugo y zmirom terpeche Ladanye Zadobitel imal je, nego y po Mochi z-Vremenom pretergnyeno neskodi, szamo da iz Prichetka, kada vpelyan je bil, vu nyega doshel je, y Szada iz Imany daje zaizto prijemal *b*). Ovo Szada Prijemanye probujesze

1-ich z-Liztom delnem, po kojem Zadobitela Decza vu Imanyih podelilasze jeszu: ar ako Zadobitel z-Imanyi ladal bil nebi, onda nit Decza nyegva vu nyih Dela imati nebi bila mogla.

2-och z-Szvedochanztvom chlovechanzkem: kajti po ober vszeh Zpochituvany ztojechemi Szvedoki vszaka Iztina doprobujesze.

3-ich z-Liztom Arendatora poshaztlyivem, vu kojem ov, da Imanya pravdena (actionalia) iz Tusitela, ali nyegvoga Pregya Arende dersi, zpoznava, szamo da Szumnya ali Iznimka nikakva nepodlase *c*).

* Kajti jedino Szada Pobiranye Ladanye bi probuvalo: zato Ladanye neprobuju, niti Donaczia akoprem zapochetna — niti perveshe Donaczie Podtvergyenye — niti Statuczia makar chizta — niti Shentenczia Vechnicze Kr. akoprem z-Statuczium, kaj predi chinilosze je, zajachena D. p. 208 — nit Opetvpelivanye — niti Mejih Pregledavanye — kajti poleg oveh vszeh vendar je biti moglo, da Donatar vu Ladanye dozpel nije *d*).

a) D. 48. p. 77. *b*) D. 10. p. 63. D. p. 208. *c*) D. 19. p. 64. *d*) lae 37. §. 12. D. 13. p. 69.

§. 141.

4) *Donaczie Zkupzparenye z-ztojechem vu Probi.*

Donaczia dajesze Zadobitelu, y nyegvem

Digitized by Google

szamo Odvetku, koji anda Donacziu nasze pretegnuti t. j. szvoje od Zadobitela Izhajanye probuvati nemre, takov niti Donaoziu k-szebi privlechi nemre. Od ovoga Izpelavanya

1-ich ako Donaczia podtverditisze je morala, kakti Josefa II. y vishe drugeh, kak Dogodozpisz Pravicz vuchi, onda zadozta je, ako Tusitel szebe z-Zadobitelom Podtvergyenya zkupzvese, y potrebno nije, dasze od pervoga Zadobitela izpelya *a*).

2-och Rodohoda Szlagavecz vszako, tija do Zadobitela Koleno, t. j. vszakoga Poroda probuvati ima *b*), ne vendar od szebe pervoga, zvan da y proti nyemu teska Iznimka zdigavalasze bi *c*).

3-ich Proba Rodohoda vu Pomenykanyu Knige kerztne, y po Szvedokih chinitisze more, kajti vendar ovi, Let 60 ztareshe Chine, poszvedochiti nepuschajusze, y takaj za Chine mlajshe, kajtisze tesko bi dobivali, zato chizto prevelikomu Odgovarjanya Terhu podlasejusze Plebanushi oni, koji Knigu kerztnu nemarlyivo jeli pishu, jeli zlochezto na nyu paze.

4-ich Rodohoda szvoga iz Vuzt szvojeh Meztu veruvanomu pervlye na Pero dati, y szamo poleg ovoga, laztovito szvojega Napervopovedanya, napravlyenoga rodohodnoga Lizta iz Mezta veruvanoga vanzneti, akoprem pod Pechatjùm vekshum, nije zadozta, kajti nigdoszi szam szvedok biti nemre *d*).

a) D. 23. p. 65. *b*) D. 2. p. 21. *c*) D. 1. p. 21. *d*) D. 3. p. 21.

§. 142.

y 5) *z Imanyem pravdenom.*

Za dovershiti Probu Korenitozti* potrebujesze zadnyich, da vu Probi Korenitozti poztavlyen,

Digitized by Google

Donaczju ne szamo szebi, nego y Imanyam pod Pravdum lesechem primeri, t. j. da to proba, da izto ono, od Donatara zadoblyeno y ne drugo Imanye Protivnik dersi, kajti neszamo vu jednem iztom Kralyeztvu, nego y vu jednoj izti Varmegyii, Imany od jednoga iztoga Imena, vishe nahagyajusze. D. 7. p. 56. Za ztavlyenum tak czelum Korenitozti Probum Imanye izkati Jush (actoratus) podtvergyujesze; y vu dugovanyzki Pravde Ztalish, gde izti Zrok Pravde podignyene preteplesze (meritum) prehajasze. Ozde barachesze

1-ich od Imanya Sivotnozti (Corporeitate).

2-och ako ne od czeloga Tela, nego od ztanoviteh Falatov szamo ako Pravda tekla bi, onda oveh Falatov 1) Kulikocha, 2) Kakvocha y 3) Lesalische (localitas) pokazati morasze.

3-ich ova vsza Fundushu Obtusenoga primeriti imajusze *: ar drugach Szudecz niti ztanovitoga nikaj doszuditi, niti znati nemre, kaj po Egsekuczii predati bi imal. D. 16. p. 58. D. 33. p. 74.

* Vu Pravdi iz Korenitozti, izti takaj Fiskush Kr. Dotergnyenoga, ali Znamenlyivoga Jusha korenzkoga pod Nachin izti probuvati ima D. 16. p. 58.

§. 143.

Pripadi zahmam ztavlyene Probe Korenitozti.

Doprobuvana akoprem Korenitozt, Krepozti vendar nikakve nima, vu Pripadih oveh:

1-ich Kad Obtuseni z-Oztarenyem branilsze, y ovo takaj dokazal bi: kajti ovo Jusha takaj ochiveztnoga vumarja *a*).

2-och Kad Obtuseni z-Fashium vekivechnum, szebi, ali szvojem Pregyom, od Pregyih Tusitela vandanum, branilsze bi, zvan da iz Koreni-

Digitized by Google

tozti pravdajuchisze, Prechke takaj, iliti zverhu izteh Imany ztavlyene Fashie, ako koje naper vosze donashale bi, pridohodno potreti ali zahititi bi potrebuval: ar vu ovem Pripadu vu Pravdi takaj iz Korenitozti Fashiesze tak potiraju, kak zahichuju *b*). Ako pako Razvugnenye Prechkih pridohodno proszilosze nebi, a Obtuseni vu Fashiu vupiralszebi, onda Tusitel na Potiranye Fashie napuchujesze, vu Pravdi kojoj, ako Fashia kakti valyana y naredbzka podtverditisze bi pripetila, Tusitelu potlam Puta drugoga nije, nego Pravdu ovu ponoviti *c*).

3-ich Kad Obtuseni zalosnoga Lizta bi pokazival od Tusitela Pregyih zadoblyenoga: y vu ovem Pripadu Tusitel na drugu Pravdu napuchujesze t. j. na Odkuplavanye Zaloga, kojega takaj, ako Letasze vre zishla jeszu, imati more *d*).

4-ich Neplemenitoga Ocza, Mater vendar plemenitu imajuchi, Imanya materinzka po Materi szvojoj, ali predi vre prodana, ali drugach zgublyena izkati nemogu. Ovi anda, ako y vsza bi dopunili, koja k-Probi Korenitozti zpadaju, po Pravdi vendar iz Korenitozti podignyene dobivaju nikaj *e*),

a) 1ae 79. *b*) D. 5. p. 85. 723: 47. *c*) D. 15. p. 64. *d*) D. 7. p. 64. *e*) D, 9. p. 62. D. p. 220.

§. 144.

Pravda Korenitozti takaj proti Kervi dajesze.

Pravda iz Korenitozti dvojverztna je: jedna proti ztranzkem, od koje do szad; druga proti Kervi, y ova druga *na Vanzkluchenye Zpola senzkoga*, druga pako *na Jednakozt Jusha* velisze. Obodvoje Pravde Predversek je Znajdenye Jusha: jeli najmre Imanya na obodvoj, jeli pa-

Digitized by Google

ko szamo na muskoga zpadaju iz Korena t. j. iz Donaczie pervodobne. Zato obodvoja

1-ich potrebuje Probu Jusha korenzkoga,

2-och Obodvoja pred Szudom oszminzkom kakti Korenitozti plemenite Szuczu podichisze mora 715: 28. 723: 26.

3-ich Obodvoja vupirasze vu 1ae 17. 18. 19. 21. 48. 2ae 52. Kajti Naredbe ovo Jednakozt, y Nejednakozt Jusha iliti Szvojnozti ztavlyaju.

§. 145.

1) *na Vanzkluchenye Zpola senzkoga* (*ad excl. Sex. fpem.*)

Na Vanzkluchenye Zpola senzkoga Pravdu zdisu Muske, ali vu Imenu oveh Ztareshi Brat 1ae 42; kada Imanya na Muske szamo iz Korena zpadala bi, proti Senzkem, koje z-Preszugyenyem Muskeh ona bi dersale, kakti na nye iz Korena nezpadajucha. Odkud Szvojnozt szamena Muskeh dokazatisze ima: zato vu Pravdi ovoj Muske dusneszu

1-ich napervodonezti ali Donacziu, ali Nameztek nyezin naredbzki* za szame Muske ztojechi, y da szame Muske vu Imanya pravdena y vpelyane jeszu, y da Vpelyivanye mahom vu Prichetku po szamemi Muskemi z-Vsivanyem zajacheno je bilo, dokazati; ar ako keszneje ztopram, Muske szamo, Del-imale bi bile, Delenye takvo szamo Kervi, ne pako Jusha Zkupnozt kase D. 24. p. 65.

2-och Na Proshnyu Senzkeh Rodohoda szvoga tija do pervoga Zadobitela zpelyati: kajti gledech Imanya, koja Muske potrebuju, da na nyih szameh zpadaju, Senzke za ztranzke imajusze; vre pako ztranzki proti ztranzkomu Donacziu rodohodno primeritisi mora D. 5. p. 79.

Digitized by Google

3-ich Donacziu zapochetnu, ali Nameztek nyezin pravedni, Imanyam takaj Pravdi podlesechem primeriti, iz Zroka iztoga. D. 24. p. 65 D. 3. p. 79.

* Zvan nove Donaczie y Kuietanczie (§. 137.) kajti po Prevare, ali Falinge ona zadobiti; ova pako vandati moglasze je — zvan takaj Dela med szamemi Muskemi nachinyenoga, lehko prevarcze (§. 138.), zapochetne Donaczie Nameztek naredbzki niszu, niti — Priszega Muskeh ober toga poztavlyena, da Piszma obodvojega Zpola Muske niti nimaju, niti imale niszu, kajti takvu Priszegu Naredba prepoveda 715: 70. D. 24. p. 65. — niti Muskeh zverhu toga da Imanya naj na Muske szame zpadaju z-Fiskushem ztavlyeno Zjedinenye. Ar ako Senzke Nova Donaczia vanzklenuti nemre, kak anda takva Tranzakczia to izto vchiniti bi mogla?

§. 146.

Pripadi zahman dokazane Nejednakozti Jusha.

Medtem Nejednakozt y dokazana nehaszni vendar nikaj vu Pripechenyih oveh:

1-ich Kada Senzke vu Imanyih iz Korena na szame Muske zpadajucheh Vreme Oztarenya zpunile bi; kajti Senzke vu takvih Imanyih za ztrankehsze imaju, med ovemi pako Oztarenyu Mezta je D. 16. p. 82.

2-ech Ako prechilo bi Odregyenye Zadobitela: ar ov ztavlyenoga vu Donaczii Dosheztja Reda, premeniti szlobodu ima 1ae 21. §. 6.

3-ich Ako Senzke ali z-Fashium, koja vu ovoj Pravdi ne potirasze D. 5. p. 80. ali z-Zalogom branileszebi: vu perveshem Pripadu na Potiranye Fashie, vu drugom pako na Odkuplavanye Zaloga Muske napuchujesze D. 9. p. 14.

Digitized by Google

§. 147.

Senzke vanzkluchene prazne van nezhajaju.

Ako nikakvu iz oveh napervodonezti Iznimku * mogle Senzke nebi, onda zaradi probuvane szamene Muskeh Korenitozti, Senzke po Oszudi vanzkluchujusze: nistarmanye iz Imany van zhajati dotlam josh dusne niszu, doklam nyim szlej decha predisze van ne daju

1-ich Chetertka: zvan da Muske ovu vre zplachenu bi pokazale D. 4. p. 80.

2-och Czena Pribolshanyih, kajti z-Kvarom drugoga, Imetka povekshati szlobodno nije D. 11. p. 81. Medtem

3-ich Ztroski, na Zprevod Ocza, ali Brata napravlyeni, Senzkem povernutisze nimaju; ar ovi iz Dohodkov Imany chinijusze. D. 7. p. 80.

* Da takvih Iznimkih poztaviti proti Muskem, Senzke mogu, za Dobro oveh, koje nit Odregyenya Zadobitela, nit Fashiu, nit zalosnoga Lizta pri Rukah visheput nimaju, ztavlyeno je, da na Proshnyu Senzkeh Muske na priszegusze potesu, za prepovedati vsze Imanya pravdena dotikajuchesze Lizte. Nego y nazopet proti Senzkem takaj ta izta Priszega na Proshnyu Muskeh doszugyujesze. D. 12. p. 81.

§. 148.

2) *Na Jednakozt Jusha.*

Dajesze zadnyich Pravda Korenitozti Senzkem takaj zvan Ladanya Imany, iz Korenitozti na Senzke takaj zpadajucheh, ztojechem; iliti tak Senzkem, kak Muskem iz Sene zhajajuchem, kojesze zato vu Jemanyu Pravicze takaj Sene zovu. Pravda ova vu oszebnom *na Jednakozt Jusha* velisze, od koje:

1-ich takaj y jedna Pershona, kakti vszeh

Digitized by Google

Zkupdelnikov Praviczu zdersecha, Pravdu ovu podichi more *a*)

2-och takaj za naj duseshem Vremenom, kajti proti Kervi Oztarenye nedopuschasze *b*). Nejde vendar

3-ich Pravda ova onoga, koj Jush Dosheztja szamo daleshni bi imal, kad josh on sive, koj k-Dosheztju Jusha blisneshega ima *c*)i Niti proti takvomu, koji od Senzkeh bisze izpelyival, kajti nije Mus, nego Sena, od koje zato Del izkatisze Putem razluchnem* mora *d*). Medtem

4-ich one szamo Muske zezvati dozta je, koje vu Ladanyu Imany Pravdi podverseneh nahajajusze, kajti szamo Ladavczi Piszma imati stimajusze *e*) niti z-Zadobitelom, nego z-ovemi szamo Senzke zkupzpelyatisze imaju *f*). Zatem

5-ich Muske taki na Priszegu primarjaju, koja Pravdu chizto dokancha, vre z-Prepadanyem Senzkeh, ako korenzkeh Zpolu obodvemu szlusecheh Liztov nije, vre z-Preobladanyem Muskeh vu szuprotivnem Pripadu.

* Za doszugyenum Jednakoztjum Del potlam Putem drugem t. j. po Pravdi na Del izchesze *g*). Melioraczie vendar y Senzke Muskem povernuti imaju, kajti z-Kvarom drugoga nigdo vishe imati neszme *h*).

a) 1ae 42. §. 4. *b*) D. 16. p. 82. *c*) D. 13. p. 81. *d*) D. 9. p. 81. *e*) D. 8. p. 80. *f*) D. 6. p. 80. *g*) D. 15. p. 82. *h*) D. 11. p. 81, 2ae 52.

§. 149.

Vu Pravdi Korenitozti, Senzkem od Muskeh vugodnesha.

Odkud zpelyavasze, da Zgogyavanye Senzkem vu Pravdi na Jednakozt je vnogo prijetneshe, kak Muskem vu Pravdi na Vanzkluchenye: ar

1-ich vu Pravdi na Jednakozt Senzke tija

Digitized by Google

do Zadobitela izpelyatisze nemoraju, nego szamo do Muskeh vu Ladanyu ztojecheh *a*). Szuprotivno Muskeh vu Pravdi na Vanzkluchenye z-iztem Zadobitelom zkupzvezatisze imaju *b*). Po probuvane Zkupnozti Kervi z-Obtusenemi

2-och Senzke mahom Lizte od Muskeh potrebuju *c*), zato y prez Piszmih Pravdu pocheti mogu szebi szlusecheh, ar ova y tak Muske za dokazanum z-nyimi jedno Kervjum, Senzkem vu Szudu pokazati imaju. Szuprotivno Muske szamo z-Piszmi zadoztnemi obzkerblyeni Pravdu na Vanzkluchenye podichi mogu: ar Donacziu, ali Nameztek jednaki napervodonezti moraju *d*).

3-ich vu Pravdi na Jednakozt, ako ne Donacziu pervodobnu, nit Nameztek naredbzki, nego Donacziu Novu szamo, ali Kvietancziu zverhu van zplachene Chetertke ako Muske bi pokazivale, Senzke josh neprepadaju, nego zverhu toga, da nikakveh Piszmih zverhu Jednakozti Jusha zaizto nimaju, niti imali niszu, y da za takve nikaj takaj neznaju, gdesze bi zadersavala, Muske priszechi moraju *e*), tak y ne drugach Senzke ztopram zgubivaju *f*). Szuprotivno vu Pravdi na Vanzkluchenye, Pomenykanya Donaczie Priszega ne nameschuje: ar ova Muskem vu ovoj Pravdi nedajesze. (§. 145.)

4-ich Ako iz pokazane po Muskeh Donaczie szamem nyim szluseche, ali po Priszege Muskeh Nejednakozt zajdnich bi zhajala, onda Senzkem vu iztoj Pravdi naj menye Chetertka doszugyujesze, koja za ovo Pripechenye vre vu iztoj Tusbi proszitisze ima *g*). Szuprotivno vu Pravdi na Vanzkluchenye Muske preobladane, zvan Melioracziih dobivaju nikaj.

a) D. 6. p. 80. *b*) D. 24. p. 65. *c*) 1ae 37. §. 12. *d*) D. 24. p. 65. *e*) 1ae 37. §. 13. D. 6. p. 80. *f*) 1ae 37. §. 14. *g*) Onl.

Digitized by Google

DEL VI.

od

Terha Naredbzkoga iliti od Senzkeh Pravicz.

§. 150.

Terha naredbzkoga Vzetje.

Pod Imenom ovem dohajaju Terhi oni, koji nad Imanyi lese ne iz Pogodbe, nego iz izte Naredbe, koji najmre akoprem pripogodilisze bili nebi, vendar iz izte Naredbe po Dosheztniku vszakem zpuhitisze morajú. Takviszu vu oszebnom

1-ich Chetertka (Quarta).
2-och Jush laszni (Capillare).
3-ich Jush Vdovichki *.
4-ich Miraz. (Dos.)
5-ich Prineszek (allatura).
6-ich Prikaz zaruchni (Paraphernum).
7-ich Jush Zkupzazkerbe Coacquisitionis).

* Pod Imenom Vdovichkeh Pravicz vu shtirjem Vzetju Pravicze takaj pod 4-ich. 5-ich, 6-ich y 7-ich ozde ztojeche, ter y Doshezt takaj Sënina, od koje vendar vu Odszeka II. Ztrani ove I. Delu II. ztopram govorili budemo, jemlyusze; kajti vsze ove Pravicze szamo Vdoveszu laztovite. Szuprotivno Dugi akoprem pchiveztni pod Ime Terha naredbzkoga nezpadajú, pokehdob dà iz Pogodbe, ne pako iz Naredbe, Bitje szvoje imaju.

§. 151.

Felemuszu 1) *Chetertka od Doshezti razluchna.*

Chetertka je Ztran cheterta Imany negibucheh daruvanyzkeh, Zpolu szamo muskomu od

Digitized by Google

Kralya, ali Palatina prikazaneh, koju, Imany takveh Zadobitela, ali ovomu blisnyeshega Kchere na Mezto Dosheztja, vu Znamenye, da iz jedne izte z-Muskemi Kervi van izhajaju, od oveh dobiti imaju. Velisze

1-ich *prikazaneh*: ar vu neprikazana Del jednaki takaj Senzke ide 1ae 17. zvan da Zadobitel drugach bi odregyuval 1ae 21.

2-och *Od Kralya ali Palatina*: ar iz takveh szamo Chetertka zplachasze, koja po Dotergnenyu ali Znamenyke na Fiskusha Kr. zpadneju 1ae 29.

3-ich *Zpolu szamo muskomu*: ar na obodvoj Zpol zpadajucha v. P. materinzka Senzke z-Muskemi jednako dele 1ae 17. Dapache ako Senzke, neg buduche szamo Dosheztje imale bi, jeli vu Imanyih, jeli vu Shumi za oneh dane, Chetertka nit iz takveh nejde. D. 1. p. 84. Velisze

4-ich *na Mezto Dosheztja*: ar Chetertka Dosheztje pravo nije, pokehdob da Doshezt ne Ztran szamo chetertu, nego Dela vszem Dosheztnikom jednakoga podelüje *.

* Kajti Chetertka prava Doshezt nije, zato Kchere na Izplachanye ochineh Dugov iz Chetertke szvojc pripomochi dushe niszu; ar Podnashanye Dugov takveh na Dosheztnike zpada. D. 4. p. 84.

§. 152.

Je vendar ove Nameztek.

Kajti pako Chetertka, od cheterte Imany prenapiszaneh Ztrani tak zvana, na Mezto Dosheztja od Naredbe dajesze, zato Chetertka je vendar kakti Doshezt, iz kojega Zroka

1-ich Kchere za sivoga Zadobitela, Chetertku izkati nemogu, kajti sivomu dosheztjuvatisze nemre D. 13. p. 81. Niti

Digitized by Google

2-och Kchere Szina zadobitelovoga Chetertku imati dotlam nemogu, doklam nahagyaleszebi Kchere Zadobitela, ali iz takveh izhagyajuchi, kajti blisnyeshi vu Dosheztju dalyeshne vanzkluchuju 1ae 97. §. 2. D. 10. p. 81. Medtem

3-ich Kchi Opaticza poztajucha Chetertku imati nemre, kajti takvi Naredba deszetu szamo Dela szvoga Ztran odluchuje D. 3. p. 84. Druga pako

4-ich Nyu takaj za naj duseshem Vremenom szlobodno poische; ar proti Chetertki Oztarenye ne teche 1ae 78.

§. 153.

Szamo jenput ide, y vszem Kcheram szamo jedna.

Dajesze Chetertka dalye

1-ich szamo jenput 1ae 89. Zato kad vre Kchere Zadobitela, nyu dobileszu, onda nyu vishe Kchere Szina zadobitelovoga izkati nemogu D. 10. p. 81.

2-och vszem Kcheram, jeli jedna, ali nyih takaj y vishe, y kulikogod bi bilo szamo jedna 1ae 89. ter kak rekliszmo Kcheram Zadobitela, ali iz nyih izhagyajuchem tak Senzkem kak Muskem pred Kcherami Szinov Zadobitela, ali iz Kcherih oveh izhagvajuchemi tak Senzkemi kak Muskemi, t. j. ovem ztopram za Dotergnyenyem oneh*.

* Anda 1) ako Zadobitel Szina jednoga, Kcherih pako 12 imal bi, onda Szinu iz Imanya Chetertki podversenoga Chetertke tri, jedni pako Kcheri szamo Ztran 48-ma iz nyega ishla bude. Szuprotivno 2) ako Zadobitel Szinov 12 Kcher pako szamo jednu oztavlyal bi, onda Kchi szama czelu Chetertku, Szin pako vszaki szamo Ztran 16-tu iztoga. Imanya dobit ima: anda vu,

Digitized by Google

ovem Pripadu Kchi iz jednoga iztoga Imanya chetiri put vishe od Szina vszakoga dobiva.

§. 134.

Falinge vu Vandavanyu Popravek.

Faling vendar vu Vandavanyu Chetertke pripetiti moresze: Ova ako ztajala bi

1-ich vu tom, da dalyeshnoj pred blisnyeshne Chetertka bi van dana bila, ali iz nye jedna tuliko bi bila dobila, kuliko visheih zkupa szamo dobiti bi bile imale: vu ovem Dogodu vszaka Kchi Dela szvoga nistarmanye iz Chetertke pravedno potrebuje 1ae 89. §. 2., nego y Szini mogu Chetertku ali nemoranu, ali previshe danu kakti nemoranoga Izplatka (indebite solutum) od Szezter nazad potrebuvati. Ako pako

2-och vutom, da zmed Kcherih koja, Chetertku iz Imany na obodvoji Zpol zpadajucheh bi prijela bila, Falinga ztala bi: onda zadnyich Kcheram drugem Jush, na Jednakozt Jusha podichi Pravdu, oztaje 1ae 90. szama vendar ona, koja Chetertku prijela je, proti Chinu szvemu peszluvati nemre. Medtem

3-ich Decza nyezina na Potiranye China iztoga zdichisze, y zkupa Jusha Jednakozti poizkati mogu: kajti Potiranya Temely je Dosheztje preprecheno, vre pako po takvem Chinu Dosheztsze takaj preprechuje.

§. 155.

Dajesze vre vu Nature, vre vu Preezembi proztoj.

Vre vu kakvih Dugovanyih Chetertka dajesze, da vidimo: dajesze

1-ich vre vu Naturi t. j. vu Imanyih, y

Digitized by Google

onda tak: vsza Chetertki podversena Imanya evszemi Prizpadki, z-pridrusemi takaj Polyi y Travniki szelzkemi 1ae 134. §. 4, ne vendar Kercheviny po Kmetih napravlyenih, y ladanih 1ae 134. §. 2. na chetiri Ztrani razdelyujusze, tri od oveh oztaju muskem, cheterta pako Kcheram ide, y po oveh Szmerti Odvetku nyihovomu Zpolu obodvojega.

2-ech vre vu Imanyih gibucheh, t. j. vu Preczembi Chetertke prozti, iz koje vendar vansze jemlyu ne szamo Kercheviue malo predi povedane, nego y Zemlye orane, y Travniki k-Szelam od Kmetov dersanem zpadajuchi 1ae 134. §. 2.

3-ich Preczemba ova vu Pomenykanyu gotovoga Novcza 1ae 89. vu Konyih minuskih poztavlyasze, ali ne dedovneh, niti vu zazkerbnih, ako Kony 50 bilo nebi, ar vu takvih obodvojih senzke Doshezt imaju, nego szamo vu oneh zazkerbnih, kojeh ali 50, ali vishe na Broju bilo bi 1ae 101. §. 3.

§. 156.

Vu Naturi dajesze, vre za Vreme, vre za naveke.

Szad pitasze, kada vu Nature, kada pak vu Preczembe proztoj Chetertku senzke dobivaju? Odgovarjasze

1-ich Kcheram Divojkam dajesze vszigdar vu Nature, ter z-Dvorom ochevem zkupa 1ae 29. §. 5. Kada vendarsze omusile bi, onda ne szamo muske Zadobitela, nego y vu Dotergnenyu ovoga Fiskush Kr. ali nyegov Donatar Chetertku vu Naturi van danu z-Preczembum Chetertke proztum odkupiti mogu 1ae 89. §. 1. 1ae 29. §. 6. Anda

Digitized by Google

2-och Kcheram vdatem dajesze Chetertka vu Preczembi ovoj prozti.

3-ich Kad niti Penez gotoveh, niti Konyh bilo nebi, onda y zamusnem vu Nature datisze mora; ar vu Pomenykanyu Penez y Konyh gbuchega drugoga nikaj prijeti dusne niszu 1ae 89. Pr.

4-ich Kad vu Nature dajesze, onda vu Redu Imanya vu Ime Chetertke dana, muske vendar odkupiti mogu, Preczembu proztu polosech, Divojkam medtem ne predi, neg Musa dobe, zamusnem pako Chasz vszaki, kad Penez ali Konyh bi imali. Zvan da

5-ich Kcher, z-Privolenyem Ocza, ali Brata, chijega je vu Imanyih, iz kojeh Chetertka ide, Doshezt, z-neladanyzkem vdalasze bi * vu ovem Pripadu Chetertka vu Nature za naveke dajesze: ar niti muske Zadobitela, niti po ovoga Dotergnenyu Fiskush Kr. nit nyu, nit Odvetka nyezinoga iz Imany oveh van zhititi nemreju, akoprem Mus nyezin bi y neplemenit bil 1ae 29. §. 7.

* Y ov jedini je vu vszeh Praviczah nasheh Pripad, vu kojem 1) k-Zakonu hisnomu Privolenye Ocza ali Brata potrebujesze, y vu kojem 2) Hisni Zakon Vekivochnozt Imany podaje.

§. 157.

Vu Chetertki Doshezt chija?

Od Kchere vendar vu Chetertki, kad doterglaszebi, Doshezt prehaja

1-ich na Szeztru onu, koja vu Chetertki z-dotergnyenum podelilaszeje, ali na Odvetek ove Zpola obodvojega: ar predimano Delenye poprechnu Doshezt poragya 1ae 47. §. 4. Kad takve Szeztre bilo nebi, nit Odvetka ove, onda

Digitized by Google

2-och na Kchere blisnyeshega k-Zadóbitelu, ali onoga Odvetek Zpola obodvojega, da Kcheram Kervi z-muskemi izte, Znamenya ne menyka, da od iztoga Pregya izhajaju 1ae 88. §. 1. Kad pako Kcherih Zadobitela bilo nebi, niti muskeh od Zadobitela izhajajucheh, onda

3-ich Chetertku dosheztjuju muske od Zadobitela dohajajuche, kajti Chetertka je kakti Del, vre pako Del imani Doshezt poprechnem daje 1ae 47. §. 4.

4-ich Vu Dotergnenyu zadnyich y muskeh, onda ne szamo vu Chetertki, nego y vu czelom Imanyu daruvanyzkem Doshezt dobiva Kraly 1ao 10. 29. 30.

§. 158.

Pravde iz nye.

Da chujemo vre, Chetertka kaksze dobiva? Dobivasze

1-ich Nachinom prijatelzkem, kad Brati zpoznajnchi, da nyu vandati imaju, proshenu Chetertku, prez Odlachenya Kcheram zruchuju.

2-och Po Pravdi na Vanzkluchenye, vu kojoj senzke bi prepale bile: ar iz Imany vanzhajati josh dotlam nemoraju, doklam Chetertke na dobe (§. 147).

3-ich Po Pravde iz perveshe Ztrani (principaliter) na Jednakozt Jusha, prihodno pako, ako ove bilo nebi, na Doblenye Chetertke, podignyene (§. 149).

4-ich Kad Nejednakozt Jusha bi znana bila, Brati pako, ali oveh Dosheztnik Fiskush Kr. ali nyegov Donatar Chetertku van dati, aksze bi tesali, onda izraven *na Dobivanye Chetertke* pred Ztolom Kr. ali Banzkom Pravdu Sene podisu, y za dokazanum Nejednakoztjum, ako Chetertka v e van dana bila nebi, nyu takaj dobivaju *a*).

Digitized by Google

5-ich Kad Chetertku van dati, Brati, ali oveh Dosheztuik Fiskush Kr. ali Donatar ne otimali, nego vu Nachinu szamo, ali Kulikochi zjediniti, ako z-Kcherjami moglisze nebi: vu Pripadu ovem zadnyich Pravda *na Dobivanye Chetertke* takaj zdisesze, nego kajti Jusha probuvati potrebno nije, iliti Korenitozt, zato nyu Szudecz jedino Dosheztlyivi vu Pripadu iztom szuditi more, iz Zroka, kajti Chetertka je kakti *b*) Doshezt * Predi toga Pravda iz Chetertke na Ztol duhovni zpadala je *c*). Zadnya iz Vsivanya *ex Usu*, predeshnya pako iz Korenitozti *ex Jure* ztovesze.

a) 1545: 36. 1647: 16. §. 7. *b*) 1ae 29. 30. *c*) 1458: 9. 1462: 3. §. 4. 492: 46.

§. 139.

2) *Pravicza laszna.*

Pravicza laszna je Szloboda naredbzka, na Divojke plemenite Sziroticze zpadajucha, iz vekivechnih Zpola szamo muskoga ocheveh Imany Dobrochinztva szledecha prijemati, kaktiszu:

1-ich doztojno *Prebivalische:* y to vu iztom Ocza pokojnoga Dvoru, iz kojega vanzhititisze nemogu, ako y Sivlenye czelo, nevdate bi oztajale. Szim zpadaju ne szamo Hise za Kcher nevdatu, y Szluge nyeine, nego y Prizpadki Ztanuvanya, kaktiszu: Kuhinya: Spaiza, Pivnicza, Stale, dapache y vsza szim potrebna Zprava *a*).

2-och Doztojno *Zdersavanye:* szim zpada Hrana, Oprava, Dvorba vu Lyudih, y Ztvarih, Navuki, y Vrachenye Zdravja. Tak ovo vendar, kak ono Dokodke Imanya Praviczi ovoj podversena, nit Ztalisha Ocza da nepremase *b*).

3-ich Priztojno iz gibucheh ocheveh zazkerbneh *Zamusenye c*), koje kak vre od Ocza ali Bratasze bi vdale, takaj razluchno je *d*).

Digitized by Google

a) 1ae 29. §. 5. 1ae 30. §. 6. 2ae 52. *b*) 1ae 67. §. 2. *c*) 1ae 101. §. 4. *d*) D. 34. p. 143.

§. 160.

Zpunyava nyu Dosheztnik vszaki.

Praviczi ovoj zadozta vchinitisze ima, iz Imany ocheveh na muski Zpol zpadajucheh, tak za zkerbnih, kak odvetneh, tak daruvanyzkih, kak nedaruvanyzkih.

1-ich Ako taki Fashia, ali Donaczia, po kojoj zadoblenaszu, Dusnozt Praviczu ovu izpuniti ztavlyale nebi *a*).

2-och Po vszakem Dosheztniku, vu oszebnom po pokojnoga Ocza Szinih *b*), Bratih *c*), Fiskushu Kr. *d*), y ovoga Donataru *e*).

3-ich Akoprem Chetertku Kchere bi vre van bile dobile, ali nyu josh dobiti one bi imale: kajti iz razluchnoga Titulusha iliti Zroka ide ova, iz drugoga ona *f*).

4-ich Akoprem po dotergnyenih muskeh na Sene zpadala bi ali Imany Szvojnozt, ali Shuma vu nyih lesecha *g*).

a) 1ae 67. §. 2, *b*) ond. *c*) ond. *d*) 1ae 29. *e*) ond. §. 4. D. 2. p. 84. *f*) 1ae. 29. §. 6. *g*) D. 2. p. 84. D. 5. p. 137.

§. 161.

Drugach ne Szin pokojnoga.

Drugach vendar zpuyavasze po Bratih Pokojnoga, ali Fiskuska Kr., drugach opet po Szinih Pokojnoga Ocza Pravicza laszna: ar Brati Pokojnoga y Fiskush Kr. Kchere pokojnoga, koji Szine oztavil nije, vu Ladanyu Imany Zpola szamo muskoga, tak dugo terpeti moraju, doklam nevdajusze. Zato

Digitized by Google

1-ich do onda nye vanzhititi nemogu *a*) vanzhichene pako vu Ladanye nazadsze pozta viti imaju, z-Szadom, z-Kvarom, y z-Ztroski *b*). Medtem

2-och ako Imanya Praviczi laszne podlesecha Dohodke tak velike bi noszile, kuliko Zadoztnozt Pravicze laszne nepotrebuje, onda iz Miszli 1ae 98. Dosheztnik Divojku na Zadoztnozt ovu, iliti na Praviczu lasznu Ztalishu ochevem primerjenu ztegnuti more *c*).

a) D. 21. p. 165. D. 5. p. 137. 1ae 29. *b*) D. 18. p. 164. 807. 13. *c*) D. 21. p. 165.

§. 162.

Drugaeh Szin ovoga.

Szuprotivno Szini pokójnoga Imanya Pravicai laszni podversena szlobodno poprimu, ter iz oveh Ladanya Praviczu lasznu Szeztri szvojoj zpunyavati, t. j. Prebivalische, Zdersavanye poleg ochevoga Ztalisha, y Zamusenye iz genlyiveh ocheveh zazkerbneh podavati mogu. Zamusenye ovo (Emaritatio) Naravu Delenya ima. Zato

1-ich Kchi po Bratu vdata nikakvoga vishe iz genlyiveh izteh Dela imati nemre: kajti dvojverztni Del vu jedneh izteh Dugovanyih nejde 1ae 99. §. 2. zvan da jednaki z-drugemi Del doblyen bil nebi: vu kojem Pripadu Del, akoprem Zamusenye bi vre imano bilo, dobiti Kcher josh more, nego z-prirachunyenem Zamusenyem D. 34. p. 143. Nazopet

2-och ako Kchere po Szmerti Ocza Dela iz gibuchih Ocza zazkerbneh vre dobileszu, Zamusenye onda vishe nikakvo izkati nemogu. 1ae 101. §. 4. Akoprem vu Dvoru ochevom ztanuvati, y zdersavatisze josh moraju, kajti Pravicza Zamusenya, y Pravicza ztanuvati vu Dvoru

Digitized by Google

ochevem y onde zdersavatisze, Pravicze jedne miszu, iz razluchneh pako Pravicz kad jedna preztaje, zato josh druge obztaju, na Zpodobu Chetertke, koja akoprem vre zpunyena, Praviczu vendar lasznu (§. 160.) zato nezatira. Dapache

3-ich ako Kchere za lekshe Sivlenye ztanovitu Shumu od Ocza odregyenu imaleszi jeszu, ovu, kak berse ocheva gibucha zazkerbna podelile bi, zprot zgubivaju, ter ako vu Ime vugodneshega Zdersavanya po Szmerti Ocza vre kaj prijele bi bile, to izto pri Delu vu Rachunim vzetisze ima D. 7. p. 138.

§. 163.

Dela vszigdar nezkluchuje.

Zakaj vdata po Bratu Szeztra, ako pri Zamusenyu jednakoga z-Brati Dela dobila nije, ovoga josh poizkati more, Zrok je on — kajti zazkerbna ocheva, iz kojeh Zamusenye ide, pri Dosheztnikih odvetna poztaju, koja poleg Pravicz nasheh, ako gibuchaszu med Brate y Szeztre jednakosze podelivaju, D. 34. p. 143. Szuprotivno Otecz Kchere szvoje takaj z-menyshem Delom vdati more, kajti od zazkerbneh szvojeh kak hoche odregyuje, zato od Ocza vdata Kchi vu Redu Dela vishe izkati nemre D. 17. p. 140. Nistarmanye akoprem od Ocza vdata vendar od Bratov josh Dela szlobodno ische.

1-ich Ako Zamusenye dano Otecz Kcheri bi prikazal bil: vu ovom Pripadu Kchi josh Dela czeloga izkati more: ter zaradi tak maloga Kcheri napravlyenoga Dara Szini naj nikajsze netuse, ar y Ztroski vnogo vekshi na Odhranenye nyihovo vchinilisze jeszu, y Ztalish nyihov vre vu tom je vnogo bolyshi, da z-Imanyi negibuchemi oni szami ladaju.

Digitized by Google

2-och Ako Otecz ztanovitu Shumu Kcheri poleg Kuietanczie vu Ime Zamusenya bi izbrojil bil: y vu ovem Pripadu, od Brata Dela izkati Szeztra opet szme, od Dela vendar Shuma ona odrachunasze D. 34. p. 143.

§. 164.

Od Chetertke Razluka.

Iz napervo szlaneh szledecha je med Chetertkum y Praviczum lasznum Razluka

1-ich Chetertka imasze na Znamenye, da senzke z-muskemi zjedne izte Kervi jeszu, Jush pako laszni dajesze iz Zroka Prebivalischa, Zdersavanya y Zamusenya.

2-och Chetertka szamo jenput, y vszem Kcheram Zadobitela, ali ovoga Szina, ali Vnuka y. t. d. ide szamo jedna; szuprotivno laszna Pravicza dajesze ne szamo zadobitelovem, nego y Szina, y Vnuka zadobitelovoga Kcheram y. t. d. z-jednum Rechjum Kcheri iz Zadobitela Kervi vszakoj, y vszakoj czela.

3-ich Chetertka potrebuvati moresze szamo iz daruvanyzkeh, ter iz oveh takaj szamo onda, kada Kchere vu nyih Doshezt nikakvu nimaju, jeli vu Naturi, jeli vu Shumi vu Imanyih lesechi. Szuprotivno Pravicza laszna ide iz Imanyih muskoga Zpola takaj nedaruvanyzkik, y ako taki Kchere vu oneh bi dosheztjuvale.

4-ich Kchere iz Imany Zpola muskoga ocheveh, y Fiskusha, y Donatara nyegvoga, ter y Brate Ocza zaradi Pravicze laszne, chizto, ne pako zaradi Chetertke vanzkluchuju.

5-ich Pravicza laszna vu szebi zadersava Dela takaj zazkerbneh ocheveh gibucheh, t. j. vu Del Dugovany oveh Zamusenye vu Redu vre zarachunano je: szuprotivno Chetertka od Dela

Digitized by Google

razluchujesze t. j. tak ona, kak ov Kcheri vszako zoszeb ide.

* Vu tom vendar zhajajusze: 1) da niti laszna Pr. Kcheri Opaticzi nejde D. 3. p. 84. 2) da od Szucza dosheztlyivoga takaj Pr. laszna ischesze: kajti y laszna Pravicza Dosheztja Fela je. Izkatiju pako more Kchi, ako taki vre vdata, kada jeli Zdersavanya, jeli Zamusenya dobila bila nebi, ali chizto ne, ali ne Ztalishu ochevem priztojno. Kada pako josh Divojka bi iz Imanyih vansze zklenula bila, onda Repozicziu (§. 161) izkati mora, koju ako Viczekomesh bi kratil, more onda y k-Kralyu po Zapoved vtechisze 563: 78.

§. 165.

3) *Pravicza vdovichka y pak nad negibuchemi lesecha.*

K-Praviczam senzkem zpada dalye Pravicza vdovichka: Ova k-Ztalishu jedino vdovichkomu privesujesze, y za Terhe Vdovichtva lehkeshe podnezti imasze. Terh ov naredbzki lesi szamo nad negibuchemi Musa Imanyi, ter onemi vu koje Vdova Doshezti, iliti Szvojnozti nima, y koja ona zato, kad drugiputsze bi zamusila, nazad povernuti ima 1ae 98. Zato

1-ich vu Ime vdovichke Pravicze Vdovi idu negibucha Museva szamo odvetna, ali za naveke zazkerbna, prez dasze Sénino Ime vu Lizt poztavilo je: ar vu Imanya ovakva Sena ne dosheztjuje, y zato niti Szvojnozti vu takva nima. Szuprotivno

2-och zazkerbna poleg Lizta, vu kojem Ime takaj Sene ztoji, zadoblyena, Vdova vu Ime Pravicze vdovichke prijeti dusna nije, kajti vu takva Sena Doshezt ima, y Szvojnozt zato. D. 25. p. 166. Medtem

3-ich vdovichka Pravicza Seni y onda ide, kada Sena takaj szvoja laztovita Imanya po Zta-

Digitized by Google

resheh bi imala, kajti ova po Doshezti dersi, vdovichka pako Pravicza Doshezt nije, nego je Titulush, iliti Ime razluchno, t. j. iz Zroka drugoga dajesze.

§. 166.

Vdovi jedino pravedni ide.

Vdovichka Pravicza Vdovi y szamo pravedni ide 1ae 93. §. 2. anda nejde

1-ich Divojki, kajti ova Vdova nije. Nejde

2-och Vdovczem, kajti nyu Naredba szamo za Vdovicze odredila je, pokehdob da Vdovczi niti po siveh Senah zdersavatisze nemoraju. Nejde

3-ich Prilegaviczi, niti Sene vdate z-Prechkum razdrusuchum, kajti nit takve, pravedne Sene niszu: ako vendar Sena vu Vere dobre ztala bi, akoprem Mus vu zli bi bil, Seni takvi Pravicza vdovichka josh ide 1ae 106: Pr., kajti Kastiga nedusne doszigati neszme 2ae 60. §. 2. Naj poszle nejde

4-ich Niti Seni pravedni od sivoga Musa, kajti za sivoga ovoga, Sena josh Vdova nije: zvan da po Krivnye Musa, Senasze od ovoga po Dubovnem Ztolu bi razpitala D. 3. p. 161.

§. 167.

Ide od vszakoga Dosheztnika.

Pravicza vdovichka ztoji vu Prebivalischu, Zdersavanyu, y vu priztojnem Vdove y pak vdatisze hoteche Zamusenyu. Ova zpuniti mora vszaki, Musa nyeinoga Dosheztnik, y zato med Terhe naredbzke takaj zpada: vu oszebnom pako

1-ich Musa Odvetek jeli Szin, Vnuk, Prevnuk, jeli Zkupdelnik Brat 1ae 67.

Digitized by Google

2-och Priselyeni 1ae 67.

3-ich Kralyevzka Szvetlozt kakti Dosheztnik D. 21. p. 165. takaj iz Nevernozti Musa 1ae 104.

4-ich Donatar 1ae 29. §. 4. 30: §. 7. Dapache

5-ich akoprem Musa Sena bi oztávila, ali v-Lotriu bi prepala bila, szamo da Pregresku jeli ovu, jeli onu, Ztol duhovni pretreszel, niti da Sena ondi zato obszugyena nije, Pravicza vdovichka nyoj josh ide. D. 3. p. 161.

§. 168.

Ide vu Nature takaj na Zadoztnozt ztegnyeni.

Praviczu vdovichku Naredba vu Naturi ztavlya t. j. Vdova vu Imenu Pravicze vdovichke vsza Imánya Praviczi ovoj podlesecha po Szmerti Musa szvoga szlobodno poprime, y z-nyimi dog Ime Musa szvoga noszi szlobodno lada, niti nemresze vu Redu od Dosheztnikov Musa nyeinoga iz nyih dotlam vanzklenuti 1ae 98. §. 1. Ter akosze y van bi iz nyih poztavila, Repozicziu z-Hasznum poizkati more D. 7. p. 193. Ali vendar ako Imanya Museva Praviczi vdovichki podlesecha bi prevnoga bila, y donashala bi tak vnogo, da oveh Preczemba prozta, zvanhisne Grundte nerachunajuch, Miraza seninoga bi prevagala, vu ovem Pripadu

1-ich Vdoviczi, ako namiritisze hotéla nebi po Putu Pravicze, á ne po Putu Mochi, tuliko od Imanyih Museveh Praviczi vdovichki podlesechih dati moresze, kuliko Kulikocha Miraza potrebuje 1ae 98. §. 3. Ali

2-och iz Rezidenczie iliti Dvora musevoga niti vu ovem Pripadu vanzkluchitisze nemre, nego Vdova, takaj na Zadoztnozt (competentiam) ztegnyena, Prebivalische szvoje, y potlam vu R-

Digitized by Google

zidenczii Musa szvoga imati mora, zadnyich ne vu naj prestimaneshoj, ako ova Grad jedini bi bil, nego vu drugoj posteni 1ae 98. §. 4. Mogu vendar

3-ich Paztorki Machahu szvoju, akoprem Ocza nyihovoga Vdovu, iz Imanyih szvojeh materinzkeh, ako ona z-dobrem iz oveh van ziti hotela nebi, Putom takaj Mochi vanpoztaviti, prezda zato oni vu Pregresku jeli Mochi vekshe D. 21. p. 129. jeli Mochi menyshe prepadali bi D. 21. p. 175. kajti Pravicza vdovichka szamo iz ocheveh Imany datisze ima.

* Vdova na Zadoztnozt poztavlyena vu Povrachanyu Dohodkov akoprem previshneh neobszugyujesze, kajti Mudnozt iliti Nemarlyivozt szvoju Odvetek szebi szamomu pripiszati mora 1ae 98. §. 3. D. 14. p. 139.

§. 169.

Pripadi kad na Zadoztnozt Vdova ztegnutisze nemre.

Zvan Pripada onoga, kada Imanya Pravicza vdovichki podversena, zvanhisne Grundte neraduajuch, Miraza vu Preczembi proztoj prevagala nebi, na Zadoztnozt Vdova josh ztegnutisze nemre

1-ich ako oztavlyena Decza josh Dobe nezvershene bi bila, ter nikaj nima, ako y senzka ova bila bi, kada Imanya na obodvoj Zpol zpadaju: ar Pravda na Zadoztnozt ztesecha dajesze zaradi preprechenoga Ladanya, vre pako niti Rod pred Deczum, niti Decza, dog pod Kuratoromszu, Ladanye imati nemogu, iliti do doztignyene po Deczi Dobe zvershene, pokehdob da Kuratorztvo szamo z-Dobum zvershenum preztaja.

2-och vu Dvojmbe, jeli Imanya na obodvoj Zpol zpadaju, Otecz pako szamo senzku Deczu

Digitized by Google

ak oztavil je, vu ovem Pripadu Pravda predi na Vanzkluchenye Zpola senzkoga podignuti, y dokonchatisze ima, y onda ztopram ako Szud Nejednakozt Jusha znashal je, Vdova, za Zadoztnozt prijeti, popravdasze 1ae 29. §. 4.

* Zvan oyeh Pripadov Vdova na Zadoztnozt ztegnutisze zaduyich more, ali y na ovu versena vu Ime vdovichke Pravicze Vdova, ne Dugovanya gibucha, nego iz negibucheh, vdovichki Praviczi podversenih dobiva tuliko, kuliko Miraza Kulikocha imati hoche 1ae 98. §. 3. t. j. iz Imanyih takveh tuliko, kulikeh Preczemba prozta z-zvanhisnemi Grundti zkupa, Shumtu miraznu zpunyava 1ae 134. §. 4. Odkudszad od Miraza,

§§. 170.

4) *Miraz, Senina zbog Vernozti Szvojnozt.*

Miraz je Naplacha, kojasze iz pokojnoga Musa Imanyih, kak Werbőcz 1ae 93. Pr. veli, zaradi zgublyenoga Divojachtva Vdovam daje. Nego Miraza takaj drugiput vdane dobivaju, koje Divojke vishe niszu 1ae 93. §. 2. Miraz k-tomu po Lotrie, ali malovrednem szudbeno pretreszanem Odzkakanyu zgubivasze 1ae 105. D. 3. p. 161. Anda bolye vnogo velisze, da Miraz zaradi izkazane Musu Vernozti Seni dajesze. Kajti pako Vernozt mahom po zvershenem po Redovniku Vdavanyu med Dusnozti senine brojisze, zato y Miraz takaj po Chinu ovem mahom senina biva Szvojnozt, akoprem Zakon hisni nit potroshen josh bil nebi. Zato

1-ich Sena od Miraza szvoga kakti od szvoje Zazkerbe, iliti Szvojnozti mahom po ztavlyenem Zakonu hisnom, ako nyu vu Pogibel Szmerti dojti bisze pripetilo, po Testamentumu szlobodno odregyuje. Kada pako

2-och prez Odregyenya vumreti nyu bisze dogagyalo, onda Dosheztniki takaj nyezini zvan

Digitized by Google

testamentumzki Miraza pokojne polzkati mogu, ne vendar od sivoga Musa D. 7. p. 162. Nego izti ovi:

3-ich izkati mogu Miraza jedino naredbzkoga, á ne pogogyenoga 1ae 93 §. 6. Kajti ovoga Mus, kad Decze nije, nazad dobiva: ar med gibucha brojisze, vu oveh pako je nazopetno Thovarushev Dosheztje. D. 7. p, 162.

§. 171.

Naredbzki jedino, negibuchem privezan.

Miraz najmre drugi naredbzki, pogogyen drugi je. Naredbzki iz Imany negibucheh Museveh 1ae 93. §. 2. ako taki nepogogyen D. 7. p. 162. vansze zplacha, y Seni szamo ter pravedni jedino ide 1ae 106. §. 2. Zato Miraza potrebuvati nemogu.

1-ich Musi: kajti Miraza Naredba k-Imanyam negibuchem musevem, ne pako seninem privesuje. Niti

2-och Zaruchnicze, kajti josh Sene niszu, vre pako szamo Senam Naredba Miraza odregyuje.

3-ich Prilegavicze, ali Sene nepravedne; ar Prilegavicze Sene niszu, Senam pako pravednem szamo Miraz dajesze. Niti

4-ich izte Sene pravedne, nego neplemeniteh, kajti neplemeniti Imanya negibucha nimaju, iz kakveh jedino Miraz dajesze. Niti

5-ich Sene izteh Plemeniteh, koji Imanya negibucha nimaju, iz jednakoga Zroka.

§. 172.

Meruszi ov jemlye 1) *iz Ztalisha Musa.*

Kulikocha Miraza naredbzkoga szvoju Meru

Digitized by Google

jemlye jednu iz Ztalisha Musevoga 1ae 93. §. 3. Zato vu Ime Miraza dobiva

1-ich Sena Velikasha zaztavnoga Markih 100, t. V. *ond.* §. 4.

2-och Sena Velikasha imenichnoga Markih 50. t. V. *ond.*

3-ich Sena Plemenitoga Szel kmetzkeh 50. ali vishe oztavlyajuchega Markih tuliko, t. j. 50. t. V. *ond.*

4-ich Vdovam drugem Miraza Naredba na Shumu ztanovitu poztavi'a nije, nego daszе ztopram izrachuna, je prepiszala: Nachin je ov: Imanya vdovichki Praviczi podversena, vanzemshi vendar zvanhisna Dobrochinztva, vu Preczembi proztoj jemlyusze, y Shuma, koja tak van zhaja, takveh Vdovah Miraz je 1ae 93. §. 5. y D. 26. p. 166.

§. 173.

II. Iz czvetuchega Divojachtva.

Méru drugu Miraz iz czvetuchega josh Divojachtva jemlye 1ae 96. Pr. Zato

1-ich Sena szamo od pervoga Musa Miraza czeloga ima. *Ond.* Anda fr. 200 t. j. 50. Markih t. V. ako pervi Mus Velikash imenichni bil je. Szuprotivno

2-och Vdova izta, ako drugoga Musa Velikasha zaztavnoga jemala bi, Miraza ne czeloga t. j. frt. 400, nego Poloviczu szamo, ne Zakona pervoga, t. j. frt. 100 nego drugoga; ar Miraz Merü szvoju takaj od Ztalisha Musa vzimlye, t. j. fr. 200 od Musa szvoga drugoga dobiva. *Ond.*

3-ich Od Musa trejtoga Sena szamo Ztran chetertu Miraza ima, ali y pak ne pervoga, ali drugoga, nego trejtoga Zakona *Ond.* Anda

Digitized by Google

ako Mus trejti Velikash zaztavni y pak bil je, dobiva takaj frt. 100.

4-ich Vdova izta od Musa chetertoga Ztran szamo oszmu iz Miraza ima, ali ne od drugoga kak chetertoga Zakona: anda fr. 25. ako Mus cheterti imenichni Velikash bil je.

5-ich Vdata za Musa petoga, od ovoga Ztran neg 16-tu Miraza dobi, y pak ne drugoga, nego petoga Zakona t. j. frtov. y pak 25. ako Mus peti je Velikash bil zaztavni lae 96. §. 1.

* Na czvetuche Divojachtvo Naredba szamo pri Senah gleda lae 96. Pr. Zato ako petiput Vdovecz Divojku vzimal bi, ova Miraza peryoga szvoga Zakona, tojezt czeloga, ter fr. 400, ako Mus pervi nyein Velikash zaztavni bil je, akoprem vre cheterti put Vdovecz, potrebuvati more.

§. 174.

Zplachasze po Preztajanyu Pravicze vdovichke vu gibuchih museveh.

Potrebuvati vendar szamo onda moresze, kad Pravicza vdovichka preztaje, anda kad Vdova, ali kak Vdova vmerla*, ali za drugoga Musa bi prehajala. Plachasze pako Polovicza Miraza jedna vu gotovom Novczu, druga vu Dugovanyih na Novecz lehko poztavlyiveh poleg doztojne Preczembe: ar Orusja — Oprave musove — Marhu shepavu — ali Dugovanya druga, koja Kupcza teskoszi dobivaju, prijeti dusna nije. lae 95. Za imanem pako Mirazom naredbzkem,

1-ich Sena iz Imanyih musoveh vanziti ima; drugach y Putem Mochi vansze more verchi; lae 102. §. 2. Zvan

2-och da Sena, szvoja zazkerbna, ali Prineszek szvoj bi josh potrebuvala, ali Dosheztniki nyeini ova potrebuvali bi, vu ovem Pripadu nit

Digitized by Google

po zplachenem Mirazu, nit Sena, nit Dosheztniki nyeini iz Imany Museveh vanziti nemoraju D. 7. p. 193.

* Kad Sena zaradi Krivnye musove bisze razpitala, onda ne szamo vdovichku Praviczu (§. 166.) nego niti Miraza Sena nezgubiva: ar vu ovem Pripadu Pravicze vdovichke vsze zvan Pogibeli ztoje D. 3. p. 161.

§. 175.

Zvan Pripadov kastigneh.

Ima vendar y zgubiti Miraza naredbzkoga Nachinov, kojiszu:

1-ich ako Miraza szvoga Sena Musu bi opraschala: ar Dobru szvojemu odrechi more vszaki 1ae 109. Pr. vanzpreshano vendar po Mochi, ali Ztrahu, Opraschanye Sena naredbzku poztavecha Szuprotrech zatira. *Ond.* §. 1.

2-och Ako vu Chin Mochi vekshe bi prepadala: kajti zaradi Pregreske takve Sena vesz szvoj Imetek zgubiva, anda y Miraz 2ae 43. §. 4. Zato do Shume Miraza vu izteh musoveh Imanyih Egsekuczia chinitisze more, nego po Szmerti ztopram Musa, kajti od sivoga Musa Miraz nejde D. 7. p. 162.

3-ich Ako Sena Imanya museva bi ober Shume Miraza zapuschavala, Kvar takov Sena y od drugud nameztiti ima 1618: 61. §. 3, D. 12. p. 163. Vu Pripadih szledecheh zgubivasze izta takaj Pravicza vdovichka.

I. Ako Sena vu Lotrie, zkupa, ali prez Kastige Szmerti, ali vu malovrednem Musa Oztavlenyu bisze obszudila 1ae 105. D. 3. p. 161.

II. Ako Vdova ober Jakozti Miraza Imanya Museva bi odtugyevala, makar za Ztroske na Zprevod* jeli Musa, jeli Decze szvoje zadobiti 655: 25. § 1. 618: 61. §. 2.

Digitized by Google

III. Ako Vdova mertvo Telo Musa, ali Deteta szvoga chez vishe Vremena zakopati dati bi zapuztila, za zdersatisze duse vu Ladanyu museveh Imany, akoprem szudbeno opomenyena. Vu ovom Pripadu Dosheztnik Mertvecza z-doztojnem Zprevodom pokopati, Vdovu pako iz Imany po Szuczu van zklenuti szlobodno more 655: 25. §. zadn.

IV. Ako Vdova Piszma na Odvetek Musa zpadajucha, niti za Opominanyem szudbenem nyemu odpuztila nebi, ali ako takva daleshnyem od Dosheztja, ali chizto ztranzkem bi predala bila 618: 61. §. 1. 647: 105. §. 1.

V. Ako Sena y pak vdata za zdignuti Miraz, Zazkerbu, y Preneszek szvoj, y zkupa za odpuztiti Imanya museva szudbeno opomenyena niti Shume ove ponugyene vzeti, niti Imanya nazad povernuti, prez vszakoga naredbzkoga Zroka, hotela nebi: vu Pripadu ovem Sena ne szamo Imanya museva, nego y vsze ove Shume szvoje zgubiva: ar Sena zaradi prepiszaneh Pravicz szvojeh Imanya museva szamo vu Zalogu ima, vszaki pako Zalog z-takvem Nachinom zgubivasze 2ae 24. §. 4.

* Ztroski na Zprevod zporedno vszigdar;, nego vendar k-Ztalishu musevem priztojno iz Dohodkov museveh Imany chinitisze imaju: ove zato Odvetek Seni nazad povernuti nima, kakti niti ono, kaj Sena za sivoga Musa na obchinzku Hranu iz szvojega vandala je. Medtem ono, kaj Vdova na Haszen Imany iz szvojega bi obernula bila, to nyoj kruto nazadsze datiima D. 13. p. 139.

§. 176.

z-Nachinom predszlobodnem.

Zvan Pripadov oveh Mirazu naredbzkomu nit Predszlobod nemenyka, kakti da

Digitized by Google

1-ich vu Zkupztekanyu Verovnikov vszem drugem predpoztavlyasze, ako taki ne intabuleran, y ako taki ztareshe Duge Mus bi imal: D. 36. p. 160. D. 20. p. 164. zvan da iz Nepazlyivozti t. j. po na sze Jemlyenyu Dugov museveh Sena szvojem vdovichkem Praviczam bi odrekla bila. D. 19. p. 164. Da Miraz naredbzki

2-och takaj za naj duseshem Vremenom izplatiti imasze, ar Oztarenye proti Mirazu naredbzkomu neteche 1ae 78. §. 5.

3-ich Vu Pomenykanyu zazkerbnih takaj iz odvetneh D. 26. p. 166. Dapache, ako takveh pri Rukah bilo nebi, onda y iz Imanyih museveh vu Zalogu pri drugem lesechih 1ae 103. kajti Zalog Szvojnozt Musu ne vzimlye D. 23. p. 165. Ali Zaloga dersechi Imanya Zalositelu predi povernuti nima, dog Miraza, koga mezto nyega zplatil je, nazad nedobi 1ae 103. §. 2.

4-ich Plachasze takaj iz Imanyih tak po Nevernozti zgublyeneh 1ae 104., kak za naveke prodaneh, ako vu Dobi, zaradi Miraza szvoga naredbzkoga Szuprotrech Sena * poztavila je. D. 11. p. 155.

* Drugach Kupecz Miraza Seni platiti nima, poleg onoga: koj muchi, zadovolyen biti stimasze. Niti od Imanyih po Znamenlyivozti zgublyeneh Zpodoba vzetisze more: ar 1) Sena Imany po Nevernozti Zgublyenyu szuprotrechi nemre, more pako Prodaju oneh, 2) kad Imanyaszu prodana, iz doblyeneh Penez, Haszen takaj Sena ima, kad pako iz Nevernozti Imanya Mus zgubiva. Penezi onda vu Hisu nikakvi ne dohajaju. 3) Za Pripad Nevernozti Naredbe je, nikakve pak nije za Pripad on, kad Imanya Mus prez Szuprotrechi senine prodal bi bil.

§. 177.

Z-nyim zapiszni Miraz paritisze nemre.

Fela druga Miraza, Miraz zapiszni (scripta),

Digitized by Google

iliti pogogyen velisze, kojega najmre Zaruchnioza vu Pogodbi zaruchnichke, ali vu keszneshni, kakti Sena vre obechatiszi prizkerblyuje. Biva to, ali kajti Musa neplemenitoga vzimlye, chijega Sena Miraza vu Naredbi nima, ali kajti naredbzki nyoj premalsze bi videl. Medtem takva, naredbzkoga takaj Miraza zkupa potrebuvati nemre D. 9. p. 162. D. 16. p. 164. akoprem Dosheztje vu musevem nyu josh ishlo bi, kakti iz Zroka drugoga ideche. Od naredbzkoga vu szledechih razluchujesze: da

1-ich vu Zkupztekanyu Verovnikov Miraz zapiszni Pervochu nikakvu nima, zvan da ali iz Intabulaczie, ali iz Ztarozti Pogodbe Red na nyega bi predi dohajal D. 36. p. 160.

2-och Dasze takaj oztaruje: kajti je prozti iz Pogodbe naztajuchi Dug rae 78.

3-ich da Sene takaj neplemeniteh ide, ter y Musa takaj, kajti nit oni, nit Sena z-Musem v-Pogodbu ztati neprechijusze. Miraz od Sene Musu obechan vu oszebnom Protimiraz (contrados) zovesze.

4-ich Miraz naredbzki takaj nad odvetnemi lesi, zapiszni pako z vekshe Ztrani nad zazkerbnemi, kajti odvetna z-Dugi zatesatisze neszmeju D. 26. p. 166. Vendar ako zazkerbneh bilo nebi, onda iz odvetneh takaj zplachasze D. 1. p. 161. D. 22. p. 165. szamo da ni prekoredni: kajti prekorednoga Dosheztniki Musa, kojiga obechal je, pred Szudom oszminzkom* potreti mogu D. 1. p. 97.

* Kajti previshni Miraz zapiszni bi szamo poterlyiv bil, vre zato izto od izte Pravicze nikakov nije, odkud Sena takaj prekorednoga pred Ztolom kotarzkem poizkati more, y Ztol kotarzki nyega takaj dopitati mora, kajti Ztol ov Izpunyenye (implementum). do Rechi doszuditi ima. t. j. tak odrezano, kak Pogodba govori. Niti izti Ztol oszminzki, Ztola kotarzkoga

Oszudu, Izpunenye iz odvetneh ztavlyajuchu, premeniti nemre, kajti Szud vekshi vu Pregledu Moch Szuda pervoga prekorachiti neszme. D. 22. p, 165. Zato Musa Odvetek da pripazi, y Zapoved odvlachlyivnu daszi prizkerbi, treba je, po Krepozti kojoj pred Ztolom kotarzkom popignyene Pravde Techaj dotlamsze zaztavi, doklam na Potivanye Pogodbe Pravda, koja zatem zdichisze ima, nedokonchasze. Zporedqozt Miraza zapisznoga, pokehdob da na Ztanovitqzt od Naredbe poztavlyena nije, jedino na Volyi Szudcza ztoji.

§. 178.

To izta.

Z-naredbzkem paritisze nemre Miraz zapiszni josh zato, kajti

1-ich naredbzkoga y Otecz zplatiti mora Seni Szina, premda proti Volyi nyegve nyu vzel bi bil, ne pako zapisznoga, kad Szin josh neodelyen pred Oczem vmiral bi: ar Chin Szina Ocza vezati nemre, y zato nepodpiszan, nit izplachati Duge Szina nemora: D. 23. p. 165. Mati vendar podpiszana platitiga dusna je, zvan da ona, ali po Ztrahu, ali Prevare, da na to dopelyana bila je, probuvala bi D. 2. p. 97.

2-och Miraz zapiszni probuvati imasze, ne pako naredbzki. kakti iz Naredbe znan. Probujesze pako vre po Szvedokih, vre po Pogodbe Napervodoneshenyu.

3-ich Vu VanzplachanyuMiraza naredbzkoga Dugovanya szamo lehko prodavlyiva vzetisze moraju, Szlobodnozt ova 1ae 95. poszebna na Pripade vu Naredbe neztojeche pretezati nemoresze, zato vu Ime Miraza zapisznoga Dugovanya vszakojachka vu Preozembi vendar doztojne vzetisze imaju.

4-ich Sena kad prez Testamentuma, y prez Pecze pred Musem szvojem vmerla bi, Miraz

Digitized by Google

zapiszui onda k-Musu nazad dohaja, vu Miraz pako naredbzki, senini Rogyaki prez Testamentuma takaj dosheztjuju (§. 170. n. 2.)

§. 179.

Proti-Miraza Jush.

Josh nesta od *Proti-Miraza.* Vu Odkrajanyih Previszoke Vechnicze Kr. od nyega nahajasze.

1-ich Doshezt Thovaruska Proti-Miraza van ne zkluchuje, nego y ov zvan onoga ide, ter iz razluchneh Imany zplachatisze mora D. 1. p. 166.

2-och Doklamsze Proti-Miraz ne zplati, Mus Imanya pokojne Sene, Zkupdelnikom seninem predati nije dusen D. 3. p. 124.

3-ich Dohodki iz Imany senineh vu Medvremenu doblyeni Proti-Miraza ne izpijuju, akoprem Shumu Proti-Miraza y preobladali bi: kajti prez vanszi zplachenoga Maraza iz Imany vanzhajati Mus dusen nije, vre pako dobre Vere Ladavecz Dohodke vsze szvoje chini D. 14. p. 139 K-tomu

4-ich Mus vu szvoj Proti-Miraz. kakti vu Dugovanye po Pogodbe zadoblyeno Szvojnozt ima: ar Pogodba Szvojnozt daje: zato od Proti-Miraza szvoga Mus takaj po Testamentumu szlobodno odregyuje.

§. 180.

5) *Parafernum, y pak Senina Szvojnozt.*

Parafernum szledi, iliti Dar zaruchni: pod ovum Praviczum senzkum dohagyaju vsza Dugovanya, koja Zaruchniczi, ali Zaruchnik, ali gdo god drugi vu Vremenu ali Zakaparjivanya, ali Zaruchenya, ali Vzimanya prikasuje. Vu Po-

Digitized by Google

menykanyu Penez vu Ime Dara zaruchnoga Zaruchniczi Zaruchnik takaj y golu Obligatoriu predati zna, koju ako Otecz takaj Zaruchnika bi podpiszal bil, onda nyu y on odkupiti je dusen iz zazkerbneh vendar pred odvetnemi D. 3. p. 97. Kajti pako Prikaz Szvojnozt zadobiti Nachin naredbzki bi bil; zato vu Dar zaruchni Sena Szvojnozt ima, odkud Parafernuma szvoga Sena nezgubiva nit

1-ich po Pregreski Musa: kajti po Pregreski szvoje, zgubiti Dugovanye tugye nemre nigdo; vre pako Dar zaruchni Szvojnozt je senina, y ne museva 1ae 104. Nit

2-och po Lotrie, ali Rodopraznozti: kajti Szvojnozt z-ovemi Nachini ne zatirasze: niti od Miraza naredbzkoga Zpodobu ne jemlyi, ar ov je Prikaz Naredbe pravednomu Zakonu y Vernozti senine privezan, Dar pako zaruchni je Prikaz Chloveka Szamoszvojcza nikakvi Zdersavki (condition.) neprivezan.

3-ich Dar zaruchni nit onda nezgubivasze, ako zaradi Szmerti jeli Zaruchnicze, jeli Zaruchnika Vdavanye bi zaoztalo bilo 1ae 100. §. zadn. Zato vu ovih takaj Pripadih

4-ich Sena od Dara szvoga zaruchnoga, kakti od szvoje Szvojnozti, takaj po Testamentumu, szlobodno odregyuje 1ae 105. §. 2. vu Pomenykanyu kojega, Dara iztoga dosheztjuju Decza 1ae 100. §. 3. za ovemi Mus drugi 11:687. y za ovem Ztareshi senini 1ae 100. §. 2.

§. 181.

Zato z-Volyum szamo Sene prepada.

Prepada vendar y Dar zaruchni
1-ich vu Pripadu onem iztom, vu kojem y

Digitized by Google

senini Prineszek (allatura): ar Dar zaruchni je Prineszka Fela.

2-och Ako k-Szegurnozti Dara zaruchnoga privezana Imanya z-Privolenyem seninem bisze zprodavala, kajti z-takvem Nachinom Daru szvemu Sena odrechuje D. 13. p. 163.

3-ich ako vu Ime Dara zaruchnoga Mus Obligatoriu dal je, Sena pako Dugovanya gibucha museva za Doshezt vre bi dobila bila: kajti Dara zaruchnoga Vanzplachanye k-gibuchem musevem privezano je D. 24. p. 165. Zato

4-ich Sena Dara szvoga josh za sivoga Musa, ali od nyega, ali od Ocza nyegvoga podpiszanoga naj potrebuje: kajti po Szmerti museve vu Ime Dara iztoga kak berse vu gibucheh museveh dosheztjuje, dobiva nikaj.

§. 182.

6) *Prineszek, takaj senina Szvojnozt.*

Prineszek vu shirjem Vzetju je vsze ono, kaj Sena k-Musu doneszla je, jeli odvetno, jeli zazkerbno, jeli gibuche, jeli negibuche to bi bilo, y vu ovem Jemanyu takaj Dar zaruchni *Prineszek* je. Vu ztegnenyeshem vendar Vzetju Prineszek znamenuje jedino odvetna k-Musu doneshena. t. j. takva, koja Sena po Delu z-Brati, ali z-Ztareshi nachinyenem zadobila je. Dugovany takveh Sena takaj Szvojnozt ima: ar Dosheztje, kakti Prikazanye, jednako Szvojnozt daje. Zato

1-ich po Lotrie, ali po Rodopraznozti Sena Prineszka szvoga nezgubiva (§. 180.) Nit

2-och po Pregreski Musa: nego izti Kraly iz Znamenlyivozti museva Imanya dobechi, Seni ali Dosheztnikom nyeinem Prineszka seninoga

Digitized by Google

vandati ima 715: 9. §. 5. 723: 9. §. zadn. 1ae 104. 2ae 43. §. 4. Nit nezgubivasze

3-ich Kada Kraly Musa iz Dotergnenya dosheztjuval bi D. 2. p. 161. Dapache

4-ich nit Sena, nit Dosheztniki nyeini Imanya museva tak dugo odpuztiti nemoraju, doklam Prineszek nyimsze ne zruchi D. 7. p. 193. ter y vanpoztavlyeni iz, vu Ladanye nazad poztavitisze imaju D. 16. p. 164. Prineszek k-tomu

5-ich Perveshnozt takaj pred vszemi intabuleranemi ima D. 36. p. 160. Od nyega vendar Testamenta napraviti Sena nemre, kajti je Dugovanye odvetno, takvo pako na Zkupdelnike senine povrachasze 1ae 47.

§. 183.

Prez Probe Invezticzie vu Redu nimasze.

Prineszek drugi Dugovany *negibuchèh*, kakov zataitisze nemre, y zverhu toga kak da pri doneshen bil nebi, nit Pravda naztati; drugi pako je Dugovany *gibucheh*, od kojega, jeli k-Musu doneshen je, visheput Dvojmba zdisesze, vnogoputi pako y zato szame datisze nazad zkrachuje, kajti za potroshenoga zdajesze. Medtem povrachasze, ako

1-ich Prineszka vu Ruke museve Dozpevanye t. j. kakva gibucha k-Musu vu Hisu nyegvu Sena doneszla je, y Kulikocha oveh akosze dokase, akoprem y to probuvalosze nebi, da Prineszek na Haszen Imany musoveh obernulsze bi bil (investitio), szamo da zazkerbneh musoveh ne menyka D. 2. p. 161. Ar

2-och kad zazkerbneh musoveh nije, na Haszen pako Imany musoveh Prineszka Obernenye ako dokazalosze nebi, onda akoprem Dozpevanye Prineszka vu Ruke museve bisze y dokazalo, po-

Digitized by Google

troshena vendar za potroshenihsze jemlyu. Van zemi Sene Tergovczev, kojem po Ztavlyanyu Szlavnoga Ztola Tavernikalzkoga Dokaz Invezticzie odpuschan je. Kada pako

3-ich y Invezticzia bisze probuvala, onda* iz odvetneh takaj vandatisze Prineszek ima 1ae 110. §. 3. szl. D. 5. p. 98.

4-ich Kad Prineszki od vishe Sen potrebuvalisze bi, onda mlajshega ztareshi prekorachuje, kaj takaj od drugeh Pravicz ztoji D. 15. p. 163. D. 19. p. 140.

* To izto valya y vu tonem Pripadu, kad Mus, ali nyegvi Dosheztniki bi potrebuvali to, kaj Mus vu Imanya senina poztavil bi bil, za vezda vu Rukah nahagyajuchasze, ali Paztorkov museveh; ali Bratov Sene t. j. Popreehneh ove.

§. 184.

Invezticzie Znamenuvanye.

Pod Imenom Invezticzie Prineszka, t. j. na Haszen Imany museveh Prineszka Obernenya razmevasze vu oszebnom to, da po prineshenemi seninemi Penezi Thovarush ali nova Imanya pokupil, ali szvoja vu Zalogu lesecha odkupil, ali Imanya szvoja pobolyshal, ali Duge zplatil je, jeli szvoje pred Senitbum napravlyene, jeli Ztaresheh, jeli Bratov szvojeh, Podignenye Ztany potrebneh, ali haszneviteh y druga k-ovem zpodobna D. 11. p. 162. Takva Invezticzia probujesze, ali z-Piszmom nedvojmlyivem, ali z-Szvedoki ober vszeh Zpochituvany ztojechemi 1ae 110. Szuprotivno Invezticzie Probu nikakvu ne nachinya:

1-ich Priszega senina, koja zahichujesze D. 14. p. 163.

2-och Zpoznavanye musevo: kajti iz Nagnyenozti proti Seni szvoje, Mus bi Dosheztni-

Digitized by Google

kom szvojem takaj preszuditi mogel D. 10. p. 162. Zvan da ali Deczu bi oztavlyal, kajti Seni pred Deczum szvojum da bolye bi bil hotel, Mus neszudisze, ali Znanozt obchinzka ako pridohagyala bi D. 11. p. 162.

3-ich Inventar Senini, ali delni Lizt ove: kajti iz obodvojega to szamo zhaja, da Sena Peneze dobila, ne pako y to, da nye takaj na Haszen Musa obernula je, kajti mogla je nye y szama potroshiti, y na Vujem komu dati, prikem Penezi takaj zgubitisze mogli jeszu, ter tak k-Rukam Thovarusha nigdar ne dojti.

§. 185.

Po Chinu Sene Prineszek preztoje.

Nego y nedvojnlyivi *Prineszek* agubivasze

1-ich ako Sena vu Zgublenyu vszega Imetka szvoga bisze obszudila zae 43. §. 4.

2-och ako za zdichi Prineszka szvoga, y zkupa za odpuztiti Imanya museva z-Ponugyenyem Shume Prineszka (allaturalis), Sena bisze opomenula, ona pako nit Shumu zdignuti, niti Imanya povernuti, nikakvoga Zroka naredbzkoga nimajucha, hotela nebi: ar vu ovem Pripadu Sena ne szamo vu Povernyenyu Imany, nego y vu Zgublenyu Shume ponugyene obszudisze zae 24. §. 4.

3-ich ako Sena Obligatorie museve podpiszajuch, Verovnikom musevem szebe zkupzavezala bi: ovak, gledech na Pravicze szvoje vdovichke Sena Pervochù pred drugemi Verovniki nikakvu nima: kajti Zkupzvezanyem szebe, onem da odrekla je, stimasze D. 19. p. 164.

Digitized by Google

§. 186.

7) *Zkupzazkerba, vu Poloviczi Senina y pak Szvojnozt.*

Oztaje Pravicza Zkupzazkérbe (Jus coacquisitionis): Ova je Szvojnozt senina vu Poloviczu, u Techaju Zakona hisnoga zkupzadoblyeneh. Zato

1-ich Kad Mus iz dveh Sen Déczu oztavlyal bi, Zkupzazkerbnicza Sena Poloviczu szvoju Detetu, kojemu god hotela bude, oztaviti more: druga vendar Polovicza na vszu Deczu jednako zpada: kajti preztestamentumzki Decza Ocza jednako dosheztjuju. Tulikajshe

2-och kad Sena vu Vremenu Vdovichtva, ali vu drugem Zakonu hisnom, nekajszi bi zkupzpravila bila, tak iz Imanyih szvojeh, kak iz Imanyih pervoga Musa, z-kojemi prez davati Rachunov ladala je, y Zkupzpravku ovu Detetu jednomu, jeli od pervoga, jeli od drugoga Thovarusha oztavlyala bi, Testament takov od Ztrane szamo Polovicze jedne ztoji: ar Polovicza druga na vszu obodvojega Thovarusha Deczu zpazti mora. D. 21. p. 122. To izto valya

3-ich Kad Vdova zkupzazkerbnicza prez Testamentuma bi vumirala, chije Mus takaj iz perve Sene Deczu oztavil je: t. j. y vu ovem Pripadu Polovicza szamo Deczu Zkupzazkerbnicze szlisha, druga pako na vszu Zkupzazkerbnika Deczu zpada D. 30. p. 142. Kada pako

4-ich Thovarush prez Decze y Testamentuma bi predvmiral, vu ovem Pripadu Ztran takaj dechina na Senu vpada lae 99. §. 3. lae 48. §. 5. Iz ove, kad Decze je, Sena imati nemre nikaj, ar ako je pravichno, da iz Polovicze Senine Decza nikaj nimaju, tak y to zaizto pravichno biti

Digitized by Google

mora, da niti Sena iz Polovicze dechine nikaj ne dobi.

§. 187.

Terh je takaj naredbzki.

Zkupzazkerba senina je takaj Terh naredbzki: kajti Sena, akoprem Ime Musa bi premenila, y tak Prineszka, kak Miraza szvoga akoprem bi vanj vre dobila bila, ako vendar Zkupzazkerbe szvoje josh imala nebi, iz Imanyih musoveh vanziti josh nima 622: 67. Medtem Sene Plemeniteh vu Redu, szamo onda za Zkupzazkerbnicz dersesze, kad Ime nyihovo vu Lizt zadoblyenzki bi poztavlyeno bilo 1ae 48. Pr. 102. §. 3. Zato

1-ich Vdova Plemenitoga, vu Lizt zadoblyenzki nezapiszana y nikakvoga Prineszka nimajucha, vu Imanyih museveh szamo vu Ime Pravicze vdovichke, doklam Ime Musa noszi, oztati more, po Premenenyem kojega, y polosenem nyoj Mirazom nyeinem, Imanya museva, ovoga Dosheztnikom predati ima 1ae 102. §. 2. Zato

2-och Vdova Plemenitoga vu Dugovanyih gibucheh v. P. Penezih Zkupzazkerbnicza biti nemre, kajti gibucha poleg nikakvoga Lizta zadoblyenzkoga nezpravlyajusze. Zato vu Penezih Seni ne Polovicza, nego Del z-Deczum jednak ide D. 17. p. 164.

§. 188.

Neztalna vendar Plemeniteh Vdovám.

Zkupzazkerbu k-tomu Vdova Plemenitoga nit ztalnu nima: ar Thovarush plemenit od czele Zkupzazkerbe vu Redu szlobodno odregyuje, pokehdob da iz 1ae 18. Thovarush za zpravlyene

Digitized by Google

Zkupzazkerke Zroka perveshega dersisze D. 5. p. 162. Zato

1-ich Deczi Tusba nikakva nejde proti Machahi zaradi Zkupzazkerbe pokojne Matere, ako onu Otecz po Testamentumu Machahi oztavil je. D. 4. p. 124.

2-och Testament Vdove potirasze od Zkupzazkerbe napravlyen, kada ztareshega od izte Zkupzązkerbe bi bil Thovarush napravil D. 1. p. 102. Ali

3-ich Thovarush szamo vu Vsivanyu Zkupzazkerbe do Szmerti Vdovicze ovu bi oztavil bil D. 11. p. 138.

§. 189.

Zvan Pripadov nekojeh.

Medtem Pravicze Zkupzazkerbe Vdovu szvoju mentuvati Thovarush nit Plemenit nemre vu Pripadih szledecheh:

1-ich Ako Vdova bi Zkupzazkerbe Zrok perveshi bila, kajti tak Zrok Pravicze musove preztaje: ar ne Thovarush, nego Sena Zkupzazkerbi Grundta je poztavila D. 58. p. 149. Vu ovem vendar Pripadu Sena Musa iz czele Zkupzazkerbe vanzklenuti nemre; ar Pravicza ta szamo Musu dajesze D. 6. p. 162.

2-och Ako Thovarush ali vu Vremenu Zakaparjivanya, ali vu Techaju Zakona hisnoga po Pogodbe druge Thovarushiczi szvojoj dopuztil bi bil, da od Polovicze Zkopzazkerbe naj szlobodno odregyuje D. 39. p. 144.

3-ich Ako Testamenta zverhu Polovicze Zkupzazkerbe po Thovarushicze napravlyenoga Thovarush bi podpiszal bil.

Digitized by Google

§. 190.

Vdovam Neplemeniteh vzetisze nemre.

Szuprotivno Zkupzazkerba Sen neplemeniteh tak je tverdna, jeli kmetzkeh, jeli purgarzkeh, da z-nikakvem protivnem Thovarusha Odregyenyem* zatretisze nemre. Dapaché vu Ime Zkupzazkerbe Polovicza nyih ide ne szamo iz negibucheh, nego y iz gibucheh, ter iz negibucheh y onda takaj, kada vu Lizt zadoblyenzki poztavlyene bile nebi 3ae 29. §. 2. Medtem gde Zazkerbe ni nikakve, ondi nit Zkupzazkerbe biti nemre. Zato Sena nijedna jeli plemenita, jeli ne, potrebuvati Zkupzkerbe nemre

1-ich kad Zazkerba bi potroshena bila D. 8. p. 162.

2-och Kad Thovarush Duge bi bil oztavil, kajti ono szamo chizta Zazkerba imenuvatisze more, kaj od zplacheneh Dugov preoztaje D. 23. p. 140.

3-ich Kada Thovarush Imanya odvetna bi prodal bil; ar nit vu ovem Pripadu Zadobitel rechisze Mus nemre D. 2. p. 136.

* Vu Chaztih prestimanesheh ztojechi (Honoratiores) akoprem plemeniti bili nebi, vendar kakti plemeniti, kak Vechnicza Kr. vre visheputi to odkrojila je, od czele Zkupzazkerbe odregyuvati mogu.

§. 191.

Pravde 1) Vdovine.

K. Pravdam dohagyamo iz vdovichkeh Pravicz. Jedne naztaju Vdovi, jedne proti Vdove, y jedne proti drugem iz China Vdove. Vdovi ideju

1-ich *Zachaszna Repoziczia* y za ovum doblyenum Pravda *na Kastigu Mochi menyshe*,

Digitized by Google

proti Mochnikom, koji Vdovu z-Mochjum iz Ladanya vanpoztaviliszu, y Leto Dan vu Ladanyu josh zpunili niszu 1807: 13. 1ae 93. § 3.

2-och *na Kastigu Mochi menyshe*, kad Mochniki vre Leto Dan vu Ladanyu zpuniliszu: ar onda zachaszna Repoziczia, kajti ova med Letom szamo od Vanzhichenya dajesze 1807: 13. Vdovi nejde: kajti pako iz 1ae 93. §. 3 Vdova iz Imanyih museveh szamo dobrovolyno vanzhaja, zato nyoj y za Letom Pravda na Kastigu Mochi menyshe zkratitisze nemre. Med Letom takaj z-Mochjum szvojum vuLadanye szamasze poztavlya.

3-ich *Za zadobitì Praviczu vdovichku:* kad Vdova zvan Imanyih museveh ne po Chinu Dosheztnikov museveh nahajalasze, ali na perveshih Putih bi zaoztajala. Szudecz je Dosheztja, kajti Pravicza vdovichka je takaj kakti Doshezt. 715: 28. 723: 32. 729: 35. 1ae 29. 30. 67.

4-ich *Za zadobîti Miraza naredbzkoga, Prineszka, Dara zaruchnoga y Zkupzazkerbe.* Pravicze ove vre zkupa, vre y vszaku poszeb Vdova poizkati more. Dapache y Praviczu vdovichku josh nedoblyenu, y Doshezt szvoju jeli vdovichku, jeli thovarushku z-onemi zkupa vu jednu iztu Tusbu zpelyati more: ar vsze ove Pravicze jeszu szami musevi Dugi, y zato Seni iz Imanyih nyegvih vszi izplatiti morajusze, pokehdob da Imanya museva tija vu Zalog zaradi Pravicz vdovichkeh Seni Naredba odluchuje. Szudecz, je Szudecz Dosheztja*; Tusitel pako Vdova vu drugem Zakonu nahagyajuchasze, ali Dosheztniki nyeini po Szmerti one

5-ich *Na Zadoblenye Miraza zapisznoga, ali Dara zaruchnoga* pogogyenoga. Pravda ova je na Izpunenye Pogodbe, od koje pri Pogodbah ztoprav. Iztu ovu Pravdu ima takaj Thovarush zaradi szvoga Proti-Miraza.

Digitized by Google

* Pravda ova temelyisze zaradi Miraza naredbzkoga vu 1ae 93. 95; zaradi Prineszka vu 1ae 100. 105. 110; zaradi Dara zaruchnoga vu 1ae 100; zaradi Zkupzazkerbe vu 1ae 48. 102. 3ae 29; zaradi vdovichke Pravicze vu 1ae 93; zaradi Dosheztja vdovichkoga, ali thovaruskoga vu Naredbih dosheztlyiveh, vu drugem, Ztrani ove Knige II. Odszeku napervodojducheh.

§. 192.

2) *Proti Vdovi.*

Pravde proti Vdove zdisusze ove:

1-ich *na Potiranye zapisznoga prekorednoga Miraza:* pred Szudom oszminzkem 1ae 58. 59. TusiOdvetek (haeres)Thovarushiczu, kajti nad Imanyi odvetnemi Miraz prekoredni lesal bi. Takaj y prekoredni Proti-Miraz potretisze more.

2-och *Na Ztegnenye Vdove ali Divojke na Zadoztnozt.* Temelyisze vu 1ae 98. teche pako pred Szuczem dosheztlyivem, ar iz Pravicze Dosheztja, Tusitelom Pravda ova dajesze, kojiszu Thovarusha Dosheztniki vre ravni vre poprechni.

3-ich *Na Razpitanye zaradi Lotrie, ali malovrednoga Odzkakanya* poglavito (principaliter) prihodno pako *na Zgublenye Mlraza* (§. 175. — n. 1.) Szudecz je Ztol duhovni.

4-ich *Na Vanzhajanye iz Imany Thovaruskeh* poglavito, kajti Vdova Imanya Thovaruska ober Shume Miraza bi odtugyila bila, ali akoprem szudbeno opomenyena ako Tela Thovarusha ali Deteta pokopati dati hotela nije; prihodno pako *na Zarachunenye Miraza*, y drugeh senineh Pravicz do Kulikoche Kvarov (§. 175. — n. II. III.) Szudecz je Dosheztja

5-ich *Na Vandoblyenye Piszmih* poglavito, koja Vdova akoprem szudbeno opomenyena vandati hotela nije, ali drugem, vre chizto ztranzkem, vre dalyeshnem vendar od Dosheztl pre-

Digitized by Google

dala je; prihodno pako *na Vanzhajanye iz Imany thovarusheh prez Plache Miraza.* Po ovoj Pravdi Vdova pod Priszegum Piszma komu predana valuvati, koja pako josh pri Rukah bi imala, Vandati (§. 175. n. IV.) primarjasze. Szudecz je y pak dosheztlyivi.

§. 193.

3) *Iz China Vdove proti drugem.*

Pravde proti drugem iz China Vdoveszu.

1-ich *Na Predoblenye Imany ztranzkem, ali dalyeshnem vendar od Dosheztja po Vdove predaneh:* za predszlanem zabztuny szudbenom Opomenenyem podisesze Pravda ova pred Szuczem dosheztlyivem, kajti zaizto Doshezt ischesze. Temelyisze vu 1618: 61. 1622: 67. 1647: 105. 1655: 25. y vu Naredbih dosheztlyiveh 1ae 47. 67. y t. d. Dosheztnik Thovarusha, koji Tusbu podaje, Dosheztja Praviczu nasze zpelyati, y Odtugyenye dokazati ima, ter tak Imanya zabztuny dobiva 655. 25.

2-och *Nazad potrebujucha Piszma* proti onomu, komu Vdova z-Zporazmenyem, Piszma thovarusheva vandala je, na Kastigu fr. 500. Od ove Pravde vu Delu od Prekersheny okolo Piszmih vu zadnyem Knige ove Odszeku.

3-ich *Na Potiranye Testamenta, ali Fashie senine,* zverhu Zkupzazkerbe plemenitaske prez Privolenya thovarushevoga napravlyene. Tusitel je Thovarush, ali Dosheztnik nyegov proti seninem Dosheztnikom zvan, ali po testamentumzkem. Szudecz je oszminzki. Pravda temelyisze vu 1ae 48. 102. Jednake Narave je

4-ich Pravda *na Potiranye Fashie; ali Testamenta* po Thovarushu *vu Preszud senini nachinyenoga,* y seninch Dosheztnikov. Tusitel

Digitized by Google

je Sena, ali nyeini Dosheztniki. Szudecz je y pak oszminzki. Nego da Thovarush od czele Zkupzazkerbe odregyuvati mogel nije, probuvati morasze.

D E L VII.

Od Pravicz Kr. menysheh.

§. 194.

Nyihov Izpisz.

Pravicze Kr. druge vekshe, druge menyshe zovusze: z-onemi drugach *velichanzkemi* (majestatica) Szamoszvojczi vsivatisze nemogu, ter szameno na Znanye Pravicz vlaztneh (Jus publ.) zpadaju: menyshe pako jeszu prihodna negibucheh Imany Dobrochinztva, z-kojemi takaj Szamoszvojczi ladaju. Druge dobivajusze

1-ich po Predszlobodi, takveszu: Pravicza Mecha, od koje vu Praviczah zaglavneh — Pravicza Patronatztva, od koje, z-vekshum Ztrankum k-Praviczam Czirkvenem zpadajuche, nekuliko na Konczu Dela ovoga — Szenyem — Malta — y Brodovina. Druge

2-och vszakomu Donataru vu iztoj Donaczii datisze moraju, ter zoszeb Ov zaradi nyih vtechisze nit nima. Takveszu Lov, Pticharenye, Ribaria, Melinov Podignenye, od kojeh vre drugde — Kerchmarenye, Meszarenye, Gornicza, Devetina. Szim y Deszetina duhovnichka zpada; ar Velikasha czirkvenoga ova iz szame Naredbe ide: moresze vendar y po Predszlobode zadobiti (§. 232) Medtem

3-ich vsze Pravicze Kralyevzke menyshe, takaj po Oztarenyu pridersavajusze, kajti od

Digitized by Google

Oztarenya nijedna van zneta nije lae 10. 78. Naj pervlye od oneh, koje po Predszlobodi zoszeb zadobiti morajusze.

§. 195.

Predszloboda Szenyma.

Pravicza szenyemzka je Szloboda naredbzka Kupczev, y Prodavczev Zpravischa ochitna, na ztanovitom Meztu, y vu ztanovitom Vremenu obszlusavati. Donataru datisze nemora, kajti tol Naredba ne ztavlya, zato zvan dasze y ova Pravicza razlosno vu Donaczii bi podavala, ali po razluchne Predszlobode pridobiti, ali po Oztarenyu pridersatisze ima, drugach nepravedno oszvajasze. Takov Oszvojitel

1-ich na Pravdu potesujesze na Zgublenye Jusha po Predszlobode nedoblyenoga. Pravda ova laztovita je Fiskushu Kr., kakti Pravicz Kr. Branitelu D. 14. p. 57. Tusbu iztu

2-och podise Fiskush Kr. y onda, kada Gozpon Z. akoprem z-Praviczum szenyemzkum obzkerblyen Szenyma bi ali na drugi Dan, ali na Mezto drugo prenashal: kajti za Dan y Mezto vu Predszlobodi nenapiszano Szloboda nemasze, ter zato Dan drugi, ali na Meztu drugem Szenyem nepravadnosze bi dersal. Ako vendar

3-ich ztavlyen vu Predszlobodi za Szenyem dersati Dan, vu Nedelyu, ali Szvetek padal bi, vu ovem Pripadu Gozpon Szenyma more na Dan jeli prediduchi, jeli szledechi Szenyma iz Naredbe szlobodno prenezti. Navada ova temelyisze vu Col. L. 2. C. 13. y 1464: 25. ar Naredbe ove z-Poszli szvetzkemi Szvetke ozkruniti prepovedaju. Szim zpada takaj Odluchenye Maria II. Th. dd. 14. Julii 1773.

Digitized by Google

§. 196.

Med Milyum za Dan izti ne terpisze.

Nego y predszloboden Szenyem nepraveden biti more, ako za izti Dan Gozpon drugi Szenyma ztareshega vre bi imal, ter jedna Milya Zemlyu med temi dvemi Mezti med ztala nebi 2ae 10. §. 4. Ar Lyudztvo kupujuche y prodavajuche kadsze razdelyuje, onda y Dohodki takaj pomenshavajusze, koje iz Mesznicze, Kerchmih, Malte y Brodovine, szemenyzki Gozpon dobiti je navaden. Za odvugnuti Preszuda takvoga,

1-ich Szenyemzka Predszloboda med Techajem Leta jednoga od Vandavka Predszlobode vu Velikem Varmegyie Zpravischu razglasziti morasze 2ae 12. §. 3. da vu Prilisi Razglashenya on komu bi preszugyevala, nyoj szuprotrechi y zovem Nachinom vu Vsivanye zpelati Predszlobodu preprechiti more. Ako vendar

2-och Predszloboden noveshi, na Potiranye Szuprotrechi popravdajuchisze, vu Pravdi ovoj bi preobladal, nyega potlam vu Obszlusavanyu Szenyma prechiti nemre vishe nigdo, ar tak Repoziczia, kak Pravda na Kastigu Mochi menyshe na Szlusbu ztoje, dapache y Put Mochi med Letom je mu odpert 807: 13. 1ae 68.

3-ich izti ovi Puti noveshemu predszlobodnomu odpertiszu y onda, kad vu Vremenu Rasglashenya nyegvi Predszlohodi szuprotrekel nebi nigdo, ter vu Vsivanyu Predszlobode szvoje Leto Dan vre zpunyaval bi. *Ond.*

4-ich Iztem szoldachkem Oficzirom vu Meztah, gde nakvarterjeni jeszu, Gozpodu Z. vu Praviczi szenyemzkoj prechiti prepovedasze 741; 30.*

Digitized by Google

* Naredba ova y to ztavlya, da Komendanti, y od nyih viszechi Oficziri menyshi, z-Pershonami, koje Szoldati niszu, z-mochnem Nachinom naj nebarachu, nego od takveh Pershon vregyeni, da k-doztojnoj Szudbenozti najsze vtecheju, napuchujusze.

§. 197.

Dvojverzten je.

Szenyem drugi je *tjedni*, drugi *vszakletni* 2ae 10. §. 4. 2ae 12. §. 3. Med ovemi Razluka je ova

1-ich vszakletni chez Leto szamo nekulikoputa, tjedni pako tjeden vszaki, jeden ali dva puti, kak vre to vu Predszlobodi ztoji, dersijusze.

2-och. Na vszakletni iz Ztrankih takaj najdalyeshneh Tergovczi ztranzki zkupsze ztecheju, na tjedni pako iz Ztrankih blisnyesheh szamo dohagyaju, a ne ztranzki, zvan z-Sitkom y z-Sivadjum.

3-ich Za Szenyem vszakletni, Ztvarih prodavneh Kakvocha nikakva van zneta nije, jedino Marha, zvan da y ovu na Szenyem dopelyati Predszloboda dopuschavala bi, na Szenymih prodatisze nemore. Szuprotivno vu Szenymih tjednineh ne szamo ne Marha, nego niti Krame, previshne Nakinchenozti (ad luxum), prodatisze nemogu.

* Szenyem vszaki, akoprem Kupuvanye, y Prodavanye takaj bi bilo, nije vendar vszako Kupuvanye y Prodavanye Szenyem. Razluka je ova 1) ovo med jednem Kupczem y Prodavczem zvershavasszze, Szenyem pako Vnosinu Kupczev y Prodavczev znamenuje. 2) Ono biti more Dan vszaki, y na Meztu vszakem, zvan Czirkve, ne pako Szenyem. 3) Ono biti more po vszakem prez vszake Predszlobode, Szenyem pako jedino iz Predszlobode.

Digitized by Google

§. 198.

Pravicze iz nyega.

Szenyemzkomu Gozponu. chiji Szenyem je, po Predszlobode Szenyma szledeche Pravicze davajusze:

1-ich Ztanovitu, ali vu Predszlobodi ztavlyenu, ali vu Vsivanye zpelyanu, koju vendar Varmegyia na menye zpraviti more, od Stantov Prodavczev Plachu potrebuvati 715: 63. 765: 20. ne vendar od Plemeniteh na Szenyem Dugovanya szvoja prinashajucheh: ar ovi od vszake Stibre proztiszu 647: 78. §. 11. 12.

2-och Od vszakoga Marsheta y Sivine druge vu Zpashnik obchinzki napuschene Dan vszaki Denyare dva od szenymujucheh pohirati 723: 15. §. 6. Denesz Pashe drase plachajusze.

3-ich Dugovanya za Potrebochu, á ne Terstvo, y Czenu, koju drugi daje, dasze mahom izplati, na szvojem Szenymu prekupiti 723: 15. §. 10. 75. §. 2. 3. Pod izti Nachin Domachina vszaki Kose pred ztranzkemi prekupuje, zvan vendar Szenyma, pod Kastigum Povzimanya, ako ztranzki protivno baratal bi 659 71. §. 4.

4-ich Szudbenozt szenyemzka: t. j. Vade iz Szenymuvanya naztajuche na Meztu y vu Vremenu Szenyma na kratkom dokonchati: zaglavno vendar zakriveche zaglavnu Praviczu nemajuchi, vu ztavlyenom Vremenu doztojnoj Szudbenozti Gozpon Szenyma predati pod Kastigum ima 3ae 32.

§. 199.

Predszloboda Malte y Broda.

K-Praviczam Kr. menyshem, koje iz Naredbe na Gozpona Z. zato szamo, kajti on Gozpon Z.

Digitized by Google

bi bil, nezpadaju, pribrajasze Malta y Brodovina. Ova od Broda, ona pako od Putov, y Moztov plachasze, iz Naredbe szamo od Sivin; y Kolih, ali Kochijih 28. 741. iz Navade pako Placha takaj Kakvoche Krami primerjujesze. Tak takaj iz Naredbe Peshczi neplachaju 723: 15, §. 7. iz Navade pako Brodovinu, Peshczi takaj plachaju Obodvoja plachasze zaradi podane Prehajanya Prilichnozti. Zato

1-ich koj z-Dobrochinztvom Puta, ali Mozta, ali Ladje vszivalsze nebi, nego vu oszebnom, koj vu Vzimi chez Led, vu Letu pako chez szuhu Potoka Ztrugu prehajal bi, plachati nikaj nima, niti na Plachanye primarjati nemresze pod Kastigum Mochi menyshe, zvan da zato iz Predszlobode Plachaszebi potrebuvala, kajti ne szamo Mozt, nego y Put takaj z-laztovitemi Ztroski bi nachinyen bil 15: 723. §. 7. Josh bolye kastigujesze

2-och on, koji onoga, koji na Put popravlyen josh doshel nije, da vu nyega naj ztupi, y Maltu naj plati, primarjal bi: takov ne szamo na Pravdu Mochi menyshe, koju od dalekoga potiran (á longe compulsus) zdise, nego y na Kastigu vlaztnu triplitnu potesesze. 1464: 15. 625: 34. 647: 91. §. 7. Jednako

3-ich y on, koj vu Popravlanyu Putov, ali Moztov bi zazpaval, zvan da Kvara putujuchemu nameztiti mora, na iztu takaj Kastigu triplitnu vlaztnu povlechesze, ako szudbenomu Opominanyu pokoren biti hotel nije. 1435: 23. 492: 87. 1566: 11, 12. 13. 601: 22. 723: 15. §. 16.

§. 200.

Szuprotrechi neche.

Akoprem y prilichneshi Prehod bisze bil,

nachinil y Ztroski takaj veliki vu Naregyenye Putov, Naszipov, Moztov vchinilisze jeszu, y putujuchi zvekshinum radi bi plachali, vendar nit Malta nit Brodovina potrebuvatisze neszme, zvun da zverhu toga Predszloboda zadobilasze je D. 2. p. 188. Kaj vishe

1-ich Predszlobodu imati, ali Oztarenye dovershiti josh zadozta nije, vu Pomenykanyu kojeh Tusbu Fiskush Kr. pred Szudom oszminzkem na Potiranye Jusha podise. D. 14. p. 57. 765: 36. Nego

2-och Predszloboda med Letom od Vandavka vu velikem Varmegyie Zpravischu takaj razglaszitisze ima, ar drugach za nepravedno doblyenu stimasze, y zaradi ovoga Zamugyenya zahergyavisze, ter znovich zadobiti morasze 2ae 12. K-tomu

3-ich Predszlobodu y vu Vsivanye zpelyati treba je, t. j. Szuprotrechjum da ni vregyena, ali od Szuprotrechi daje ochischena, potrebujesze, drugach Predszloboda, kakti nepravedna, y pak zahergyujesze D. 48. p. 77. Ztavlya pako

4-ich Szamoszvojecz, ztareshu Predszlobodu imajuchi, proti Predszlobodi noveshe Szuprotrech szvoju zato, kajti novesha Malta ali Brod, od ztareshega na jednu Milu Zemlye daleko bil nebi. Medtem ako je jako potreben, onda y na Meztu takaj blisnyeshem terpisze 2ae 10. §. 2.

§. 201.

Szuprotgovarja nyoj y Fiskush M.

Szuprotrech ztavlya takaj y Fiskush M. vu oveh Pripadih

1-ich Ako Malta ali Brod nebi predszloboden bil: ar iztomu predszlobodnemu szuprotrechi more. D. 1. p. 188.

Digitized by Google

2-och Ako Malta potrebna bila nebi, vu obodvojem Pripadu zatirasze chizto, zvan da Szuhocha z-laztovitemi Ztroski bisze prizkerbila — y Plachu potlam pobirati vishe szlobodno nije pod Kastigum Mochi menyshe, y triplitnum 723: 15. §. 12. 2.

3-ich Ako Malta zadnyich potrebna, Placha vendar bi previshna bila: vu ovem Pripadu Placha na menye szamo zpravlyasze, ako taki navadna, nego putujuchem priterhlyiva, koju predszloboden ako potlam preztuplyeval bi, y ipak Kastigu Mochi menyshe zvan triplitne terpi.

§. 202.

Aliy zdiseju Varmegyia.

Nego y nazopet, kada Okolicze taksze bi obernule bile, da Placha maltarzka doszad navadna, bi premala, y Brod zato ali Malta Gozponu Z. na Terh biti bi poztajali, more onda Varmegyia Plachu y zdichi takaj, akoprem vu iztoj Prodszlobodi ztojechu 492: 87. §. 2. 655: 29. §. 6. Medtem

1-ich vu nijednem Pripadu ona po Sidovu, komu plachati nyu k-tomu nemora nigdo, ne szamo pod Kastigum Mochi menyshe, pobiratisze neszme, nego y pod triplitnum takaj onda, kad szudbeno opomenyen Gozpon Z. Sidova vendar proch vugnul nije 723: 15. §. 4. 2. K-tomu

2-och Maltarom putujuche z-Prekorednoztmi kakvemi goder obtershiti prepovedasze; vu oszebnom nye nit na Pila Kupuvanye prisilyevati, nit od oneh Plachu prijemati, koji od Plachanya proszitiszu, szlobodno nije *ond.* §. 8. 12.

Digitized by Google

§. 203.

Drugi nyu neplachaju nigdar.

Plachati pako Maltu ali Brodovinu nekoji vu nijednem Pripadu, drugi szamo vu ztanoviteh Okoliczah nahagyajuchisze nyu nemoraju. Nikad neplachaju

1-ich Plemeniti 1ae 9. Czirkveniki takaj, akoprem redovni 498: 35. Pr.

2-och Szlusbeniki czirkveni, iliti Skolniki, Shekutori, y Popevachi 458: 10.

3-ich Diaki iz Obdersavanya ali z-szvedochlyivem Liztom obzkerblyeni 741: 28. 500: 42.

4-ich Szlob. y Kr. Varashev Pugari 48. 622.

5-ich Plemeniti Predialishi, y Kmeti Primaczialzki 59: 563.

6-ich Ztanovniki vu takveh Tergovischah, koja zverhu ne Plachanya bi predszlobodna bila, kakti Pápa 1647: 145. 57: 659.

§. 204.

Plemeniti naj szlobodneshe.

Zmed oveh, Iznimanye naj proztraneshe, Plemeniteh je — akoprem Malta ali Brodovina plachatisze onda kruto ima, kad z-najetum Prilikum Plemeniti szlusilisze bi neplemenitom, ar onda ne Plemenit, nego Foringash *a*) neplemenit placha — ar Plemeniti nijednu neplachaju,

1-ich Jeli za Tergovinu ali za szvoju domachu Potrebochu bi zvasali.

2-och Jeli Tergovinu bi tirali z-domachem Prirodom (allodial.), ali z-kupuvnemi Dugovanyi za Terstvo: kajti Naredba, ova ne razluchujucha, Plemenite obchinzki vanznimlye 723: 15. §. 8. Ali

Digitized by Google

3-ich z-Paszushem od Viczekomesha, daszu obzkerblyeni: kajti iz zvanzkoga Dersanya Plemenit nepoznasze 28: 741. 1500: 42. Ako vendar

4-ich zvan Orszaga, ali vu Orszag Dugovanya Plemeniti bi vupelyivali; onda y oni plachati imaju 622: 48.

* Szlobodnozt vnogo menyshu pochute Purgari. y Ztanovniki predszlobodneh Tergovisch: ar ovi z-kupuvnemi tersechi plachaju 35: 498. §. 5. Anda z-domachem Priraztkom Terstvo imajuchi, ali kupuvna privasajuchi, nego za domachi Barat, ne plachaju z-Pashushem obzkerblveni 563: 59.

a) Markovits. §. 139.

§. 205.

Drugi vu ztanoviteh Okoliczah.

Drugi vszi Plachi podlaseju, zvan da vu szledecheh Okoliczah bisze zadersavali

1-ich da na Melin ishli bi 492: 86. §. 2. 723: 15. §. 7.

2-och Ako vu Poszlu szvoga Gozpona *Z.* bi putuvali, vu oszebnom urbarialzke Dohodke pripelyajuchi y Pashusha imajuchi 618: 59. 625: 36. 1635: 71.

3-ich Vu Kotaru maltarzkem Pute y Naszipe popravlyati akoszu pomagali 609: 47. 723: 15. §. 15. zaradi Truda zabztunyzkoga.

4-ich Kada Zaruchniczu sznubili, ali Domov nyu pelyali, ali Gozpona vu iztom Poszlu zprevagyali bi 1486: 36. 492: 86. Pr.

5-ich Ako vu Poszlu ali Kralya, ali varmegyinzkom bisze nahagyali v. P. na Forstpontu 548: 54. 625: 35.

6-ich Prek Malte ne putujuchi (ab ultra non transeuntes). Ludov á. 8. Ovi za Povratek iz Mezta maltarzkoga, neplachaju nikaj. Lizt Previszoke Komore Vug. na Dominium Ungvár.

Digitized by Google

§. 206.

Zvan oveh neplachati neszlobodnem kastigno je.

Zvan oveh Okolicz vszi vannezneti, Maltu, ali Brodovinu predszlobodnu prevarajuchi

1-ich vsza Dugovanya onda vosena zgubivaju 723: 15. §. 13. Vendar

2-och Dugovanya povzeta predi razprodati pod Kastigum Mochi menyshe prechisze, predi negsze Pravda, zaradi Povzimanya pred Szudom dominalzkem podignuti imajucha, nedokonchasze *Ond.* Kada pako

3-ich Prevaritelya Dugovanya povzeti moglasze niszu, onda Gozponu od Malte ali Broda, proti Prevaritelu Tusba je na Zgublenye Dugovany izteh, ali Polosenye Czene nyihove, kadih vre bilo nebi. Ali Dugovanya, vszako poszeb, da onda vosena, ali noshena bilaszu, probuvati morajusze 498: 29. §. 6.

* Med Nachine Prevarenya poztavlyaju Naredbe vu oszebnom 1) Plemenitomu szebe pridrusiti, vu kojem Pripadu Plemenit takaj vsza szvoja onda vosena Dugovanya zgubiva 498: 35. §. 6. 2) chez Gaze, Ladje, Mozte krive, ilitj nepredszlobodne prehajati 492: 88. §. 2. Koji pako takve zkrovne Gaze, ali Prehode druge dersal bi, iztoga, gdesze ovi nahajaju, Mezta zgubiva. Ond. §. 1.

§. 207.

Pravde iz ovud 1) vlaztne.

Anda Pravde iz Malte ali Broda naztajuche, vu Razlaganyu Predszlobode ove szim tam, vre napervo doneshene, ter vu oszebnom na Vlazt (publicum) zpadajuche, jeszu ove:

1-ich *na Zatiranye* (cassationem.) *Malte ali Broda nepredszlobodnoga:* Tusitel je Fiskush Kr

Digitized by Google

pred Szudom oszminzkem iz 1715: 28 §. 1. ali Fiskush M. pred Shedrium iz 563 59. Pr. koja Naredba takve Malte, ali Brode za Szuhe dersati zapoveda.

2-och *na Zatiranye Malte szuhe:* ovasze y po Putu zvanszudbenom (via politica) na nikaj, ali na menye verchi mor- *. Nachin szudbeni je ov: po doblyenem od nepotrebne ali prekoredne Malte Znanyu, po Deputaczii van poszlane takaj podtvergyenem, Gozpon Malte, ako szudbenomu Opominanyu pokoren biti hotel nebi, Fiskush onda M. pred Shedrium proti nyemu Tusbu podichi Zapoved dobiva, vu kojoj poleg Relaczie deputaczionalzke Malta ali na nikaj, ali na menye po Oszude zpravlyasze, ter po Egsekuczii takaj to izto zvershavasze. Pravda vu 715: 15. 723: 15. etc. temelyujesze

3-ich *na Kastigu triplitnu* t. j. frt. 100 za Preztuplenye pervo; frt. 200 za Prekershenye drugo na Szudcze varmegyinzke, koji Egsekucziu delaju zpadajucheh; y zatem, t. j. za Falingu trejtu na Zgublenye Mezta, vu kojem Malta imalasze bi. Tusitel je Fishush Magistratzki pred Shedrium, na Zgublenye pako Mezta tusi takaj Fiskush Kr. 723: 15. §. 2., y ne szamo Fiskush M. 566: 11. §. 5. t. j. koji najmre jeden drugoga bi pretekel. Mezto vendar vszigdar za Fiskusha Kr. vzimlyesze *ond.* §. zadn.

* Nachin zvanszudbeni je ov: Varmegyia kak berse od nepotrebne koje Malte Znanye dobi, van mahom Deputacziu poshila, ter poleg Relaczie ove Kola Obalenye odluchuje, to izto razglashuje, y po nove Deputaczie Kolo obaliti. Gozponu pako Zapoved daje, da pod Kastigum naredbzkum Maltu vishe ne pobira. Kada pako Deputaczia szamo da Czena je prekoredna, znashla bi, onda Czena szamo na menye ztavlyasze, y to izto na vszeh Znanye razglashujesze. Nachin zvanszudbeni takaj na izte Malte predszlobodne more zpelyatisze; kajti Maltih Priregyenye vu obchinzkom

Digitized by Google

Naredba Varmegyiam predaje, ter vu iztih Fiskalzkeh Imanyih Malte szuhe zatretisze imaju 1625: 34. 492: 87. 566: 11. 12. 13. 723: 15. §. 2. 11. 715: 15. §. 1.

§. 208.

Pripadi za Kastigu triplitnu.

Pripadi, vu kojeh Kastiga triplitna ztavlyena je, jeszu:

1-ich Ako Gozpon Malte nyu po Varmegyie akoprem na nikaj zpravlyenu, bi y pak pobiral 723: 15. §. 2.

2-och Ako preko priregyene od Varmegyie Plache, Maltasze bi potrebuvala 566: 12. pr.

3-ich Ako na Putu popravlyenem josh neztojechi, na nyegasze bi priszilyivali 566: 13. 625: 34. §. 3.

4-ich Ako Sidova Maltara ali Arendatora, komu nigdo plachati nije dusen 723: 15. §. 4. niti po Opomenenyu szudbenom Gozpon Z. odpuschal nebi 723: 15. §. 2.

5-ich Kada Gozpon Z. niti na Opominanye szudheno Mozte, Ladje, Pute vu dobrom Ztalishu nebi obdersaval 492: 87. 435: 23. 566: 12. §. 1. Meztó vendar zgublyeno vu Czeni proztoj nazad odkuplyujesze 566: 11. §. 6. y 723: 15. §. 2.

§. 209.

2) *Szamoszvojczem.*

Pravde Szamoszvojczem iz Predszlobod izteh naztajaju ove:

1-ich *na Davanye ali Prijemanye Zroka Szuprotrechi:* podise nyu ali Zadobitel, ali Szuprotrechnik zvan Ladanya ztojechi, on iz 2ae 9. 10. ov iz 1ae 58. 59. Ako Predszloboda novesha Potrebchin naredbzkeh ina, onda Szuprotrechnik szamo po Probe Preszuda obladuje.

Digitized by Google

2-och *Na Zgubivanye Mezta*: proti onomu, koji krive Gaze dersi. Tusitel je Gozpon Broda iz 88: 1492. Szudecz je Shedria, kajti Gazi nepredszlobodni k-Maltam szuhem prirachunyajusze (§. 207. n. 1).

3-ich *Na Nadomeschenye Kvara:* koji iz zlocheztoga Moztov Obchuvanya pripetilsze bi: Tusitel je Kvara pochutechi, proti Gozponu Malte, ali Broda 1492: 87. §. zadn.

4-ich *Na Zgublenye voseneh Dugovany:* proti Prevaritelu Malte, ali Broda, pred Szuczem Prevaritela. Tusbu podise Gozpon Malte ali Broda iz 492: 88. §. 2.

5-ich *Na Povrachek povzeteh Dugovany:* Tusitel je on, komu Dugovanya povzel bi bil Maltar, ali Brodar, pred Szudom Dominalzkem, proti Povzemitelu iz 723: 15. §. 13.

6-ich *Na Kastigu Mochi menyshe:* zaradi vszake na Putujuche zpelyane Prekorednozti (excessu) 723: 15. §. 12.

§. 210.

Pripadi za Kastigu Mochi menyshe.

Zato, Pravdu na Kastigu Mochi menyshe, szledechi vu oszebnom zdisu.

1-ich Koji vu Letu chez szuhu Potoka Ztrugu, vu Vzimi pako chez Led prehagyajuchi, platiti moral je 723: 15. §. 7.

2-och Koji iz dalka prigonyen bi bil 625: 34. 723: 15. §. 12. proti Maltaru, pred Szudom dominalzkem, kajti Gozpona Malte Szluga je, koji, ako platiti moguch nije, Obladavczu predajesze, nego to vre vu Tusbi proszitisze ima 655: 29. §. 3. Proti Arendatoru pred Viczekomeshem Pravda teche, kajti on Gozpona od Malte Szluga nije D. 13. p. 14.

Digitized by Google

3-ich Koji na zaversenoj Malti, ali preko Priregyenya varmegyinzkoga, platiti je pritiran 723: 15. §. 12. Za Vregyenyu ovomu vugnutisze, Tabla, Plache Kolikochu zadersavajucha, vu Hisi maltarzki dersatisze, y hotechemu Putniku pokazatisze ima 715: 15. §. 5.

4-ich Koji Sidovu platiti je moral iz 15: 723: §. 2. 12.

5-ich Koji Pila kupiti priszilyen je. *ond.* §. 8.

6-ich Koji, akoprem szloboden, vendar platiti pritruczan. je* *ond.* §. 5. 12.

7-ich Povzimanye terpechi, ako Dugovanya nyegva pred Shentenczium Szuda Dominalzkoga zprodanaszu. *ond.* §. 13.

* Vanznemi I. Kada Predszlobodi Tergovischa na Szl. y Kr. Varash podignyenoga, szuprotrechechi Gozpon Z. od Purgarov Tergovischa iztoga, Maltu ali Brodovinn potlam pobiral bi: ar zato Varash ov Gozpona toga Z. na Pravdu Mochi menyshe pozvati nemre, akoprem Purgari Szl. y Kr. Varashev obchinzki od Dachi maltarzkeh y brodarzkeh bi vszi prozti biti, nego Varash ov naj pervlye Prodszlobodu szvoju od Szuprotrechi ztavlyene ochiztiti, ter Pravdu na Davanye Zroka Szuprotrechi zatem proti Gozponu Z. podichi mora D. 38. p. 179. 1500: 41. II. Kada Maltar od Podlosnikov Gozpona kojega, kajti ovi niti Pashusha nimaliszu, niti Dvorzki ali Span z-nyimi putujuchi nyemu ni bil poznan, Plachu bi pobral bil, Span pako, da Podlosniki vu Poszlu gozpodzkem nahajajusze; to Maltaru, kajti povedal je, ako zato Gozpon Podlosnikov, y Maltara y Gozpona od Malte na Povrachek Plache szudheno bi dal opomenuti, vu ovi pako Prifiki ako Maltar na Gozpona szvoga vesz Poszel zpuztil je — vu takvem Pripadu, zaradi nepovernyeneh Dugovany, Gozpon Podlosnikov Kastigu Mochi menyshe szamo od Gozpona Malte, ne pako y od Maltara zadobiva D. 37. p. 179.

Digitized by Google

§. 211.

K-Malti Harmicza dobro pridrusujesze.

Veliku Prizpodobnozt k-Malti Harmicza ima, odkud akoprem k-Imanyam korunzkem, ne pako k-Praviczam Kr. menyshem bi zpadala 3: 514. dozt dobro vendar ozde priztranchujesze. Ladasze po Komori Kr. vugerzko — Dvorzke, koja z-Privolenyem Kr. Harmiczare poztavlya. Od oveh

1-ich moraju biti Domachine 30: 498. y Kvare da mogu naplatiti 44: 681. ne vendar Sidovi 630: 15. 715: 15.

2-och Jeli, kak Poszli Dietalzki, jeli k-Inszurekczii vu Pershoni pridrusitisze hotechi, oddalechitisze Szlobodnozt od Komore Kr. imati moraju, drugach ali vu Penezih pripomochi, ali Szoldata mezto szebe poztaviti imaju 50: 715. 741: 63. §. 17.

3-ich Iztu Moch szudbenu nad nyimi Komora Kr. zvershava 715: 15. §. 3. 723: 13. §. 3. nego na Dugovanya Szlusbe ztegnyenu, kajti zverhu drugeh Poszlov podlosniszu, navadnem Orszaga Szuczém 18: 618. §. 2. 44: 681. §. 1. 723: 51. §. 1.

* Harmicza Dacha je, kojasze od Dugovanyih *vu, van* y *prek* Orszaga voseneh, szamo jenput, jeli na pervem, jeli szrednyem, jeli zadnyem Plachanya Meztu polase 723: 13. Pr. Predi ztala je bash vu trideszetoj voseneh Dugovany Valyanozti Ztranki, vezda pako Meru Tarife Kakvocha Dugovanyih podaje. Tarifa je Popiszek Dugovanyih z-Plachum zkupa, koja vu Ime Harmicze od nyih po Harmiczarih pobiratisze more. Kojasze szad obdersava, je od Josefa II. dd. 2. Januar 1788. je vendar y ova doszad vre vishe Iznimkih preztala.

§. 212.

Prozte od nye 1) *Ztvari.*

Dachi harmiczarzki nepodlasusze

Digitized by Google

1-ich Dugovanya med Orszagom vosena 557: 16. §. 1. kajti szamo od Ztvarih vu, van y prek Orszaga iz ztranzkoga pelyaneh potrebuvati moresze. Sigis. D. 2: 17.

2-och Ztvari, koje nit zkupvzetno Valanye Forinta jednoga ne doszesuju 498: 29. §. 4.

3-ich Hrana vu Logor Inszurgentov privasana 741: 63. §. 28.

4-ich Szukno za Granichare Shlavonzke y Horvatzke Zemlye poleg Pashusha 741: 62.

5-ich 8 Volov szolarzkeh 622: 68.

* Od Ztvarih Harmiczi ne podverseneh razluchujusze I. Ztvari vupelyatisze prepovedane, vu oszebnom Knige proti Kormanyuvanyu vlaztnomu, ali Vere, ali dobromu Dersanyu — Vrachtva szim tamsze klatecheh (circumforaneorum) — zvunzka mesterzka Dela, domachem Vrednozt prevzimajucha, y vsze skodlyive Krame po Tolnachu Kr. Vug. Dv. naznanuvane 723: 116. II. Ztvari van zvasatisze prepovedane, jeli za Vreme v. P. vuPogibeli Glada Sitek, vu Pomenykanyu Marhe, Konyi, Voli. S. Lad. L. 2. C. 15. sz. Col. L. 1. C. 77. jeli za vszigdar, kakti Zlato y Szrebro raztalyeno t. j. na Peneze josh ne prekovano; Sigis. D. 2: 15. Brah puskeni, y Szol zemelyzka iliti Szaliter, odkud napravlyasze: ar obodvoje jedino Kr. Magazinom, y szamo z-Kralyevzkem Dopuschenyem drugomu prodati moresze. 622: 40. ne vendar Neprijatelu, komu z-Kvarom Domovine z-chem god poszlusiti Znamenyku Nevernozti poragya 723: 9. §. 8. Izta Kastiga ztoji y nad onemi, koji Zlato y Szrebro raztalyeno vu Pomenyshanye Dohodkov Kr. otajno Pajdastvo z-ztranzkemi chinechi, van znashali bi 723: 9. §. 10. Vu drugeh pako Pripadih za oveh Prekershitele, Kastiga Povzimanya, zvan druge takaj, kak nasz to na Harmiczarzke Szlusbe vandani od Komote Kr. Naznanki (Intimata) vuche, ztavlyena je Sig. D. 2: 16. §. 1.

§. 213.

2) *Pershone.*

Ne szamo Ztvari, nego y Oszobe nekoje Vanznetje imaju: kakti

1-ich Plemeniti: nego szamo od Ztvarih za domachi Barat, pri, ali van zvasanih 723: 14. Szuprotivno od Ztvarih na Terstvo voseneh Plemeniti takaj Harmiczu plachaju, akoprem Priraztki domachi ove bi bile 559: 44. 638: 49.

2-och Czirkveniki, klosterzki takaj 498: 35. 548: *55.*

3-ich Szl. y Kr. Varashi, takaj rudarzki *557*: 16. Pr. 559. 44 Pr. kakti Oszoba plemenita.

4-ich Jaziganczi y Kumanczi zkupvzetno, iz Predszlobode Marie Th. dd. 6. May 1745. 1659: 61. §. 1.

5-ich Tergovischa Hajduchka y pak zkup vzetno. *ond.*

6-ich Predialishi, y drugi Predszlobodu ober toga imajuchi vu Vsivanye zpelyanu 563: 59. §. 4. 1557: 16. Pr.

7-ich Kmeti Primaczialzki *557*: 16. Pr.

8-ich Kmeti Dugovanya Gozponov szvojeh pelyajuchi 553: 18. z-szvedochnem oveh Liztom obzkerblyeni 599: 34. §. *3.*

§. 214.

Drugi pod Kastigum zbechi ne szmeju.

Drugi vszi Harmiczu, od Predverska nyezinoga, platiti imaju: ar nad Prevariteli Kastiga ztoji, da

1-ich Dugovanya vsza, onda vosena, zgubivaju, koja Harmiczar szlobodno povzimlye 609. 17. Ako pako

2-och Povzetisze nebi mogla, onda na Zgublenye, ali Czenu nyihovu Harmiczar Pravdu ima 498: 29. §. 6. 559: 44. §. 6. Medtem

3-ich Povzetek (contrabandam) pred dokonchanem, po Komore Kr. Dugovanya Previgyenyem, zprodatisze pod Kastigum Mochi menyshe nemre 723: 13. §. 4. 681: 44. §. 1.

Digitized by Google

* Nachini prezkochiti Harmiczu med oztalemi jeszu 1) Ako vu Popiszku Ztvarih dopelyaneh, Harmiczaru od Tergovcza predanomu, vsze Ztvare ztale nebi, koje Tergovecz dopelyal je 599: 34. §. 4. 625; 30. 2) ako Krame predisze bi prodavale, neg Harmicza od nyih platilasze je 569: 17. Pr. 3) ako vu Imę potrebneh Ztvarih, nepotrebne pri, ali van pelyaval szebi, t. j. za Terstvo 559: 44. 4) ako Pajdasha van ne znetoga Harmiczi gdo otel bi bil, vu kojem Pripadu szloboden takaj od nye jednako kastigujesze, t. j. Povzimanya, ali Polosenya Czene, Ztvarih onda voseneh, Kastigu terpi 498: 29. §. 6. 723: 13. §. 4. 715: 15. §. 3. 609: 17. Pr.

§. 215.

Pravde iz nye.

Odkud Harmicza podaje Pravdih.

1-ich Harmiczaru proti Prevaritelu *na Dugovany*, koja povzeti moglasze niszu, *Zgublenye* ali *Polosek nyihove Czene*, zvan Kastige druge josh, pri Dugovanyih prepovedaneh. Ali ona, vszako poszeb, probuvati ima, pred Szuczem Prevaritela: kajti Tusitel, Szucza protivne Ztrani, szleduvati mora. Tusba temelyisze vre vu Sig. D. 2. 16. §. 1. vre vu Naredbih bash szad vu §. 214. pod * napervodonesheneh.

2-och Okvarjenomu proti Harmiczaru *na Povrachek Povzetka*, Szudecz je Komora Kr. 723: 13. §. 4. 715: 13. Probuvati morasze krivichni Povzetek, ali zaradi Prevare, ali zaradi Ztvarih, koje prepovedane velesze.

3-ich Proti Harmiczaru *na Kastigu Mochi menyshe:* podise nyu vregyeni, zaradi kakvegoder preterpene, od Harmiczara Prekorednozti: vu oszebnom kajti Harmiozu ali previshnu pobral, ali Povzetka, predi neg Komora Kr. Dugovanye bi previdela bila, bi zprodal bil. Temelyisze vu ove y vsze Zpolom Prekorednozti prepovedaju-

Digitized by Google

cheh Naredbih, kakti vu 681: 44. §, 1. 715: 91. 723: 51. 91.

4-ich Zaradi odtugyeneh Dohodkov harmiczarzkeh. Tusitel je Fiskush Kr. pred Szuczem jeli Vekivechnozti t. j. oszminzkem, jeli Zaloga, kak vre Kr. Szetlozt Dohodke harmiczarzke za naveke, ali za Vreme zapiszala bi bila. Koreniszе vu 1514: 3. gde med korunzkemi Imanyi Harmicza takaj ztavlyena nahagyasze, y vu Naredbe Korunzka Imanya odtugyiti prepovedajuche 1514: 2. 608: 22. a. c. Ali od Pravde ove vu Odszeku, Ztrani ove Knige II. drugomu.

5-ich *Na Povrachek Fundusha* Harmiczaru za Hisu, y druga potrebna Ztanya, danoga, ali Szoli Inspektoru. Podise nyu Gozpon Fundusha pred Szuczem Zaloga: ar Gozpon Grundta szvoga szamo do onoga Vremena daje, dok' Harmicza, ali Szoli Inspektoria onde dersalasze bi: Gozpon vendar Grundta y Penezę za Grundt od Komore Kr. prijete y Melioraczie povernuti ima.

6-ich *Na Zatrenye Dobrochinztvih Kurialzkeh*, t. j. Kerchme, ali Mesznicze, koje Harmiczar, ali Szoli Inspektor na Grundtu gozpodzkom imati pocheliszu. Tusitel je Gozpon Z. na chijega Grundtu ova nyega jedino idu. Szudecz je oszminzki 723: 13. §. 6.

§. 216.

Poszebnu Proshnyu ne trebuje 1) *Kerchmarenye.*

Vre vezda od oneh Pravicz Kr. menysheh, koje vszakomu Donataru iz Naredbe vn Donaczii iztoj prikazatisze moraju. Szim zpada vu oszebnom Pravicza Kerchmarenya, iliti Szloboda Pilo zopijajuche po maleh, naredbzkeh Merah, z-Nachinom, y vu Vremenu naredbzkem, vsze vdily prodavati. Ide Jush ov

1-ich Donataru, komu czelo Imanyih Telo prikazano je, y vszi nyegvoj Deczi, akoprem po Szmerti Donatara, to izto Telo Decza med szobum podelyivaju: kajti Jush na czelo Telo Detetu vszakomu vendar zaoztaje 567: 38. §. zad. 1655: 31. 715: 69. Szim zpadaju takaj oveh Arendatori, y iz Valuvasha, ali iz Zaloga Imanya oveh dersechi, kakti oveh izteh Napeldniki (repræsentantes).

2-och Kad Donacziu vishe ih zkupa zadobivaju, onda Kraly kogagod zmed oveh z-Praviczum Kerchmarenya nadeliti more: vu ovem Pripechenyu szamo z-nyum nadelyeni, y drugi nijeden zmed izteh oveh, Kerchmarenye plemenitasko tirati neszme. 655: 31. §. z. Josh menye

3-ich Praviczu Kerchmarenya plemenitasku imaju Plemeniti Dvorniki (nobiles Curiales): ar ovi szamo Hisu z-Prizpadki iz Tela van znetu derse, y zato szamo z-Musi jednako kerchmare 559: 51. §. 1. zvan da y Pravicza Kerchmarenya z-razlosnemi Rechmi nyimszebi dodavala 598: 35. §. 1. Medtem Szoldate ne dersati y Stibru neplachati Szlobodu, Dvorniki takaj, kakti Plemeniti vszigdar imaju, ako taki razlosno ne dodanu. Plemenitaski kerchmare

4-ich Oztarenye vu Kerchmarenyu dovershavajuchi: ar od Oztarenya Pravicza Kerchmarenya van zneta nije 1ae 78. Medtem

5-ich Musi akoprem za Dopuschenye kerchmariti niti Kralyu, nit Gozponu Z. vchetisze nemoraju, Naredba vendar za nye * szamo ztegnyeneshe zkerbela je 1559: 51. §. 1.

* Drugi vszi od Kerchmarenya habatisze imaju. Vu oszebnom Komendanti szoldachki, y drugi od nyih viszechi Oficziri, poleg Prepizka szoldachkoga (Regulament. Milit.), Kerchme dersati neszmeju 729: 4. niti Harmiczari, ali Szoli Inspektori 723: 13. §. 6.

Digitized by Google

§. 217.

Ovoga Vreme.

Po czelom Letu Kerchmarenye jedino plemenitasko je, ne pako musko: ar Musi

1 ich Vina kuplyena, od Dana Szv. Mihalya, szamo do Narogyenya Kriztushevoga, kerchmare, 1550: 36. §. 2.

2-och Vina Priraztka laztovitoga kerchmare, od Dana Szv. Mihalya prichemshi, do Szv. Juraja 550: 36. §. 4.

3-ich Vu drugem Vremenu kerchmarujuchi Mus, Kastigu Mochi menyshe nasze navalyuje, vu kojoj po Szudu D. obszugyujesze 655: 31. §. 2. Nego y

4-ich Gozpon *Z.* nemre vu Preszud Jusha muskoga Muse primarjati, da Vina szvoja prodaju, akoprem Gozpon *Z.* Jusha prekupiti ima, ravno tak, kak vu Szenymu szvojem, da prekupiti more rekliszmo (§. 198.) kada Vina szvoja prodavati Musi szami od szebe hoteli bi 550: 36. Pr. y §. 1.

§. 218.

Nachin Kerchmarenya.

Nachina Kerchmarenya Gozpon *Z.* vu Naredbi ima dvojverztnoga: more najmre

1 ich Gozyon *Z.* ali po Birtashu, ali po Kmetu szvojem kerchmariti: ali onda Kmet od Klake tjedne prozt je y od vszakoga Vedra za Naplachu Truda ima Dinyarov 4. 1550: 36. §. 6. 7. B. U. p. 6. Zlocheztoga vendar, kada zkerchmariti mogel nebi, takvoga platiti Gozponu dusen nije B. U. p 7. Zato vu ztarem Vremenu Szudecz prekushati Vino moral je 1553: 12. §. 1.

Digitized by Google

z-och Gozpon Z. more Kerchmu szvõju takaj iz Arende vandati, nego Zkupladavazi (compossessores), ali mejashi Gozpona Z. na Arendu ovu Jusha Pervoche imaju, y zatosze nyim szudbeno Arenda ponuditi ima 655: 31. §. 3. Drugach Gozpon Z. Mejash more

I. Arendu davajuchega, z-Ponugyenyem Shume od ztranzkoga nyemù obechane, szudbeno opomenuti, y nyega potlam, ako Arendu vendar drugomu dal bi bil, na Pravdu Mochi menyshe potegnuti 659: 47. Zatem more izti Mejash

II. Shumu iztu ztranzkomu takaj, koji Arendu dobil je, szudbeno ponuditi, y zkupa opomenuti, da Shumu naj zdigne, y iz Arende naj van zhaja, kaj ako vchiniti Arendator ztranzki hotel nebi, more Mejash Shumu iztu vu szudbene Ruke potlam predati, y zatem Arendatora ztranzkoga Nachinom mochnem iz Arende van poztaviti y. P. Dena prebiti, da Vino van zteche 655: 31. §. 3., ako vendar josh Leto od zadoblyene Arende zteklo bilo nebi: ar za Letom zpunyenem van zhichen y Repozicziu 802: 22. 807: 13. y Pravdu na Kastigu Mochi menyshe ima 1ae 68. Zato

III. za Letom, ali med Letom takaj, ako Mejash Putem Mochi baratati neche, proti Arendatoru ztranzkomu Pravdu szamo na Vanzluchenye, Mejash izti ima, nego probuvati mora, da ztranzkoga z-ponugyenum Shumum opomenuti dal je. 655: 31. §. 3. Kajti pako

IV. Pravda, takaj ova, pred Viczekomeshem teche 729: 35. Zato z-jednum Pravdum obodva, tak Arendator ztranzki, kak Arendu podajuchi, ov na Kastigu Mochi menyshe, on pako na Vanzkluchenye nategnutisze mogu, ali obodva jeden za drugem, kak rekliszmo, z-ponugyenum Shumum opomenyeni biti moraju §655: §31. 659. 47.

Digitized by Google

§. 219.

Nyegov Predversek.

Predversek Kerchmarenya je Pilo zopijuche, drugo Kerchme D. drugo muske: ar

1-ich Musi takaj vu Vremenu szebi dopuschenom, szamo Vino toche, drugo pako tochechi, po Szudu vu Kastigi Mochi menyshe, obszugyujusze 655: 31. §. 2. Szuprotivno

2-och Gozpon Z. more vszakojachko Pilo zopijuche tochiti, t. j. ne szamo Vino, nego y Pivu, Sganiczu, Mediczu B. U. p. 6. Kajti pako

3-ich Mleko, Pilo vrachtveno, navadna, ali kiszela Voda, zopiti Moch imala nebi, zato ova vszako Vreme, y po onem takaj, koji Praviozu Kerchme nima, tochitisze mogu.

§. 220.

Mere kerchmarzke.

Kerchmarenye k-tomu onda szamo zvershavasze, kada Prodavanye poleg maleh Mer, kaktiszu Polichi, Polpolichi, Szajtleki, Polszajtleki, vchiniloszebi. Ove Mere vendar z-posunzkemi jednake daszu 655: 31. Pr. y Prodaj vsze vdily chinitisze mora, t. j. iz Zroka Haszen imati. Zato

1-ich zopijucha Pila po Vedrih, ali po Vosah prodavati Kerchmarenye nije, nego poobchnzko Prodavanye, koje szlobodno vszaki chini, y vszako Vreme D. 3. p. 136. neszme vendar nigdo nit Vina z-gorshem Pilom pomeshana, nit pod Imenom bolysheh, gorsha prodavati pod Kastigum Povzimanya czeloga takvoga, vu Vosi lesechega Vina 723: 118.

2-och Vina jeli ztranzka, jeli domacha, vu Zteklih prodavati, takaj Kerchmarenye nije: zato y to vchiniti more vszaki y vszigdar. Kaj vishe

Digitized by Google

3-ich akosze, jeden ali y vishe put, bi Vino poleg maleh Merah, ako taki za Plachu prodavalo, nego pripecze szamo v. P. proszechemu Putniku: nit ovaksze ne kerchmari, kajti ne za Haszen vzeti iz Kerchmarenya, nego pripecze szamo Vino podavaloszebi. Zato to, ako y takov, koji Jusha kerchmariti nima, aliga y imajuchi, nego vu Vremenu zven kerchmenzkem, vchinil bi, Naredbasze ne prekershuje.

§. 221.

Okolo oveh Pregreske Kastiga.

Pri maleh Merah josh zapametitisze ima, da kastigno je:

1-ich z-Merami nenaredbzkemi, ali naredbzkemi, nego vkanlyivo vsivatisze. Tusbu podaje zato Fiskush M. ali varaski, ali dominalzki tuliko, kulikoputi pred Shedrium, ali Varashem, ali Szudom dominalzkem, na Kastigu Povzimanya Sig. D. 2: 1. D. 3: 6. ali Byrshaga forintov 12, kada Ztvar prodavna Valyanozti od for. 12 vekshe bi bila 659: 71. §. 2. Dve Ztrani Varmegyii, ali Varashu idu, za Potrebochu domachu, jedna pako Szuczu, koji Egsekucziu je napravil. Poleg Okolicz. Kastiga ali Resta, ali telovna pridatisze, k-tomu josh more.

2-och naredkzkih Mer Vupelivanye, ali Kastignoztih predszlaneh Egsekucziu prechiti, takvoga kaj podztuplyujuchisze na Kastigu fr. 100, neplemenit pako fr. 40, po Fiskushu M. potesesze 659: 71. §. 3.

§. 222.

Pravde iz Kerchmarenya.

Szlediju Pravde iz Kerchmarenya, kojeszu

Digitized by Google

1-ich *na Davanye, ali Prijemanye Zroka Szuprotrecki:* Mezto ima zaradi zadoblyene noveshe Kerchmarenya Predszlobode, ako ztareshu Predszlobodu imajuchi bi szuprotrekel bil. Zdisenyu Zádobitel, ali Szuprotrechnik: on iz 2ae 9. y 10. ov iz 2ae 9. 10. y 1ae 58. 59. Szuprotrechnik Predszlobodu ztareshu napervodonezti ima, vu Vsivanye zpelyanu, niti Nova Donaczia zadoztna nije, zvan da pred Novum Donaczium Vsivanye Kerchmarenya probuvaloszebi.

2-och *Na Zatrenye Kerchme nepredszlobodne:* proti Oszvajajuchemu Kerchmu prez Predszlobode. Tusbu Fiskush Kr. vupira vu 1ae 3. 23. 78. 2ae 7. 9. Prol. 10. poleg kojeh Naredbih Pravicze, koje zapochetno pri szamem Kralyuszu, prez Predszlobode, ali Oztarenya na Szamoszvojcza prehajati nemogu. Teche pred Szudom oszminzkem *, kajti Preizkavanye Jusha podlesuje 715: 28.

3-ich *Na Kastigu Mochi menyshe* proti Kmetu; kajti kerchmil je, ali ne Vino, ali vu Vremenu ne szvojem. Tusba je Gozponova pred Szudom D. (§. 217. 219.)

4-ich *Na Kastigu Mochi menyshe* proti Izarendajuchemu, y zkupa proti Arendatoru ztranzkomu, na Vanzkluchenye (§. 218).

5-ich Tusba fiskalzka vre *na Povzimanye* (§. 220.) Vina neiztinzkoga, vre *na Povzimanye, ali na Kastigu fr.* 12 zaradi zlocheztoga Merenya, vre *na Kastigu fr.* 100 *ali* 40 zaradi poztavlyene Prechke ali vu Vpelyivanyu naredbzkih Mer, ali vu Kastiguvanyu zlocheztoga Merenya (§. 221).

* Ovu iztu Pravdu ima takaj Gozpon Z. proti dvornemu Plemenitashu, kad Gozpon Z. na Fiskusha Kr. Tusba chekati hotel nebi: 51: 559. 35: 598. Teche takaj pred Szudom oszminzkem 486: 6. á ne pred Vicze-

Digitized by Google

komeshem D. p. 200. Plebanush vendar z-temelynem Liztom, ali z-Oztarenyem Gozpona Z. preobladuje.

§. 223.

2) *Meszarenye.*

K-Praviczam Kr. menyshem, koje iz Naredbe Donataru dodatisze imaju, zpada na dalye *Meszarenye*, iliti Slobodschina Meszo szirovo Ztvarih domacheh, chetveronogazteh, jedlyiveh, y nyegve Prizpadke na Vagu naredbzku, y vu Czeni limiterane, vszevdilyno, prodavati. Ar Navada vuchi, da Pravicza Meszarenya zvershavasze

1-ich z-Prodajem Mesza jedino jedlyivoga, ter Ztvarih

a) szamo domacheh, zato Divjachinu prodaje szlobodno vszaki;

b) szamo chetveronogazteh, kakti Govedine, Teletine, Janyetine, szvinzkoga Mesza y. d. o. Zato Sivache prodati more vszaki;

c) szamo Mesza szirovoga: Pechenke zato prodavati vidimo na Harmiczi vszakoga, najmre vu Vremenu Szenyma, ali po Szvetkih.

2-och z-Prodajem Prizpadkov Mesza, kaktiszu Szalo, Szlanina, Loj y d. o.

3-ich Ova na malom prodavatisze imaju; t. j. na Funte, Polfunte y. t. d. ar Vole ali drugo Marshe czelo prodaje, y pak vszaki.

4-ich z-Marhum za Meszniczu kuplenum, t. j. vszevdilynem Prodajem. Zato Teliche, koji doma zlesusze, ali domache Vole, za Jarem vishe neprikladne, izmeszari szlobodno y pak vszaki, prez Jusha takaj Meszniczе.

Digitized by Google

§. 224.

Pershone takaj ztanovite szlisha.

Jush pako Mesznicze zpada

1-ich na Donatara, Telovnozti (corporeitatis) Gozpona 715: 69. §. 3.

2-och na Zkupdonatare, zvan da zmed nyih koji vanzkluchlyivu Praviczu vu Donaczii zadobil je 2ae 9. §. 1. D. 5. p. 136.

3-ich na dvorne Plemenitashe, ako razlosno y ovu Praviczu Kraly nyim dal bi bil 2ae 9. 10.

4-ich po Oztarenyu takaj zadersatisze more 1ae 78. 23.

* Drugi vszi zdersatisze od Meszarenya imaju: ar med Letom mochno Mesza Vuzimanye ali Repoziczia Mezta ima: za Letom vendar jedino Fiskush Kr. naprosziti moresze, da z-Tusbum szvojum, koju kakti Kr. Pravicz Branitel ima, van zide: kajti Gozpon Z. *na Zatrenye* iliti Kaszacziu Meszarnicze Pravdu nima; pokehdob da nijedna Naredba nyn Gozponu nedaje, y 1598: 35. szamo na Kerchmarenye ztegnyen bi bil. D. 4. p. 136. Medtem szoldachki Oficziri vu Meszarenye puschatisze takaj neszmeju, y Gozponu Z. zlakvem Nachinom preszugyevati 4: 729.

§. 225.

Prez Skode obchinzke.

Z-Praviczum ovum na Skodu Obchinzkoga szlusitisze nedopuschasze: Zato Meszo prodavatisze ima

1-ich poleg Funtov posuzkeh, y vu Vaganyu da nikakva Prevara nechinisze, pod Kastigum Povzimanya, ali frt. 12. 655: 31. 659: 71. §. 2.

2-och vu Czeni, koju od Vremena do Vremena za izte Szl. y Kr. Varashe Varmegyia ztavlya 715: 63. Czenu ovu zdisechi Meszar iztu Kastigu terpi 71: 659. §. 2. Koji pako

Digitized by Google

3-ich Czenu limiteranu vupelyivati, ali Kastignozti neg vezda povedane Egsekucziu bi prechil, Plemenit fr. 100 Neplemenit pako fr. 40 placha 659: 71. §. 3. To izto

4-ich ztoji takaj od oneh, koji drugeh takaj prodavneh Dugovanyih Limitacziu ali prechili, ali bi prekorachuvali. More najmre Varmegyia Dugovanyem prodavnem vszem zpolom, dapache y Delam iztem mesterzkem vszem Czenu poztaviti 659: 71. §. 1.

§. 226.

Pravde iz Meszarenya.

Pravde y tak iz Mesznicze na ztaju

1-ich *na Davanye ali Prijemanye Zroka Szuprotrechi* (§. 222).

2-och Fiskusha Kr. *na Kaszacziu iliti Zatrenye Mesznicze nepredszlobodne* (§. 224).

3-ich Fiskusha Magistratualzkoga pred Shedrium *zaradi zlochezte Vage, Prevare vu Vaganyu, ali prekorachene Limitaczie* na Kastigu Povzimanya, ali frt. 12. kak pri Kerchmarenyu rekliszmo. Jedna Viczekomeshu Egsekvenshu, dve Ztrani pako Varmegyii idu 71: 659. §. 2.

4-ich Fiskusha M. *zaradi preprechenoga Vupelyivanya Limitaczie, ali preprechene Egsekuczie Kastige Povzimanya, ali frt.* 12 na Kastigu Mochi menyshe, od koje Ztran jedna y pak Viczekomesha, dve pako Varmegyiu dopadnu 71: 659. §. 3.

§. 227.

3) *Gornicza Dacha ztalna.*

Gornicza je ztalna, vszako Leto jedna izta, Goriczam zvanszelzkem privezana Dacha, koja

Digitized by Google

vu Vremenu Deszetine, y z-Nachinom, kak y Deszetina, pobiratisze ima 7: 802. §. 2. Terhu ovomu izti Plemenitash podlosen je, zvan da Predszlobodu, nyega od Terha toga vanznimlyujuchu, pokazati bi mogel, z-Vsivanyem podtvergyenu 492: 49. §. 2. Drugach kak vszaki, tak y on Gorniczu zkrachujuchi, Goriczu zgubiva, ne vendar mochnem nego pravdenem Nachinom 655: 48. §. 3. Terh ov ztoji, vu oszebnom

1-ich vu Broju ztanovitom Vedrih Mosta, koji Leto vszako, ali vu Naturi, ali vu Penezih, ako ove Gozpon Brega prijeti hoche, zpunitisze ima. Y ovo je Davanye Gornicze glavno, kojemu

2-och Prizpadki takaj nekoji priztranchujusze, kaktiszu Kopuni, Hlebi, Zob, Szochivo, ali y drugo kaj, kak najmre to, ali Pogodba, ali Obdersavanye ztavilo bi, iz kojeh dveh Zviralisch jedino Gornicza zhaja 1492: 49. Pr.

3-ich Akoprem Leto koje Most bi pofalel, ne preztaje vendar zato Terh, ar Leto drugo Falinga Leta perveshega nameztiti imasze B. U. p. 5. Ali takaj

4-ich prez Volye Gornyakov Gornicza niti zdichisze, nit na Devetinu obernutisze — nit vu Penezih potrebuvatisze, onda nemore, kad nikaj zraszlo nebi, pod Kastigum Mochi menyshe: kajti Falinga Letine szamo domeztitisze Leto drugo mora *ond.* §. 9. 97: 715. Pr. y §. 2.

5-ich Bolyshe Fele, jeli Vina, jeli Grozdja, kada vu Naturi prijemlyesze, jeli Gornicza, jeli Devetina. jeli Deszetina, zebrati takajsze ne puscha, nego iz Fele vszake, poleg Zkladnozti (proport.), vzetisze ima 1655: 79. y poleg naredbzkih Mer, takaj pod Kastigum Mochi menyshe 1655: 31. §. 1. Urb. ond. §. 7. 715: 97. §. 1. 2.

Digitized by Google

§. 228.

4) *Devetina.*

Zvan lovzke, y melinzke Pravicze, od kojeh vre vu perveshih Odszeka ovoga Delih §. 18 — 29. y §. 41. Proshnyu poszebnu nit Devetina ne potrebuje. Pravicza ova Sziobodu daje, iz vszega szelzke Zemlye Priraztka, y iz Szada ztanoviteh Ztvarih, Ztran devetu pobirati. Praviczu tu Plemeniti od Ludvika Velikoga po 1351: 6. zadobiliszu, takaj proti Plemenitem, szelzke Grundte dersechem 563: 69. §. 1. zvan da Predszlobodu zverhu ne Davanya, ovi bi imali 492: 49. §. 2. Zvan Iznimanya takvoga

1-ich Devetinu, koj kratil bi, pod Tusbu Fiskusha D. pred Szud D. dohagya, y za Dokazom Zkrachenya krivlyivoga, vu Zgublenyu Polya, ali Goricze obszugyujesze 492: 49. §. 1. Izta Kastiga

2-och pada y na onoga, koji akoprem Predszlobodu iznimjuchu bi imal, Devetini vendar, kakgod vre, podversen je: ar y takov Devetinu ako nyu jenput vre dal bi bil, kratiti vishe nemre. More vendar Szloboschinu szvoju, poleg Predszlobode szvoje, koju na Pochetku vu Vsivanye zpelyal je, nazad poizkati. *ond.* §. 2. Medtem

3-ich ako Devetina vre Leto drugo kratilaszeje, vn ovom Pripadu Gozpon na Zgublenye Fundusha Tusbu podati nemre, nego zaradi Repoziczie k-Viczekomeshu truditisze ima D. 4. p. 12. Koji pako

4-ich Devetinu mochnem Nachinom bi prevzimali, Kastigu Mochi menyshe terpe: nego y takaj pobrana od oneh, koji nyoj podlosni niszu, jednaku Kastigu ima 97: 715. §. 2.

Digitized by Google

§. 229.

Predversek Devetine.

Devetina dajesze

1-ich iz ztanoviteh *Ztvarih*, ter iz oneh izteh, iz kojeh y Deszetina ide, t. j. iz Jancheczov, Kozlekov, y Pchelih, ne pako iz drugeh, kak nit Deszetina. Kada Sivina Broj deveti doszegla nebi, onda od vszakoga Janchecza kr. 4, od vszakoga Kozleta kr. 3, od Kosha pako vszakoga kr. 6 platitisze moraju. Zvan ovoga Pripada Peneze za Devetinu potrebuvati szlobodno nije U. p. 5. §. 1.

2-och *Iz zemelyzkoga Szada:* Devetina ova od Deszetine veksha je: ar Deszetina dajesze szamo iz ztanoviteh zemelyzkeh Priraztkov, Devetina pako iz vszeh, vanzemshi vendar

1-ich povertelyna na Grundtu hisnem U, p. 5. §. 1.

2-och Szinokoshe, ako taki zorane *ond.* § 3.

3-ich Na Mezto Szinokosh, ali Grundta hisnoga, dana Polya. Int. 3. Octobr. 1769.

4-ich Iz Grundta, jedno izto Leto drugi put poszejanoga, Devetina takaj nejde. *ond.* Niti

5-ich iz Szada Drevih: ako vendar Polye szelzko, od kojega Devetina vu Naturi davalasze je, na Szlivnik obernuloszebi, onda zvan Klake, nad nyim ztojeche, od vszake Rali Groshev 5, od Szlivnikov pako zvanszelzkeh Groshev 10 datisze ima. Int. 28. Jun. 1769.

§. 230.

Nyu pobirati Vreme y Nachin.

Negq obdersavatisze ima vu Devetinanyu.

1-ich Vreme naredbzko *, koje ono izto je, koje y za Deszetinanye: ar drugach, kak Desze-

Digitized by Google

tina Sitka, na Polyu szlobodnosze oztayi, Vina pako za Leto ono zgubivasze 647: 95. §. 7. 802: 7. §. 2.

2-och Nachin naredbzki, koji takaj z-Deszetinanyem je jeden izti: ar vszaki, jeli vu Deszetine, jeli vu Devetine, ali Goroicze Pobiranyu, dopuschenszi Prekorachaj (excessus), Kastigu Mochi menyshe z-Prihodki, za szobum vleche 655: 89. §. 2. 681, 44. §. 2. 715: 97. Pr. y §. 2.

* Vu ovem I. Da Devetinu szvoju Gozpon Z. pobrati mogel nebi, Keszhozt Desmarov ne pachi 613: 4. Pr. Y nazopet Mudnocha Lyudih Gozponoveh Desmarom takaj ne za Deszetinu odpremiti 1647: 95. §. 8. Da vendar II. Pravicza Gozpona Z. od Desmarov ne vrazisze, ovem, zaraneje kad doshli bi, pripaziti, Naredba preporucha, koja Devetini pred Deszetinum vu Imanyih szvetzkeh Mezto odluchuje 1500: 29. §. 2. 1495: 44. 351: 6.

§. 231.

Pravde iz nye.

Pravde Iz Devetine, druge Iz Korenitozti, druge iz Ladanya *, ter iz one, naztaju ove:

1-ich *na Zadoblenye Devetine*: podise nyu Gozpon Z., komu iz Naredbe izte Devetina ide, proti onem, koji Devetinu dati necheju, josh nigdar ne danu, ali proti onem, koji nyu doszad vu Penezih davaliszu, Gozpon pako nyu vu Naturi imati hotel bi. Temelyisze vu 1351: 6. 492: 47. 49. 498: 41. Szud je oszminzki 1715: 28. §. 1.

2-och *Na Davanye Devetine penezne*: podiseju nyu Musi pred Szudom y pak oszminzkem: kajti Jush preizkavasze. Predszloboda z-Vsivanyem tvergyena, ali Kontrakt (Pogodbe Lizt) pokazati imasze, po kojoj Szloboda, Devetinu vu

Digitized by Google

Penezih plachati mochi, doblyena je. Temelyisze vu 492: 49 §. 2.

3-ich *Na Odlehkotenye od Dache* devetinzke: ako Predszloboda iznimlyajucha napervobisze mogla donezti, zpervinoze vu Vsivanye izpelyana 492; 104.

* Pravde druge iz Ladanya zhajaju, vu kojeh Proba Korenitozti ztavitisze nemora, terszu:

1-ich *Na Zgublenye Fundusha*, iz kojega Devetinu Obtuseni dati hotel nije, akoprem vre predi danu (§. 228. n. i.)

2-och *Na Repozitziu* vu Ladanye Devetine Pobiranya: Ladanye predeshnye dasze dokase. Mezto ima, kad vre Leto drugo Devetinu Obtuseni zkratil bi bil (§. 228 n. 3.)

3-ich *Na Kastigu Mochi menyshe* z-Prihodki: zaradi vszakoga vu Devetinanyu ali Gornicze Pobiranyu, dopuschenogaszi Prekorachenya, v. P. Povzimanya Devetine, kojasze takaj povracha, (§. 227. n. 4. 5. §. 228. n. 4. y 230. n. 2.) Ako Tusenye oszebno bi pofalelo, onda Priztajanye Fiskalzko, proti Gozponu Z. ali nyegvem Oficziru zprosztitisze ima. *Ako zaradi povekshane Gornicze* na kastigu Mochi menyshe, z-Povratkom, previshnye Gornicze, y z-drugemi Prihodki, Gornyaki po szebi ali poleg Priztaja fiskalzkoga, bi poszluvali, Kontrakta onda da pokasu, ali Vsivanye Dache menyshe, treba je.

§. 232.

5) *Deszetina Preszlobodi takaj podlosna.*

Deszetina je za Naplachu Trudov duhovneh ztavlyena Dacha — zato na szame Czirkvenike zpada, ar za Zvershavanye Szlusbe duhovne Szvetzki neprikladniszu — ter jedino katolichkeh 723. 71. §. 3. kajti Dareslyivozti Szv. Stefana zahvalujesze

Digitized by Google

L. 2. C. 52., vre pako vu Vremenu onem Zemlya Vugerzka drugoga Duhovnichtva nit imala nije: Ladanye takaj Deszetine szamo za Katholike vojuje, po Okrajanyih Previszoke Vechnicze Kr. podtvergyeno, vu oszebnom, vu Pravdi Ershega Egerzkoga, proti Ministrom Varmegyie Marmaroske. Nego nit na Katholichke Duhovnike vsze Jush ov ne zpada, y szledechem szamo ide

1-vich Biskupom Dieczezanzkem, ter ovem iz Naredbe. S. Stef. L. 2. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40.

2-och z-Poszebnum Predszlobodum obzkerblyenem, vu Ladanye zpelyanum: ar mogu Pravicze Kr. menyshe druge po Predszlobodi zadobitisze, zakaj anda ne y Deszetina? Iz takvoga Zviralischa z-Deszetinum lada Archi-Opat Szv. Gore Panonzke, vu oszebnom iz Predszlobode Szv. Stefana.

3-ich Onem, koji vu Devetine Pobiranyu Oztarenye dovershili bi: ali dovorshitije nemogu nit Ministri Nekatolikeh, nit Ztaroverczi, nit Szvetzki, kajti Ladanye Deszetine takvi niti pocheti nemogu, anda Oztarenye nit dokonchati.

4-ich Plebanushom Mezt oneh, vu kojeh Deszetina pobirasze: nego takvem Plebanushem Gozpon Deszetine, szamu Ztran sheztnajztu ima dati, zvanda navadno bi bilo, da 8-mu ali tija Ztran 4-tu dobivali bi. S. Lad. L. 1. C. 33. 498: 50. 1546: 55 §. 3. 1557: 12. 723: 71. §. 3. Medtem

5-ich Plebanushi Varmegyie Szczepuzianzke pobiraju Deszetinu czelu, nego vu Ime jedino Ershega Ostrogonzkoga, koji, za bolyshe nyihovo Zdersavanye, Deszetinu czelu nyim prikazal je. Dogodozpisz §. 57. **

Digitized by Google

§. 233.

Predversek ove.

Predversek Deszetine je ztanoviti Zemlye Szad, y ztanovite Ztvari, zvan kojeh Deszetinu pobirati Kastigu Mochi menyshe poragya. 89. 655. §. 2. Vu oszebnom

1-ich Pshenicza, Hers, Sito, Jachmen, Zob Pira. Ne anda Konople, Lan, niti Szochivo, Szeno, ali Szad Drevih 481: 1. 498: 51. §. 9. niti Kukuruza, y iz iztoga Polya na Leto neg jenput dajesze B. U. p. 5.

2-och Vino, ili Most. *ond.* y 1802: 7. §. 2.

3-ich Jancheczi, Kozleki, y Pchele 495: 39. ne anda Telichi, ali Srebichi, nit Guzke, ali Pischenczi.

4-ich Ako Ztvari Broja deszetoga zpunile nebi, onda za vszagoga Janchecza, Kozleka, ali Kosha pchelnoga plachasze Grosh 1. B. U. p. 5.

5-ich Koji Dohodke nikakve Deszetini podversene nimaju, takvi za Szlusbu Vere, Penez Kerschanztva plachati imaliszu t. j. Leto vszako za czelu Hisu xr. 6. 498: 52. §. 5. Denesz za deszetinati nimajuchi nista, nista takaj da neplachaju, navadno je.

§. 234.

Pershone od nye prozte.

Zvan Iznimanya, koje Dugovanya nekoja imaju, je takaj y Pershon, koje akoprem Dohodke, kakgod velike, bi imale, od Dache ove van zneteszu, kaktiszu:

1-ich Plemeniti Orszaga: ali szamo od Zemlyih marovzkeh (allodial.) y Kercheviny 1-ae 9. 492: 50. 438: 28. 1563: 69. 70. 574: 22. §. 16.

Digitized by Google

2-och Duhovniki y Szlugi czirkveni v. P. Skolniki, Shekutori, y Popevachi, nego od Zemely szamo y Goricz iz Szlusbe dersaneh 458: 1o. 574: 22. §. 6. 647: 95 §. 11.

3-ich Arendatori predszlaneh: ar kaj gdo po drugem barache, to po szebi szamem zvershavati velisze.

§. 235.

Plemeniteh Szloboda.

Anda Plemèniti szamo od Zemely szvojeh marovzkeh, y Kercheviny Iznimanye imaju: Odkud Plemenit na tugyem Goriczu vre predi Deszetini podversenu 69: 563. ali drugoga kmetzkoga Fundusha dersechi, Deszetinu dati mora D. 6. p. 84. ne kakti Plemenit, nego kakti Fundusha kmetzkoga Ladavecz. Van vzemi vendar Zemlye

1-ich Koje Gozpon Kmetu szvemu vzel bi bil, y Marofu szvemù bi bil pridrusil: ar akoprem negda od takveh Zemely takaj, Duhovnichtvo Deszetinu pobiralo je 563: 30. to vendar denesz vishe nebiva, y pravo: kajti Plemeniti vu Zymlyih k-szebi vszeteh Kmeta szvoga ne pelduju; kajti oveszu Szvojnozt ne Kmeta, nego Gozpona Z. D. 4. p. 197. Vanznemi

2-och Zemlye, koje zaradi Pobega Kmeta marofzke poztaleszu: ar od takoveh niti negda Deszetina davalasze nije, kajti 563: 70. szamo Zemlye Kmetu vzete Deszetini podvergel je, ne pako y one, koje po Pobegu Kmeta na Marof vpale bi. Van znemi

3-ich Plemenitoga iz Ztanuvanya ochinoga vanzhichenoga: takov niti od Zemely takveh Deszetinu dati nima, koje z-Jushem szamo kmetzkem ladaleszebi 638: 59.

Digitized by Google

* Poleg Zapovedi raztolnajucho Leopolda I. z-kmetzkem Jushem ladatisze veli Zemlya ona, od koje vu Zpoznavanye Jusha gozpodzkoga, ako neg Dinyar plachalszebi, ali ako takaj nikajsze plachalo nebi, szamo da Gozpon Z. Jusha Szvojnozti vu nyuszi zadersal je. Huszty L. 2. p. 302.

§. 236.

Shimechke vanzemshi.

Plemenschina Varmegyie Shimegianzke medtemtoga, od izteh takaj Zemely marofzkeh, dendenshni Deszetinu placha. Ovoj Szv. Stefan Arki-Opatu Gore Panonzke Deszetinu dati zapovedal je, ter kak Carthuicius pishe, ona, takaj od izte Decze, Deszetinu dati je morala. Denesz vendar szamo dugovanyzku Deszetinu, y ovu ne vishe vu Naturi, nego vu Penezih szamo, Plemeniti ovi davaju, odkada z-Arki-Opatom vu Pogodbu zpuschalisze jeszu, pred Palatinushem ztavlyenu, y po Diete podtvergyenu, iz Krepozti koje Leto vszako fortov 6500 vu Ime Deszetine plachaju 729: 45. Negda josh y drugi Plemeniti Deszetinu davaliszu, vu oszebnom

1-ich Varmegyie Szczepuzianzke, akoprem pravi Orszaga Plemeniti 70: 563. nego kada Orszag odredil bi bil 14: 1765 da Vechnicza Kr. Poszel ov bi pregledala, od Terha ovoga po Vechnicze izte, za naveke, ne tomu zdavna, oszlobogyeniszu.

2-och. Plemeniti Predialishi, ali y ovi denesz od Terha toga proztiszu 1500: 29. §. 4.

§. 237.

Drugi josh od Deszetine szlobodni.

Od Deszetine josh szlobodniszu
1-ich Nekerscheniki, kaktiszu: Sidovi y

Digitized by Google

Turczi, kajti nyim Redovniki Kerscheniki Shakramente nepodavaju: od Fundushev vendar, Deszetini drugach podverseneh, nyu y ovi davaju: kajti Terh vszaki z-Dugovanyem prehaja, y Jush Velikasha czirkvenoga po Prenashanyu trejtoga zatretisze nemre.

2-och Ztaroverczi 481: 3. tak zato, da visheihsze ovak vu Orszag privabi, ter tak Lyudztvo povekshasze, kak y zato takaj, kajti Duhovniki Katoliki nyim Shakramente ne podelyivaju 495: 45. Ako vendar Fundushe, Deszetini podversene, prizkerbeliszi bi bili, od takveh Deszetinu dati, y oni moraju 500: 29. §. 5.

3-ich Szuczi, ali Gozpodari szelzki, ako Desmaru Hranu y Ztan bi podavali 481: 7. §. 2. 495: 42.

4-ich Snachi od Sitka, kojega oni za Trud snachki, vu Meri od Varmegyie ztavlyene, dobivaju, ako Sitek ov od Plemeniteh bi doblyen bil, 498: 52. §. 3. ne pako od Kmeta, zvanda Snachi doma Dugovanye kojegoder Deszetini podverseno bi imali v. P. Pchele. *ond.* §. 2.

5-ich z-Predszlobodum [vu Ladanye zpelyanum, ali z-Oztarenyem szebe branechi: ar niti Kraly Predszlobodu takvu dati neztesujesze, niti Deszetina nigdi, od Oztarenya van, ne vzimlyesze

§. 238.

Vreme Desme za Sitek.

Drugi vszi Deszetinu zadnyich dati moraju, ali y Vreme, y Nachin Desme od Naredbe ztavlyen verlo obdersavatisze ima: Vremena kajsze dotiche, Desmi Sitka prepiszano je:

1-ich Setve, ali Koszitve Delo zversheno, Kmeti Gozponu Deszetine, y Gozponu Z. nanazveztiti, Gozponi pako od ovoga Nazvesche-

Digitized by Google

nya, med Dani 8. Deszetinu y drugu Sitka od Zemlye Dachu pobirati imaju, drugach Dachu na Polyu oztaviti, y oztali Sitek domov odpelyati, Kmetu szlobodno je 802: 7. 30: 1569. Medtem

2-och Desmar, ali drugu Dachu od Zemlye, Pobirach, keszneje dojduchi od Kmeta Priszegu szlobodno potrebuje, zverhu toga, da Dachu, zaizto doztojnu, na Polyu oztavil je: kaj vishe, more takaj z-Priszegum ne zadovolitisze, ter ober Priszege, more josh y Kupa kmetzkoga, doma szlosenoga, razhitati, y vsze ono, kaj previshe nashel bi, povzeti. Ali takaj

3-ich Ako Kmet pravichno bi priszegel bil, onda zaradi zahichene Priszege nyegve, y razhichen kmetzki Kup, Desmar, ali drugu od Zemlye vu Sitku Dachu Pobirach, Kmetu odmah Czekin jeden ima polositi, drugach mu Kmet Konya szlobodno vzimlye.

4-ich Ovo za lekshe zvershiti, Pobirach predi neg Kupa razmetavati pochimlye, iz Konya odszezti, y na Dvorischu kmetzkom nyega privezati mora 486: 41. §. zadn.

§. 239.

Za drugi Predversek.

Y drugi Deszetine Predversek Vremeszi ztavlyeno ima. Tak

1-ich. Desma y druga Dacha Vina, pod Kastigum Zgublyenya Deszetine, ali druge Dache, za Leto ono, vu Priliki Branya, do Vremena, meztnem Okoliczam, poleg imanoga z-Gozpodum Z. Razgovora, po Varmegyie priravnanoga, vre vu Mostu, vre vu Grozdju, poleg Ztavlenya y pak varmegyinzkoga, pobratisze ima 802: 7. §. 2. Medtem Kontrakti zverhu Dachih oveh, ali vre ztojechi, ali kojisze josh ztavlyali bi, valyaniszu.

Digitized by Google

2-och Desma ali Devetina Jancheczov, y Kozlekov do Dana Szv. Ivana, y ne dalye prusisze: t. j. Kvara, 'kojisze po Terminu ovem bi pripetil, Gozpoda Z. y szebiszi pripiszati, y Hranu, desmanem Ztvarjam za Danom Szv. Ivana podanu, Musem nameztiti imaju 96: 647.

3-ich Desmu, y Devetinu Pchelih Dan Szv. Mihalya zapira 495: 39.

§. 240.

Nachin Deszetinu pobirati.

Nachin Deszetinu pobirati naredbzki (kaj takaj na Devetinu, y Gorniczu zpada) potrebuje

1-ich Da Desmar je Domachina: ar ztranzkomu Deszetinu dati mora nigdo: da pako znegibuchem zkupa naj lada, to szamo pod Zdersavkum Naredba seli, t. j. ako y to bi moglo biti *a*).

2-och Da Desmar z-nepotrebnemi Pershonami, Konyi, Czuczki, naj ne dojde, niti previshne Ztroske naj ne zrokuje, nego z-porednum Hranum, y Ztanuvanyem Szucza naj bu zadovolyen, zvan da iz szvojega siveti hotel bi *b*).

4-ich Da Deszetina vszimlyesze vu Merah naredbzkeh, t. j. Vedro rachunajuch vu 64. Polpolichih posunzkeh *c*). Niti Vina, ali Grozdje zebraneshe vzeti szlobodni ni (§. 227).

4ich Da Desmar Deszetinu vu Zernu naj ne pobira, ar szamo vu Sznopih datisze ima, zvan da Delo Mlatenya z-Dobrochinztvom kakvem Gozpon Z. domeztil bi *d*).

5-ich Da Desmar nikakve Prikaze naj ne ische, vu oszebnom za Trud szvoj nikakve Sznope, ali Guzke, Pischencze, Tesake, Saklye, — Poszudja Musen naj ne vzimlye, — Szude nikakve naj ne kroji — Dugovanya, ali Pershone

Digitized by Google

vanznete Deszetini naj ne podlase, nit drugu, kakvugoder k-ovem zpodobnu, Prekorednozt vchiniti, pod Kastigum Mochi manyshe najsze ne podufa *e*).

a) 681: 44. §. 2. *b*) 481: 7. 609: 18. 655: 69. §. 1. *c*) 550: 36. §. 7. *d*) 655: 89. §. 5. *e*) 1500: 30. 1563: 68. §. 2. 1574: 23. 1618: 45. 655: 31. 89. 681: 44. Pr.

§. 241.

Deszetinu kratecheh, prevzimajucheh, ali prechecheh Kastiga.

Poleg obdersanoga Vremena, y Nachina Desmarom prepiszanoga, Deszetinu ne dati szloboono nije: medtem na Deszetinu krateche * ne Kastiga duhovna *a*), nego *na dvakratvech* poztavlyena je *b*). Ovu iztu Kastigu imaju takaj

1-ich Koji Gozponu Deszetine, ali Arendatoru nyegvomu naredbzkomu Deszetinu mochno prevzel bi bil *c*).

2-och Koji Gozpona Deszetine vu Pobiranyu Deszetine bi prechil **), ali Arendatora nyegvoga naredbzkoga ***) *ond.*

* Deszetinu y oni krate, koji Gozponu Deszetine, ali nyegvomu Arendatoru, Deszetinu pripelyati hoteli nebi. Ovo vendar szamo med Kotarom Rodztva, na Mezto po Desmaru odlucheno, Kmeti zvershavati imaju; niti zabztuny, nego za ztanovitu Plachu, ali za Deszetku Deszetine *d*), ali kak pogogyeno, y navadno je *e*).

** K-Prechajuchem Pobiranye Deszetine zpada takaj Gozpon Z. ali Oficzir nyegov, koji ali za navadnu Plachu, ali vu pogogyen Stagel Deszetinu privasati Kmetom bi prepovedal, prezda Mezta drugoga prikladnoga bi nameztil *f*). Oficzir vendar iz Oficzirztva pozvatisze ima *g*).

*** Szuprotivno protinaredbzkoga naredbzki t. j. Predarendarenya Praviczu imajuchi, y prechiti more szlobodno, y nyemu Deszetinu more prevzeti: depache Praviczu Predarendarenya imajuchi, y navadnu aren-

Digitized by Google

dalzku Shumu vu Ruke Vicekomesha predajuchi, ako po proti naredb kem vu Pobiranyu Deszetine prechilsze bi, ali nyemu ov nyu bi prevzimal, Pravdu proti onomu ali *na dvakrat vech, ali na Kastigu Mochi menyshe* podignuti more *h*)

a) 411: 6. 481: 2. *b*) 1548: 61. *c*) ond. 609: 17. *d*) 498: 51. §. 2. *e*) 613: 20. 618: 45. 635: 23. 1647: 95. 1659: 56. *f*) D. 7. p. 198. *g*) D. 6. p. 197. *h*) 622: 70. §. 3. 4.

§. 242.

Pravicza Predarende deszetinzhe chija?

Vu ztarom Vremenu vu Naturi Deszetina pobirati moralaszeje *a*). Denesz takaj izarenderatisze more, vre za naveke, y Arenda ova prez Volye Ztranke druge zdignutisze vishe nemre *b*); vre za Vreme szamo ztanovito, y ova Arenda, kak Vreme ztechesze, povekshatisze more vre z-Privolenyem Ztranke druge, vre po Varmegyii, kada Ztranke zjedinilesze nebi. Ztavlyaju pako Varmegyia, kak pravichno je. Arenda ova datisze ima Praviczu Predarende imajuchem, kojiszu

1-ich. Gozpon *Z.* vu szvojem Imanyu *c*), zvan Varmegyie Zolienzke, gde Komora Novozoliumzka Gozpona Z. obladuje *d*).

2-och Kmeti, Kad Gozpon *Z.* Arendu neche: Pravicza ova, po nikakvem Varmegyie Ztavlanyu, vzetisze Kmetom nemore *e*).

3-ich Fiskush Kr. koji Gozpona Z. vu Graniczi, y szamo vu Vremenu Tabora, oblada *f*). Ne vendar

4-ich Gozpona *Z.* takvoga, koji iz drugeh szvojih Imany po Turczih vanchichen, josh z-nechem vu Graniczi ladal bi *g*).

5-ich Pravicza Predarende takaj po Predszlobodi zadobiti moresze *h*).

Digitized by Google

* Gozpon Deszetine za Deszetinu iz Árende vandati primarjatisze nemre, nego Deszetinu y szam pobratí more *i*)

a) 1222: 20. *b*) 1647: 95. §. 3. 715: 97. Pr. *c*) 1548: 61, Pr. *d*) 659: 54. §. 2. *e*) D. 5. p. 84. *f*) 574: 22. 715: 11. *g*) 574: 22. *h*) 647: 95. §. 2. *i*) 1548: 60.

§. 243.

Vuchem ztoji?

Ovem vu Dobrochinztvo, Gozpon Deszetine, Volyu iz Arende Deszetinu szvoju vandati, pred Danom Szv. Juraja, vu Zpravischu Varmegyie, razglasziti dati ima *a*). Za Razglashenyem ovem

1-ich Pred Gozpona Deszetine korachi Predarende Praviczu imajuchi, y z-nyim vu Pogodbu zpuschasze: ter zperveshum Shumum zadovolyisze vre Gozpon Deszetine, vre k-vekshi privolyuje drugi. Ztavlyena, tak Shuma

2-och Vu Tjednih dveh od Dana Szv. Juraja rachunajuch *b*), napervo, y na jenput poztavlyasze *c*), drugach Deszetinu szvoju, Gozpon nyezin, komu god, vandaje tak ztalno, da Arendator ov drugi, po Jusha Predarende imajuchem, pod Kastigum Mocbi menyshe, bantuvatisze neszme *d*). Ako pako

3-ich Za Shumu arendalzku, Gozpon Deszetine, z-Predarende Jusha imajuchem, pogoditisze mogel nebi, onda Shumu Gozpon Deszetine po Varmegyie ztaviti dati ima, y doklamsze ne ztavi, nikomu vandati Deszetinu neszme, niti po Szv. Juraju, nego Gozpon Deszetine szam nyu dotlam pobirati mora, drugach Jush Predarende imajuchi, more nyú za ono Leto, zabztuny pobrati *e*). Kada pako

4-ich Shuma arendalzka od Varmegyie vre

Digitized by Google

ztavilaszebi, onda Ztranke obodve z-nyum zadovolyne biti moraju; ter Velikash czirkveni akosze zadovoliti hotel nebi, more onda Gozpon Z. ali Fiskush Kr. iztu Shumu vu Ruke Vkomesha poztaviti, y Deszetinu potlam zasze szlobodno pobrati *f*). Niti Arendator nenaredbzki Deszetinumu jeli prevzeti, jeli vu Pobiranyu Prechku mu poztaviti pod Kastigum na dvakratvech *g*), ali Mochi menyshe neszme *h*).

a) 547: 35. *b*) 54: 659. §. 1. *c*) 655: 89. §. 3. *d*) 1546: 55. §. 2. 659: 54. §. 1. *e*) 548: 61. §. 3—5. *f*) 1647: 95. §. 2. *g*) 548: 61. 609: 17. *h*) 622: 70. §. 4. 715: 11. §. 3.

§. 244.

Deszetinzke Pravde iz Ladanya.

Iz Deszetine takaj Pravde jedne iz Ladanya, druge iz Korenitozti zdisusze; perveshe Feleszu

1-ich Na Kastigu *dvakratvech:* zpada na Gozpona Deszetine, ali Arendatora nyegvoga proti mochnomu Deszetine Prevzemitelu, ali Pobiranye ove, koji prechil, al- nyu dati kratil bi. Tusba vpirasze vu *a*). Teche pred Vkomeshem, ali Szuczom Velikem *b*). Vsivanye Deszetine, ali vu Naturi, ali vu Penezih *c*), y Chin ztopravnyi Prevzimanya, ali Prechenya, ali Zkratenya aksze dokase, Shentenczia povolyna prez vendar Ztroskov *d*) dobivasze; ova potlam na Shedriu, *iz*, dalye pako, *zvan* Ladynya prenashasze *e*). Iztu Pravdu

2-och *Na Kastigu dvakratvech* ima takaj Jusha Predarende imajuchi, ako Shumu arendalzku navadnu vu Ruke Vkomesha predalje, proti Arendatoru drugomu, kajti ov potlam Deszetinu ali prevzel, ali vu Pobiranyu Tusitela prechilje, koji vendar, dok' Varmegyia navadnu Shumu ne

Digitized by Google

premeni, Arendatoru ne naredbzkomu Deszetinu zabztuny prevzimlye. Kad Varmegyia Shumu vre bi ztavila bila, onda ova Vkomeshu predajesze *f*).

3-ich Na Kastigu *Mochi menyshe* z-Kvari y Ztroski: Pravda je toga iztoga Predarendatora, Shumu vu Ruke Vkomesha poztavechega. Ar ov zaradi Prevzimanya, ali prechenoga Pobiranya, Pravdu, ali pod 2-och, ali ovu pod 3-ich, proti Arendatoru nenaredbzkomu poleg Volye zdise. *g*).

4-ich Na Kastigu *Mochi menyshe* zaradi kakovgoder Desmara Chin krivi (§. 240.)

5-ich *Na iztu Kastigu* Pravdu podise takaj Arendator, komu Gozpon Deszetine, kajti Predarende Jusha imajuchi, vu Tjednih dveh po Danu Szv. Juraja, Shumu pogogyenu, ali po Varmegyie ztavlyenu, napervo y na jenput poztavil nije, Arendu podalje — proti Jusha Predarende imajuchemu, kajti ov Arendatoru, ali Deszetinu prevzel, aliga vu Pobiranyu prechil je (§. 243. — 2-och.).

6-ich *Na Vandavanye.* 4-*te* 8-*me ali* 16-*te Ztrani* pred Vkomeshem ali Vel. Szuczem, poleg Vrednozti zkrachenye Podloge, iliti Duga naredbzkoga *h*). Tusi Plebanush meztni Gozpona Deszetine, iliti Velikasha Czirkvenoga, ali Arendatora nyegovoga, ako ov Ztran Plebanusku nasze vzel bi bil. Vsivanye predesnye probuvatisze ima, Pravda pako temelyisze vu Naredbih glej §. 232.

7-ich Pravda *repoziczionalzka*, *ali na Zpunyavanye Kontrakta*: tusi on, koji Deszetinu vu Naturi dati szilisze, iz Kontratka pako vu Penezih nyu dati bi mogel. Takov ako nyu zatem vendar vu Naturi dal bi bil, Repoziczio, ako pako nyu josh vu Naturi dal ni, Zpunyavanye Kontrakta ische.

Digitized by Google

* Ako Deszetina vu Naturi bisze kratila zato, kajti Obtusen nyu vre visheput vu Shumi vre vekshe, vre menyshe odkupil je, Kastiga *dvakratvech* zato doszuditisze nemre. *i*)

a) 1548: 61. 609: 17. *b*) 729: 35. *c*) D. 3. p. 197. *d*) D. 9. p. 198. *e*) 629: 29. §. 6. *f*) 543: 61. §. z. *g*) 622: 70. §. 4. *h*) 729: 35. *i*) D. 1. p. 196. D. 5. p. 197.

§. 245.

Iz Korenitozti.

Pravdu deszetinzku iz Korenitozti podise

1-ich Velikash Czirkveni, ali Predszlobodu imajuchi, medtem zvan Ladanya Pobiranya ztojechi: kajti szilno Vanzhichenye, ali ztopravno Prechenye, probuvati nebi mogel, y zato Pravdu iz Ladanya, iliti na Kastigu dvakratvech zabztuny bi podigal. Tusbu vpira vu *a*), ali vu Predszlobodi, anda vu *b*), y Probu Jusha poztaviti t. j. Naredbu, ali Predszlobodu Podlogi Pravde y szvojoj Chazti (beneficio) pripariti ima *c*): y tak preoblada, ne vendar proti Oztarenyu. Tusba pred szudom oszminzkem teche *d*).

2-och Gozpon Deszetine *za Deszetinu vu Naturi zadobiti*, koja od Vremena nekojega vu Penezih dalaszebi. Tusba vpirasze vu izteh Naredbih y vu *e*), po Krepozti kojeh Obtusen, zvan da Kontrakta, po kojem Velikash Czirkveni Jushu Deszetinu vu Naturi, kak iz Naredbe ide, razlosno odrekel je, pokazal bi, obszudyujesze *f*). Szudecz je y pak oszminzki *g*)

3-ich *Za oszloboditi Kerchevinu od Deszetine*: ar mochnem Nachinom od Terha toga Kerchevina vanznetisze nemre; kajti prechi Kastiga na dvakratvech: zato Pravda iz Jusha podignutisze ima *h*), y Kerchevina iz vszeh Ztranih doprobuvati *i*).

Digitized by Google

4-ich Pravdu iz Jusha podignuti y on mora, koji po krepozti Predszlobode vanznimlyuche od Deszetinesze oszloboditi hoche: ali da Predszlobodu szvoju vu Vsivanye zpelyal je, dokazati mora, ali na Davanye Zroka Szuprotrechi Pravdu podichi, da Predszlobodu szvoju od Szuprotrechi ochizti, zvan da Oztarenye vre med doshlo bi bilo; ar onda z-Kopjem v-Germ. Pravda temelyisze vu *k*).

a) S. Steph. L. 2. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40. Col. L. 1. C. 25. *b*) 2 ae 9 y szl. *c*) D. 1. p. 83. *d*) 715: 28. §. 1. *e*) 20: 222. *f*) D. 2. p. 83. *g*) 715: 28. §. 1. *h*) D. 8. p. 198. *i*) D. 2. p. 197. *k*) 2-ae 9. 52.

§. 246.

Deszetina nije Zapoved nit Czirkvena, nit Bosanzka.

Josh od Izhajanya Deszetine nekuliko: Izpelyavati nemresze

1 ich *Iz Pravicz czirkveneh:* kajti iz Ztavarih vremeniteh dajesze, vu koje Czirkvi Oblazti nije. Nit

2-och *Iz Pravicz Bosanzkeh:* zvanda po Deszetini, Poszluyavcza Naplacha razmevalaszebi poleg onoga: *vreden je Delavecz Plache szvoje.* Ar da Ztran bash deszeta doztojnu za Dvorjanika czirkvenoga Naplachu zadersavala bi, to niti Razum zrel, iliti Pravicza Bosanzka naravzka, niti Pravicza Bosanzka poztavlyena ne vuchi, pokehdob da *Testamentum novi* Deszetine Zpomenka nikakovoga nenachinya.

§. 247.

Je jedino szvetzkeh Perveshinih Dar.

Prihaja da vu Ztavlyanih Bosanzkeh Pre-

Digitized by Google

membe chiniti Vmertelen nijeden nemore, y da Orszag nash kakti Apostolzki okolo Deszetine, takve ztem menje bi bil napravil, ako Iztina nedvojnlyiva bi bila, da bash deszeto dati, Zapoved Bosanzka je. Vre pako szledeche je napravil.

1-ich. Deszetina vu ztarom Vremenu iz vszega zemelyzkoga Szada davalaszeje *a*): denesz szamo iz ztanoviteh dajesze (§. 233.).

2-och Negda Deszetinu iz Arende vandati, Prepoved bila je *b*): denesz Arenda vekivechna gde ztavilaszeje, onde Deszetina vu Penezih szamo, y ne drugach prijetisze mora *c*).

3-ich Pravde deszetinzke negda szudil je Ztol duhovni *d*), y Papa takaj nye je previgyeval *e*), keszneje szudil je nye Kraly *f*) potlam y pak duhovni Ztol *g*): vezda iz Ladanya szudi nye Varmegyia *h*), iz Korenitozti pako Szud oszminzki *i*).

4-ich Negda zmed verneh nijeden plemenit od Deszetine van znet ni bil *k*), potlam Plemeniti oszlobogyeniszu *l*).

5-ich Iz ztaroga Ztavlyanya Deszetina na szamu Czirkvu zpada *m*). Z-Vremenom y vu Pomoch Tabora obernuliszuju, y vu Zdersavanye Jachin, ter zato Kralyevska takaj zvalaszeje *n*). Denesz y pak Czirkvenikom * nazad je povernyena *o*).

* Zato Deszetina, Pochetek szvoj, vnogo bolye Radodarztvu Perveshinam szvetzkem, ter pri nasz Szv. Stephana vu oszebnom pripishuje, koju potlam podtverdiliszu y Szv. Ladiszlav y Koloman. Nit ne pachi, da ov vu Podtvergyenyu Deszetine, takaj na novi Testamentsze poziva, kakda iz ovoga takaj Deszetina davati sze bi imala: ar kak tajitisze nima, da vu Zdersavanye Redovnikov Deszetku Testament ztari ztavil je bil *p*), tak takaj y to je Iztina prava, da niti Szv. Stefan, niti Szv. Ladiszlav vu Prikazanyu Deszetine na Testament novisze ne pozivaju, kaksze na ov pozvati niti

Digitized by Google

mogli niszu, pòkehdoh da nikakov Zpomenek nyihov ozdisze nenahaja. Odkud Koloman z-drugemi szvoje Dobe Lyudmi zlo vpuchen, da Miszel takvu imalje, koju nijedna Naredba potleshna nije poprijela, nedvojivlyivo biva.

a) S. Steph. L. 1. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40. *b*) 20: 222. c) 481: 8. 546: 55. §. 3. 1563: 72. *d*) 462: 3. *e*) 486: 5. *f*) 574: 26. *g*) 596: 55. *h*) 1647: 16. 715: 28. §. 1. *i*) ond. *k*) S. Lad. L. 1. C. 27. 30. Col. L. 1. C. 25. *l*) 1439: 28. *m*) 598: 32. *n*) 609: 10. *o*) Ed. a. 1560. 1647: 97. 98. 1659: 100. 105. 723: 71. *p*) Lev. 27.

§. 248.

Vernochuvanya Dvajszetka.

Neszamo po Predarendatoru, nego y vu drugeh takaj Pripechenyih Penezi, kak to doszad vre videliszmo, y josh y potlam videli budemo, vu Ruke szudbene predavajusze. — Mogusze pako tak ovi, kak y druga takaj Dugovanya, vu Ruke takaj Mezt Szvedochlyiveh predati. Nego za verno Chuvanye, ako taki nit Vuru czelu pri oveh Penezi, ali druga izruchena Dugovanya zpunila niszu, morè Szudecz, ali Mezto szvedochlyivo Ztran koju od oneh zasze zadersatiszi. Od Ztrani ove

1-ich negda ztala je vu Deszetom y Devetom, y Dugovanya vu Chuvanye zruchujuchi Kvara toga terpel je *a*).

2-och Siga Kraly Kvara takvoga nadalye, da on szamo podnashati ima, koji Predavanya V-Ruke szudbene, ali Mezta veruvanoga Zrok bi bil, zapovedal je *b*). K-tomu

3-ich za Trud Chuvanya, ne vishe Deszeto y Deveto, nego jedino dvajszeto zadersati moresze *c*).

a) Sigis. D. 2: 9. *b*) ond. y 492: 95. §. 15. *c*) 609: 74. §. 14. 1638: 31. §. 2.

Digitized by Google

§. 249.

Predszloboda Patronatztva.

Josh od Pravicze *Patronatztva* (Patronatus) nekuliko. Od ove obilneshi Razgovor Praviczam czirkvenem, gde pravo nyoj Mezto je, predajuchi, mi od nye, szamo na malom, ter jedino vu Jemanyu Pravicz nasheh. Poleg oveh Patronatztvo je Pravicza Kr. Szlobodu dajecha, Czirkvenika (Clericum) prikladnoga, na praznu Chazt czirkvenu (beneficium), vu Vremenu szvojem ali imenuvati, ali podavati (praesentandi), z-nekojemi Predvrednoztmi (praerogativ.), y Hasznami zkupzvezana. Velisze Pravicza Kr. kajti

1-ich Tak Ershege, kak Biskupe Kraly Vugerzki poztavlya, a ne Papa, koji nye szamo potvergyuje *a*).

2-och Kraly Vugerzki podelyiva zvekshinum y Opatie, y Prepustie, najmre z-Piszmozhranischem, y Pechatjum vlaztnum obzkerblyene *b*).

3-ich Kraly Vugerzki takaj drugeh Czirkvih Patronatztvo vre prikasuje, vre y po drugem czirkvenem, ali szvetzkem naredbzkem Nachinu, zadoblyeno vu Zvershavanyu ne prechi, z-zadersanum vendar szebi vszigdar naj izvisheneshum Praviczum iz Apostolzke Chazti *c*).

Nachini pako Zadoblyenyaszu vre

I. *Zapochetni*, kakti je Temelenye (fundatio), Omirazenye (Dotatio), Daruvanye Kr. ali Papinzko, y Oztarenye. Vre

II. *Prenashajuchi:* kakti Dosheztjenye, Valuvanye, Prememba.

a) 1-mae 11. 1498: 67. 56. 723: 55. §. 2. 4. *b*) ond. y 1471: 18. *c*) 723: 55. §. 5. 4.

Digitized by Google

§. 250.

Jushi iz nye 1) *Pravicz vugerzkeh.*

Patronatztvo Praviczu daje, Czirkvenika prikladnoga na praznu Chazt czirkvenu jeli imenuvati, jeli podavati. Kraly najmre nyega imenuje, t. j. vu Ladanye Chazti szvoje mahomga poshilya, z-Potvergyenyem zaradi Szlusbe szvete Papi oztavlyenem: Gozpoda *Z.* pako Czirkvenika na Chazt szamo podavaju (praesentant), a ne poshilyaju, iliti vpelyivaju, nego to na czirkveno Poglavarztvo zpada. Medtem

1-ich Tak imenuvati, kak podavatisze ima Czirkvenik szamo prikladen, vreden, Domovine Szin, druge Czirkvi ne privezan *a*), y nikakvu Falingu czirkvenu nimajuchi, drugach nit Biskup prijetiga neszme, y vpelyanomu vu Chazt, nevrednomu Chazt vzeti, y z-vrednemga nameztiti Kraly more *b*). Ako pako

2-och Czirkvenik naredbzke Kakvoche vsze bi imal, kojega Patron podal je, takvoga Biskup prijeti kruto mora: ar vu Chazt poszlani od Biskupa Plebanush drugi, neszamo Plebanush nije, nego y Biskup ktomu Deszetinu szvoju vu onoj Plebanii zgubi, na Jachine Graniczarzke padajuchu *c*). Podavanye ovo iliti kak Czirkveniki vele Prezenta

3-ich Chinisze vu Meszeczih ali 4. od doblyenoga Znanya, da Chazt prazna je, kad Patron je szvetzki, ali vu Meszeczih 6. kad Patron iz Szlusbe szvete prezentera. Drugach na Biskupa iz czirkveneh Pravicz *d*), na Kralya pako, kakti naj perveshega vszeh Czirkvih Patrona, iz Pravicz Vugerzkeh, z-Plebanuskem drugem Czirkvu obzkerbeti Jush prehaja *e*). Kralyu za imenuvati Vreme nikakvo ztavlyeno ni.

Digitized by Google

a) 1498: 67, 1553: 9. 723: 55. *b*) ond. *c*) 1601: 26. *d*) Cap. 12. 22. 27. h. t. *e*) 1569: 36. §. 1.

§. 251.

2) *Pravicz czirkveneh.*

Predvrednozti y Haszne Patrona, zvan Prezente jeszu

1-ich *Jush Postenya:* t. j. vu Czirkvi Patronatzke, y vu Proczesziah Patron ima Mezto pervo *a*).

2-och *Jush Hrane:* t. j. doztojnoga Zdersavanya iz Dohodkov czirkveneh, ako na Sziromastvo Patron doshel bi *b*).

3-ich *Jush Pripazke:* t. j. prechiti, da Dugovanya czirkvena pod nikaj ne prejdu: zato kad ovasze pregledavaju (visita), Patron nazochen biti more. Nego y

4-ich Czirkvu braniti mora *c*), t. j. Dugovanya nit czirkvena, nit Plebanushev, ako taki prez Testamentuma vumrecheh, nit szam Patron oszvojitiszi, nit po drugeh razgrabiti dati, Patron neszme, zavjeta pako Poglavarztvo nazad poizkati ne szamo Moch, nego y Dusnozt ima *d*).

a) Caus. 16. qv. 7. Can. 26. 27. Cap. 25. h. t. *b*) ond. C. 30. y Cap. 23. h. t. *c*) Caus. 16. qv. 7. Can. 26. 27. Cap. 23. *d*) Cap. 12. de Poenis. 1557; 10. §. 5. y 1557: 11.

§. 252.

Nachini Patronatztvo zgubiti.

Predvrednozti ove, t. j. Patronatztvo preztaje, y zgubivasze z-szledechemi Nachini

1-ich Po Pregreski Patrona vu oszebnom I. po Znamenyki Nevernozti, ali Krivnye vregyenoga Velichanztva; y onda na Fiskusha Kr. Patronatztvo prehaja. II. Kad Patron, ali Ravni-

Digitized by Google

tela Czirkve, ali drugoga izte Czirkve Duhovnika bi ali vmoril, ali okernyaztil bil: vu ovem Pripadu Patronatztvo do 4. Kolena Roda buduchega zgubivasze, y na Czirkvu zpadne *a*). III. Kad Patron Imanya y Dohodke czirkvene, ali Plebanusha bi oszvajalszi *b*). IV. po Kupuvanyu szamoga Patronatztva prez Imany *c*).

2och Po Szmerti ali Oszobe, ali Pokolenya Patrona, kak vre Patronatztvo ali na Oszobu szamo jednu, ali na czelo Pokolenye zpadalo bi.

3-ich Po Prenashanyu Imany Putem Pogodbe.

4-ich Kad Czirkva bi preztajala, ali po Ognyu, ali po Potreszu

5-ich Ako ona Czirkvi drugoj szlobodne bisze pridavala, kakti Kcher k-Materi t. j. z-Zjedinenyem.

6-ich Z-Privolenyem jeli ochitnem, jeli muchechem, dasze Czirkva patronatzka na Drusbenu (Collegiatam Eccl.) podise, t. j. prez Szuprotrechi Patrona.

a) Cap. 12. de Poenis. *b*) ond. y Trid. S. 22. Cap. 11. d. Ref. *c*) Cap. 6. h. t. y Trid. S. 25. C. 5. de R.

§. 253.

Iz Patronatztva Pravde szamoga Kralyaszu.

Zaradi Jusha Patronatztva Pravde * podisusze

1-ich Med Fiskushem Kr. y Gozponom Z. Pravdu ovu Kr. Szvetlozt Putem zvanszudbenem (via politica) zkraja *a*).

2-och Med dvemi Szamoszvojczi: kad jeden drugoga iz Ladanya Jusha ovega zverchi, ali vu Pajdastvo nyegvo dojti hoche. Tusba temelyisze vu *b*). Szudecz je poleg pod 1-ich pozvaneh Naredbih vugerzkeh, Kr. Szvetlozt. kraly vendar zvekshinum Delegatushe odredyuje, iz Duhovni-

Digitized by Google

kov, ali Szvetzkeh, ali iz obodvojeh *c*). Od kojeh Prenashanye na Kralya biva, ar od vszakoga delegatzkoga Szuda na Naruchnika pozivasze.

3-ich Med Szamoszvojczem szebe za Patrona, y Czirkvum szebe za szlobodnu dersechemi. Tusba temelyisze vu predeshnih Naredbik pod 1-ich. Szudecz je izti. Czirkve Szlobodnozt ztoji, dok Temelenye, ali Omirazenye, ali Prezentih vishe po Piszmih verevrednih nedokasesze. Prezente ove da chesz Let 50. vsze vdilyno napravlyene bileszu, y da vszaka takaj zpunilaszeje, potrebno je *d*). Vu Prezentih k-tomu ako koja Vkanlyivozt znashlaszebi, niti Predszloboda Papinzka nehaszni *e*). Od Delegatzkoga Szuda Prenashanye y pak na Kralya ide. Prihaja

4-ich Pravda, koju Patron proti Ravnitelu Czirkve za Hranu zadobiti podise, kajti Patron na Sziromastvo dozpel bi bil.

* Pravde ove ako taki pred Ztol duhovnem gdegde techeju, to vendar ne drugach nego iz Dopushenya Kr. ali ochitnoga, ali muchechega jedino biti more, pokehdob da Jusha ovoga Naredbe nashe, ozde pod *a*) ztojeche, Kralyu nashemu kakti Apostolzkomu, anda kakti vszeh Czirkvih Patronu Perveshini razlichito dodavaju. Zato Jusha ovoga nijeden josh doszad Kraly nash nit vzetiszi terpel ni, nit terpel nebu.

a) 1498: 67. 1553: 9. §. 1. 1569: 36. §. 1. 723: 55. *b*) Trid. S. 25. C. 9. d. R. 723: 55. *c*) 715: 17. §. 3. *d*) Trid. S. 14. C. 12. y S. 25. C. 9. d. R. *e*) cod. C. 9. na Konczu.

Digitized by Google

DELOV
ODSZEKA I. ZTR. I. KNIGE II.

KAZITEL.

	Ztran.
Vpelivanye vu Odszek - -	1 — 12
Del I.	
Od Zavjimanya - - - -	13 — 29
Del II.	
Od Prihajanyih - - - -	29 — 43
Del III.	
Od Donacziih, iliti Da ruvanyih vlaztneh	43 — 93
Del IV.	
Od Vupelivanya - - -	93 —111
Del V.	
Od Szuprotrechja - - -	111—141
Del VI.	
Od Terha Naredbzkoga, iliti Senzkeh Pravicz - - - -	142—180
Del VII.	
Od Pravicz Kr. menysheh - -	180—234

Digitized by Google

Ztr.	*Vst.*	*Falinge*		*Popravi*
8	— 18	Sparuo	— —	Sparno
18	— 10	Terehke	— —	Terchke
21	— 1	teche	— —	teche
—	— 6	Prav deiz Lova	—	Pravde iz Lova
—	— 13	pticharil	— —	pticharil
33	— 23	naperveszebi	—	napervoszebi
34	— 12	1-och	— —	2-och
53	30	za Lyudztvo — chtej —		y na varaski Sivlenya Nachin dopelyalo, y vu oveh
54	— 21	(§. 122)	— —	(§. 123).
—	— 24	poztavlyane	—	poztavlyene
62	— 13	Ostarenya	— —	Oztarenya
66	— 19	nashe	— —	zpuschaj
68	— 7	Szugrotrechnik	—	Szuprotrechnik
92	— 10	dohlyenu	— —	doblyenu
98	— 24	ovo po Lektoru	—	ono po Lektoru
101	— 25	zkomnu	— —	skomnu
103	— 33	kak Darovnik	—	kak Daruvitel
109	— 21	Krepoz	—	Krepozt
111	— 22	Tnsbu	— —	Tusbu
113	— 30	veruvenemi	—	veruvanemi
131	— 13	Lrepozt	— —	Krepozt
137	— 8	Naredbe ovo	—	Naredbe ove
145	— 29	Preezembi	—	Preczembi
147	— 27	Vekivochnozt	—	Vekivechno
149	— 12	ztovesze	— —	zovesze
166	— 6	popignyene	—	podignyene
190	— 9	nedokonchasze	—	nedokoncha
194	— 25	zatem	— —	zpuschaj
195	— 29	Tarifa je Podpiszek		Popiszek
199	— 8	Terdtvo	— —	Terstvo
210	— 5	Sziobodu	— —	Szlobodu
222	— 10	*deszetinzhe*	— —	*deszetinzke*

Digitized by Google

NAVUCHANYE
VU
PRAVICZAH
SZAMOSZOJNEH
VUGERZKEH
DOMIN IMBRIHA

Vszeh Pravicz Doktora, pri Velikeh Skolah Zagrebechkeh Dogodozpisza Pravicz Szamoszvojneh Vugerzkeh, y oveh izteh tak Varaskeh, kak Zaglavneh Navuchitela Kralyevzkoga, Ochitnoga, Narednoga, Navuchitelov ovde Skol Velikeh Ztareshine, Obodvojega Szuda priszesnoga Pravdopravnika, y Szlavne Varmegyie Zagrebechke Szudbenoga Ztola Priszednika.

KNIGE II. ZTRANI I.
ODSZEK II.
OD
PRAVICZE VU DUGOVANYE
IZ
NACHINOV PRENASHAJUCHEH.

VU ZAGREBU,
z-Szlovami Ferencza Suppan
1 8 3 0.

Digitized by Google

Da Te Bogatztvo vishe ne lada, nego Ti Bogatztvo.

Ne possideri magis a Divitiis, quam eas possidere videare.

Plin. L. 9. Ep. 30.

Digitized by Google

KNIGE II. ZTRANI I.

ODSZEK II.

Od

Nachinov Gozpodchinu Zadobiti Prenashajucheh.

§. 1.

Prehod vu novi Odszek.

Od Nachinov Gozpodchinu zadobiti zapochetneh, z-nyeinemi *Prizpadki*, doversken Razgovor *Nachinom prenashujuchem* Ruku szad podaje. Koren oveh *Predavanye*, (traditio), t. j. Chin, po kojem gdo Dugovanye szvoje na drugoga prenasha; Szversi pako ovoga, *Dosheztje*, y *Oztarenye* zovemo. Ono vu razlosni, ali podufani, okolo Decze, y Dugovany, pokojnoga Volyi temelyisze. Raszlosnu *Testament*, ali *Kodiczil;* podufanu pako *Dosheztje preztestamentumzko* imenujemo. Zato

Digitized by Google

DEL I.

Od Testamentuma.

§. 2.

Testamentum zvekshimam potreben je.

Zaizto vszáki to previdel bude, da hisni Gozpodar, Testamentuma nachiniti onda nikak zamuditi nemore, kadabisze zaradi nyegvoga Pomenykanya, velikeh Neszlogih, Grehov, y pochutlyivesheh Krivicz Naztajanya med Vdovum y Deczum bojati bilo. Anda Testamentuma napraviti kruto potrebno je navlaztito:

1-ich Kadabi med Deczum, jedna bolysha, zlocheztesha druga bila, koja zato vsza, jednaku Ztaresheh Lyubav zaszlusila nszu.

2-och Akoszu vu Odhranenye Decze Zroski nejednaki vuchinyeni, kojibisze anda jednem zarachunati, drugem pako pribrojiti imali.

3-ich Kadabi Decza nekoja, josh neodhranyena bila, koja zato, zvan Dela y Odhranenye josh, potrebuvati imaju.

4-ich Kada Decza, od Matere jedne, vsza neizhagyaju, Zkupzazkerba pako ali ne na Senu vszaku, ali ne jednak bi zpadala.

§. 3.

Iz nepravednoga Zla ne menysha.

Vu oveh Okoliczah *Testamentum* zadnyich

Digitized by Google

nachiniti imazse: on da vendar *Dosheztnikom* pravednem ne preszugyuje. Ar turobne Pelde jednako vuche, da iz Testamentuma nepravednoga Zla ne menysha van izhagyaju. Ar pravedni Doshezsniki

1-ich Ono z-Ztroski preteskemi izkati primarjajusze, koje, akoprem pravo nyihovo, krivichen Testamentum, nyim odtelje.

2-och Ovoga iztoga, pravichno nyihovoga, koje, iz czeloga, na nye zpazti bi imalo, Poloviczu szamo, ali Ztran josh menyshu, visheput dobivaju: ar po Dodihanyu duseshe Pravde, y Ztroskov Pomenykanyu, vu Zjedinenye skodlyivo zvekshinum prepadaju. Kvaruvani ovak

3-ich Preklinanya ogrutna, na Zadnyovaluvitela izvalyivaju, med Odvetki pako Odurjavanya, y vekivechne Szvagye naztaju. ter y Zla josh veksha preszudlyive zadnye Volye Poszledja jeszu.

§. 4.

Zato Potrebchinemu A) Nuternya iliti I) Pershone Prikladnozt.

Zato dvojverztneh, nuternyeh, y zvunzkeh Potrebchin Naredba zadnyem *Volyam* prepishuje. Nuternyeszu ove tri: 1) da Zadnyovaluvitel, za ztaviti zadnyu Volyu, naj bu Pershona prikladna. 2) Da ov izti Dugovanye szlobodno odtugyuje. 3) Da Dugovanye szebi oztavlyeno, z-Oztavkom nadelyen Zapisznik (legatarius), szlobodno prijemlye. Zadnyu Volyu ztaviti, akoprem Szvojniki (proprietarii), oni vendar vszi neszmeju, koji zpog nezreloga josche Razuma z-Dugo-

Digitized by Google

vanyi szvojemi, zlo, y nezpametno bi odregyuvali *, kaktiszu Pershone 1) Dobe nepravedne 1-ae 126. §. 2. 2) manene 1-ae 55. §. 1. Szuprotivno zadnyovaluvati, iz nepodlesechega Naredbih oveh Zroka, szmeju

1-ich *Szusnyi;* ar oveh Telo szamo, ne pako y Razum zkupa vlovlyensze dersi.

2-ich *Mutavczi* y *Nemi*; ar ovi z-Znamenyi razumlyivemi Volyu szvoju ochituvati znaju, y akoszu z-Jezikom, z-Pametjum vendar nemi niszu.

3-ich *Divojke*; szamo da Dobe pravedne jeszu, akoprem poleg 1ae 91. preszudlyive szebi Valuvashe napraviti nebi mogle. Ar Naredbi ovoj, nyu 2-1-ae 111. §. 8. zkupzparjajuch, Znamenuvanye drugo nije, nego dasze Valuvashi, zverhu kojeh napralyeneh Divojke bisze saluvale, med Letom od Szvatbe rachunajuch, nazad pozvati mogu, vre pako mertvi za nikaj sze nesaluju.

4-ich *Pod Shekvezter verseni;* ili, kojem Ladanye Dugovany szvojeh zaztavlyeno je. Ar zazkerbna, od kojehsze szlobodno odregyuje, Zaztavlenya takvoga Predversek niszu; odvetna pako vu Dobrochinztvo-Raszipnikov, kojega nyim po Szmerti, vishe treba ni, pod Shekvezter metchejusze.

5-ich *Vu Zgubivanyu Glave prozto obszugyeni;* ar more Sena vu oszebnom, zaradi Lotrie prozto na Szmert obszudyena, t. j. prez Pogublenya Imetka, od Dugovany szvojeh Testament szlobodno narediti 1ae 105. §. 2. zakaj anda toi zto drugi takaj vu jednakem Pripadu vchiniti nebi mogli?

Digitized by Google

* Privolenye prepovedano, y Privolenye nikakvo za jednosze dersi, vre pako Szvojnika Privolenya Pomenykanye, Odtugyenye od izte Pravicze nikakvo chini 723: 47. zato Testament, kajti je takaj Odtugyenye, je od izte Pravicze jednako nikakov, y kakti takov zachitchujesze, kadabiga Pershone ali Dobe nepravedne, ali manene napravile bile.

§. 5.

II. Imany tak Szvojnozt.

Pershone akoprem nit Dobe nepravedne, nit manene, vszake vendar z-szvojem szamo, ne pako z-tugyem szlobodno odregyuju, ar prechi Pravicza y naravzka y domovinzka, koja zaradi Pomenkanya Privolenya Szvojnika Odtugyenye od izte Pravicze nikakvo ztavlya 723: 47. §. 4. Anda prozto zahitlyiv je vu oszebnom Testament:

1-ich *Brata nerazdelyenoga* Zverhu Delov Bratov nerazdelyeneh, kad ovi nebi k-nyemu privolyili bili. *ond.*

2-och *Szina*, zverhu ochinzkek akoprem dedovneh, prez Privolenya Ocza. Ar, dok Otecz sive, dotlam oveh on szam, a ne Detcza, Szvojnik je. 1ae 51. §. 4.

3-ich *Vdove*, zverhu Imany vu Imenu Pravicze vdovichke dersaneh 24: 655. §. 2.

4-ich *Tutora*, zverhu szirotinzkek *ond.* y 1659: 32.

5-ich *Zaveruvnika* (fidei Comissarii) zverhu, na Veru zpuschaneh 48: 723. §. 4.

6-ich *Z-Valuvanyem redovnichkem zavezanoga* (professi), zverhu Imany v-Kloster do-

Digitized by Google

nesheneh: kajti takva klosterzka poztalaszu D. 29. p. 142.

7-ich *Zaradi* podleseche bitne budi *Himbe*, ali *Falinge*, ali *Ztraha*, ar bitni tak Ztrah, kak Falinga, ali Prevara bitna, Privolenye iz czeloga vanzkluchuje 53: 715. Pr.

8-ich Koji Zadnyovaluvitelu vu Jeziku materinzkom raztolnachen nije, kadabi on vu Jeziku, nyemu neznanom, napravlyen bil 13: 687. §. 1.

§ 6.

Kak z-nyimi odredyuvati Szloboda.

Testament na dalye niti od pravoga szvojega, ako bi dedovno to bilo, ne valya, ar Szloboda z-nyim odregyuvati menyka; 1ae 58. 59. Medtem Testament zverhu odvetneh napravlyen zahitlyiv nije; kajti od szvoga ztavlyen vendar je, anda Szvojnika Privolenye nemenyka, koje Pomenkanye jedino Odtugyenye za nikakvo od izte Pravicze chini; nego je poterlyiv szamo, t. j. na Potiranye Testamenta Pravdu Zkupdelniki jedino imaju, pokehdobda odvetna na ove nazad zpazti moraju 1ae 47. 49: 723. §. 1. akoprem bi szamo gibucha bila. D. 22. p. 140. Niti Predszloboda Varasha nehaszni, kojabi Ztanovnikom szvojem, takaj od odvetneh Testamenta narediti Szlobodu davala D. 38. p. 144. Vu Pripadih szledecheh vendar, Testament akoprem zverhu odvetneh, valya y nepotirasze

1-ich dabisze iz odvetneh Zapiszi pobosni napravlyali, zporedni vendar, nit zazkerbneh nebi bilo. D. 27. p. 142.

Digitized by Google

2-och Kojega bi Zkupdelnik podpiszal; arga tak podtvergyuje; proti Chinu pako szvojemu baratati nedajesze. D. 32. p. 143.

3-ich Brat, poleg Testamentuma kojibi Dela prez Zadersavke bil prijel; proti nyemusze po dichi takaj vishe nemre. D. 4. p. 103. K-tomu

4-ich od *zvandaruvanyzkih* akoprem odvetneh, vszaki odmirajuchi szlobodno zadnyovaluje. 315: 26. §. 3.

§. 6.

Od Zarkerbe Testament vu Redu valya.

Od Zazkerbe szuprotivno naj szlobodneshesze odregyuje 1-ae 5. zato od takveh Testament ztavlyen valya. Anda

1-ich ako bi Brat szvoja, za Delenyem zadoblyena, ztranyzkomu komu oztavlyal, na Potiranye Testamenta takvoga, zabztuny bi Brat poszluval. Zato

2-och Testament, po kojem bi Ztareshi od zazkerbneh szvojeh Detetu jednomu vishe, menye pako drugomu odredili bili, takaj ztoji 1-ae 5. §. 1.

3-ich Ztalen je y on, po kojembi Otecz za obodvoji Zpol zadoblyena na szam muski ztegnul, ali za muski jedino prizkerblyena na obodvoji bi pretegnul bil. 1-ae 21. §. 6. Kaj vishe

4-ich Otecz, proti 1-ae 53. §. 10., y proti 1-ae 57. koji Szlobodu od Zazkerbe poleg Volye odregyuvati, jedino na Chine med sivemi zteguje, more Deteta szvoga, poleg Odkrajanya nove-

Digitized by Google

shega Previszoke Vechnicze Kr. iz Zazkerbe szvoje takaj chiztu vanzklenuti. (Odsz. I. §. 57.)

§. 8.

Ne valya vendar 1) *vu Preszud Fiskusha Kr.*

Nistarmanye od zazkerbneh akoprem, nevalya vendar vszigdar Testament. Perva Izminzka je, kad Testament bi Fiskushu Kr. preszugyeval. Vu oszebnom

1-ich Kadbiga vu Pomenkanyu Decze Zazherbnik zverhu daruvanyzkih, prez Privolenya Kr. bil napravil. 715: 25 §. zadn. y 26. §. 2.

2-och Kad Zadobitel Szine nimajuchi, na Zpol szamo muski prikazana, Kcheram bi oztavlyal y pak prez Privolenya Kr. 1-ae 22. §. 2. zvun dabi Donaczia Zaporku (*legatariis et cessionariis*) takaj zadersavala.

3-ich Akobi zverhu Imanyih pod Zaporkum (*nullum Jus*) prodaneh, zadnya Valuvnika Szvers zadnyovaluvala, ar odemrechega takvoga Valuvnika Fiskush Kr. dosheztjuje 1-ae 69. *

* Napravlyen szuprotivno od zvandarnvanyzkeh budi gibucheh ali negibucheh Testament, ako taki od odemrechega, gledech takaj Fiskusha Kr. kruto valya v. P. od Shume za zmeshanu Donacziu pribrojene — ali odPenez vu Imanya poztavlyenih, akoprem po chizti Donaczii zadoblyena. 715: 26. §. 3.

§. 9.

2) *Velikasha czirkvenoga ober Mochi nyemu szlishajuche.*

Iznimka druga je: kadabi Testamcnt Veli-

Digitized by Google

kash czirkveni (Praelatus) napravil bil, po kojem ov od vszega iz Imanyih duhovnichkeh Zadobichka, prez imanoga zadnyovaluvati Dopuschenya bi odregyuval. Ar prez takvoga Velikash czirkveni, od tretje szamo Dobichka duhovnoga Ztrani zadnyovaluvati more, akoprem bi y pod Patronatztvo Oszebcza Imanye duhovnichko zpadalo (Collat. privatae). Int. dd. 28. Maii 1784. Trejtina druga na Czirkvu zpada, kojoj Velikash zadnyi put je szlusil, zadnya tedàr na Zdersavanye, y Popravlanye Orszaga Tvergyavih, obernutisze ima, iz Jakozti Pogodbe, koju Ersheg Ostrogonzki Leopold Grof Kolonich ż-Fiskushem Kr. je napravil. Kajti pako Pogodba ova od szameh Velikashev czirkveneh govori, zato Dopuschenya iztoga poizkati Duhovniki drugi nimaju, ter ovi prez takvoga takaj od czeloga vu Duhovnichtvu Zadobichka po Testamentumu szlobodno odregyuju. 715: 16. Pr. Vu oszebnom

1-ich Kanoniki, Plebanushi, Kapelani, y vszi drugi Duhovniki, ne Fratri. R. R. dd. 3. Aug. 1774. dd. 16. Febr. 1776.

2-och Duhovniki redovni, Zpola obodvojega iz Reda zatergnyenoga: ar ovi od Dusnoztih Reda szvoga odvezaniszu, y zato kak zudobiti, tak y od Zadobichka zadnyovaluvati mogu, nego szamo vu Orszagu ztanujuchem. B. J. dd. 29. Apr. 1783.

§. 10.

3) *Proti Naredbi Ilyrichki.*

Razluchenu od katolichanzkoga Duhovnichtva vu Zadnyemvaluvanyu Naredbu, Duhovniki Gerkov nezjedinyeneh imaju, Dan 16. Sept.

Digitized by Google

1779 vandanu, koje *Declaratorium Illyricum* zovesze. Poleg ovoga

1-ich Ersheg Karloviczki more od Polovicze Zazkerbe vu Chazti duhovnichki zpravlyene (beneficial), ne vendar ztranzkem na dobro, zadnyovaluvati, druga Polovicza vu Kinstarniczu Naroda neodtugylyivo dozpeva.

2-och Biskupi takaj od Polovicze takveh zadnyovaluju, drugu dobiva Ersheg, na Czily Pobosnozti od ovoga obernuti moranu.

3-ich Ersheg ali Biskupi drugach zadnyovalujuchi, za vumrecheh prez Testamenta imajusze, y onda Ztran jednu dobiva Kintsarnicza Naroda, drugu Temelyichtvo (fundus) Karloviczkeh Skol iztoga Zakona.

4-ich Duhovnichtvo menyshe szamo od Ztrani trejte po zadnye Volye odregyuje, dve Ztrani idu Biskupu Dieczezanzkomu, koji preminuchega pokopati, y za nyega Pobosnozt mertvechku (exequias) odszlusiti dati ima. Drugach z-Imetkom obernuchi, y pak za vumrechega prez Testamentuma dersisze, y onda vesz nyegov Imetek na Biskupa vpadne. Medtem

3-ich Naredba ova nit Praviczu Decze pravedne nezatira, y ako Fundushe gozpodzke Duhovniki izti dersaliszu, onda y Pravicza dominalzka nevrazena oztaje: 3-ae 30.

§. 11.

Iznimkih josh chetiri.

Josh chetiri Pripadov je, vu kojeh Testament, akoprem od Zazkerbe, nikaj vendar ne valya.

Digitized by Google

1-ich Ako Tovarush Zazkerbu seninu bi prehitil bil D. 6. p. 103.

2-och Kada odomrechi Kmet, Zadnyovaluvanya Szloboschinu bi bil prekorachil; ar Kmet od *negibucheh na Grundtu dominalzkem lesecheh*, ako taki zvánszelzkeh, ako odvetna jeszu, chizto nikaj, od zazkerbneh pako *Poloviczu* szamo po zadnyoj Volyi szlobodno odtugyuje. Szuprotivno od gibucheh * v. P. Penezih, ali Fundushev varaskeh zakuplyeneh, budi zazkerbneh, ali odvetneh, zevszem vszeh, Testament Kmeta valya. 3-ae 30.

3-ich Ako Testament zazkerbna takova bi odtugyuval, koja Naravu odvetneh imaju; kakvaszu iz Dohodkov Imany odvetneh vu Ztalishu josh nerazdelyenem, ali od drugud nego vu Ztalishu iztom zadoblyena: ar iz Szada nerazdelyeneh pridoblyena, Zadobitel z-Brati szvemi jednako deli; od drugud pako prizkerblyena, nego takaj vu Ztalishu iztem, Deczi szvojoj izraven zadobiva, vu Dotergnyenyu, ali Pomenkanyu kojeh, Dobichek izti na Brate Zadobitela zpazti ima, y zato odtudyitisze neszme 723: 47. §. 2. 3.

4-ich Kadabi Zadnyovaluvitel vre predi toga odvetna szvoja odtugyil bil: onda nit od zazkerbneh Testament nevalya D. 4. p. 151. ar odvetna z-zazkerbnemi nadomeztiti imajusze 49: 723. §. 1. zvan dabisze odtugyeneh odvetneh Czena na Haszen Pokolenya Odtugyitela obernula bila D. 2. p. 136.

* Miszel anda Szegedi Ivana, kak dabisze za Valyanozt Testamenta kmetzkoga, Podtvergyenye Gozpona Z. potrebuvalo, vre zato szamo, kajti Kmet vu Odregyivanyu z-Dugovanyi szvojemi, niti med sivemi, Privolenya Gozpona Z. netrebuje, ztati nemre. Akobi vendar Testament kmetzki vu Preszud

Digitized by Google

Gozpona Z. vuhajal, ov pako ako prez Zaporke (*Salvo jure alieno*) onoga bi podtvergyuval, z-iztem ovem Chinom, Puta na Potiranye, vreszi je preprechil.

§. 12.

III. Zapisznika Prijemlyivozt.

K-Valyanozti zadnye Volye zadnyich y to zpada, da Dugovanyeszi oztavlyeno Zapisznik szlobodno prijemlye, y k-Szvojnozti szvojoj pravedno prilosi. Vu oszebnom Dobra negibucha, da onemsze ne oztave, koji ladati z-nyimi mogli nebi, v. P. neplemenitem *a*), ali Veru valujuchem, od Orszaga z-Varastvom ne nadelyenu *c*), ali nevmertelnam Telam *b*). Medtem zadnya Volya, neprijemlyivem (incapacibus) Dobra negibucha valujucha

1-ich od izte Pravicze nikakva ni, szamo da nyu Szvojnik ztavil je: ar jedino Pomenkanye Privolenya Szvojnikovoga Odtugyenye zahitsuje. (§. 4.)

2-och Nit potretisze nemre, szamo od odvetneh, ali od zazkerbneh vanzneteh da Testament napravlyen ni. Zato

3-ich Zapiszniki takvi, szamo na Pravdu iz Neprijemlyivozti, potegnutisze mogu, y jedino po Pravdi ove iz Ladanya van poztaviti, poleg prepiszanoga vendar vu 715: 23. Nachina, t. j. z-praznemi Rukami vanzhajati dusni niszu. Zato

4-ich Koji ladati nemoguchem Dobra negibucha prikasuje, nyim szamo Peneze da oztavil je, szudisze: ar szamo poleg oveh Polosenya Imanyih mentuvati mogusze.

Digitized by Google

a) D. 1. p. 193. 715: 23. *b*) 647: 15. 715. 71, 46: 741. *c*) 498: 65. 542: 33. D. P

§. 13.

B) *Zvunzka, za Testament I. predszlobodni.*

Da zadnya Volya valya, z-Kakvochum ona takaj zvunzkum obzkerblyena biti mora, prepiszanum zato, da Vkanlyivoztjam, z-kojemszi ne malo put Zadnyovaluvitel zigrava, Putsze preprechi: to jezt Volya zadnya, akoprem Kakvochu nuternyu bi imala, ako vendar z-Nachinom naredbzkem ztavlyena nije, valya takaj nikaj, ter potretisze y pak more Jeszu pako Vugri vu Vremenu ztareshem poleg Prepizka Pravicz Rimlyanzkeh, y Czirkveneh Testamente szvoje napravlyali. Nego Pravicze ove vnoga prevech potrebuvaleszu, zato vre jednu, vre drugu Potrebchinu vanzpuschati, ne retkokrat sze je pripechalo, odkud Testamenti zvekshinum potiraliszusze, y Zadnyovaluvitelov Volye zkorom vszigdar zpunyavalesze niszu. Zato zatertih Pravicz oveh, prefineh Potrebchin, zadnyoj Volyi vugerzkoj, Potrebchine domache prepiszalesze jeszu, druge za zadnyu Volyu *predszlobodnu*, druge za *navadnu* (solenni). Testamentum pred szloboden chiztoih malo ima, ár je zadozta

1-ich Ako Testament na Rechi ztavlyen (nuncupativum) pred dvemi Szvedoki izrechesze, koji Zadnyovaluvitela neszamo chuli, nego y videliszu 715: 27. §. 5.

2-och Testament napiszan (scriptum) nit Szvedoka nepotrebuje, szamo daje od Zadnyovaluvitela tak piszan, kak podpiszan. Ako vendar Ruka nyegva vu Dvojimbusze bi vlekla, onda

Digitized by Google

nyu, Szvedoki najmenye dva probuvati moraju, ar menyeih, Probu punu, vu nijednom Poszlu nechine. *Ond.*

3-ich Kada Testamentuma Zadnyovaluvitel szamo bi podpiszal, od drugoga napiszanoga — onda Pripad Testamenta na Rechi ztavlyenoga povrachasze, t. j. tuliko je, kak daga szamo na Rechi bi ztavil bil. Zato Testament takov zvan Podpizka Zadnyovaluvitela, Podpiszek takaj josh dveh Szvedokov, potrebuje.

§. 14.

Vu Pripadih chetiri.

Pripadi, vu kojeh Testament predszloboden nachiniti moresze, 4. jeszu ovi:

1-ich Kada bisze Testament napravlyal na Ztroske pobosne, t. j. iz Miloszerdnozti, ali iz druge Selye pobosne, kakti vu Polehschiczn Dusham pokojneh nam blishnyesheh, ali za poztaviti na Ztalish veszeleshi, budi Veru, budi drugo Dobro obchinzko.

2-och Kada Testament vu Taboru bisze delal, jeli od Szoldatov, jeli od oneh, koji zbog nyih vu Taborusze (Castris) nahajaju. Anda Szoldati tak vu zimzkih Ztanuvanyih zadersavajuchisze — kak izpuschani (dimissi) Predszlobode ove nimaju — Niti za Vreme Mira nedajesze — Komishari k-tomu, y drugi Poszle vojnichke zvan Logora obavlyajuchi, takaj vu Vremenu Boja, Testamenta navadnoga narediti moraju. Ter kajti Predszloboda Naredbe Fela je, koja po preztajuchem Zroku takaj preztaja, zato Szurektziash za odvinyenum Pogibeljum Testa

Digitized by Google

menta drugoga, t. j. navadnoga nachiniti ima. Regulashi drugem Naredbam podlosniszu.

3-ich Kada Tstamentuma Rodechi izhajajuchemu bi napravlyal, ali ov onomu: ar zbog Veza Kervi naj blishnyeshega, ov onoga, y nazopet, da vkaniti bi hotel, nestimasze, vre pako jedino za pretechi Vkanlyivozt, Testamentumom Licze navadno prepiszano je.

4-ich Kada vu Priliki Kuge Testamentsze bi nachinyal: kajti zbog Ztraha Okusenya Szvedokov dobiti nije 715: 27. §. 5.*

* Predszloboda na Pripade zvanpredszlobodne nepretesujesze: zato 1) Testament, koji iz jedne Ztrane na Dobro obchinzko, iz druge pako na Haszen Vdovam, ali Sziroticzam z-Nachinom predszlobodnem bisze naredil, gledech obodvoje potirasze; kajti od Naredbe zadoztno obzkerblyeniszu; odkud nachinyen nyim Zapisz, szamo zato, kajti oni Szirotice, ali Vdove jeszu, Ime pobosnoga vreden nije. Zato 2) nit Brat, nit Sena, Zapisza nedobivaju, szebi prikazanoga po Testamentumu takvem, koji zvekshe Ztrane za Deczu z-Nachinom predszlobodnem napravlyen je. Kajti nit Sena, nit Brat, pod Imenom Decze nedohajaju.

§. 15.

II. Za Testament navadni; 1) *vlaztni.*

Vu drugeh vszih Pripadih Zadnyovaluvitel Testamenta navadnoga (ord. sol.), *vlaztnoga* (publ.) drugi, drugi *szamoszvojnoga* nachiniti imaju, iliti pred Szvedoki szamoszvojnemi (privat.). Obodvoji valya

1-ich tak *zgovorjen*, kak *napiszan*: ar izto Verevrednozti vlaztnoj Testament neszamo na Rechi povedatisze, nego y na Piszmo predatisze

Digitized by Google

more. Medtem y na Rechi ztavlyen, na Piszmo vansze daje. Napiszan

2-och tak odpert, kak zapert predatisze more, jeli Szvedokom za Podpiszavanye, ako je szamoszvojni, jeli Verevrednozti za Chuvanye, ako je vlaztni: t. j. Testamenta Zadersaj ne szamo Szvedokom zakrivasze szlobodno, nego y Verevrednozti ako taki zapechachen predan, Testament valyan je. Szuprotivno

3-ich Testament *na Rechi ztavlyen* vszigdar odpert je, potlam vendar na Pero poztavlyasze, y Zadnyovaluvitelu tak prechteti, y vu Jeziku znanom raztolnachiti, kak y po nyem podtverditisze zadnyich ima pod Nikakvochum Testamenta. 1687: 13. 715: 27. § 7. Zamugyeno Raztolnachenye Tusitel pokazati mora. D. 3. p. 103. K-tomu

4-ich Vszaki *vlaztni* Testament vu Protokol, iliti Maticzu, t. j. zapisznu Knigu iz Naredbe poztavlyasze. 723: 39.

§. 16.

Plemenitem na Volyu zpuschan.

Vlaztnoga medtem Testamenta Plemeniti znegibuchem ladavczi nachiniti dusni niszu, ako vendar y oni takvoga narediti, hoteli bi, to onda oni pred szledechemi vu oszebnom zvershavaju:

1-ich Pred Kaptolomom, ali Klostrom verevrednem, ali Vanposzlanemi od onud. Ali

2-och Pred Pervem Orszaga Szuczem, ali Mestrom od nyega vanposzlanem, kojega jedino,

Digitized by Google

ne pako Priszednika Ztola Kr. ali Banzh. van poszlati more. 815: 27. §. 1. Ali

3-ich Pred Piszarniczum Kr. vu Becsu, ali Vanposzlanemi iz nye. Ali

4-ich Pred Varmegyium, ali vanposzlanem Vicze-Komeshem, ali vanposzlanemi Velikem Szuczem z-Juraszorom *ond.* §. 9. 765: 28. 792: 16. §. 8.

§ 17.

Neplemenitem prepovedani.

Neplemeniti szuprotivno jedino vlaztnoga vu Redu nachiniti dusni jeszu, niti drugoga nemogu. Kaktiszu

1-ich Purgari, y drugi Varashev Ztanovniki neplemeniti: 3-ae 13. Ar poleg Naredbe ove Valuvashi od varaskeh Imany drugde, kak pred Magistratom napravlyene, ali vanposzlanemi iz nyega, ne valyaju: vre pako Testament je takaj Valuvash, iliti Odtugyenye *. Vanznimlyusze Varashi, koji pred Letom 1715 vu Vsivanyu ztaliszu Testamentov szamoszvojneh Delanya. Ovakveh Varashev Ztanovniki akoprem neplemeniti, Testamenta ako hocheju, takaj szamoszvojnoga, narediti mogu 715: 27. §. 7.

2-och Kmeti: ovi poleg Navade Mezta zadnyovaluju, ali pred Szuczem szelzkem z-szelzkemi Priszesniki, ali pred Notariushem szelzkem z-Priszesniki Szela, y vu obodvojem Pripadu Nazochnozt takaj Plebanusha, ali Oficzira dominalzkoga vre potrebujesze, vre ne. Medtem ako vu Meztu, vu kojem Kmeti vu Vsivanyu Delanya Testamentov pred Szvedoki petemi, bisze naha-

Digitized by Google

jali, onde Kmeti takaj plemenitaski valuvati y mogu y moraju 3-ae 30. §. 6.

* Po varaski zadnyovaluvati moraju takaj izti Plemaniti vu Varashih ztanujuchi, ako z-negibuchemi ladali nebi, akoprem y nedvojinlyivi bi Plemeniti bili. Szuprotivno Plemeniti z-negibuchem Ladavczi vu szvojem Testamentu plemenitaskom, takaj od Grundtov varashkeh vu jednom szlobodno odregyuju. 1655: 46. Pr. 715: 27. §. 11. Medtem vu Szili nahagyajuchisze tak Plemeniti z-negibuchem neladavczi, kak y Varaschani neplemeniti, Testamenta szamoszvojnoga, t. j. z-Nachinom plemenitaskem zadnyu Volyu ztavlyati neprechijusze 1655: 46. §. 1.

§. 18.

2) *Za Testament szamoszvojni.*

Vre od Testamenta szamoszvojnoga: Testament ov, takaj plemenitaski zovesze, kajti vu Redu Plemenitem szamo laztovit je. *Szamoszvojni* velisze, kajti pred Pershonami szamoszvojnemi delasze, ali ako taki vlaztnemi (publicis), ne vendar kak takvemi, niti kak vanposzlanemi. Potrebchine nyegveszu

1-ich Jeli Testament po Zadnyovaluvitelu, jeli po drugem napishesze, nima nikaj, kajti takaj zgovorjen na Rechi valya 715: 27. §. 5. Medtem

2-och tak po Zadnyovaluvitelu, kak po Szvedokih 5. podpiszatisze mora. *ond.*

3-ich Zadnyovaluvitel ako piszati znal nebi, ali zbog Gingavoche podpiszatisze nebi mogel, onda Szvedok shezti oberbrojnik (supernumerarius) potrebujesze *), koji mezto Zadnyovaluvitela, Ime ne Zadnyovaluvitela nego szvoje podpishuje *ond.*

Digitized by Google

4-ich Pridojti mora Pechat, tak Zadnyovaluvitela, kak Szvedokov *ond.* §. 2. jeli laztovita, jeli tugya, iz Navade vsze jedno je.

5-ich Vu na Rechi povedanomu akoprem ona, koja liztor Piszanye y Pechat dotichujusze, potrebna niszu, Szvedoka vendar sheztoga iz Bitnozti y ov potrebuje: ar Testament napiszan, kojega Zadnyovaluvitel nit pishe, nit podpishe, Szvedokov 6. imati hoche, vre pako Testament na Rechi zgovorjen, je takaj Testament takov, kojega Valuvitel nit piszal, nit podpiszal ni.

* Odkud zpelyavasze da Testament ne ztoji 1) kojega Zadnyovaluvitel vu Gingavochi po drugem pope lyan podpiszalje: ar od takve Pomochi Naredba muchi, dapache Szvedoka sheztoga vu Pripadu takvem razlichito ztavlya 2) akoprem Testament takaj takov iz Navade predi toga dober je bil, vu kojem Zadnyovaluvitel iz Neznanozti Piszanya mezto Podpizka, Krisa napravil je, denesz vendar Testament nit takov vishe nevalya, ar Naredba potleshnya y vu ovem Pripadu Szvedoka sheztoga imati hoche. Ako vendar 3) koji Szvedok piszati znal nebi, mezto nyega onda drugi Ime nyegvo szlobodno podpishuje; ar szamo Zadnyovaluvitela piszati neznajuchega ali ogingavenoga z-Oberbrojnikom nadomeschati Naredba ztavlya. Vu ovem Pripadu Szvedok vendar z-szvojum Rukum Krisa da poztavi, Navade hoche.

§. 19.

Szvedokov Kakvoche.

Testamenta szamoszvojnoga Szvedokov Kakvoche jeszu:

1-ich Da Razum zrel nyim ne menyką. Zato Decza, pijani, Norczi, Szvedoki biti nemreju. 2-ae 27. §. 4. 1-ae 111. Sene szuprotivno nigde

ne prechijusze, anda ako muskeh bi pofalyevalo, od jedne, ali dveh Sen podpiszan zato Testament zahititisze mogel nebi.

2-och Daszu plemeniti: ar Testamenta plemenitaskoga Szvedochanztvu neplemenitoga, ali kak Naredba veli, *Musa*, podverchi, nebisze priztojalo. Chaztniki vendar neplemeniti vansze nezkluchuju 2-ae 27. §. 6. Dapache vu Pomenkanyu predszlaneh drugi takaj, posteni vendar Lyudi dopuschajusze 715: 27. §. 1.

3-ich Da na Testamentumu nyim leseche nikaj nije. Zato Dosheztniki ali Zapiszniki, ali z-ovemi Veza kervnoga imajuchi, Szvedoki biti nemogu. Szim zpadaju Klosterniki, Plebanushi, y drugi Dushe Zkerb imajuchi, ako nyihovem jeli Czirkvam, jeli I'avam, jeli Klostrom, ali Pershonam Testament y kaj oztavlyal bi. Dapache ovi nit piszati takvoga Testamenta nemogu, pod iztum Nikakvoche Kastigum. B. J. dd. 14. Jul. 1774. 723: 41. Pr. 729; 26. §. 3.

4-ich Zadnyovaluvitela ne szamo chuti, nego y videti moraju. Odkud gluhi Testamenta zgovorjenoga, szlepi pako chizto nijednoga, Szvedoki biti nemreju. 715: 27. §. 3.

5-ich Moraju pri Zadnyovaluvitelu zkupa y za jedno nazochni biti, y od nyega oprosheni za Szvedochanztvo *ond.* §. 1. Zato szebe za Szvedoke proti Volyi nyegve ponugyajuchi zahichujusze, t. j. od takveh podpiszan Testament ne valya, kajti Prevare podlase Szumnya. Zato Szvedoki ovak daszе podpishu: „*Ivan Mikan m. p. kakti oproshen, y z-drugemi zajedno nazochen Szvedok.*“ Ako Szvedok piszati znal nebi, onda drugi mezto nyega Ime y Pridovek nyegov podpishujuchi josh to pridati ima: „*z-tugyum zadnyich*

Digitized by Google

Rukum, z-laztovitem vendar Krisom." Ar da Krisa vendar z-Rukum szvojum pridaje takov, to Navada potrebuje. K tomu

6-ich Szvedoki Testamentuma zgovorjenoga, priszechi takaj imaju, kajti da Szvedoki biliszu, druge Probe ni. Szuprotivno podpiszani priszechi nimaju, ar ovi da Szvedoki biliszu, to vre Podpiszek, ali Kris nyihov szvedochi.

§. 20.

Testamenta izvan Orszaga Nachinenye.

Doszad kak Testament vu Domovini nachinyasze. Izvan Orszaga pako, vu ztranzkom nahagyajuchisze Domoroczi nashi nyega naregyuju ovak:

1-ich Becsu prebivajuchi, ali pred Piszarniczum Kr. Vugerzko-Dvorzkum, ali pred Vanposzlanemi iz nye 729: 24. §. 12. ali kak vu Becsu je navadno, Testamenta szvoga napraviti mogu. *ond.* §. 10.

2-och Domorodecz vu Prebivalischu szvojem ztranzkem, ako Pervoga Kralyeztva Szucza (Jud. R *Ord.*) ali Mestra nyegovoga ali V-komesha. ali Szucza z-Juraszorom Varmegyie szvoje vigyeval onde bi, onda pred ovemi, tak od gibuchih, kak negibuchih, takaj vugerzkeh, Testamenta szvoga, akoprem vu ztranzkom, more vendar tak, kak to izto vu Zemlyi Vugerzkoj bi zvershavati imal, valyano nachiniti. *ond.* §. 12. 765: 28. 792: 16. More vendar y Navadu, ako prehotel bi, Prebivalischa ztranzkoga obdersavati. *ond.* §. 10. Medtem

Digitized by Google

2-och Teztament poleg Navade ztranzke napravlyen nevalya dotlam, doklam z-Szvedochanztvom Verevrednozti Mezta, gde napravlyen je, ne probujesze to, da Testament izti, vszeh onde obdersavati navadneh Potrebchin vu szebi zadersava *ond.* §. 11. Szvedochanztvo takvo vre Testamentu iztomu pridajesze, vre y poszeb vandatisze more.

§. 21.

Kodiczil je takaj zadnya Volya.

K-Kodiczilu dohagyamo: med ovem y Testamentumom Naredba Razluku drugu nijednu neztavlya, zvanda za Kodiczil Szvedokov 3. y chetertoga onda szamo prepishuje, kada Zadnyovaluvitel piszati ali znal, ali mogel nebi. Anda Szvedokov menye za Kodiczil potrebneh szudi. Odkud zpelyavasze da Testament od czeloga Imetka, Kodiczil pako szamo od Imetka Ztranke koje Zadnya Volya biti mora. Ar Szvedoki szamo za Kvar odvernuti, potrebujusze, anda kad Naredba za Kodiczil Szvedokov treh zadoztneh stima, vre ztem iztem, da po Kodiczilu Kvar menyshi naztati more, zarazmena. Vre pako Kodiczil Kvara menyshega tak szamo zrokuvati more, ako rechesh, da Testament od czeloga Imetka, Kodiczil pako szamo od Ztrani koje nyegve odregyuje, y tak Kodiczil prava Zadnya Volya je, jednako tak, kak y Testament. Zato

1-ich koju Testament, onu y Kodiczil Kakvochu nuternyu imati mora. Zato

2-och Nachin narediti Kodiczila je on izti, koji y Testamentuma: anda je vre predszlobodni, vre navadni, vre zgoverjen, vre napiszan, y

Digitized by Google

koji Testamenta vlaztnoga nachiniti imaju, oni izti Kodiczila takaj szamoszvojnoga napraviti prechijusze. Ter y zvan Orszaga takaj Kodiczil naréditsze more nad Nachin Testamentumov. Takajshe

3-ich vu Szvedokih Kakvoche one izte Kodiczil, koje y Testament potrebuje.

§. 22.

Kodiczil Testamenta netrebuje.

Y to dalye zpelyavasze da za Glavniczu Kodiczil tak dobro, kak god y Testament vzetisze more, ar ovoga on Prizpadek nije, drugach y Kodiczil Szvedokov 5. potrebuvati bi imal. Zato

1-ich Kodiczil, takaj prez Testamentuma valya, ter prez Testamentuma Zapisze zadersava, koje Odvetek (haeres ab int.) vandati bude imal. Dapache

2-och Vesz takaj Imetek vu szame Kodiczile zpravitisze more: ar Kodiczil Naredbu poszebnu napelduje t. j. Naredbe poszebne Fela je: vre pako Naredbe poszebne, kojesze szlagati mogu, jedna drugu ne prehichuju.

3-ich Testament potert Kodiczila ne vubija: av ov Pripad z-onem chizto jednak je, kad Testament bi pofalel, vu kojem Dogodu Odvetek Zapisze kodicziłarzke vandati vendar mora. Zato

3-ich Zaporka „*ako Testament moj ne valya kakti Testament, naj valya kakti Kodiczil*“: vu Testamentumu zabztuny chizto neztoji. Kajti ak Testament y poterl bisze, kodiczilarzke Zapisze

Digitized by Google

vendar Odvetek, szebi neoszvaja, nego nye Zapisznikom kodiczilarzkem predati vszikak ima.

§. 23.

Zadnye Volye razglaszitisze moraju.

Volya zadnya, jeli Testament, jeli Kodiczil, po Szmerti Zadnyovaluvitela odpreti, y razglaszitisze mora. 715: 27. §. 8. Razglashenye ovo

1-ich biva, ali pred Szudom D. kada Kmet; ali pred Varashem, kada Ztanovnik Varasha neplemenit, ali Plemenit nego znegibuchen neladavecz; ali pred Varmegyium, kada ne Kmet z-vanvaraskem Grundtom Ladavecz, zadnyo je valuval. Zato

2-och kada Volya zadnya pred Kaptolomom verevrednem, alj pred drugum Verevrednoztjum plemenitum jesze naredila, onda Zpunyavavecz Volye zadnye, ali Dosheztnik testamentumzki zadnyu Volyu od Verevrednozti, pred kojum napravlyena je, yan dobiti, y Razglashenye nyeino * pri Varmegyii izhoditi ima,

3-ich Za opravlyenem Rasglashenyem t. j kad Volya zadnya vu Zpravischu varmegyinzkem prechteta bi vre bila, onda ona izti Verevrednozti y pak predajesze, ova pako nyu y nadalye vu Piszmozhranischu szvojem chuvati mora. Medtem

4-ich tak onomu, komu Volya zadnya preszugyevala, kak y onomu, koji iz nye dobiti kaj bi imal, na Proshnyu Vanzpisz kratitisze nemre. *Ond.*

* Razglashenye ovo na Dobro oneh ztavlyeno je, kojem Volya zadnya ali Zapisz koji, ali Preszud

Digitized by Google

bi nachinila bila, da tak on zeznatisze, kak y proti Preszudu Szuprotrech poztavitisze more. Odvetek nistarmanye josh pred Razglashenyem, kak berse Zadnyovaluvitel vumiral bi, Odvechinu szvoju, ako taki proti zadnye Volye bi haratal, y prez da zato vu Kastigu Mochi menyshe prepadal bi, Rukum takaj szilnum szlobodno zavjimlye 1-ae 68.

§. 24.

Pravde iz Testamentuma: 1) *Na Potiranye zaradi Falinge nuternye.*

K-Pravdam iz Testamentuma zpada naj pervich dvojverztna na Potiranye Testamentuma Tusba. Obodvoja Odvetku (hæredi ab int.) ide, kada ov Puta Mochi, ali nimal, ali z-nyim szlusitisze hotel nebi. Jedna je zaradi Falinge nuternye, zaradi zvunzke druga. Od perveshe znaj:

1-ich teche, vre pred Magistratom varaskem, kad varaski 3ae 10.; vre pred Szudom D., kad kmetzki, 3ae 25. §. 3., vre pred Szuczem oszminzkem, kad plemenitaski Testament potretisze, bi potrebuval 715: 28. y 2de 52.

2-och Tusba temelyisze, zaradi odvetneh negibucheh vu 1ae 58. 59., zaradi odvetneh gibucheh, ako taki neplemenitaskeh vu 723: 49., zaradi zazkerbneh, vu Pripadih vanzneteh, odtugyeneh, vu Naredbih na Meztu szvojem pozvaneh.

3-ich probuvati imasze, vre Dedinztvo (aviticitas) po Szvedokih, ali Liztu delnem, ali drugemi Fele izte Piszmi D. 1. p. 85, vre Pripad vanznet pri zazkerbneh. Po vchinyenem Dokazu ovem

4-ich Testament zadnyich potirasze ne vendar iz Ztrankih oneh, vu kojek Zapiszi od Du-

Digitized by Google

govany szlobodnoga Odregyuvanya bisze nahajali, poradi onoga „*hasznovito po nehasznovitem pokvaritisze nemre*“.

§. 25.

2) *Zaradi zvunzke.*

Druga na Potiranye Testamenta Pravda * zdisesze zaradi zpazene vu nyem Falinge zvunzke. Zaradi ove

1-ich Testament varaski po Magistratu varaskem *a*), kmetzki po Szudu D. *b*), plemenitaski po Ztolu Duhovnem potreti ischesze *c*). Oszudu vendar Ztola duhovnoga izvershava Szudecz szveczki po Liztu (compass.) od nyega oproshen *d*).

2-och Tusba (actio) temelyisze vn Naredbi Potrebchinu zvunzku pofalechu ztavlyajuche, najmre vu *e*), iz Krepozti kojoj Testament zaradi Pomenkanya neg jedne Potrehchine kojegod, potretisze ima. Ali

3-ich Pomenkanye dasze dokase: ar prozto liztor Velenye Szud za Iztinu nigdar ne prijemſye, anda po neztavlyenem Dokazu Tusbe Temely prepada, y tak Tusba takaj izta, kakti prez Grundta prepazti mora.

* Na Potiranye Tusbe nimaju: 1) koji predszudlyivszi Testament podpiszal je *f*), 2) koji poleg nyega prez Zadersavke (reservata), Dela je prijel *g*). 3. Odvetek onoga, koji podignyenu zaradi Testamenta Pravdu zjedinil je *h*).

a) 3ae 10. *b*) 3ae 25. 729: 41. 791: 51. *c*) 638: 31. 647: 15. 715: 27. *d*) 552: 25. *e*) 638: 31. §. zadn. *f*) D. 10. p. 48. *g*) D. 4. p. 103. *h*) D. 7. p. 103.

Digitized by Google

§ 26.

3) *Na Izpunavanye Testamenta.*

Trejta iz Testamentumov Pravda, *na Izpunyavanye Testamenta* zovesze. Teche proti Odvetku (hæred.), ali Testamenta Izvershitelu. Szudecz je dosheztlyivi *a*), makar Obtuseni proti nyemu, to bi iznimal, da on pri perveshem Testamentumu oztaje, to pako da koji zmed dveh valyal bi Szudom pomenyshem odkrojiti ishlo nebi. Izmimka takva zahichujesze, ar poleg noveshega Testament ztareshi preztaje *b*). Szudecz izti

1-ich Izpunyavanye Testamenta iliti Doshezt testamentnmzku, iz dedovneh takaj doszuditi ima *, odkad Mochi Potisanya nima. Niti Oszudu nyegvu iz dedovneh Izpunyavanye dopitajuchu, Szud vekshi popraviti nemre *c*): Kajti vendar Szudecz izti

2-och Dedovnem czelochu nazad dati Moch imal bi *d*), zato kad Zadnyovaluvitel vre predi dedovna koja, bi razprodal bil, onda ne Izpunyavanye, nego odvetneh na Czelochu Poztavlenye odregyuje *e*).

3-ich Izpunyavanye y onda znikne, kada Dugovanye vu oszebnom zapiszano bi neztajalo. Ako pako v. P. Lagev jeden Vina vu obchinzkom bi zapiszan bil, onda ako taki vsze drugo vu Praviczi Vino jeli izteklo, jeli pokvarilosze bi, vendar josh on jeden preoztajuchi Lagev vandatisze ima, ar Dugovanye vu obchinzkom obechano, szamo z-Felum czelum preztaje. Tulikajshe

4-ich kada Zadnyovaluvitel vesz prez Zte-

Digitized by Google

zuvanya Imetek szvoj, komu bi oztavlyal, ov izti Dugovanya takaj za napravlyenem Testamentom zadoblyena izkati more, ar drugach hotechi Zadnyovaluvitel Volyu szvoju zaizto bi premenil bil. Medtem

5-ich Testament od izte Pravicze nikakov takaj dasze zahiti, potrebuvati moresze.

* Pravda ova, kak y za zadobiti Miraza, ali Dara zaruchnoga podignyena, ober Shume frt. 1200 od Varmegyie, ober Shume pako 12000 od Ztola kotarzkoga, iz van Ladanye dalye ide.

a) 729: 35. §. 5. 723: 34. §. 2. 715: 28. §. 15. 662: 32. 1647: 126. *b*) D. 15. p. 15. *c*) D. 22. p. 165. *d*) 723: 49. *e*) D. 4. p. 151. *f*) 715: 28. §. 15.

§. 27.

Med Zapisznikom, y Odvetkom Razluka.

Pravdu predzpomenyenu trejtu proti Odvetku Zapisznik zdise. Med ovemi dvemi Razluka ova je, da Odvetek, drugach Heresh Dugovanya pokojnoga, kakti vu izteh nyegov Zkupdelnik, takaj prez Testamentuma bi dobiti bil imal, ne pako szvoga Zapisznik Zapisza, kajti Zadnyovolnika Zkupdelnik nije. Zato

1-ich Zapisznik, odvetna pokojnoga za naveke odtugyena, nazad poizkati nemre, ar iz Dugovanyih Zadnyovaluvitela, pokehdod da nyegov Zkupdelnik nije, zvan Zapisza, na nyega nezpada nikaj. Szuprotivno Odvetek, kakti Zadnyovaluvitela Zkupdelnik odtugyena nyegva dedovna nazad dobiti kruto more lae 27.

2-och Zverhu Zapisza szvoga, kajti Dugovanye dedovno nije, ar prez zadnye Volye ima-

Digitized by Google

tisze nemre, Zapisznik szlobodno y po Testamentumu odregyuje. Szuprotivno z-Odvechinu szvojum Odvetek, kakti Dugovanyem dedovnem, kojegamu Testamentum vzeti mogel nije, obernuti, kak bi hotel, nemre.

3-ich Zapisznik Zapisznika prez Testamentuma ne dosheztjuje; ar Zapisz Odvechina nije. Szuprotivno med vishe Odvetkov Dosheztje nazopetno je.

4-ich Zapisznik y jeden takaj nareditisze more: szuprotivno med vishe Hereshev jedinomu szamo Odvechina datisze nemre, ar Zapisz je Zazkerba, od koje, ne pako od Odvechine szlobodnosze odregyuje. Iz toga iztoga Zroka

5-ich Heresh Hereshu, kakti vu Odvechini, nameztiti nemresze, more pako Zapisznik, ter od Purgara takaj, y Kmeta*, kajti y ovi z-Zazkerbjum szvojum obrachaju poleg Volye

* Nameschenye vendar kmetzko, od Nameschenya purgarzkoga y plemenitaskoga vu tom ztegnyeneshe je, da ipoleg Naredbe nashe Nameschenye kmetzko dalye od Leta iztoga pervoga Zapisznika 12, nepretesujesze, t. j. ako vu Dobi vre pravednoj Zapisznik pervi vumiral bi, onda Imetka iztoga ne Zapisznik drugi, nego Gozpon Z. dobiva, kaj niti vu plemenitaskem, niti vu purgarzkem Nameschenyu Zapisznika (legatarii substitutione) ne biva, ar Naredbe gledeeh oveh fali.

§. 28.

4) *Josh drulge.*

Pravde iz Testamenta josh oveszu:

1-ich *dosheztlyiva*, ali druga, koju Potrebuvanyu priravnati treba je, v. P. na Izpunya-

Digitized by Google

vanye Pogodbe, ali vu Ladanye nazad poztavecha, kad Arenda bisze ztekla; ali zalosna zprihodnem Testamenta od izte Pravicze nikakvoga, ak' takov napervosze bi donashal, iz 2ae 52. Zahichenyem. Pervesha Proshnya vu Naredbih zverhu nye ztavlyeneh temelyujesze.

2-och Iz Neprijemlyivozti (incapacitate). Tusitel je Plemeniti koji god iz 715: 23. Medtem tak ovomu Szuszed iz 1ae 60. §. 10., kak Szuszedu Dosheztnik naredbzki, Imanya izta prevzimlye 2ae 56.

3-ich *Na Domeschenye Czeloche odvetneh* (redintegrationem). Szudecz je dosheztlyivi, kajti Doshezt ischesze. Odtugyenye, ali Zadusenye odvetneh pokazati treba je. Zdisesze zato, kajti Pravde na Potiranye Valuvasha Techaj duseshi nebisze dopadal. Temelyisze vu 723: 49. 1ae 82. §. 10. 1647: 105. §. 1. gde da *Dugovanye z-Terhom putuje* velisze. Szim zpadaju josh

4-ich vsze Pravde one, koje Izvershitelu zadnye Volye potrebneszu, za Volyu Zadnyovaluvitela izpuniti, t. j. one vsze, koje szam Zadnyovaluvitel zdichi bi bil mogel, ako vmerl josh bil nebi. Ar je Napeldnik ovoga (repræsentans) iliti Pershona, koju Z-Valuvitel za izpuniti Volyu szvoju, iz chasznoga Dara (honorarium) poztavlya, y kak vszaki, koji nad tugyem Zkerb noszirachunati mora 723: 63. zvan da nye nyoj Testament opraschal bi.

§. 29.

Poszebne Egsekutorove.

Pokehdob da Zvershitel Zadnyovaluvitela Volye ovu, izpuniti, ter zato vsza k-Imetku nye-

Digitized by Google

gvomu zpadajucha, k-nyemu prigernuti. — Duge izplatiti—Zapisze predati — yPreoztanka zadnyich med Odvetek razdeliti imal bi, zatomu szledeche med drugemi, na Pomoch Pravde szluse.

1-ich *Imetek Z-Valuvitela na Czelochu poztavecha* z-Dohodki techasz imanemi, kad po Szmerti onoga Imetek nyegov gdo bi zavjel bil. D. 1. p. 169.

2-och Proti Odvetku za vanpovedati Piszma, odvetna od zazkerbneh razluchujucha. Ar prez Znanya ovoga Del pravichen napravitisze nemre.

3-ich *Na Izpunyavanye Pogodbe* z-pokojnem szlosene.

4-ich *Terjajucha Duga*, kad z-dobrem Dusnik pokojnoga platiti hotel nebi,

5-ich *Zalosna*, za odkupiti Imanya pokojnoga vu Zalogu lesecha, ako Leta vre zishlaszu.

6. v-Ladanye nazad poztavecha: ako pokojni josh vu Sivlenyu, iz Ladanya Dugovanya kojega vanzhichen je.

DEL II.

Od Doshezti naredbzke.

§. 30.

Temely ove Lyubav je.

Doshezt naredbzka je Szloboda, Dugovanya pokojnoga, prez Testamentuma oztavlyena, po-

Digitized by Google

prijeti, z-nyimi ladati, y ako gdo pachil bi, ona od Pachke ove oszloboditi (vindicare). Velisze

1-ich *naredbzka*, kajti iz izte Naredbe imasze. Zovesze takaj

2-och *prez testamentumzka* (ab intestato): kajti Mezto onda szamo ima, kada Testamentum bi falel, jeli naravzkem, jeli Nachinom varaskem t. j. kad zadnyich Testamentum bi bil, ov vendar, kakti proti Naredbe ztavlyen, valyal nebi, ter zato zahititisze, ali potreti bi imal. Velisze josh

3-ich y *morana* (necessaria), kajti Naredbu, nikakvo Odregyenye szamoszvojno prehititi nemre. Medtem

4-ich Dosheztnikom vszem na jenput nejde, nego jedni za drugemi po Redu k-nyoj pozivajusze. Red ov na Temelyu Lyubavi podignyen je. Zato oni, koje Pokojni bolye lyubiti, y vu Krepoztih zversheneshe je nachiniti moral, Doshezt takaj pred drugemi od Naredbe imaju.

§. 31.

Zato I. Doshezt dechina.

Decza vre vu Glave (in capita), vre po Szversah (in stirpes), ako ne vu Kolenu pervem, nego dalyeshni bi bili, Roditele dosheztjuju. Doshezt ova druga vu tom ztoji, da Imanya na tuliko Ztrani nedelijusze, kuliko Pershon je, kak biva vu Dosheztju vu Glave, nego ako zmed Bratov dveh, jeden pred vmirajuchi tri Szine oztavlyal bi, onda ovi Szini tri, szamo Ztran Szver-

Digitized by Google

si szvoje, iliti Ocza szvoga potrebuvati mogu, med szobum potlam na jednakom razdeliti moranu 1ae 40. §. 2. Medtem Doshezt imaju

1-ich pravedna szamo Decza, z-poszmertnemi vendar pribrojenemi, ako za Pokopom Ocza, vu Meszeczih 10 rodilisze bi 2ae 62. §. 2.

2-och Doshezt izta ide ne szamo vu ochinzkeh, nego y vu materinzkeh: kajti Deczu szvoju, Mati y Otecz, jednako lyubiti moraju. Kajti pako

3-ich Paztorki, od Machahe ne zhajaju, zato od Ocza iztoga, á dveh Matereh Decza ochinzka szamo, ne pako Imanya Machahe dobivaju. Tulikajshe

4-ich nit Ochuha Paztorki ne dosheztjuju, kajti takaj od nyega ne izhajaju. Zato od jedne Matere Decza, materinzka szamo ne pako ochuhova imaju.

§. 32.

Vre A) szameh Szinov, 1) *iz Volye Zadobitela ali* 2) *Naredbe.*

Kchere Doshezt vu szledechih nimaju:

1-ich vu Imanyih daruvanyzkeh, za szam muski Zpol doblyeneh, zvan da Doshezt Zadobitel, kaj iz 1ae 21, more, na Zpol obodvoji pretegnul, ali Zpol senzki vu Ladanye, kak god vre bi dozpel bil.

2-och Vu Imanyih na Zpol obodvoji zadnyich zadoblyeneh, po Zadobitelu vendar iz Dopuschenya 1ae 21. na szam muski ztegnyeneh. Vu ovakvih Senzke po dotergnyenemi muskemi,

Digitized by Google

onda ztopram dosheztjuju, zvan da josh pred Dotergnenyem senzke z-muskemi vu nyihsze bi podelile bile.

3-ich Vu Imanyih, ako taki za Novecz prizkerblyeneh, jeli za Vreme, jeli za naveke, vu izteh takaj Penezih, y drugeh gibucheh vszih zpolom, kad Zadobitel tak hotel bi — zaradi szlobodnoga z-nyimi Odregyivanya 1ae 5. 57. Pr.

4-ich Kada Imanya na szam Zpol muski zpadaju, onda y Dohodek, za Szmertjum Ocza iz nyih zadoblyen, Pribolyshanya oneh (meliorat.), Ztanya onde napravlyena, y za vszagdasnye Vsivanye vu nyih nahagyajuchesze potrebno Orudelye takaj muske szame szlisha. D. 20. p. 140.

5-ich Knige, Perzten pechatni, Orusje, Jahache y Pripravu nyihovu takaj Szini szami poprimu. D. 17. p. 164. y Navada

§. 33.

Ali 3) *zaradi zpuschane „utriusque Sexus“ Zaporke.*

Szameh ovo Muskeh vu negibucheh Dosheztjenye onda szamo korenito je, kada Lizt zadoblyenzki Zaporke „*sexus utriusque*“ nimal bi. Ako ove vu Liztu onem ni, Imanyih Szvojnozt onda na szame Muske zpada. Akoprem

1-ich Imanya po Donaczii zmeshane bi za doblyena bila: vu Penezih vendar, Donaczii priplachenih, senzke vu Pripadu ovem Del jednaki imaju D. 6. p. 137. zvan da za Imanya tuliko bi placheno bilo, kuliko ona bi komaj valyala: ar onda senzke poleg prozte Preczembe vanzplachajusze. 1ae 21. To izto biva.

Digitized by Google

2-och Kad Dugovanye z-Szuprotrechniki z-pribrojenemi Penezi zravnalosze bi t. j. senzke szamo vu Penezih y pak, ne pako vu Imanyih Dela imaju, ako one Zaporke ni Iae 28. Kaj vishe.

3-ich Akoprem Mus Sene szvoje Ime, ali Otecz Ime Kchere szvoje bi vu zadoblyenzki Lizt verchi bil dal, ter zato z-Oczem, ali z-Musem, Kchi ali Sena iz Krepozti Iae 43. koji Imanye med Zkupdarovnike jednako razdeliti ztavlya, Imanya zadoblyena bi med szobum jednako podelyivali, izta vendar Imanya ova nit pri Seni, nit pri Kcheri na Zpol obodvoji zpadala nebudu, szamo zato, kajti Zaporke *utriusq. sexus* nije Iae 48 § 3. Zato izto

4-ich Akoprem uprav Sena szamena bi Zadobitelicza bila, prez vendar Zaporke *utriusq. sexus* Imanya y pak nyezin Zpol senzki imal nebu. Ar Iae 48 veli razlosno, da Imanya prez Zaporke one na szame Muske zpadaju. Prihaja, da y vu ovem Pripadu, vendar muska zadobivati stimasze, pokehdob da Sena ne poleg szvojeh, kojeh nima, nego poleg Musa pokojnoga, ali Dedov szvojeh Zaszlusbih, Donacziu dobiti more. Dalye.

5-ich Vu Imanyih, po Poszinenyu, Opravedenyu, ali Priselenyu zadoblyenih, prez Zaporke *utriusq. sexus* y pak szamem muskem Doshezt ide: ar po Nachinih oveh zadoblyena liztor daruvanyzkaszu, vu kojeh iz Iae 48. kak bash vezda rekliszmo, Pomenykanye Zaporke one Doskezt senzkem vzimlye.

§ 34.

Vre B) Kchrih takaj 1) vu obckinzkom.

Szuprotivno senzkem z-muskemi Doshezt jednaka je:

Digitized by Google

1-ich vu negibuchih za obedvoji Zpol zadoblyenih, zvan da zadoblyenzkoga Liźta Chud (tenorem) Zadobitel, kaj more, 1ae 21. premenil bi bil.

2-och vu negihuchih za muski Zpol jedino prizkerblyenih, kad Zadobitel Dosheztje na obodvoji Zpol pretegnul je, kaj takaj more 1ae 21.

3-ich vu negibuchih makar za szame muske ali zadoblyenih, ali oredgyenih, kada senzke vu Ladanye ititi Del prikerpalesze jeszu.

4-ich vu materinzkih tak zazkerbnih, kak odvetnih, tak gibuchih, kak negibuchih, iz Zaloga, ali za naveke imanih, ne vendar poszinyenzkih (§ 33. n. 5.) prez Zaporke *utriusq. sexus.* 1ae 17. § 4.

5-ich vu gotovom Novczu, y drugeh gibuchih 1ae 99 § 1. ako Zazkerbnik drugach odredil nije: ar ova zadobivajusze z-Nachinom, k-kojemu y tenzke prikladneszu.

* Dosheztje sensko vu negibuchih gledech muske, onda szamo korenito je, koju muske nyim vzeti nemogu, ako Koren Zadoblyenya t. j. Donaczia, ali Fashia, ali Odregyenye Zazkerbnika senzkem takaj je vugodno, drugach od muskeh Dosheztja mentujusze, vu oszebnom 1) ako Senzke po neidechem nyim Delenyu vu Ladanye vlezleszu, po Pravde iz Korenitozti, t. j. na Vanzkluchenye 2) ako senzke vu Ime Chetertke, ali Miraza, ali Prineszka, ali vu drugem Zaloga iliti odkuplyivem Imenu Imanya negibucha derse. po Pravde zalosne, D. 41. p. 145. Takaj 3) Jush Fiskusha, y Valuvitela zvan Pogibeli ztoji, t. j. po odomrechemi muskemi Imanya szamem muskem dana, na onoga nazadsze povernu, koji ona szamem muskem ali prikazalj, ali prodal je 26: 715. § 2.

Digitized by Google

§. 35.

2) *vu gibücheveh Napeldih.*

Imanya dalye y ona obodvojemu Zpolu idu, koja gibucha napelduju (repraesentant), kaktiszu:

1-ich Dohodki zaoztavlyeni, koje pokojni Otecz pobral nije, iz Imanyih ako taki szamo Zpola muskoga D. 9. p. 138.

2-och Imanya makar negibucha po Oczu ali Matere zakuplena: ar takva Peneze napelduju Dugovanya gibucha, z-kojemi prizkerblyenaszu, zvan da Fashia iliti Valuvash za szame Muske zvonil bi.

3-ich Imanya akoprem negibucha vu Ime Zaloga zazkerblyena, ar y Zalog za Peneze sze dobiva, anda je gibuchih takaj Napelda 1ae 102. §. 4.

4-ich dersana vu Ime Chetertke, ali Glavnoczene vumorjenoga Plemenitoga, ali vu Ime Egsekuczie, zaradi zpelyanoga China Mochi vekshe, ali Krivnye druge: kajti vszi ovi Nadpiszi Zaloga Feleszu 1ae 17. §. 4. Naj poszle

5-ich Imanya Varaschanov ali kmetzka po gibuchih takaj dishe, y zato y ovakva na obodvoj Zpol zpadaju: ne vendar Szelo kmetzko, ar ovo, kajti Kmeta Szvojnozt nije, niti Predversek Dosheztja biti nemre, ter ono Gozpon Z. komu hoche zruchiti, y Gozpodara napraviti vu nyem more kogagod.

Digitized by Google

§. 36.

3) *Proti zpuschane Zaporke „utriusque sexus“.*

Da senzke vu gibuchih ali ova napeldujucheh Dugovanyih, akoprem gibuchih Dosheztje imaju, to uprav iz Naredbe je, koju szamo Naredba druga Fele izte, ne pako Predszloboda (Privilegium), anda nit Zaporka nyeina *hæredibus et posteritatibus*, vu Redu Zpol szamo muski zmamenujucha, premenya. Zato na obodvoji Zpol zpadaju.

1-ich Imanya vu Ime Zaloga pridoblyena, ako taki Privolenye Kr. szamo *hæredibus et posteritatibus* bi dodano bilo 1ae 17.

2-och Imanya za obodvoji Zpol za naveke zakuplyena, ako taki Privolenye Kr. szamo z-Zaporkum *hæredibus et posteritatibus*, zadoblyeno je. D. 17. p. 58.

3-ich Dugovanya gibucha po Testamentumu oztavlyena, makar z-Zaporkum *hæredibus et posteritatibus* D. 25. p. 141.

§. 37.

To izto.

Kajti Dosheztje naredbzko Predszloboda premeniti nemre, zato Zaporka *hæredibus et posteritatibus* obodvojega Zpola josh y vu oveh Pripadih znamenuje:

1-ich ako Imanya, vu chijeh Ladanyu senzke, ali vezda ali predi vre bile jeszu, po Nove Donaczie bisze zadobivala: Zaporka vu ovoj ztojecha, *hæredibus et posteritatibus* Imanya sza-

Digitized by Google

mem muskem nepredaje, ar Naredba 1ae 37. §. 12. ztavlya, da Nova D. Zpolu pred Zpolom dati nemre nikaj.

2-oeh Ako na Mezto Imany obodvojega Zpola vu Zamembu daneh, Imanya vu Zamembu poleg Zaporke *hæredibus et posteritatibus* bisze prijemala: ar Naredba hoche da ova, onoga iztoga Zpola jeszu, kojega ona bilaszu. Medtem akoprem vu Zamembu dana na szame muske bi zpadala bila, ako vendar za vu Zamembu doblyeneh Novecz takaj priplatilsze je dedoven, onda naj menye vu Penezih oveh senzke z-muskemi Del jednaki imati moraju 1ae 73. §. 1.

3-ich Zgublyena po Krivnye Nevernozti ako na obodvoj Zpol zpadalaszu, Miloscha ako taki z-Zaporkum *hæredibus et posteritatibus* vandana na obodvoj Zpol y pak pretesuje: ar Naredba 1ae 20. §, 1. Imanyam po Milosche nazad danem Naravu predeshnyu povracha. Naj poszle

4-ich Imanya po Zjedinenyem odpuschana, ako taki Zpomenek *utriusque sexus* napravlyalsze nebi, vendar obodvojega Zpola jeszu, ako Imanya, k-kojem pridrusujusze bi obodvojega Zpola bila: ar Naredba 2ae 52. ztavlya, da vszaki Prizpadek Glavniczu szvoju szlishati ima.

§. 38.

C) Szinov izteh vu nekojeh ne jednaka.

Med iztemi takaj Szini vu Dosheztju Razluke ima': ar vu szledechih izti Szini jednako ne dosheztjuju.

1-ich vu Pervorogyenztvu y Ztareshinztvu: ar ono Pervorogyenomu, ovo pako Ztareshini

Digitized by Google

Pokolenya jedinomu Naredba odluchuje 687: 9. 1723: 5o. §. z.

2-och vu Piszmih Pokolenya: ar kajti Predversek Delenya biti ova nemogu, zato nyeino Obchuvanye szamomu Ztareshini od Naredbe predajesze 1ae 42. Pr.

3-ich vu Hisi ochine: ova z-Prizpadki na mlajshega Brata zpada, ne pako na mlajshu Szeztru, ako taki Imanya Zpola obodvojega bi bila 1ae 41 § z. Medtem drugem Bratom takaj, ali ako Imanya Zpola obodvojega jeszu, Szeztram takai iz Dohodka nerazdelyeneh Imany Hise jednake napraviti, y z jednakemi Prizpadki obzkerbetisze imaju; ako pako Terha ovoga Dohodek zkupni podnezti mogel nebi, onda iz Hise ochine drugi vanzplatitisze moraju, poleg Preczembe dostojne, koju pred Szuczem plemenitem priszesni Dugovanye razmechi Lyudi znajti imaju; Prizpadki pako Hise jednako podelyujusze 1ae 40. 41. K-tomu.

4-ich med Deczum, koja pred, y med Deczum, koja po dokazanum Nevernoztjum rodilaszusze; kak takaj med Deczum Fratre *, y Deczum szveczke vu Poszlu Dosheztja je takaj oszebujni Nezklad. Predeshnyeh vu Delu od Dosheztja Fiskusha Kr. iz Nevernozti, napervo dojde, zadnyesheh pako vu Delu od Prepostuvane Zkupchine Czirkvene vre povedan je. Kn. I. Ztr. I. §. 35.

* Dukovniki neredovni na menyshi od szvetzkeh Del nigdi ne zpraplyajusze; niti Obdersavanye nyih neprikrachuje.

Digitized by Google

§. 39.

D) Decze, koja pravedna, y naravzka zkupa niszu.

Szad od Dosheztja Decze, koja pravedna y naravzka zkupa niszu: Szim zpadaju,

1-ich *Opravedena po szledechem hisnem Zakonu:* ova z-pravednum y naravzkum zkupa, Dosheztje jednako imaju, kak vu Delu od Opravedenya vre povedalosze je K. I. Z. II. §. 81.

2-och *Opravedena po Kralyu:* ova vu dedovneh, kad Odvetka pofalelo nebi, kajti Pred. szloboda Naredbu obchinzku preobladati nemre, dosheztjuvati nemogu, akoprem Fiskusha Kr. prekorachuju, Dobru szvojemu odrechejuchega — vu zazkerbnih pako z-pravednum y naravzkum zkupa Doshezt jednaku imaju 1ae 5. 57. Ako vendar ova privolyuju, onda ona y vu odvetnih z-nyimi jednako dele, prez da Chin ov Dosheztnike privolyujuche bi vezal, ter ovi na Doshezt poglavito, pridohodno pako na Potiranye China takvoga popravdatisze zato vendar mogu 1ae 106 — 108.

3-ich *Opravedena po Pape ravno takva* nikakvu Doshezt nimaju *ond. neravno takva* pako z-pravednemi y naravzkemi zkupa, jednako dosheztjuju, kak vre pri Opravedenyu to izto rekliszmo K. I. Z. II. § 85.

4-ich *Pravedna szamo*, t. j. *priselena:* ovu pravedna y naravzka zkupa iz dedovneh vanzkluchuju 1ae 66. §. 3. vu zazkerbnih vendar z-nyimi jednako dele 1ae 5. 57. Ova izta iz zvandaruvanyzkih chizto, iz daruvanyzkih pako jedino poleg Privolenya Kr Fiskusha Kr. vanzkle-

Digitized by Google

nuju po Priselitelu zadoblyenih, y ktomu josh Doshezt vu Imanyih Ocza szvoga pravoga odperta nyim ztoji: ar Priselenye szamo za zadobiti, ne pako za pogubiti Szvojnozt szvoju Nachin je.

5-ich *nepravedna:* koja ali chizto zvan hisnoga Zakona, ali vu nepravednem rodilasze jeszu: Ova nit Ocza, nit Mater ne dosheztjuju: ar Naredbe domovinzke 2ae 62. §. 4. pravednu szamo Deczu z-Dosheztjem podelyivaju, nepravednu pako prozto iz one vanzhichuju 1ae 106. §. 2. 1ae 108. Mogu vendar Ztareshi y ovem, ali po Chinu med sivemi. ali Szmerti radi, Sziromacheczev Ztalisha turobnoga poszmilujuchi, chiniti dobro, ar ovu Narave Rech, Naredbe chlovechanzke nigdi podushile niszu.

§. 40.

II. Doshezt Senina A) Vdovichka 1) z-Brati pokojnoga.

Drugo vu Dosheztjenyu naredbzkem Mezto Vdovam dajesze, tojezt pokojnoga Seni z-Deczum oztavlyenoj. Ova ako z-Brati, ali z-Szeztrami pokojnoga zkupsze bi ztekala.

1-ich *josh ne razdelyeneh:* onda tak dedovna, kak vu nerazdelyenom Ztalishu iz Szada Imany nerazdelyeneh zadoblyena taksze podele, kak da vszi josh Brati, bi siveli, y kaj na pokojnoga bi doshlo bilo, ako vmerl bil nebi, ono na Vdovu z-Deczum zkupa zpadne 1ae 99. Pr. Od drugud vendar vu Ztalishu josh nerazdelyenem zazkerblyena med Brate nejdu, nego na szamu Deczu z-Vdovum zpadnu. 723: 47. §. 3.

Digitized by Google

2-och *vre razdelyenih:* Onda Brati iz Imetka pokojnoga Brata dobivaju nikaj, nego vu ovem vszem, do Vremena z-Deczum szvojum Razdelyivanya, oztaje Vdova, nekaj kakti Tutoricza naravzká y pravedna Decze szvoje, nekaj iz Pravicze vdovichke, nekaj iz Pravicze Dosheztja, ali Zkupzazkerbe 1ae 99. §. 1. Kada-pako

3-ich Vreme Delenya bi naztajalo, t. j. kada Decza iz Kuratorztva Matere szvoje bi van zhajala, onda Vdova vu nekojeh z-Deczum jednako deli, iz nekojeh Deczu vanzkluchuje, nego y szama iz nekojeh po Deczi vanzklenesze.

§. 41.

2) *z-Deczum jednaka.*

Z-Deczum jednako deli

1-ich vsza Dugovanya gibucha tak pred Zamusenyem, kak vu Zakonu hisnem prizkerblyena 1ae 101. §. 1. pokehdób da vu takvih Jush Zkupzazkerbe szamo Vdove neplemeniteh ide (§. 187. Odsz. I.)

2-och Zaloge: kajti ovi za gibucheh imajusze. ako taki Imany nepibucheh 1ae 102. zvan da Vdova bi Zkupzazkerbicza bila, takvoj ý vu negibuchem Zalogu Polovicza idè, ako vu Lizt ztavlyena je 1ae 102. §i 3.

3-ich Konye minuske zazkerbne: kajti dedovni zpadaju na szamu Deczu, nego y zazkerbne onda szamo, kadaih 50 bilo nebi: ar 50 ali vishe akoih bi bilo, takvi ako taki zazkerbni, y pak szamoj Deczi idu 1ae 101. §, 3.

Digitized by Google

§. 42.

3) *Od dechine jaksha.*

Nemenyka nit takveh akoprem ne vnogeh, iz kojeh Vdova Deczu chizto vanzkluchuje, kaktiszu

1-ich Konyi y Kuchija, z-kojemi z-Musem zvekshinum vozilasze je 1ae 99. §. 1.

2-och Oprava Tovarusha z-veksze. Ztrani *ond.*

3-ich Zaruchni Perzten D. 17. p. 164.

4-ich Polovicza Zkupzazkerbe, ako vu Zkupzazkerbu Jush bi imala (§, 186. Odsz. I.): ar vszaka Sena zkupzazkerbnicza nije.

§. 43.

4) *Od izte szlabesha.*

Nego y Decza nyu iz nekojeh, iz kakvih Ztran nikahva Vdovu nejde, vanzklenuju, takvaszu:

1-ich vsza Dugovanya dedovna ne szamo negibucha, nego y gibucha: kajti Sena Zkupdelnicza Tovarusha szvoga nije. Nit nepachi 1ae 98. Pr. gde velisze: *da vsza Dugovanya gibucha prez Decze y Testamenta vumirajuchega Tovarusha, kakvoga god Imena ona bi noszila, na Senu nyegvu dovalyivajusze.* Ar Naredba ovak govorecha, razmeva Dugovanya szamo takva, zverhu kojeh Tovarush Testamenta vuchiniti more, anda ne odvetna.

Digitized by Google

2-och Negibucha za naveke po Tovarushu zadoblyena, z-nepoztavlyenem vu Lizt Sene Imenom 1ae 102. Pr.

3-ich vu ovakva Imanya verseni Penezi akoprem zkupzazkerbni: kajti vu Zazkerbe Dosheztje Vdove, od Odregyenya Musa viszi, kada pako Mus Peneze vu takva Imanya poztavlya, koja na szamu Deczu zpadaju, vre ztem iztem Chinom Senu szvoju iz Penez oneh vanzklenuti szudisze 1ae 102. §. 4.

4-ich Ochini Perzten pechatni, koji pred vszemi Szine ide, vu Pomenykanyu pako oveh Kchere D- 17: p. 164.

5-ich Orusje, ako taki jeli z-Zlatom, jeli z-Szrebrom, ali z-Kameni dragemi nakincheno, Jahachi, y nyihova Zprava, akoprem Vrednozti prevelike, y Knige: Ztvari ove dobivaju szami Szini, za ovemi szami Brati pokojnoga 1ae 99. §. 2. Kad 'oveh 'ni, onda Kchere, y za ovemi onda ztopram Sena *ond.* §. 3.

6-ich Konyi, ako taki zazkerbni, akoih je na Broju 5o ali vishe 1ae 101. §. 3.

§. 44.

B) Tovaruska od vdovichke obilnesha.

Kad Vdova prez Decze oztavlyasze, onda ideche nyu Dosheztje vu Dugovanyih museveh ne vdovichko, nego *tovarusko* imenujesze. Od Vdovichkoga vnogo obilneshe je, kajti kad Decze ni, onda y oveh Dele dobiva Sena, nekoja szamo Dugovanya vanzemski. Anda ima*

Digitized by Google

1-ich vsza Dugovanya gibucha zazkerbna kad Testamenta ni 1ae 98. Pr. 11: 687. 1ae 99. §. 3.

2-och vsze Zaloge: kakti Dugovanya gibucha, 1ae 102. §. 4. zvan zaradi Zaszlusbih zapiszaneh, ali po Pogodbe Kameralzke dersaneh.

3-ich vsza negibucha po pokojnyem Musu za naveke zvandaruvanyzki zadoblyena: anda nit daruvanyzka, nit zapiszna (inscriptionalia pro fid. serv.) Ar zvandaruvanyzka Peneze napelduju, za koje pokuplenaszu, vu gibuchih pako nazopetno je Dosheztje tovarusko 11: 687. Nit neskodi da Ime senino vu Liztu nije, kajti ovo vanoztavlya Mus ne zaradi Fiskusha, nego za Dobro Decze jedino. Ako vendar Sena z-pokojnoga Ztareshi bi zkup dohajala, onda museva negibucha Seni prevzimlyu Rodechi (ascendentes) D. 40. p. 145. Kaj vishe

4-ich Tovarushicza dobiva Dugovanya takaj odvetna museva gibucha, ako pokojnoga Musa Zkupdelnikov nije, kajti poleg 1ae 98. Pr. Dugovanya od kojeh Tovarush Testament napraviti more, ako prez Decze vumerl bi, na Senu zpadneju, vre pako kad Zkupdelnikov ni, onda y od dedovneh zvandaruvanyzkih Mus Testamenta nachiniti more. 715: 26. §. 3. Iz iztoga Zroka

5-ich Ako Zkupdelnikov ni, onda takaj negibucha dedovna museva na Senu zpadaju, y ne na Fiskusha, ako zvandaruvanyzka, makar taki za naveke prizkerblyenaszu: kajti takva Dugovanya, dedovna gibucha napelduju, z-kojemi zakuplyujusze, iz takvih pako gibuchih, kak pod 4-ich ztoji, Seni Dosheztje tovarusko ide.

Digitized by Google

* Dosheztje tovaruskomu to chizto dikaj nepachi, da Zakon hisni josh potroshen bil nije, kajti vre szamo Zdavanye, Zakona pravednoga chini, vre pako szamo ono, kaj nepravedno je, Zvershenya varaska imati nemre lae 106. Pred Zdavanyem vendar Dosheztje ovo Mezta nima, kajti pred ovem josh niti Zakona hisnoga ni. Jedino zaruchnichki Dar zaradi Szmerti jeli Zaruchnika, jeli Zaruchnicze nazadsze imati nemre lae 100. §. 4. D. 3. p. 97.

§. 45.

Od tovarushe Doshezti vanzneta.

Dugovanya, kojasze vu Dosheztjenyu tovaruskem vanznimlyu, jeszu:

1-ich Daruvanyzka, ako taki Zkupdelnikov Tovarusha pokojnoga bilo nebi: kajti ova iz Odomrenya na Fiskusha prepadaju 715: 26.

2-och Zapiszna jeli za naveke, jeli za Vreme szamo: ar ova kad Decze ni, na Fiskusha D. dozpevaju; kajti Gozpon Z. takva szamo Zadobitelu, y nyegovi Deczi prikasuje, y nikomu drugomu.

3-ich Imanya, koja Tovarush iz Pogodbe Kameralzke dersal je: kajti takva Kraly prikazati more komugod D. 3. p. 1.; ako pako takva Predversek Doshezti tovaruske bi takaj bila, kak onda ta izta Kraly drugomu bi prikazati mogel? t. j. Dugovanye tugye.

4-ich Imanya dedovna ako Zkupdelniki nahagyajusze lae 47.

Digitized by Google

§. 46.

Razluka med vdovichkum y tovaruskum Dosheztjum.

Odtud med vdovichkum y tovaruskum Dosheztjum szledecha medztoje

1-ich Tovaruska ide Vdovi prez Decze, Vdovichka pako Vdovu z-Deczum oztavlyenu.

2-och Tovaruska je obilnesha, vdovichka ztegnyenesha: kajti z-Deczum Vdova jednako deli zvan nekojeh szamo Ztvarih, kak znamo (§. 43). Kada pako Decze ni, onda Vdova y Dela dechinoga odnasha zvan Dugovany vu §. 45.

3-ich Tovaruska med Senum y Musem nazopetna je: zato ako pokojne Sene Rodbina tu bi prevzeli bili, tak onda nyu Mus more po Pravdi dosheztlyive poizkati, y Rodbinu nato primorati, da tak gibucha, kak y Piszma od Dosheztí tovaruske govorecha pod Priszegum vanda D. 6. p. 162. Szuprotivno Dosheztje vdovichko nazopetne nije, kajti iz Iae 54. materinzka Imanya Decza z-Oczem podeliti nemoraju D. 4. p. 161.

§. 47.

Od Dosheztí senine razluchujeste takaj Zkupzazkerba.

Takaj med Zkupzazkerbum y Dosheztjum seninum Razluke zpazujemo: vu oszebnom

Digitized by Google

1-ich Zkupzazkerba vszigdar, Dosheztje pako vdovichko nigdar Musa nejde. (§. 46. n. 3.)

2-och Sene Plemeniteh, kad vu Liztu neztoje, Zkupzazkerbe nimaju, imaju vendar Dosheztje y vu negibuchih zazkerbneh, kad Decze ni. (§. 44. n. s.)

3-ich Dosheztje Vdovi ide takaj vn Dugovanyih pred Senitbum po Musu zadoblyenih 1ae 102. §. 3., ne pako Zkupzazkerba, kak to vre Ime Zazkerbe, szamo poveda.

4-ich Zkupzazkerba Poloviczu znamenuje vu Zakonu zadoblyeneh, Doshezt pako szamo Ztran Deteta, ali y dechini Del, kad Decze ni, vanzemshi vendar daruvanyzka na Fiskusha Kr. zapiszna na Gozpoha Z. y dedovna na Brate zpadajucha.

§. 48.

Drugo je Dosheztje vdovichko, drugo Jush vdovichki.

Dosheztje vdovichko, zadnyich od Jusha vdovichkoga takajsze razluchuje: ar

1-ich Doshezti Tovarush Senu szvoju mentuvati more 1ae 99. §. 3., ne pako Jusha vdovichkoga, kojega Tovarush szamo priravnati (regulare), t. j. na Zadoztnozt ztegnuti more, kad oztavlyena Imanya museva Senu ober Jednovrednozti Miraza siveti bi chinila, pokehdob da Miraz Jusha vdovichkoga Mera je. 1ae 98. §. 3.

Digitized by Google

2-och Vu Jush vdovichki Vdovi Szvojuozti nije, je pako vu Doshezt, ar Ztvari, koje Vdova vu Ime Dosheztja dobiva', nyu ne iz Krepozti kervne, t. j. iz Pravicze Zkupdelnichtva, nego iz razluchenoga Naredbe Odregyenya ide, anda Dugovanya izta dedovna niszu, negoszu liztor zazkerbna, ar med odvetnemi y zazkerbnemi med ztojechega Dugovanya drugoga nikakvoga ni; vre pako vu zazkerbna Zadobitel Szvojnozt ima. 1ae 98. Pr. 1ae 99. §. 3.

§. 49.

Doshezt Senina po Szmerti nyeine chija?

Kajti anda vu Doshezt szvoju Vdova Szvojnozt bi imala, more zato ona od Doshezti szvoje Testamenta takaj nachiniti: ako pako prez nyega vmirala bi, onda Dugovanya izta dosheztjuju

1-ich Decza nyezina, kajti Ztareshi Deczi szvojoj zadobiti iz izte Pravicze naravzke dusniszu 1ae 53.

2-och Vu Pomenykanyu Decze Doshezt vu izteh zpada na Tovarusha drugoga, kajti tovaruska Doshezt nazopetna je. 11: 687. Kad toga bilo nebi,

3-ich vu izta Dugovanya Doshezt imaju Rodechi 1ae 53. Dapache ovi vu negibuchih zvandaruvanyzkih iztoga Musa prezkachuju. D. 40. p. 146. Kada pako nit oveh nije, onda

4-ich Vdova akoprem z-Brati pokojnoga szvoga Musa bisze podelila bila, vendar Vdovu ovi

Digitized by Google

ne dosheztjuju: kajti Delenye, koje med Vdovum y Brati Musa josh ne odelyenoga nachinilosze je, ne vu Kervi, nego vu Naredbi razluchne jesze temelyilo, y zato vu Pomenykanyu Decze, Tovarusha y Rodecheh, Doshezt na Fiskusha zpada. Iae 10.

§. 50.

III. Doshezt Rodecheh 1) *vu Zazkerbi dechine.*

Tretje vu Doshezti naredbzke Mezto Rodechi (ascendentes) imaju, zvan *dedovneh*, zvan *negibucheh zazkerbneh zvandaruvanyzkeh* vu kojeh obodveh Tovarushiczu prekorachuju, y zvan *daruvanyzkeh*, koja Odvetku, ne pako Rodechem prikasujusze. Temely Dosheztja Rodecheh vu Zazkerbnih je Iae 53. gde velisze „*Otecz Szinu, y nazopet Szin Oczu poleg izte naravzke Pravicze zadobivati dusen je.*“ Anda pokojnoga Szina, ako ov Decze nit Sene nimal nebi, vu zazkerbnih dosheztjuje

1-ich Otecz y Mati vu Glave t. j. jednako: kajti na pozvanom Meztu pod Imenom Ocza y Mater razmevasze, koju Szin tak, kak Ocza lyubiti mora, zato Szin takaj Materi, ne pako szamo Oczu zadobivati dusen je.

2-och Ako Otecz szam, ali Mati szama bisze josh nahajala, onda Izhajajuchega (descendenti) Otecz szam, ali szama Mati dosheztjuje, ako taki vu drugom Rodecheh Kolenu siveli bi josh, jeli Ded, jeli Babieza, jeli ochinzki, jeli materinzki, kajti presivuchega Ocza ali Mater pokojni Szin bolye lyubiti moral je, kak Rode-

Digitized by Google

che dalyeshnye; vre pako Dosheztja naredbzkoga Temely Lynbav je.

Rodechi Kolena drugoga.

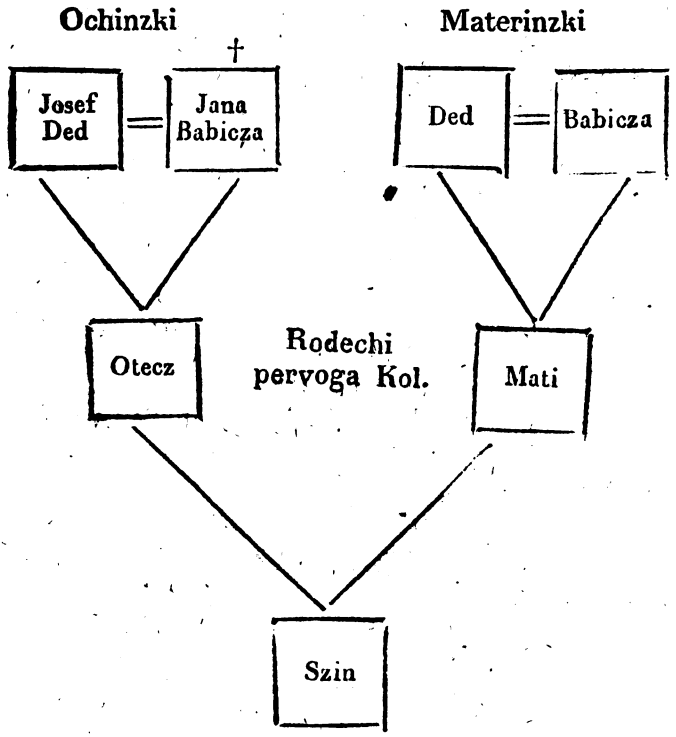

3-ich Ako vu pervom Rodecheh Kolenu ni nikoga, t. j. nit Ocza, nit Matere, onda Rodechi Kolena drugoga dosheztjuju po Szversah, y ne vu Glave, t. j. jedna Polovicza na Potez Ocza, druga na Potez Matere zpada, ako taki vu jednem ali drugem Potezu Pershona szamo jedna bila bi, v. P. Josef Ded ochini szam Poloviczu jemlye, ako Jana Babiczą ochinzka vre sivela nebi, druga pako Polovicza zpada na Deda y Babiczu materinzkeh jednako, kad obodva josh

Digitized by Google

bi na Szvetu bili; Kajti Ocza y Mater Szin jednako lyubiti dusen je bil, anda y zadobiti obodvem jednako, vre pako vu Pripadu nazochnom Ocza, szam Ded napelduje, kad Sene nyegve vishe ni, iliti Babicze ochinzke, Mater pako Ded y Babicza materinzki zkupa, kad obodva josh bi siveli.

§ 51.

2) *Vu odvetneh.*

Temely Dosheztja naredbzkoga vu dedovneh vu obchinzkom poleg 1ae 47. je zadnye iz Krepozti Kervi predimano Delenye. Zato

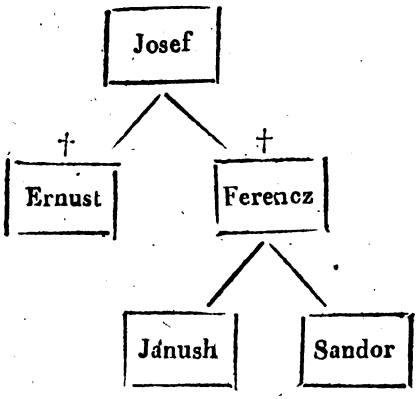

1-ich ako Josef josh sivuchi dedovna szvoja z-Szinmi szvojemi, Franczom y Ernustom bi podelil bil, y pred Oczom bil bi vumerl pervich Ferencz, potlam Ernust: vu ovem Pripadu vu Imanyih dovmirajuchega Ernusta dedovneh dosheztjuvati ima Josef z-Vnukmi szvemi Janushom y Sandorom, t. j. Ded Josef vu Poloviczi szam, Vnuki pako obodva vu drugoj Poloviczi zkupa. Ar koji z-dovmirajuchem Ernustom naj

Digitized by Google

blisnyeshe podelilisze jeszu, oni takaj iz 1ae 47. nyegveh Imany Hereshi (Odvetki) jeszu; vre pako z-Ernustom Ferenz y Josef deliliszusze, anda y vu Imanyih Ernusta dovmirájuchega delitisze drugi nemogu, nego szam Josef y Ferencz t. j. kaj vsze jedno je Josef y napeldujuchi Ferencza Janush y Sandor. Iz iztoga Temelya

2-och Rodecheh Potez szamo on dosheztjuvati vu odvetneh Deczu more, po kojem y od kojega na pokojnoga Imanya doshlaszu. Anda ochinzka szamo na Potez ochinzki, y materinzka szamo na Potez materinzki nazad dojti imaju: kajti vu Imanyih ochineh, Potez materinzki Delenye predimano probuvati nemre, ravno tak, kak niti vu materinzkeh to izto Potez ochinzki moguchi ni, vre pako vu dedovneh Temely Dosheztja je predimano Delenye.

§. 52.

Dosheztje Ztaresheh, koji prauedni y naravzki zkupa niszu.

Drugi Rodechi — ar predszlana szamo od pravedneh y naravzkeh zkupa ztoji — izvan Testamenta zveshinuni nedosheztjuju. Vu oszebnom ue

1-ich Ztareshi *naravzki:* kajti Pravicza Dosheztja med Deczum y Ztareshem je nazopetna 1ae 53. kajti anda Decza naravzka Ztaresheh szvojeh naravzkeh Dugovanya nedosheztjuju, zato y nazopet nit Ztareshi naravzki Deczu szvoju naravzku dosheztjuvati nemogu. Szuprotivno

2-och Opravedajuchi po szledechem Zakonu ali po Pape *ne ravno*, Deczu szvoju takvem

Digitized by Google

Nachinom opravedenu dosheztjuju, kajti y Decza tako opravedena Ztaresheh szvojeh, nyih z-ovemi Nachini opravedajucheh Dugovanya, po Doshezti dobivaju (§. 39.) Kajti pako

3-ich Opravedeni po Pape *ravno* Ztareshe opravedujuche dosheztjuvati nemogu, zato nit ovi oneh Blago po Doshezti imati nemogu. Szuprotivno

4-ich Opravedujuchi z-Miloschum kralyevzkum opravedene szvoje vu oneh izteh dosheztjuju, koja po Opravedenyu Kr. na nye zpazti moglaszu (§. 39.) ar med Szinom y Oczem Dosheztje nazopetno je. To izto ztoji

5-ich od Ztaresheh Priselitelov takaj, ovi najmre szamo Imanya priselenyzka (adoptionalia) po Dosheztju imaju nazad, tak iz Zroka Nazopetnozti Dosheztja, kak y zato takaj, kajti Priselitel szamo za dobro priselyenoga Dugovanyih priselenyzkih mentuvalsze je bil, vre pako po preztajuchem Zroku Dobrochinztvo takaj preztati ima.*

* Imanya Priselenoga nepriselenyzka na Ztareshe priselitele dojti nemogu, kajti takva od Priselitela dobil mje, nego od Kervi szvoje, anda k-Kervi takaj nazad dojti imaju. Niti zazkerbna Priselyenoga nepriselenyzka na Priselyitela zpazti nemogu, nego na laztovite nyegve Ztareshe iz 1ae 53. y vu oveh Pomenykanyu na Fishusha 1ae 10.

§. 53.

IV. Poprechneh 1) *vu dedovnih.*

Cheterto Mezto vu Dosheztju naredbzkem na poprechne, iliti na Brate zpada: ar Brat Brata

Digitized by Google

pred Rodechemi dosheztjuvati nemre, ne vu zazkerbnih iz 1ae 53., ne vu dedovneh, kajti Delenye med Oczem y Deczum je mlajshe, ztareshe pako je Ocza z-Brati szvojemi, vre pako Dosheztja vu dedovneh vu obchinzkom Temely je naj mlajshe iz Krepozti Kervi predimano Delenye 1ae 67. §. 1. Zato poprechni

1-ich koji vu dedovneh Delenya mlajshega imaliszu, vu Dosheztju poprechnom vanzkluchuju one, koji szamo daleshnye vu oneh izteh bi Delenye probuvali 1ae 97. §. 2. Zato

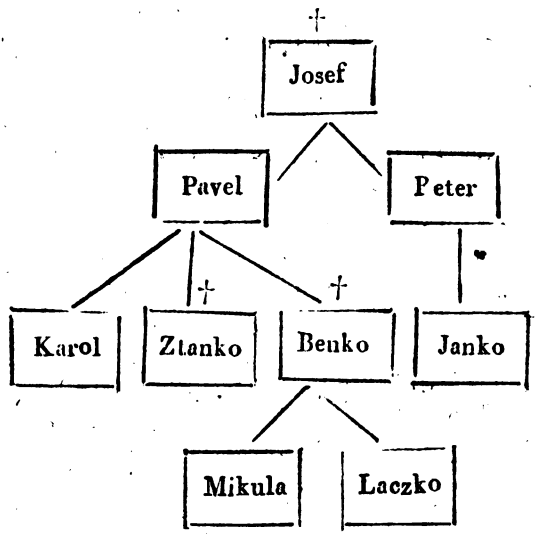

2-och kad Ztanko domerl bi, onda vu dedovneh nyegoveh od Josefa po Pavlu na nyega dozpevaneh Dozhezt imati mogu szamo Karol, koga szamoga Polovicza ide, Laczko y Mikula z-vanzklenyenem Jankom: ar vu Imanyih Josefa obchinzkoga Tercka Delenye, koje je imal Peter Otecz Janka z-Pavlom, ztareshe, mlajshe pako

Digitized by Google

je vu lizteh Imanyih Delenye ono, koje je imal Karol, Ztanko y Benko. Medtem

3-ich Dosheztje bratinzko iliti poprechno dajesze prez Kraja y Koncza, tak vu negibuchih, kak gibuchih dedovneh t. j. vu Imanyih vu kojeh Delenye iz Krepozti Kervi vre jenput nachinilosze je, Zkupdelniku jednomu ako taki za zto Let ztopram domirajuchemu ali y keszneje takaj, Zkupdelnik drugi dosheztjuje 1ae 47. Pr.

§. 54.

Delenye nekervno Doshezt ne daje.

Kajti vendar Zkupdelniki jeden drugoga jedino zaradi predimanoga iz Krepozti Kervi Delenya bi dosheztjuvali 1ae 47. §. 4. zato

1-ich zmed dveh Zkupdarovnikov (condonatarios) v. P. poszinyeneh dveh, ali dveh priselyeneh, koji ztanovito Imanye zkupa bi zadobivali, y poszle med szobum bi podelili bili, ako z-Vremenom jeden dovmiral bi, Del ovoga Zkupdelnik drugi preoztajuchi imati nemre, kajti predimano oveh Delenye ne iz Krepozti Kervi, nego iz Krepozti Donaczie napraviloszeje 1ae 50. §. 1. Jednakem Nachinom

2-och ako Brati dva vu Dugovanyih zvandaruvavyzkih za Zapisznike (legatarii) napravilisze bi, y poszle ona szi bi podelili, ter zadnyich jeden zmed nyih bi domiral, preoztajuchi ovoga dosheztjuvati nemre, akoprem Zapiszniki izta Kervszi bi bili, y akoprem jednakosze bi bili podelili, kajti predimano Delenye y pak ne vu Krepozti Kervi, nego Testamenta korenilosze je

Digitized by Google

§. 55.

Kervno ako taki ne jednako zadoztno je.

Medtem zazkerbneh ne jednako med Szini po Oczu vchinyeno Delenye ovem poprechnu ne vzimlye Doshezt. Vu Peldi da Otecz Zazkerbnik med Szinmi jednomu Szel 4. drugomu 3, y trejtomu 3 oztavlyal bi, onda Szin pervi vu Szelu onem, vu kojem od drugeh Szinov vishe dobil je, Zazkerbnik ne poztaje, y zato vu Szelu iztem previshnyem domirajuchega ne Fiskush Kr. nego Brati dosheztjuju. Ar Szela ova Otecz prizkerbel je, ali daruvanyzkem ali zvandaruvanyzkem Nachinom, vu nijednom Pripadu Fiskush Brate pretechi nemre, ne

1-ich kad N. *daruvànyzkem:* kajti vu Imanyih daravanyzkeh Fiskush Kr. szamo po czelem Darovnika Odomrenyu Doshezt ima, anda nit ono jedno previshno Szelo pred Odvetki Zadobitela Fiskush imati nemre. Ne

2-och kad *N. nedaruvanyzkem*: kajti Szini y vu zvandaruvanyzkeh zazkerbneh pred Fiskushem Doshezt imaju 1ae 53., vre pako Szini oni, koji za jedno Szelo menye dobiliszu, zato szamo Szini biti preztali niszu.

§. 56.

2) *vu Zazkerbi.*

Drugach od Doshezti Bratov vu zazkerbnih zpominasze, vu kojeh vszigdar nedosheztjuju, vu oszebnom

Digitized by Google

1-ich vu zazkerbnih daruvanyzkeh Brat Brata nedosheztjuje, zvan da Ime Brata vu Liztu bi ztal 715: 26. §. 1. 1ae 50. §. 3. Szuprotivno

2-och vu zazkerbnih zvandaruvanyzkih vu Ztalishu nerazdelyenom iz Szada Imany nerazdelyeneh zadoblyenih, Brat Brata dosheztjuje: ar takva zazkerbna vu Vremenu Delenya, akoprem Imena Bratov vu Lizt poztavilasze nit niszu, med Brati jednako podelitisze imaju, ravno tak, kak dabi dedovna bila 723: 47. §. 2. Tulikajshe

3-ich dosheztjuje Brat Brata takaj vu zazkerbnih zvandaruvanyzkih takveh, koja ako taki ne iz Szada nerazdelyeneh, nego od drugud vu Ztalishu vendar nerazdelyenom Brat bi zadobil bil: ar takva akoprem Zadobitel Brat za Deczu szvoju, y iz oveh izhagyajuche zadersati more, od nyih vendar niti on, nit zadnya nyegva Szvers zadnyovaluviti nemre; nego po Odomrenyu Brata Zadobitela, na Brate druge, y Odvetek nyihov zpazti imaju, akoprem Imena Bratov vu Liztu nahajalasze nebi, y ne na Fiskusha Kr. pred Brate Zadobitela 723: 47. §. 3. Szuprotivno

4-ich vu zazkerbnih za Delenyem, akoprem iz Szada Imany dedovneh zadoblyeneh Brata Zadobitela Brat drugi nedosheztjuje. 1ae 47. §. 2. 2ae 50. §. 3. zvan da vu Liztu Imena takaj Bratov ztala bi: *ond.* ali zvan da za Delenyem zadoblyena Brat Zadobitel vu Imanya dedovna bi poztavil bil: ar iz China takvoga, da Brate szvoje iz zazkerbnih szvojeh Zadobitel vanzklenuti hotel nije, ochiveztno biva. D. 8. p. 138.

Digitized by Google

§. 57.

V. Fiskusha Kr. A) vu gibuchih (1 *zvanda-ruvanyzkeh.*

Zadnye vu Dosheztju naredbzkem Mezto Fiskushu Kr. oztaje: kajti ov dosheztjuje onda szamo, kada nikoga drugoga ni, koga iz Naredbe Doshezt ishla bi. 1ae 10. Anda kad pokojni negibucha zvandaruvanyzka oztavlyal bi, takva

1-ich akoszu dedovna, Fiskush Kr. onda szamo dobiva, kad nit Ztaresheh nit Bratov bilo nebi, koji kak Zkupdelniki pokojnoga pred Fiskushem idu, nit Sene nebiti mora, ar y ova vu odvetneh zvandaruvanyzkih Doshezt ima (§. 44.)

2-och ako zazkerbnaszu vu Ztalishu nerazdelyenom po pokojnem zadoblyena, takva na Fiskusha Kr. ztopram vu Pomenykanyu Bratov, ar nye takva pred Fiskushem Kr. idu 723: 47. y vu Pomenykanyu szamo Sene dohajaju: kajti zazkerbna takva, dedovneh Naravu imaju: vre pako vu odvetnih zvandaruvanyzkih Seni Doshezt za Brati ide (§. 44.) Zvandaruvanyzka

3-ich akoszu za Delenyem zadoblyena, takva Fiskush Kr. nit pred Senum nit pred Ztareshemi imati nemre: ar vu zazkerbnih museveh Sena akoprem vu Lizt nepoztavlyena (§. 44.) Doshezt vendar ima. Ztareshi pako dosheztjuju iz 1ae 53. dapache vu negibuchih zazkerbnih josh pred Senum D. 40. p. 145. Ako vendar Sene bilo nebi, onda Fiskush vu takvih Brate za szobum oztavlya (§. 56.) zvan da vu Liztu ovi bi ztali, vu kojem Pripadu Brati pred Senum takaj idu, 1ae 43. §. 5. Kajti Zadobitel z-Za-

Digitized by Google

zkerbjum szvojum odregyuje, kak hoche, kada pako vu Lizt poztavlya Brate szvoje Brat, onda da Senu szvoju iz Zazkerbe izklenul je, vre po ovem iztem Chinu szudisze.*

* Red ov onda szamo ztoji: ako Darovnik, iz chijega Fashie Imanya na pokojnoga, ali nyegvoga Pregya doshlaszu, vu Fashiu Zaporku *nullum Jus* poztaviti je dopuztil, ar prez Zaporke ove Imanya, ako Zkupdelnikov pokojnoga nije, na Valuvitela nazad prehajaju 1ae 69, y zato nit na pokojnoga Senu, nit na Fiskusha Kr. zpazti nemogu.

§. 58.

2) *Vu daruvanyzkih.*

Vu daruvanyzkih Fiskush Kr. dosheztjuje szamo po Odomrenyu Darovnika: zvan da

1-ich k-Prenashanyu Darovnikovomu ali Odvetka nyegvoga Privolenye Kr. bi pridoshlo bilo: ar onda Fiskush Kr. Odomrenya onoga chakati ima, komu je Privolenye dal. Zvan da

2-och Donaczia Zaporku *legatariis et cessionariis* bi vu szehi imala: ar ovak Fiskush Kr. Domrenya Zapisznika (legatarii) chekati mora. Zvan oveh dveh Pripadov

3-ich vu chijegagoder Rukah Imanya daruvanyzka nahajalasze bi; Fiskusha Kr. Doshezt szegurna je. Kajti Jush Fiskusha, koji vu Naredbi temelyisze, po Chinu nikakvem Szamoszvojcza prehititisze nemre. Ali Pribolyshanya y Shumu k-Donaczii zmeshane pribrojenu vanzplatiti ima 715: 26. Kaj vishe

4-ich Ako Darovnik valuval bi bil Imanya szvoja z-Zaporkum *nullum Jus*, onda Fiskush

Digitized by Google

Kr. josh pred Domrenyem Valuvitela, Darovnika iz Domrenya Valovnika (fassionarii) dosheztjuje 1ae 69. zvan da domirajuchi Valuvnik Imanya izta Valuvitelu, ali nyegvomu Zkupdelniku nazad bi valuval bil, vu ovem Pripadu Jush Valuvitela y pak osive tak, da po Domrenyu Valovnika vandana Donaczia nevalya nikaj D. 47. p. 77.

5-ich Ako Darovnik yu Znamenyku Nevernozti bi vpal, Fiskush Kr. y pak josh pred Domrenyem Darovnika takaj vu zvandaruvanyzkih dosheztjuje, prez vendar dasze ali dechini Deli ali tugyi, jeli Jush, jeli Penezi bi zgubivali 9: 715. Anda nit Imanya czirkvena, Czirkva nezgubiva zaradi Nevernozti Czirkvenika 367: 31. 32.

§. 39.

B) Vu gibuchih 1) *Plemenitoga.*

Fiskusha Kr. takaj vu gibuchih Doshezt ide, vu oszebnom na Plemenite zpadajucheh, ter iz Znamenyke Nevernozti od Plemenitoga takaj Czirkvenika ali szlobodne Pershone dobiva vsza oveh gibucha, ako Decze, nit Sene nije 715: 9. §. 2. 62. §. 1. Iztu Doshezt Fiskush Kr. ima takaj iz Domrenya *ond.* Czirkvenike vanzemshi, ar

1-ich Czirkvenike vsze Fiskush Kr. szamo vu trejti Ztrani dosheztjuje: kajti prez Testamentuma vumrechega Czirkvenika gibucha na tri Ztrani idu: Trejtinu jednu Czirkva, kojoj zadnyi put szlusil je, drugu Sziromaki, a trejtu Rodbina dobivaju do Kolena deszetoga zaporlyivo,

Digitized by Google

oveh pako ako bilo nebi, Fiskush Kr. Int. dd. 13. Feb. 1776 14. Julii 1774, kad Rodbina Sziromakiszu, onda y druga Trejtina nyimsze daje.

2-och Iztomu Razdelenyu podlasesze takaj Imetek takvoga Czirkvenika, koji iz Fondusha ali Vere, ali Navukov, Plachu jeli mirnu (Pensionem), jeli szlusbenu (salarium) imal, y prez Testamentuma vmerl je. Jedna najmre Ztran dohaja vu Fondush, iz kojega on Plachu vlekel je, y ova vu Plachu mirnu doszluscneh Navuchitelov (Professorum), nyihoveh Sen, y Decze obrachasze, drugu dobivaju sziromaski Diaki, zadnyu pako Rodbina med 10 Kolenom, ali kad ove bilo nebi, Fiskush Kr. Int. dd. 13. Sept. 1779.

3-ich Z-ovemi jednako mogu tak Kotrigi zatergnyeneh Redov, kak y Redovniki na farnu Szlusbu poztavlyeni zadnyovaluvati, ako vendar prez Testamentuma bi preminuli, jednu Ztran onda Fondush Vere, ali Klostet. jednu sziromaki, y jednu Rodbina dobivaju, na Nachin ozdi pod 2och Int. 29. Apr. 1783, 2. Mai 1786., 15. Mart. 1788. Ravno tak, kad Klosterniki prez Dopadnozti Kr. (Placeto R.) od Zavetov bisze razvezivali, ar onda oni zadnyovaluvati nemreju, Imetek nyihov razdelyujesze Int. 30. Maii 1795.

* Navuchitela szveczkoga prez Odvetkov y Testamentuma vumirajuchega kakgod Plemenite ali druge szlobodne Porshone poleg obchinzkeh Orszaga Naredbih Fiskush Kr. dosheztjuje. Int. 27. Aug. 1789.

§. 60.

2) *Varaschanov.*

Purgare y druge neplemenite Varashov Ztanovnike Fiskush Kr. szamo iz Znamenyke Ne-

Digitized by Google

vernozti 1647: 87. vu Dugovanyih tak gibuchih, kak negibuchih dosheztjuje, ne pako iz Odomrenya: kajti oveh Lyudih vesz Imetek iz Nadpisza ovoga dobiva Fiskush varaski 1649: 16. Jednako

1-ich Plemeniteh ali szlobodneh Pershon vu Varashih ztanujucheh, tak Hise kak Grundte varaske, iz Odomrenya vu Doshezt dobiva takaj Varash D. 37. p. 144. y jedino oveh gibucha na Fiskusha Kr. zpadaju 715: 26. §. z. Medtem

2-och ako vu Varashu Hisa koja na Dvorische (Curiam) bi bila podignyena, onda takvu Fiskush Kr. ne szamo iz Nevernozti, nego iz Odomrenya takaj zadobiva, y takvu drugomu na Zpodobu negibucheh plemenitaskeh prikazati more. 649: 16. §. 2. Tulikajshe

3-ich z-onemi Hisami, vu koje szamo iz Odomrenya dohaja, more koga hoche nadeliti: nego Darovniki Grundtov takveh, ove z-Jushom szamo varaskem, ne pako plemenitem dersali budu. 647 87. §. 1.

§ 61.

3) *Pershon szlobodneh ne vendar* 1) *Kmetov.*

Medtem Kmete tak iz Odomrenya kak Nevernozti ne Fiskush Kr. nego D. dosheztjuje. 3ae 30. 715: 62. §. 1. Dapache

1-ich izte takaj Pershone szlobodne na Grundtu D. ztanujuche, y Szudbenozt D. prijemlyujuche, tak iz Odomrenya, kak iz Nevernozti Fiskush D. vu vszih dosheztjuje 715: 62. §. 1. Ako pako

2-och Fiskush Kr. Pershone od Szudbenozti

Digitized by Google

D. ali Szlobodnozt, kajti za Gozpona Z. Poufanye ztoji, da Grundta szvoga prez Podlasanya Pershone dal nije — ali Plemenschinu bi probuval, onda Pershone takve szlobodne, ali Plemenite na Grundtu D. prez Testamentuma preminujuche Dugovanya vsza, D. p. 219. dobiva Fiskush Kr. izte takaj Peneze na Grundt obernyene, koje Gozpon Z. nyemu vanzplachuje, z-zadersanem szebi jedino Grundtom szvojem 715: 62. §. 1.

§. 62.

2) *Nadejanozt na Fiskusha Kr. takaj nezpada.*

Nadejanozti (virtualitates) zovusze Imanya ona, koja odomrechi, ali znamenlyivi vu Szvojnozt szvoju josh zpravil ni bil, nego koje ztopram dobiti bi bil imal, ali po nechije Szmerti, y ova *pravotakva*, ali po Pravde, y ova *nepravotakva* velisze: Kajti pako ono kaj gdo nima, nit zgubiti, niti vu Doshezt komu zpuschatisze nemre, zato da Fiskushu Kr. vu Nadejanoztih Doshezti nije, odperto je 1ae 27. Zato vu oszebnom

1-ich ako za Ocza sivuchega Szin josh neodelen vu Znamenyku Nevernozti prepadal bi, Fiskush Kr. Del znamenlyivoga od Ocza nedusnoga imati nemre, nego Del ov po Szmerti Ocza drugem znamenlyivoga Bratom oztaje. Ar vu ochevem pred Szmertjum Ocza Szin Doshezti nima, anda nit Szvojnozt vu Del buduchi, kaj pako gdo nima, to niti zgubiti nemre. 715: 9. §. 4. Iz Zroka iztoga

2-och Fiskush Kr. nit pocheti, nit nadalye tirati nemre, nit Pravdu zadoblyenzku (acquisitoriam), t. j. na Davanye Szuprotrechi Zroka, ali iz Chiztoche Statuczie: kajti po obodvoje Da-

Digitized by Google

rovnik to bi izkal bil, kaj josh nigdar imal ni — niti Pravdu jeli na Poravnanye Delenya, jeli na novo Delenye — nit Pravdu na Potiranye jeli Testamenta, jeli Zamembe, jeli Valuvasha, jeli Zaloga, ar y po oveh Pravdah dotergnyeni Gozpodchinu josh nimanu bi bil ztopram zadobival. Szuprotivno

3 ich ako od Ocza odelyen Szin, ali po Szmerti Ocza, ako zmed razdelyeneh, ali josh nerazdelyeneh Bratov koji, vu Znamenlyivozt vgrezel bi, Fiskush Kr. Dela razdelyenoga mahom zavjimlye, nerazdelyenoga pako Del vandatiszi napravlya: kajti vu oveh Pripadih Fiskush Kr. ne Nadejanozt, nego Vezdasnyozt (actualitatem) potrebuje, ar Brat akoprem nerazdelyen vu zkupni vendar Imetek Gozpodchinu zkupnu ima. 723: 9. §. 11.

§. 63.

Trojverzten Doshezt zadobiti Put.

Vre od Puta, po kojem Szamoszvojecz k-Doshezti szvojoj dozpeti more. Triplit ov je:

1-ich *Put Mochi*, koji szamo med Letom od naztajuche Doshezti takaj proti Fiskushu Kr. dopuschen je. 1ae 68. Ar za Letom Put Mochi Kastlgu Mochi menyshe za szobum vleche. *ond.* Anda.

2-och za Letom. ali med Letom takaj kad Put Mochi imalsze nebi, Protivnika na Pravdu povlechi treba je. Dvojverztna dajesze, jedna *na Kastigu Mochi menyshe:* ar friska Doshezt kad po ztranzkem prez vszakoga Pravicze Nadpisza zavjimalasze bi, takaj po Pravde mochne poizkati moresze 655: 56. §. 4. Medtem

Digitized by Google

-3ich Tusba mochna proti Piskushu Kr. je preprechena, kajti ov za Dobro obchinzko poszluvati szudisze 2ae 39. Nego niti proti Szamoszvojczu nepremishlyeno podichisze nemre, kajti ov z-Pravicze Nadpiszom ako taki poterlyivem, obzkerblyen bi biti mogel. Zato za ov Pripad *Tusba dosheztlyiva* dana je.

* Tusba dosheztlyiva razluchiti imasze 1) od Tusbe *delitlyive*. kajti ova med takvemi szamo tiraszc, koji vu Imanyih pravdeneh delitisze imaju, kajti Zkupnozt Pravicze y Kervi imali bi, y zato Protivnik po Pravdi ovi zgubiva szamo Dela nasze nezpadajuchega. Szuprotivno dosheztlyiva Tusba proti takvomu szamo zdisesze, koji ali nikakvu Dosheztja Praviczu, ali daleshnyu szamo ima, y zato Protivnik iz pravdeneh Imany chizto vanzklenuti primerjasze, kakti na nyega iz nikakve Ztrane nezpadajucheh 2) od Tusbe *zadoblyenzke*, kajti ovu podise Zadobitel ali nyegov Dosheztnik zaradi Imany takveh. vu chijeh Ladanyu josh nigdar bil ni. Szuprotivno Tusbu dosheztlyivu zpelyivaju oni, chijeh Pregyi vu Ladanyu biliszu. Zato Tusba na Davanye Szuprotrechi Zroka, ali iz Chiztoche Statuczie vu Naredbih dosheztlyiveh temelyena naszezti puschasze. D. 3. p. 6.

§. 64.

Szudecz Dosheztja.

Szudecz Dosheztja, kak ovo vre plemenitasko, vre drugo, y kak vre ztarinzko. vre frisko ischesze, poleg oveh Okolicz takaj je razluchen. Vu oszebnom

1-ich Doshezt kmetzka od Szuda D. 3ae 25. §. 3. varaska pako od Magistrata varaskoga izkatisze mora 3ae 10.

2-och Doshezt plemenitaska ztarinzka jedino proti ztranzkomu od Szuda oszminzkoga dobivasze, kajti proti takvomu Piszma korenzka pokazati treba je, Pretepanye pako Piszmih zadoblyen-

Digitized by Google

zkeh na szamoga Szuda oszminzkoga zpada 1ae 67. §. 3. 715: 28. §. 2. Kada pako

3-ich Doshezt plemenitasku, akoprem ztarinzku Kerv od Kervi ische, onda Szucza oszminzkoga treba ni, ar Kerv Kervi Korenitozt v-Dvojmbu ne vleche, nego to szamo potiche, da Imanya od zkupnoga Pregya na Protivnika doshlaszu, y da Tusitel k-Doshezti bi bil blisnyeshi. Zato vu ovem Pripadu Proba Korenitozti nepotrebujesze, anda Szucza oszminzkoga nit treba nije. To izto natukava y 729: 28. §. 3. kad Pravdu Doshezti takaj ztarinzke na Szud oszminzki za Previgyenye zpelyati dopuscha; ar potom iztom veli da Doshezt takaj ztarinzka od Szuda menyshega proszitisze more. Kajti pako Doshezt ztarinzku ischechi ztranzki Szucza oszminzkoga potrebuje, kak pod 2-och ozdi rekliszmo, tak pred Szuczom menyshem (pedaneo) iz ztarinzke Doshezti szamo Kerv proti Kervi pravdatisze more. Ako vendar

4-ich izkalasza bi Doshezt ztarinzka poglavito, prihodno pako Zapletischa (involutiones), koja bi med doshla mozbit bila, razvugnutisze bi potrebuvala, vu Pripadu ovem takaj Kerv proti Kervi z-Szuczem oszminzkem vsivatisze ima, kajti Szud poterlyivi plemenitaski, jedini Szud oszminzki je. 715: 28. §. 1. D. 2. p. 124. Naj poszle

5-ich kad Doshezt liztor friska ischesze, Szud za Plemenite, vszigdar Szud niseshi je, t. j. ne oszminzki.

§. 65.

Szudecz Plemeniteh niseshi.

Pravda Plemeniteh dosheztlyiva, ali Per-

Digitized by Google

shon szlobodneh, za zadobiti Doshezt frisku, podisesze

1-ich ako Imanya vu jednoj Varmegyii lese, do Valyanozti frtov. 200 pred szamem Velikem Szuczom; do Valyanozti frt. 3000, ali pred Velikem Szuczom ali V-Komeshem po Volye Tusitela — od frt. 3000 do Shume kak god velike, pred szamem V-Komeshem 729: 35. §. 4.

2-och Kada Imanya vu vishe Varmegyiah bi lesala, Szudecz je Ztol kotarzki 715: 28. §. 4.

3-ich Kad Imanya jeszu vu vishe Kotarih onda Ztol Kotara onoga, vu kojem lesi Glava Imany, ali kad ove ni, Imany Ztran veksha. 723: 31. §. 7.

4-ich ako Glava vu Varmegyii, druga pako Ztran Imany vu Zemlyi Erdelyzke ztala bi, onda Imanya zvanzka na Szud zvunzki, Glava pako Imany ne na Szud kotarzki, nego na Varmegyiu zpada D. 4. p. 137.

* Tusba dosheztlyiva temelyisze po izhagyajucheh vu 40. 41. 53. 1ae y 2ae 62. po rodecheh vu 1ae 53. po Vdove vu 1ae 48. 98. 99. 101. 102. po Tovarushu vu 11: 687. po Poprechnem zaradi odvetneh vu 1ae 47. 67. zaradi Naravu oveh imajucheh vu 47: 723,

§. 66.

Pravde dosheztlyive Proba y Dopitanye.

Vu Pravde dosheztlyive probuvati imasze Pravicza Doshezti kakti Pravde Temely t. j. da on koga Tusitel dosheztjuvati seli, je Tusitelov jeli Otecz, jeli Mati, jeli Szin, jeli Kchi, jeli Sena, jeli Mus, jeli poprechen Zkupdelnik, y da Imanya, vu koja dojti hoche, gledech tak Kulikochu, kak Kakvochu nyihovu, pod Doshezt zpadaju: anda Zkupdelnik predimano vu Imanyih

Digitized by Google

izteh Delenye ali z-Nachinom piszmenem. ali po Szvedoki probuvati ima 1ae 47. §. 1. Po probuvanem tak Dosheztja Praviczum, ako vendar Protivnik Pravednozt szvoga Ladanya pokazal nebi, onda Tusitel zvan Imany dobiva takaj

1-ich Ztroske pravdene, ali szamo proti ztranzkomu D. 56. p. 149. y ne proti Kervi D. 21. p. 140. zvan da Doshezt na Dug chizti (liquidum) bi zpravlyena bila D, 55. p. 148.

2-och Szada vu Medvremenu neimanoga D. 21. p. 140, zvan da Doshezt zapletena y zamrachnena bi bila D. 18. p. 140. Ako vendar bi

3-ich Doshezt na dusni Lizt (Obligatoriam) zpravlyena izkalasze, ter ne od onoga, koji vu Liztu ovem podpiszan je, nego od ztranzkih, na koje Imetek Dusnika doshel je, y to poleg Szudzvolyenztva (compromisa.), vu ovoj pako Pogodbi Zpomenek nit od Interesha nit od Ztroskov chinilsze nebi, vu ovem Pripadu nit ovi nit oni nedopitajusze D. 55. p. 148.

* Pripetisze, da poleg takaj probuvanoga Jusha Dosheztja, Tusitel vendar nikaj nedobiva, biva to: ako Protivnik branilsze bi, ali 1) z-Valnvashem, koji vu proztoj dosheztlyivoj Pravdi potretisze nemre D. 2. p. 124 ali 2) z-Zalogom: vu ovem drugem Pripadu na Odkuplavauye Zaloga Tusitel zavrachasze.

§. 67.

Put k-Doshezti Fiskusha Kr.

Vre kak Fiskush Kr. Doshezt szvoju dobiva? Nachinom szledechem

1-ich Doshezt frisku med Letom od Szmerti dotergnyenoga takaj po Putu Mochi 25: 715. kak y drugi vszi Dosheztniki 1ae 67. §. 1. vzetiszi more.

Digitized by Google

2-och ako Put ov dopalsze nebi, ali za Letom zpunyenem, Fiskush Kr. Pravdu poprijeti ima: ova med Leti 32 od Szmerti dotergnyenoga kruto prelehka je, ar Fiskush Kr. jeli Protivnik; jeli Tusitel bi bil, Proba vszigdar nad Szamoszvojczem lesi, koji kad Zkupnozt Kervi y Jusha z-dotergnyenem bi probuval, t. j. predimano vu Imanyih pravdeneh Szvershi szvoje Delenye, Fiskush Kr. Imanya onda nedobiva. Medtem

5-ich Fiskush Kr. toga iztoga Szamoszvojcza josh pred Szud oszminzki za Szvojnozt szvoju pokazati, pozvati more, y ovu vu Doshezti friskoj y pak Szamoszvojecz pervi dokazati ima, vu Probi chije Szamoszvojecz ako bi zaoztajal, onda Imanya Fiskushu Kr. z-Szadom zkupa iz nyih techasz doblyenem doszugyujusze. Zato Imanya vu ovem Medvremenom prodatisze pod Nikakvochum Valuvasha neszmeju 715: 25. §. 5. Szuprotivno kad

4-ich Fiskush Kr. Imanya po Doshezti ztarinzke bi izkal, onda Fiskush Kr. ne szamo to, da dotergnyeni vu Ladanyu Imany pravdeneh bil je, nego y to, da dotergnyeni Gozpodchinu korenzku vu Imanyih izteh je imal, probuvati ima z-Napervodoneshenyem Donaczie nyegve, z-Dokazanyem Zadobitela Statuczie, y drugemi takaj Probe korenitozti Potrebuvany (Odsz. I. §. 136. zadozta chinechi D. 16. p. 58. Kada pako

5-ich Fiskush Kr. Dugovanya gibucha dotergnyenoga imati hoche, onda oni, koji ova zavjeli jeszu, pod Priszegum ova izta moraju vanpovedati. D. 6. p. 55.

* Na vehshi Szud Pozivauye jeli od Szamoszvojcza, jeli od Fiskusha Pravda dosheztlyiva podignula-

Digitized by Google

sze bi, biva 1) ako Doshezt friska je, zvan Ladanya 729: 28. §. 3. 2) ako je friska, nego zatemnena (obscura), iz Ladanya D. 8. p. 47. 3) vu ztarinzkoj, kajti je vszigdar zapletena, takaj iz Ladanya D. 16. p. 49. Tulikajshe 4) kad Podlaga Pravde Vrednezt frtov. 12000 bi prevagala, Pozivanye iz Ladanya y pak biva D. 3. p. 39.

DEL III.

Od Zaveruvanischa (Fideicommisso)

§. 68.

Doshezt je prez Imany Szvojnozti.

Zaveruvanische velijusze Imanya ona, koja na nyihovoga Dosheztnika, z-Praviczum szamo Haszni Jemanya, prez vszake Szvojnozti prevalyivajusze. Zato Zaveruvnik Zaveruvanischa Szvojnik nije, y ovoga zato on niti vu Ime Zaloga odtugyiti neszme. Kaj, ako on vendar vchinil bi, onda

1-ich Zaveruvnik vu Kastigu zgublyena Zaveruvanischa prepada, 687: 9. §. 1.

2-och Prenashanye ovo je od izte Pravicze nikakvo: ar menyka Privolenye Szvojnika, pokehdob da Zaveruvanischa Szvojnik czeli Rod (familia), z-nyim pako Ladavecz vszaki szamo Haszni jemavecz bil bi, vre pako Pomenyhanye Privolenya Szvojnika Odtugyenye od izte Pravicze nikakvo napravlya 47: 723. §. 4. Zato

Digitized by Google

3-ich Zaveruvanische odtugyeno Dosheztnik prez vszake Plache dobiva nazad, zvan da za izplatiti Preczembu oproschenoga Posganya (Brandſchatzung) Zaveruvanischa Ztran koja odtugyevalasze bi: ar za obdersati Ztran drugu Zaveruvanischa, koje drugach czelo bisze pogubilo bilo, vchineno Odtugyenye kruto valya.

§. 69.

Liztor vu Haszni Vzimanye.

Imanye Zaveruvnik zaveruvanoszi medtem izarendera szlobodno, kajti vsze iz nyega Haszni Gozpon je. Dosheztnik vendar nyegov Pogodbu ovu dersati dusen nije, kajti za Szmertjum iz Arende Vandavcza, ovoga Dosheztnik Hasznivzimanya mahom Gozpon poztaje. Iz Zroka iztoga Zaveruvnik vszaki more

1-ich vszakletne iz Zaveruvanischa Dohodke szlobodno komu hoche prikazati, nego y pak szamo do zadnyega Sivlenya szvoga Dneva. More

2-och nye za Kastigu pogubiti y zaradi napravlyeneh Dugov Shekveztera takaj podnashati. Nego Dosheztnik nyegov tak Egsekuczii, kak Shekveztru Imanya mahom prochvzimlye.

3-ich Zaveruvanische nit Jushu Chetertke, nit Jushu lasznomu, nit Praviczi vdovichki ne podlase: kajti Pravicze ove szami Dugiszu, kojisze po Kcherih ali Vdove ischu, vre pako Dugi pokojnoga szamo iz nyegvoga plachajusze, anda kad Zaveruvnik Zaveruvanischa Szvojnik nije, zato nit Terhe ove na Zaveruvanische poztaviti moguch ni. Dapache

4-ich Zaveruvanische niti po Znamenyke

Digitized by Google

Nevernozti, vu koju Zaveruvnik bi prepal bil nezgubivasze, ar nigdo kaj nima, zgubiti nemre. Medtem

5-ich kajti Odregyenye Szamoszvojcza preszugyevati Kralyevzkoj Praviczi nemre, iz Znamenyke pako Pravicza Dosheztja, pokehdob da Kralya ide, zato za Tverdnozt Zaveruvanztva Privolenye Kr. potrebujesze.

§. 70.

Narave od odvetneh Imany razluchne.

Iz predszlaneh med Zaveruvanischem, y Imanyi dedovnemi Razluka szledecha je:

1-ich Imanya dedovna iz razumneh Zrokov odtugyitisze mogu, ne szamo za Vreme nego y za naveke, ne pako Zaveruvanische.

2-och Na Imanya dedovna napravlyene Duge Dosheztniki do Mochi Dosheztja izplachaju, szuprotivno Zaveruvnika Dosheztnik Duge nyegve zplachati dusen nije.

3-ich Iz dedovneh ide y Jush vdovichki, y Chetertka, y Pravicza laszna, ne pako iz Zaveruvanischih.

4-ich Zaveruvanischa po Znamenyke Nevernozti zgubitisze nemogu, mogu pako Imanya dedovna, kajti Ladavecz z-ovemi, y nyihov zkupa Szvojnik je.

§. 71.

Potrebchine nyegve bitne.

Pod Zaveruvanztvo Imanye poztavlyasze ovak: Valuvash ali Testament po kojem Dosheztje z-Zavernvanztvom opravlyasze, mora

Digitized by Google

1-ich chinitisze od takveh Imany, koja na Opravitela iz Szvojnozti zpadaju, kajti od Dugovany tugyeh nikakvo ni Odregyenye 723: 46. §. 4.

2-och Imanya izta moraju od Opravitela zadoblyena biti, kajti dedovna zaradi Jusha Zkupdelnikov Zaveruvanztvu podlositisze nemogu 687: 9. Pr. 723: 50. §. 1.

3-ich Ztavlenye Zaveruvanztva vu Varmegyie, vu kojoj Imanye lesi, Zpravischu Velikem, razglaszitisze ima, jy vu Protokol poztaviti, da tak Verovniki zaradi Penez szvojeh, kak y Potrebuvanya druga chinechi Ztavlanyu szuprotrechi mogu. *ond.* §. 2. y poleg Odkr. Vech. Kr. vu Pravdi Verovnikov proti Grofu Berchtold, koja zbog zapuschenoga Razglashenya, Imanya na Egsekucziu potesuje. Denesz Navada naztala je, da po czelem Orszagu t. j. vu vszih Varmegyiih razglashujesze.

4-ich vu Vremenu Razglashivanya, da nigdo ne szuprotgovori: ar poleg Tusbe Szuprotrechnika Potrebuvanye szvoje pokazajuchega, Imanye Egsekuczii podlasesze, y Zaveruvanztvo tak prehichujesze poleg iztoga Odkrajanya Vechnicze Kr. Zato josh pred Ztavlyenyem Zaveruvanztva vszi tugyi Penezi vanzplatitisze imaju, ali naj menye Fondush zadoztni za nye izplatiti dasze odredi, treba je 723: 50. §. 1.

5-ich Da Privolenye Kr. prizpe 723: 50. §. 1. zvan da vu iztoj Donaczii Kr. Szloboda Zaveruvanische narediti ztala bi*, Vu Pomenykanyu ove Kakvoche, Imanye ne szamo po Znamenyke zgubivasze, nego y Egsekuczii y pak podlosno je. D. 2. p. 154.

* Kajti Privolenye Kt. Zaveruvanischu Kr. pri-

Digitized by Google

dojti mora, zato Zaveruvanische narediti Szlobodu, Palatin dati nemre.

§. 72.

Zaveruvanischih Fele

Zaveruvanische drugo napravlyasze.

1-ich za Szvetlozt Rodu prizkerbeti, takvo je: Pervorogyenztvo y Ztareshinztvo. Drugo

2-och vszem na Haszen Zadobitela izhagyajuchem.

3-ich Zaveruvanztva Fela je takaj Zapisznika Nameschenye * t. j. vu Dotergnyenyu Zapisznika pervoga, drugoga Naregyenye: ar pervi Dugovanyaszi zadnyovaluvana na Zapisznika drugoga prez vszakoga oneh Odtugyenya y Zadusenya zpuschati mora. Szim zpadaju takaj

4-ich Imanya czirkvena, kajti Czirkveniki Imany czirkveneh szamo Haszenjemavczi anda Zaveruvniki jeszu, ar Imanya czirkvena odtugyiti neszmeju, niti zadusiti.

* Zaveruvanische biti mogu takaj gibucha vekshe Vrednozti Dugovanya v. P. Szrebernina, Knisarnicza 725: 48. §. 4.

§. 73.

Retkesheszu I. Majorat.

Pervorogyenztvo * je ono Dosheztjuvanya vu zazkerbnih Odregyenye, da Imanya ovomu podversena, liztor na pervorogyenoga po Redu Szversah prehajaju, t. j. za dotergnyentim Szversjum pervorogyenoga na Szvers drugorogyenoga y za Preminyenyem ove na Szvers trejtorogyenoga da Dosheztje dojti ima. Anda vu Kipu

Digitized by Google

prilosenem za Szmertjum Napravitela Zaveruvanischa Fridrika, Imanya Majoratzka iliti Pervorogyenztva dobivala bude.

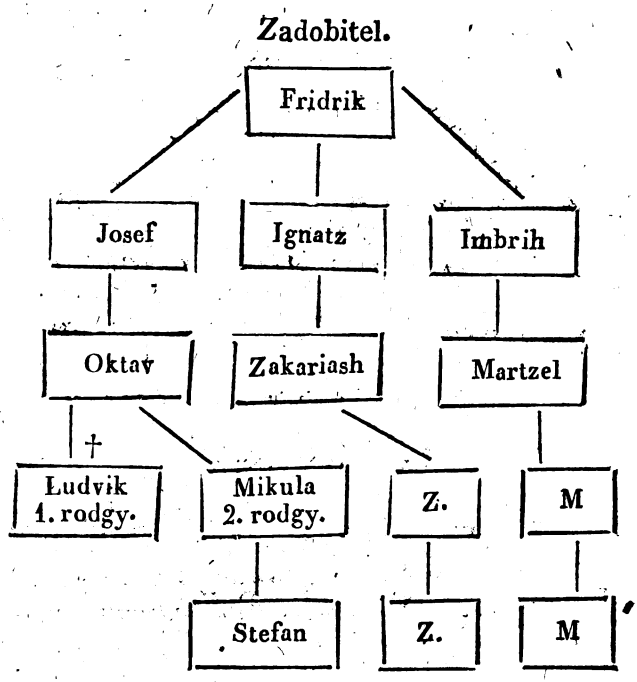

1-ich Szvers pervorogyenoga Fridrika, iliti Josef y nyegov Odvetek po Redu Pervorogyenztva: za Josefom najmre Oktaviush, za nyim Mikula, kajti po predvumrechem Ludvikom, pervorogyeni onda Mikula biva, y za ovem Stefan nyegov pervorogyeni. Vu Stefanu kadsze Szvers Josefa dotergavala bi, vu izteh Imanyih

2-och dosheztjuje Szvers drugorogyenoga Zadobitelovoga, t. j. Josef, ali Szin nyegov pervorogyeni Zakariash, ali kad nit ovoga bilo nebi, Zakariashev pervorogyeni i. t. d. Po Do-

Digitized by Google

tergnyenyu Szvershi Josefove, k-Doshezti pozivasze.

3-ich Szversh Imbriha trejtorogyonega Zadobitelovoga Szina, y Odvetek nyegov jednakem Nachinom.

* Predi toga Velikaskem szamo szlobodno bilo je Majorata narediti 1687: 9. Keszneje takaj na Plemenite Szloboda ova pretegnyena je 1) da y ovi Roda szvoga Szvetlozt obchuvati Nachina bi imali, od kadá Naredbe ztarinzke, koje prodana odvetna Imanya Rodu vu Preczembi proztoj povernuti zapovedaleszu 1ae 60. po Odkrajanyik Vechnicze Kr. premenilesze jeszu, ar szada prijeti za odvetneh Penezi kulikigod povernutsze imaju. 2) Kajti Plemenitem z-Velikashi iz 1ae 2. jednaka bi bila Szlobodnozt 723: 50. §. 3. 4.

§. 74.

II. Sheniorat.

Sheniorat je takaj vu Diku Roda, Dosheztja Ztezuvanye vu oszebnom ono, vu kojem ne na Szversh nego na Rod jedino Rogyenztva pazisze, t. j. po Szmerti Fridrika vu Kipu nashem Imanye shenioraczko* dobiva

1-ich Josef, za ovem ne pervorogyeni nyegov Oktavian, nego Ignacz Zadobitela Fridrika drugorogyeni Imbrih. Po Szmerti vszeh oveh treh Zadobitela Szinov, Imanye ono izto dobivaju,

2. och Zadobitela Fridrika Decza drugoga Kolena Oktavian, Zakariash y Marczel po Redu iztem Ztareshinztva, t. j. Oktavian pred Zakariashem, ako taki ov od onoga ztareshi vu Letah bi bil, kajti napelduje ztáreshega Szina Fridrikovoga Josefa, koji od Ignacza ztareshi bil je. Nego y Zakariash vanzklenuje Marczela ako taki vu Letah ztareshega, iz iztoga Zroka.

Digitized by Google

* Takvo Dosheztje obdersavasze, vu oszebnom, vu Imanyih Grofov Erdödy na Grad Varasdinzki zpadajucheh, z-vekivechnem iztoga Grada Kapitanztvom, y z-Chaztjum Szupremush Komesha izte Varmegyie.

§. 75.

III. Zaveruvanische oszebno.

Zaveruvanische vu oszebnom, je ono Dosheztja Priravnanye po kojem Hasznijemanye Detetu vszakomu Dela szvoga dajesze, Szvojnozt vendar pri vszeh za naveke oztavlyasze. Anda od pervesheh Fel Zaveruvanischih luchisze vu tom, da

1-ich od Zaveruvanischa vu oszebnom Szin vszaki Zadobitela y Josef, y Ignacz, y Imbrih Ztran trejtu mahom vu Hasznijemanye dobiva, vu perveshih szuprotivno Zaveruvanischa Felih jedini jeden vsza Imanya ima, drugem pako Obzkerblyenye szamo od Nareditela ztavlyeno, po Pervorogyenem ali Ztareshini podajesze.

2-och vu Majoraztvu dosheztjuje Szvers jedna za drugum, vu Shenioratztvu za Deczum pervoga Kolena Decza Kolena drugoga, szuprotivno vu Zaveruvanischu vu oszebnom, za dotergnyenum Szversjum jednum, vu ove Delu dosheztjuju Szversi oztale dve zkupa, t. j. Szvers Ignacza dobiva Poloviczu, y tuliko Szvers Imbriha iz Imanyih Josefoveh.

§. 76.

Pravde 1) proti Zaveruvniku.

Pravde iz Naztajanya Zaveruvanischa jeszu jedne proti Zaveruvniku, druge, koje podise Zaveruvnik. Proti nyemuszu

Digitized by Google

i ieh *Na Potiranye Zaveruvanischa*: pred Szudom oszminzkem, ako iz odvetneh Zaveruvanische nachiniloszeje, iae 59 60. 687: 9. 723: 50. ali iz zazkerbneh, vu vanznetih Pripadih. poleg Naredbih, Pripade ove ztavlyecheh.

2-och *Pravda*, *koju podise ztranzki*, koji na Zaveruvanische Jusha kojega imati stimasze. Ov Potrebuvanyu szvojemu prikladnu Tusbu podaje, vu oszebnom, ali Duga terjajuchu, ali na Doblenye Miraza, Prinezka y. t. d., ali na Potiranye Valuvasha, ali zalosnu, ali iz Koremitozti, ako Ztavitel Imanya dobil je po Donaczii med neprilichnemi Dani neranyene, ali na Prijemanye Zroka Szuprotrechi, ako ova vu Danih neprilichneh jesze poztavila, ako pako Nadpisz iliti Ime, po kojem Imanya na Ztavitela doshlaszu, znalsze nebi, onda Pravda dosheztlyiva. Mezto ima, nego Valuvashi, koji mozbit meddoshli bi bili, prihodno, dasze potereju, proszitisze ima.

§. 77.

2) *Zaveruvnika.*

Koje Zaveruvnik podise Pravdeszu

1-ich *Na Dabanye Szuprotrechi Zroka*, Tusbu podati more izti takaj Nareditel. Ako Szuprotrechi Zrok zadoztni dalsze nebi, onda ona kaszirasze, iliti vu Nebitje pretirasze.

2-och *Dosheztlyiva:* Tusitel je on, koga Zaveruvanishe dersati Red szlisha, proti onomu, kojisze vu ono vrinul je.

3-ich *Na Zgublenye Zavertuvanischa*, pred Szuczem dosheztlyivem, kada Zaveruvnik Zaveruvanische odtugyil bi bil. Tusitel je Dosheztnik naj blisnyeshi, koji ako zaradi Pobosnozti proti Oczu zdichisze hotel nebi, onda y drugi

Digitized by Google

iz Roda Tushu podise. Temelyisze ova vu 9: 687. 723: 48. §. 4. 723: 50.

4-ich *Dosheztlyiva* proti onomu, koji Zaveruvanische bi kupil bil, ali za naveke, ali za Vreme. Pogodba prihodno dasze zahiti proszisze, kakti od izte Pravicze nikakva. Odtergnyena Ztran prez vszakoga Novcza Telu nazad dopitasze poleg 723: 47. 48. 50. Kvara vendar od Prodavcza poizkati Kupczu szlobodno oztaje; ar nigdo z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre.

DEL IV.

Od Dobichka, y Kvara Bratov nerazdelyeneh.

§. 78.

Delenya izvan Zaveravanztva Odvlachenye.

Prez vszakoga takaj Zaveruvanztva, nemalokrat Brati od szebe szami, Doshezt szvoju, vu Zkupnozti chesz Vreme duseshe oztavlyaju. Zrok tomu je:

1-ich Kajti nekoji zmed nyih Gozpodarztvo tirati josh ali nesznaju, ali vre po Navukih, kojeszi josh bi prizkerblyivali, vre poleg szoldachkoga Ztalisha vu kojemsze nahajaju, vre y zato prechijusze, kajti iz Pohagyanya Orszagov ztranzkeh josh povernulisze bili nebi.

2-och Kajti Doshezt ozela, vu z-kupnom chesz Vreme vekshe ladana, tuzteshega keszneshe Dela obechiva. Iz oveh Zrokov odvlachivati Delenye

Digitized by Google

Bratom Naredba ne szamo dopuscha, nego oszebujnu k-tomu nyim Praviczu josh dodaje, Ztalishu jedino nerazdelyenom privezanu, kojasze *Pravicza Dobichka, y Kvara Bratov nerazdelyeneh* naziva.

§. 79.

Jush Bratov nerazdelyeneh I. Dobichka.

Pravicza Dobichka Bratov nerazdelyeneh vu ovom dvojem ztoji:

1-ich Kajgod vu Ztalishu nerazdelyenom* Brat zadobival bi, ter iz Szada Imany nerazdelyeneh, to on vsze Delenyu buduchemu podlositi ima 723 : 47.

2-och Kajgod vu Ztalishu iztom, ne iz Szada Imany nerazdelyeneh, nego drugach kakgod Brat nerazdelyen bi prizkerbel bil, vsze to izto Brat Zadobitel za Szvers szvoju szlobodno zadersuje, kada vendar ova bisze dotergla, onda Zadoblenye takvo zvandaruvanyzko na Brate Zadobitela ima prehajati. *Ond.*

* Vu ztarom Vremenu kajgod Brat, y kakgoder vu Ztalishu nerazdelyenom zadobil je, to vsze zkupnomu Delenyu podverchi on je moral, ali ako to hotel ni, Delu szvojemu iz odvetneh odrechi imal je, y nyega Bratom szvojem odpuschati 1ae 44. Pr. Odregyenye ovo keszneje na Brate, jednoga iztoga Ocza, y jednu iztu Mater imajuche, jedino ztegnulosze je 1655: 54. §. 1.

§. 80.

II. Kvara.

Vu ovom dvojem Dobichka, *Kvara* pako nerazdelyeneh Bratov *Pravicza* zadersavasze vu tom, da vu Odtugyenye nerazdelyeneh, ne pri volyujuchi Brat, neszamo Dela szvoga, nego y

Digitized by Google

Dele Bratov drugeh nazad imati more, szvoj y drugeh neprivolyujucheh Dele zabztuny, Del pako Odtugyitela Brata ne drugach*, nego Peneze za Del nyegov odbrojene provrachajuch. 723: 47. Pravicza ova ide

1-ich szamo Bratom nerazdelyenem *ond.* anda ne Zkupdarovnikom, ali Fiskushu Kr. Brata dosheztjajuchemu, koji vu nerazdelyenom Ztalishu okvarjen je. Ter iztem Bratom nerazdelyenem ide Jush ov

2-och szamo proti ztranzkem, na Imanya Praviczu jednaku nimajuchem. D. 22. p. 202. Zato ako nerazdelyena odtugyena zmed Bratov jeden bi iz Ruk ztranzkeh van bil znel, Brat drugi od Izhavitela (revindicante) szamo Dela szvoga imati more, y ne zkupa drugeh takaj Dele, kajti veli D. 22. p. 115. da med jednakemi Pervoche nikakve ni, nego da perveshi vu Vremenu, vu Praviczi takaj jakshi je. K-tomu

3-ich Brat ov drugi, proti Bratu odkupitelu Pravdu ne na Odkuplyavanye Zaloga, nego na Delenye podichi ima, vu kojoj medtem y to prosziti kruto more, da od Podloge Delenya Shuma ztranzkomu povernyena najsze pred vszem odrachuna; ar Brat odkuplyujuchi Shumu tu, koju ztranzkomu odbrojil je, zgubiti nikak nemre. D. 46. p. 146.

* Negda vszako nerazdelyeneh Odtugyenye poterlyivo szamo bilo je, y kajti nikakva Naredba Pripade ztareshe nevese, zato takaj y deneszs josh Valuvash od nerazdelyeneh napravlyen, vremeniti takaj, gledech tahaj Dele neprivolyujuchehbratov, ako pred Letom 1723 on bi ztavlyen bil, poterlyiv jedino je, medtem Bratom, takaj pred Letom onem neprivolyujuchem, Deli nyihovi zabztunysze van dati imaju 723: 47.

§. 81.

Pravde iz obodvojega.

Pravde iz Predverska ovoga naztaju druge

Digitized by Google

proti Kervi, kakti I. na Delenye, proti Bratu, koji nerazdelyena odkupil je (§ 80. — 3.) II. na Delenye proti Zazkerbniku, ali nyegvem Odvetku, za zadobiti vu zazkerbnih Del, koja vu Ztalishu nerazdelyenom, y iz Szada Imany nerazdelyeneh zadoblyenaszu (§ 79. — 1.) Druge naztaju proti ztranzkomu, vu oszebnom

1-ich *Dosheztlyiva:* zaradi zazkerbneh vu Ztalishu nerazdelyenom ne iz Szada nerazdelyeneh, nego od drugud pridoblyeneh, ovakva ako Zadobitel ali nyegov Odvetek odtugyil bi bil, onda kakbevse Odvetek Zadobitela dotergnujesze, Brati Zadobitela mahom ali oveh Odvetek Pravdu dosheztlyivu iz Dopuschenya 47: 723. szlobodno podisu, z-prihodnum Proshnyum da Valuvash, ali Zalog, ali Testamentum poteresze D. 5. p. 85. Vu iztom Pripadu poglavito takaj na Potiranye Testamentuma, ali Valuvasha, Pravda neprechisze

2-och *dosheztlyiva* za zadobiti Del jedino Tusitela vu Odtugyenye nerazdelyeneh neprivolyujuchega poglavito, prihodno pako da Valuvash ali Zalog zahitisze, kakti od izte Pravicze nikakov, y Del da zabztunysze bi doszudil. 47: 723.

3-ich *dosheztlyiva* za zadobiti tak Del Tusitela, kak y Dele drugeh neprivolyujucheh Bratov, on iz Pravicze Dosheztja, ove pako iz Pravicze Pervoche poglavito, prihodno pako da Valuvash ali Zalog, kakti od izte Pravicze nikakov zahitisze, y Deli neprivolyujucheh da zabztunysze bi povernuli. 723: 47.

4-ich Kad neprivolyujuchi, Del takaj Odtugyitela imati bi hotel, y ne szamo Del szvoj y drugeh Bratov neprivolyujucheh, vu ovem Pripadu podichisze ima Tusba *potirajucha* Valuvasha, ali *zalosna*, vu kojoj paglavito Del Odtu-

Digitized by Google

gyitela z-Nazadpovernenyem Shume, koja za Del ov odbrojilasze je, prihodno pako proszitisze ima, da Valuvash ali Zalog zahitisze, v Deli neprivolyujucheh dasze zabztuny doszugyuju. Tusba y pak vu 723: 47. temelyisze.

§. 82.

Potirajuche ali zalosne Pravde Pachke.

Tusbe ove zadnye idu onda szamo, ako ona probuvati mogusze, koja dasze probuju, potrebuje Pravda podignyena. Tak vu oszebnom, ako Preszud pokazatisze mogel nebi, ali Valuvitel, ako josh vmerl ni, na Potiranye Pravda vu oveh Pripadih podichisze nemre, nego Brat neprivolyujuchi szamo dosheztlyivu vu ovom Pripadu Pravdu ima, t. j. Dele szamo neprivolyujucheh imati more. Medtem Tusbi zalosni nikaj nepachi

1-ich da Tusitel Zalosenya vsza zpolom po Zkupdelnikih szvojeh negda napravlyena vu obchinzkom podtverdil je, szamo da Zpomenek oszebni jeli Pogodbih, jeli Let vchinilsze od nyega ni D. 13. p, 113.

2-och Da Zalositel pod Techajem Pravde ove Leta nova Ladavczu zapiszal je: kajti pod viszechum Pravdum z-Podlogum pravdenum obrachati prepovedasze; y kajti Pogodbe od nerazdelyeneh od izte Pravicze nikakveszu. D. 1. p. 199 Takajshe

3-ich vsze je jedno jeli Zaloga Leta pred podignyenum Pravdum ztechejusze, jeli pod Techajem, Odtugyitela Del vsze jednako dobivasze D. 15. p. 113.

§. 83.

Kvara ne iz. Odtugyenya, Brati poleg Pravicz obchinzkeh ischu.

Nerazdelyenem Kvar drugi kakgod zroku-

Digitized by Google

vani Pravicze oszebne nikakve nima. Zato poleg obchinzkeh Pravicz

1-ich Peneze poszugyene Brat na Haszen nerazdelyeneh neobernyene, iz szvojega povernuti ima. Kadá pako

2-och nye vu nerazdelyena bi poztayil bil, onda z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre nigdo. Jednako

3-ich Kvár takaj drugi kakovgod pripetze, ali po Krivnye najlekshe napravlyen, Brati vszi jednako podnashati moraju. Kajti Pripad nikomu nezapishujesze, Krivnya pako ondi szamo terpisze, gde ali Naredba, ali Pogodba to ztavlyale bi. Szuprotivno

4-ich Prevara nepomase nikoga, y Krivnya takaj tak shiroka, kak lehka pripiszatisze more, zato Kvare takve Brat Gozpodar szam terpeti ima.

DEL V.

Od Delenya.

§. 84.

Zruchuje Doshezt naredbzku

Delenye je Odvechine, t. j. k-Szvojnozti pokojnoga zpadajuchega Imetka, med Zkupdelnike poleg Ravnil (regulás) Dosheztja naredbzkoga, vchinyeno Razhajanye. Velisze

1-ich Imetka pokojnoga t. j. Delenya Predversek jeszu, Dugovanya pokojnoga tak zazkerbna, od kojeh pokojni odredil nije 1ae 40. 41. 43. 45. kak dedovna, od kojeh odrediti nije mogel 1ae 47. 723: 47. Velisze

Digitized by Google

2-och med Zkupdelnike t j. jednaki Jush na Imetek pokojnoga imajuche po Krepozti Kervi. Drugach Zkupnozt Jusha y Kervi imajuchi ovi zovejusze, kakviszu gledech zazkerbna pokojnoga, jedina Decza nyegva, 1ae 40. gledech pako dedovna nyegova, Decza nyegova, y za ovemi Brati pokojnoga 1ae 47. Velisze

3-ich poleg Ravnil Dosheztja naredbzkoga, t. j. Razdelivanye jednako, kajti med Zkupdelnike Naredba Imetek pokojnoga jednako podeliti zapoveda 1ae 40.

§. 85.

Bratom jedino

Kajti med Zkupnozt Jusha y Kervi imajuchemi jedino Delenyesze bi zvershavalo D. 51. p. 147. Zato

1-ich ztranzki razdeliti nekaj proszechi, vu Naredbe zverhu Delenya ztavlyene vupiratisze nemogu. D. 50. p. 51. p. 147. Zato

2-och Vdova szamo kakti Tutoricza naravzka y pravedna Decze szvoje, od Shogorov szvojeh Dela izkati more. D. 52. p. 147. Medtem

3-ich Brat Frater (monachus) Dela nima, nego ovoga szamo Ztran deszetu 715: 71. Zvan da pred vuchinyenemi Zavetmi redovnichkemi szveczki y pak poztajal bi: vu ovem Pripadu czeliga Del ide, t. j. Ztran jednaka z-Brati drugemi, kajti Frater vishe nije. Zato

4-ich Pred Valuvanyem Zavetov redovnichkeh Deszetka nit proszitisze nemre; za Valuvanyem pako oveh, nyu vu Ime Valuvitela szvoga Red szam proszi od Szucza Dosheztja, kajti Deszetka ova kakti Doshezt je. Tusba temelyisze vu 715: 71.

Digitized by Google

§. 86.

Poleg Inventariuma na Dele zpamztno razre gyenu.

Za vchiniti pravichno Delenye, pred vszem Dugovanya vsza Delenyu podversena, tak gibucha, kak negibucha zevszemi Prizpadki y lesechemi nad nyimi Terhi popiszatisze, iliti inventerati moraju. Izinventerana potlam!

1-ich na Ztrani tuliko, kuliko je Delnikov tak Dugovanya lae 40. kak Terhi jednako razdelyujusze lae 82. §. 10. 105: 647. §. 1. gde velisze, da vszaka Doshezt z-Terhom prehagya. Kajti pako

2-och Telo vszako razdeliti prevnogiput mochi nije, vnogiput pako ne tak razdeliti ono, kak bolye ladati z-razdelyenom bi pretesko bivalo, zato na kuliko je mochi vszakomu Tela czela predati, y Nejednakozt tak naztajechu, drugach zjediniti szvetujesze. Jednakem Nachinom

3-ich kajti nit Grundti jednako rodlyivi vszakoga dopazti nemogu, nit Del vszakoga Mezto za Prodaj jednako prikladno imati nemre, zato Jalovina Zemaly z-Brojem vekshem, druga pako Neprilichnozt z-dobrem drugem nadomeschasze, y na druga vnoga pripaziti treba je, koja od meztneh Okolicz jedino visze.

§. 87.

Nachinom vrę 1) priatelyzkem, polég delnoga Lizta

K-Delenyu dohagyamo: ovo vre z-Nachinom priatelyzkem, vre po Putu Pravicze, takaj za Vremenom Oztarenya dobivasze lae 48. §. 5. Kajti vendar Szvade med Brati y priztojalesze nebi, y nyim skodlyive k-tomu nemalo bi bile, ar Ztro-

Digitized by Google

ske nepotrebne zrokuju, y Pokolenya Zkrovnozti prevnoge vanpovedaju, zato dobrovolyno Delenye vszikak preporuchasze*. Ovo izto jeli z-Meddohagyanyem Szuoza zebranoga, jeli prez nyega bisze napravlyalo, vu Pripadu obodvem

1-ich morasze Plan Divisie, iliti Miszel kak ona biti bi imala, najpervlye na Pero poztaviti, ter Imetka poleg Miszli ove na Falate Razregyivanye, Zkupdelnikom dopaztisze predi mora. Za pokázanem Dopadanyem

2-och Deli izti Bratom na Zebiranye podavajusze, koje ali po Volyi ali po Szrechi biva. Pervi Volyu ochituje, ali Szrechu vleche pervi, vre mlajshi, vre ztareshi Brat, kakszi to med szobum bi bili szami naredili. Po prijetemi Deli

3-ich Lizt delni napravlyasze, koji, ako y Megye, zkupa bi pokazival, onda Lizt takov, zkupa y mejaski Lizt valyan je 54: 655. Ako vendar vu materinzkom Jeziku raztolnachilsze Lizt ov nebi, Divisia onda iliti Delenye nevalya nikaj. D. 12. p. 108. Zatem

4-ich Lizt delni podpishuju neszamo Szudecz zebrani, ako takov bi meddoshel bil, nego y vszaki Zkupdelnik y Szudecz takaj plemeniti, ako y ov naproshen bil je. Medtem

5-ich Lizt ov delni najmenyshe vszakoga Dela Ztrani, koje za Del szvoj, zmed Zkupdelnikov vszaki dobil je, tak razlichito napervo dati y izpiszavati mora, da vu keszneshem josh Vremenu, tak Kulikocha y Kakvocha, kak y Lesalische Dela vszakoga mahom prepoznatisze mogu. Zrok k-tomu je ov dvojverztni 1) da denesz zutra kad Dosheszt bratinzka bisze odpirala, Brat vu Ime Dosheszti ove, onda kaj izkati ima, iz Lizta delnoga navchitisze bude mogel, 2) da vu Praydih, vu kojeh Kakvocha, Kulikocha, y Lesalische Imany probuvati morajusze., Proba ova

Digitized by Google

vu Pomenykanyu drugeh Piszem, takaj po takvem delnom Liztu chinitisze mogla bude.

* Vu Vremenu ztarom Nachinu dobrovolynomu kad Brati privolyiti hoteli niszu, Nachin onda Divisiu zadobiti drugi bilnije nijeden, nego jedini zapovedni Delenye Lizt, kojisze ali od Kralya ali od pervoga Orszaga Szucza dobival, zhajal pako je vre na Vicze Komesha, y Szucze Varmegyinzke, kada vu jednoj, vre na Mestra, kada vu vishe Varmegyiah Imanya lesalaszu. 655: 54. 1ae 45. Denesz vu Pomenykanyu Nachina prijatelyzkoga Tusba delitlyiva Szuczu podajesze.

§. 88.

Vre 2) po Pravde delitlyive.

Szudecz na Delenye je izti on, koji y Doshezt doszugyuje: ar Delenye iz Temelya Doshezti potrebujesze. Da pako on vu Znanye vszeh, kojasze razdeliti imaju, Dugovany, dojti more, zato Tusitel vu Tusbi ovoj to prószziti ima, da Protivnik vsza gibucha, y Piszma k-Doshezti zpadajucha pod Priszegum van naj pove, y zato na oszobnu Nazochnozt k-Szudu pozvatisze mora. D. 16. p. 121. Tusbu ovu

1-ich Szin vu 1ae 40. 41. 43. 45. Poprechen vu 1ae 47. 723: 47. temelyiva, ter ov Zkupnozt Jusha y Kervi probuvati ima. Ova po Vanzpizku iz Knige farne, ona pako po Liztu delnem, ali Szvedokih probujesze. Po Dakazu ovem

2-och neszamo vu Imanyih, nego y vu Szadu vu Medvremenu zadoblyenem Delenye dopitasze. Vu oszebnom kad Zkupdelnik jeden Imanya jedini szam tak dobival bi, da Zkupdelnike druge vu Penezih zadovolyi, takov na Pravdu aksze zaradi Penezih izteh potlam bi povlechi imal, zvan Penezih iz delnoga Lizta na Dugu ztojecheh

Digitized by Google

vu Intereshih takaj, izti obszugyujesze. D. 48. p. 146. Nego y nazopet

3-ich Pribolyshanya Protivniku, ako koja ov napravil je, Tusitel povernuti ima, ne poleg Rachuna nyegvoga, nego poleg Preczembe doztojne D. 53. p. 148. Medtem

4-ich Ztroski pravdeni zkupniszu, koje Szudecz tak iz Tusitela, kak iz Protivnika Ztrani priravna, y iz Podloge Pravde pred vszem van zplacha. D. 45. p. 146. Ako vendar Obtuseni Ztran doztojnu Tusitelu bi ponudil bil, Tusitel pako vishe imati hotechi, po Pravde vendar nikaj vishe dobil nije, onda Ztroski vszi nad Tusitelom lese. D. 47. p. 146.

5-ich Pozivanye na vekshi Szud zvan Ladanya biva. 1729: 28. §. 3.

§. 89.

Prez Pazke vendar na Korenitozt.

Szudecz na Delenye dosheztlyivi vu oszebnom Szudecz je neoszminzki: kajti pako ov iz Korenitozti szudit nemre. D. 10. p. 138. Zato

1-ich akoprem Senzke iz Imanyih na Zpol szamo muski zpadajucheh, Dela nikakvoga vu Pochetku imati, mogle bile nebi, ako vendar vu Ladanye Imany takveh Senzke takaj Zadobitela kakgod vre vlezleszu, y to Senzke po delnem Liztu, ali po Szvedokih bi probuvale, onda Szudecz na Delenye, Senzkem vu iztih Imanyih Divisiu doszuditi mora: kajti ov ne iz Liztov zadobitelyzkeh, nego szamo iz Ladanya szudi. Zvan da Protivnik bi pokazal, da Senzke, szamo iz Valuvasha, ali iz Zaloga szebi po Muskeh danoga, á ne iz Divisie vu izteh Imanyih imane,

Digitized by Google

izteh Imany Ladanye imale bi. D. 41. p. 145. Nego y nazopet

2-och akoprem Imanya iz Korena na Zpol obodvoji bi zpadala, ako vendar po kakvemgoder Chinu Senzke vu Imanyih izteh podelilesze bile nebi nigdar, Szudecz neoszminzki, kajti szamo iz Ladanya szudi, Senzkem Dela doszudit nemre, nego na Szud oszminzki nye navrachat, za Jednakozt Jusha poizkati, imal bude D. 7. p. 13. Niti nemrejusze

3-ich vu Pravdi na Delenye, Muske od Senzkeh primarjati, da Piszma pod Priszegum bi van valuvali. D. 10. p. 138. Zvan ako Imanya ali na Zpol obodvoji zpadala, ali vu oneh ako Senzke po Dotergnyenyu Muskeh Doshezt imale, ali ona akoprem na szame Muske zpadala, ako vendar iz Penezih vu nye poztavlyeneh bi Senzke takaj Ztran szvoju izkati mogle. D. 35. p. 143.

§. 90.

Zvershenya Delenya.

Zvershenya pravednoga Delenya jeszu:

1-ich Podaje Bratu vszakomu zverhu Dela szvoga Szvojnozt poszebnu, vu Delih pako Bratov drugeh Doshezt poprechnu 1ae 47. 67.

2-och Zadersava Dusnozt iz Terhov razdelyeneh izplachati tuliko, kuliko na Brata vszakoga za z-plachat doshlo je, jeli po delnom Liztu, jeli po Oszude, kajti tak Pogodba, kak Szud jednake tese.

3-ich Prechi Oztarenye zverhu Szvojnozti Imany razdelyeneh, ne pako zverhu Vsivanya z-nyimi, 1ae 46. §. 3. 6.

4-ich Daje Evikeziu nazopetnu, t. j. kada

Digitized by Google

zverhu Dela szvoga Brat po ztranzkem na Szudsze bi potezival, onda Zkupdelniki drugi nyega vu Ladanyu izbraniti, ali nekvarnoga nachiniti moraju. 1ae 74. 1659: 35.

§. 91.

Byrsag Delenye szamo med Letom chuva.

Ne iz Bitnozti, nego za Szegurnozt szamo vekshu, vechputa Delènye z-Birshagom prijachujesze. Ztavlyasze ov proti onomu, koji Delenye prehitaval bi,

1-ich ne za Letom: kajti chez Leto jedno pretegnyenoga Ladanya Bantuvanye, y tak Kastigu Mochi menyshe ima 1ae 68. Anda za Vreme zaletno Byrshaga drugoga treba nije. Zato Byrshag ov

2 och szamo na onoga zmed Zknpdelnikov czilya, koji Delenye med Letom bi prevernival, kajti za Prevernitela Divisie medletnoga druge Kastige nikakve ni*. K-tomu takov

3-ich Putem Mochi baratati ima, á ne pravdenom Nachinom, ar ovoga Byrshag prechiti nemre. Kajti 1) kak da Delenye z-Byrshagom pritvergyeno Zjedinyenye bi bilo, iliti Tranzakczia, tosze nedopuscha: ar ova iz dvojimlyivoga Pravde Vanzhajanya biva, Brati pako k-Delenyu szvemu Byrshaga pridrusechi, od Pravichnozti Delenya nimalo nedvoje. 2) Szucza Moch naprosziti Krivnya biti nemre: zato k-Delenyu Byrshag akoprem bi priversen bil, Pravda vendar nit na Zajednachenye Delenya, nit na novo Delenye kratitisze nemre D. 28. p. 142. 1729: 26.

* Szim zpadajuche Pravde josh jeszu 1) na Terjanye Byrshaga. 2) Evikczionalzka iliti Obchuvanlyiva. Od one vu Pogodbah, od ove pako vu Knigi III. govorili budemo.

Digitized by Google

DEL VI.

Od Zjednachenya Delenya y novoga Delenya.

§. 92.

Predversek Zjednachenya Delenya Kvar je nebitni.

Zaradi menyshe, koja vu Delenye med doshla bi Falinge, ali za dokonchanem vre Delenyem Falachecz koji menyshi, ako od Dela odpadal bi, prez vendar Krivnye okvarjenoga, Zjednachenye Delenya proszisze. Vu oszebnom

1-ich ako Kulikocba, ali Kakvocha Travnikov jeli Poly, jeli Terszih, jeli Grundtov, jeli Broj Kmetov, jeli ovem zpodobno drugo takaj kajgod bi vu Delenyu, zlo napervo vzeto bilo. 729: 36. §. 5.

2-och ako Dugovanya liztor gibucha, kulikoihgod vnogo bilo bi, zlo bi podelyena bila. D. 8. p. 120.

3-ich Ako jednomu szame Vekinye, drugomu pako Bratu bi Zalogi takaj vu Del predani bili. D. 15. p. 139.

4-ich Ako za Delenyem Falachecz koji, vu Put obchinzki, iz Odregyenya Vlazti obernulszeje, ali ako po Neszrechi jeli Boja, jeli Pravde, prez vendar Krivnye szvoje, Zkupdelnik Odpadanye koje menye pochutlyivo, bi preterplyival*.

* Zaradi ovakveh menyshch Faling, ali Odpadanya nebitnoga, ako Ztranke izto Delenye novo pripogodileszi vu delnyem Liztu jeszu, onda zaradi meny-

Digitized by Google

she, tahaj Falinge, ali Odpadanya menye znamenlyivoga izto novo Delenye ide, ali szamo iz Pripogodbe, a ne iz Narave novoga Delenya 729: 36. § 4.

§. 93.

Zbog bitnoga novo Delenye ide.

Szuprotivno Delenye novo, szamo zaradi Falinge bitne vu Delenyu nachinyene, ali Odpadanya bitnoga, ili pochutlyiveshega, koji za doversheneu Delenyem naztajal bi, Mezto lima. Vu oszebnom

1-ich ako jeden zmed Zkupdelnikov, jeli po Prevare, jeli po Krivnye Bratov drugeh, znamenylyivo jeli menyshega, jeli zlocheszteshega vu negibuchih Dela bi dobil bil 729: 36. §. 5. D. 12. p. 108.

2-och Ako zmed Zkupdelnikov jednomu Zalogi szami, drugomu pako szame Vekinye, vu Del bi dozpele bile. D. 17. p. 121.

3-ich Ako Zkupdelniku jednomu szama gibucha, drugomu pako szama negibucha vu Del danaszu. *ond.*

4-ich Ako po Neszrechi jeli Boja, jeli Pravde, prez vendar Krivnye Zkupdelnika, ovomu Odpadanye znamenlyivo, za Delenyem bisze* pripetilo bilo. 729: 36. §. 5.

* Vrachtvo obodvoje za zalichiti Ranu Delenya ide 1) akoprem Delenye predimano z-Nachinom szamo priatelyzkem bisze bilo naredilo 729: 36. §. 1. 2) akoprem vu Liztu delynem nit pridersanoszi bilo nebi 729: 36. §. 6. 3) Nit Byrshag poztavlyen nepachi. 729: 36. §. 5. D. 28. p. 142.

§. 94.

Odcheknenyu szilnomu, ali krivlyivomu Vrachtva ova nejdu.

Medtem Odtergnenye od Dela, ono szamo

Digitized by Google

Tusbu daje, koje niti po Szili Szamoszvojcza, nit po Krivnye Zkupdelnika pripechalosze nebi. 729: 36. §. 5. Odkud

1-ich ako gdo Zkupdelnika Del jeli czeli, jeli Falat koji Dela z-Mochjum bi zavjimal, vu Pripadu takvem, Brat okvarjeni Pravdu mochnu ali mejashnu z-szvojemi Ztroski pelyati ima. 1ae 75. Pr.

2-och Ako za dovershenem Delenyu Dela szvoga jeden popravil je, drugi pako to izto vchinil nije, zaradi ovak naztajuche Delov Nejednakoche Pravda y pak nedajesze, kajti Krivnyu nemarlyivi szam noszili ima. 1ae 46. §. 3.

3-ich Ako Zkupdelnik zaradi Krivnye szvoje v. P. Znamenyke Nevernozti, ali zpelanye Mochi vekshe, Imanya szvoja bi zgubil bil, novo Delenye takaj nedajesze. Tulikajshe

4-ich zaradi Dugov szvojeh, ako Zkupdelnik Egsekucziu bi preperplyival, k-ovem Vrachtvom vtechisze nit onda nemre: kajti Brati nedusni kastiguvatisze nemreju.

§. 95.

Nit na jedenkrat vszigdar neztesujusze.

Pomoch obodvoja szamo jenput* dajesze, ali ne za Vremenom Oztarenya. Od ovoga

1-ich Szuprotgovorenyem nevrazujesze, t. j. proti zlocheztomu Delenyu, akoprem bi y szuprotreklosze, po tom vendar Szloboschina nit na Zjednachenye Delenya, nit na novo Delenye, Pravdu podignuti, ne zdersavasze. 729: 36. §. 2.

2-och Oztarenye ovo zaradi Falinge vu Delenyu napravlyene, od Vandavka delnoga Liztą; zaradi pako Odpadanya od Vremena Odpadanya rachunasze. *ond.* §. 3.

3-ich Leta od Szmerti Ocza, ali ako Imanya

Digitized by Google

zlo podelyena materinzka bilaszu, od Szmerti Matere do 16ga zpunyenoga po Pupilu Leta vu Oztarenye ne brojijusze. *ond.*

4-ich Kojagod Vremena od Oztarenya vu drugih takaj, ona izta jeszu y vu ovom Poszlu vanzneta. *ond.* §. 1.

* Da Vrachtvo tak jedno, kak drugo, takaj zaradi Odpadanya, szamo jenput ishlo bi, to razmevasze tak, da vszako naztajuche Odpadanye novo z-novem takaj Vrachtvom zallchitisze more, t. j. da zaradi Odpadanya Zkupdelnik z-Vrachtmi iztemi tulikoputi szlobodnosze szlusi, kulikoputi Odpadanye novo bi mu naztajalo. Ar 1) Naredba nasha 1729: 36. vu Pochetku szvem, Ztavlyanya ovoga, Zroka onoga daje, da Pravde zaradi nishtvenoga Zroka podigavalesze nebi, vre pako naztajuche tuliko kuliko puti Odpadanye novo, za praznoga pravdatisze Zroka vzetisze nemre. 2) da nedusen, y prez Krivnye szvoje Zkupdelnik Prochvzimanye, kojegod Dela szvoga Ztranke terpeti dusen bi bil, to vu nikakvoj Pravicze Temelya nima; anda Naredba nasha bi krivichna za izto bila, ako Vrachtva ova za vszako novo Odpadanye podavala nebi. Nit nepachi 3) da nijedna Tusba ova po Vremenu Oztarenya nedajesze: kajti Odregyenye ovo na ono szamo Odvzimanye zpada, koje pred Oztarenyem bi naztajalo, ne pako na ono takaj, koje josh naztalo nije; kajti kad Oztarenya Predversek josh nimasze, onda Oztarenye nit pocheti, niti vdilyiti, nit zpunitisze nemre.

§. 96.

Nego Probe treba je 1) *predimanoga Delenya.*

Za Tusitelyztvo zadobiti vu Pravdi tak na Zjednachenye, kak na novo Delenye, imano vre predi Delenye pokazatisze ima, kajti gde Delenya bilo nije, onde Popravlyenye nyegvo, ali novo Delenye nit zamiszlitisze nemore. Y kajti vu Jemanyu Pravicz podelyivalasze Kerv szama bi, zato Pravde ove Kerv jedina podichi more. Odkud

Digitized by Google

1-ich Brat znamenlyivl akoprem na novo Delenye popravdatisze bi bil mogel, ali Pravdu ovu vre y podignul bi bil, ako vendar Pravdu iztu dokonchal josh bil nebi, Fiskush Kr. nyu nit pocheti, nit na dalye pelyati nemre, nego z-onem, kaj pri znamenlyivom najde, zadovolyen biti mora, kajti predimano Delenye pokazati nemre. Iz iztoga Zroka

2-och Nit Paztorek proti Ochuhu D. 6. p. 120. nit Zkupdarovnik proti Zkupdarovniku D. 7. p. 120 nit Zkupzapisnik proti Zkupzapiszniku, niti Popravlyenye Delenya, niti novo Delenye prosziti nemre. Zato ovi ako zlo kaj bi podelili bili, ali na Potiranye, ali na Zahitchenye, ali ako Chin po kojem okvarjeniszu, szudben bil je, ali na novo, ali na Popravlyenye Egsekuczie Pravdu podignuti imaju.

§. 97.

Zato josh nerazdelyena Vrachtvo zabztuny ischu.

Pokehdob da Pravda obodvoja pred imano Delenye potrebuje, odtud y to zpelyavasze, da ono, kaj vu pervom Delenyu podelyeno bilo nije, nego kaj Zkupdelniki zvan Delenya, ali pred nyim, ali za nyim, med szobum podaliszi jeszu, ali kaj drugach takaj, iz pervoga Delenya van bi oztajalo, to izto nit na Popravek Delenya, nit na novo Delenye zpadati nemre, nego zverhu ovakveh izto pervo Delenye potrebuvatisze ima. D. 9. p. 120. Medtem

1-ich na Popravek Delenya poglavito, prihodno pako proszitisze y to more, da Dugovanya, kojasze josh podelila niszu, podelesze. D. 33. p. 143. Kajti Proshnya obodvoja na jednoga iztoga

Digitized by Google

dosheztlyivoga Szucza zpada. 729: 36. §. 1. Szuprotivno

2-och novo Delenye poglavito, prihodno pako josh nerazdelyeneh Delenye pervo, vu jednoj izti Tusbi zkupsze prosziti nemreju. D. 14. p. 121. Ar ovo na Szucza neoszminzkoga, ono pako na oszminzkoga zpada, kajti vu novom Delenyu Potiranye pervoga Delenya podlasuje. 729: 36. §. 1.

§: 98.

Zato Razdelenye zvannaredbzko drugáchsze popravlya.

Nego y Kervi takaj, szamo Delenye ono, koje vu Jemanyu Pravicz jesze napravilo, Vrachtva ova podaje. Odtud

1-ich kada zverhu Imanyih, na szam muski Zpol zpadajucheh, Donaczia nova za Zpol obodvoji zadobivalasze bi, y poleg ove Donaczie nove, ako potlam Zpol obodvoji bisze bil razdelil, zatem Zpol muski iz toga na novo Delenye korachiti nemre, kak da Senzke k-Delu nepravedno bi doshle bile, nego na Izkluchenye Senzkeh Muske navernujusze. Ar predimano Delenye, vu novoj Donaczii, ne pako vu Doshezti naredbzkoj jesze temelyivalo. D. 24 p. 123. Jednako

2-och ako predimano Delenye poleg Testamentuma, jeli vu dedovneh, D. 1. p. 119. jeli vu zazkerbnih, D. 3. p. 119. zvershilosze bi, on koga ovak menye dopalo je, takajshe nit na Popravek, nit na novo Delenye Tusbe nima. Kajti Delenye pred imano ne iz Naredbe jednako nego poleg Testamentuma nejednako bilo je. Zato Tusitely na Potiranye Testamentuma navrachasze D. 1. p. 119. Medtem

Digitized by Google

3-ich ako Decza josh za sivoga Ocza ! bisze dogovorila, kak zazkerbna ocheva za Szmertjum nyegvum podeliliszu budu, Otecz pako ovu Volyu nyihovu znajuchi, nyu premenil ako bil nebi, onda ov dechin Dogovor za Odregyenye ochevo jemlyesze, koje, kajti za Predversek zazkerbna imal bi, potretisze nemre. D. 4. p. 106.

§. 99.

2) *Falinge vu Delenyu, ali Odchknenya keszneshega.*

Za Tusitelyztvo zadobiti, zvan predimanoga Delenya, josh y Vrazenye pokazatisze mora, vre nebitno, kad Popravek, vre znamenlyivo, kad novo Delenye bisze proszilo. Zato

1-ich za dokonchanem Delenyem, ako Imanya takvo Premenyanye bi podneszla bila, da Ztalish nyihov perveshi niti po Priszegi vanzdavlyive (revelatorium) znajtisze mogel nebi, onda nit novo Delenye izkatisze nemre. D. 19 p. 122. Jednakem Nachinom

2-och Ako zmed Szinov koji z-Privolenyem Ocza, Imanye koje dedovno iz Ruk ztranzkeh bi van zkupil bil, vu Vremenu pako Delenya Brati drugi Shumu Odkuplyenya odkupujuchemu nazadpovrachajuchi, ako Imanye odkuplyeno nyemu bi potlam vu Del vzimali, Brat odkupitely na novo Delenye poszechi nemre, niti potrebuvati, kak da Otecz Imanye ono Odkuplyujuchemu bi prikazal bil: kajti dedovna Otecz prikazati nemre, anda niti od zkupnoga Imetka odtergnuti, zato pò vchinyenem Prirachunanyu Vregyenye naztalo ni, nikakve anda nit Krivicze ni. D. 15. p. 121.

Digitized by Google

§. 100.

Proti vszakomu Podloge pravdene Ladavczu Vrachtva izta szluse.

Pravda obodvoja Dugovanye ische: zato tak jedna, kak druga dajesze

1-ich ne szamo Dosheznikom okvarjenoga iz Pravicze Dosheztja *a*), zvan da Valuvash koji, ali Zjedinenye szudbeno (transactio) pachilo bi *b*).

2-och Ne szamo proti onem, koji vu pervem Delenyu ztaliszu *c*), nego takaj proti vszem oveh Dosheztnikom *d*), takaj proti Vdove, ako ova Podloge pravdene Ladavchicza je. Ako vendar

3-ich Decza bi vumerla, Vdova pako pred dokonchanum Pravdum, znovich aksze bi vudala, Pravda na novo Delenye preztaja, y Ochinztvo po Pravdi dosheztlyive izkatisze ima, kajti vu ovom Pripadu Vdova ztranzka poztaje *e*). Dajesze takaj

4-ich Proti tak Tutorom, kak Kuratorom *f*).

a) 1729: 36. §. 2. *b*) B. 4. p. 119. D. 10. p. 120. D. 25. p. 123. D. 4. p. 134, *c*) D. 5. p. 119. *d*) 729: 36. §. 2. *e*) D. 26. p. 123. *f*) D. 16. p. 121.

§. 101.

Novoga Delenya Pripravа.

Vu Pravdi na novo Delenye za podtvergyenem Tusitelyztvom morajusze

1-ich vsza Imanya tak gibucha, kak negibucha, y vsza Piszma pod Priszegum van zdati. D. 16. p. 121. Vanzdavanye ovo szledi

2-och Imanyih izteh Popisz pervomu Delenyu podversenih, izta takaj vu Zamembu prijeta na Pero vzetisze imaju. D. 20. p. 122. Popisz szledi

3-ich Dokazanye onoga, kaj gdo popravil,

Digitized by Google

pogorshal, potroshil, zalosil, ali zprodal je, ali vu gibuchih vishe kaj bi dobil bil. Dokaza ovoga szledi

4-ich prirachunlyiveh Prirachunyenye, y odrachunlyiveh Odrachunanye. Zatem

5-ich napravlyajusze Deli chizto novi, y ztem Delenye novo od Popravka Delenya luchisze: kajti vu ovom ztavlyeno vu pervem Delenyu Delov Lesalische nepremenyasze, nego szamo odtergnujesze vszakomu tuliko, kuliko da Deli na Jednakozt dojdu, potrebno je. 729: 36. §. 5.

§. 102.

Zkupdelnikom prirachunlyiva, ali odrachunlyiva.

Prirachunlyiva t. j. Zkupdelniku nazad povratlyiva, koja po Szuczu zdushno preczeniti morajusze*, zvan Penezih Zamembi negibucheh pribrojenih, jeszu:

1-ich Ztroski vu Branyenye Imanyih vchinyeni. D. 11. p. 130.

2-ooh Ztanya po Delenyu napravlyena. D. 4. p. 135.

3-ich Kerchevine, y Naszelenya D. 11. p. 120.

4-ich Ono kaj zmed gibuchih, po Dersanyem nepohabitlyiveh, Ztranka koja vishe je dobila. Ovo vendar ztopram pri Egsekuczii preczenyasze, y drugem povrachasze D. 18. p. 122.

* Kakgod ova povrachatisze, tak y szledecha od Dela odrachunatisze imaju 1) Ztroski pravdeni, koje vszi jednako terpe, tak vu Pravde na Zjednachenye, kak na novo Delenye D. 45. p. 145. 2) Odtugyenya y Zapuschanya D. 22. p. 122. Medtem 3) gibucha po Dersanyu pogorshajuchasze, koja po Vremënu ali z-Vsivanyem na nikaj dojdu, neodrachunaju, nego prikasujusze D. 18. p 122. Kak takaj 4)

Digitized by Google

Szad od Vremena Divisie perve pobran: ar z-dobrum Verum doblyen je, anda vre zato vu novo Delenye vzetisze nemre. D. 23. p. 123.

§. 103.

V u novom Delenyu vsza Marlyivozt potrebujesze.

Okolo Napravka Delov pri Delenyu novom* josh ova znatiszu. Da akoprem Deli chizto novi vu Delenyu novom chinesze, y chizto drugi Zkupdelnikom dopadnu, 729: 36. §. 4. medtem vendar

1-ich ako zmed Zkupdelnikov, koji za Delenyem z-velikemi Ztroski Ztanya koja bi ponapravil bil, onda Grundti, na kojemi takva lese, onomu iztomu oztavlyajusze, nego druge takaj jednaki dopazti imaju. D. 22. p. 132.

2-och Deli z-Zkerblyivoztjum naj vekshum napravitisze moraju, kajti zaradi jedneh izteh Faling nikakva vishe nedajesze Divisia nova 729: 36. §. 6. Kajti pako

3-ich Pravda na novo Delenye med Pravde Techaja dugoga (longæ litis) rachunasze, lae 46. §. 3. takovem pako Pravdam Odganyanye (Repulsio) bi ishlo 729: 33. iz toga po novem Delenyu vregyeni Szrechu szvoju poleg Odganyanya poizkati josche more.

* K Zjednachenyu Brati takaj prihodno dojti mogu; kada najmre zaradi Imany pervoga Delenya na Pravdu pozvani Brat vu Pogibeli ona pogubiti ztajal bi, more onda izti Brat, josche iz Ladanya, Brate druge za vunyemga obraniti na iztu Pravdu pozvati, y onda Szudecz dusen je vu iztoj ovoj Pravdi Kvara Nameschenye prihodno doszuditi, za koje zadobiti Brat okvarjeni na Pravdu drugu, iliti na Zjednachenye Delenya naputitisze neszme. D. 1. p. 24.

Digitized by Google

DEL VII.

Od Zkladnozti Vsivanya zkupneh Dobrochinztvih.

§. 104.

Ztranke Imetka nerazdelyitlyive vu zkupno Vsivanye predavajusze.

Imetka ochinzkoga Ztrankih takaj takveh je, koje razdeliti ali mochi ni, kaktiszu Melini, Ostarie, Meszarnicza, Szenyem, Malta, Brod y Ribaria, ali kojeh Hasznuvanye, akoprem razdeliti bi y moglesze, z-vnogemi vendar Szvagyi, y Kvari zkupzvezano je. Tak Loze y Pashe komaj mochi je poszebno ladati tak, da Ztvari vu Ztran akoprem szvoju napuschene, y naj bolye akoprem prichuvane, vu Ztran vendar drugoga nebi prekorachivale; odkud teski Kvari, y suhkeh Rechih Szlushanye prevnogiput naztaju. Zato Dobrochinztva takva vu zkupnem Vsivanyu oztavlyati vidimo, na Nachin szledechi:

1-ich gledech na Zpashnike, vu Lozah takaj imane, poleg Zkladnozti Broj ztavlyasze, vu kojem Zkupladavecz vszaki tak vu Lozah, kak zvan nyih, tak Marhu domachu, kak ztranzku pazti, ali Szvinye vu Sir puschati bude mogel D. 1. p. 192.

2-och Dervarenye, Ribaria y Lov vu jednom (in solidum), y zmeshano (promiscue) hasznujusze, kaj pako dotichesze

3-ick Previshnozt Sira, Ostarie, Meline y oztala Dobrochinztva, ova iz Arende vansze daju,

Digitized by Google

y gotovi szamo Novczi potlam podelujusze, koji od zkupneh Ztroskov bi preoztajali, D. 7. p. 192. nego y pak poleg Zkladnozti, da jednoga ali dvojega Szelischa szamo Gozpon, Haszni pochutil vishe morebit nebi, neg nye vekshega Grundta hisnoga Gozpon morebit nimal bi.

§. 105.

Mera ovoga Grundt je medhisni z-Prizpadki obzkerblyen.

Zkladnozti (Proportionis) ove Kluch, je vszakoga Zkupladavcza Grundt hisni, z-Prizpadki obzkerblyen, D. 2. p. 191. zvan da Predszloboda drugach bi odregyivala, v. P. da Zkupladavecz akoprem od Grundta medhisnoga szamo jednu trejtu Ztran dersechi, vendar od zvanhisischa dveh trejtih Ztranih imal bude: vu ovom Pripadu ne Medhisische, nego Predszloboda Meru chini, kajti Daruvitela Volya szlobodna je. Zvan Pripada ovoga Kluch za Zkladnozt znajti, Medhisische* vszigdar je, y tak tverden, da ako Kulikocha Medhisischa zeznatisze mogla nebi, onda ý Tusba na Zkladnozt zabztunysze bi podavala. D. 8. p. 192. Zato

1-ich Broj Kmetov, Klucha za ztaviti Zkladnozt, nachinyati nemre, kajti Naredba za Klucha szamo Seshie medhisne vzimlye, z-Prizpadki obzkerblyene. D. 1. p. 190. Niti

2-och Grundti czelinzki, t. j. kaj gdo iz zkupne Czeline yuzelszi y naszelil je, vu Broj ti Medhisishchih nejde, dapache izti takvi czelinzki Grundti pod Zkladnozt zpadaju. *ond.* Ovoj

3-ich Grundti izti taksze podlasu, da na nyih podignyena Ztanya, y druga Pribolshanya (meliorationes) Ladavczu oztaju, drugem pako

Digitized by Google

Zkupladavczem iz Grundtih izteh vszakomu dopazti da tuliko takaj mora. D. 3. p. 191.

* Dvori *(Curiæ)* za Sheshie dve, menye vishe jemlyusze, y Broju ovomu poszle Haszen iz Dobrochinztva zkupnoga primerjujesze. D. 1. p. 190. Vu Prediumih, gde His y medhisneh Seshiih nije, pred vszem Grundti medhisni van zresujusze, ovi potlam na Seshie zrachunajusze, kojeh Broju primerjena Haszen zatem vu z-kupnom Dobrochinztvu dopuschasze D. 7. p. 192.

§. 106.

Vezdashnyi ako taki ne tverdno ladani.

Klucha Zkladnozti dalye Zkupladanye Grundta medhisnoga szamo vezdashnye * nachinya. Zato

1-ich akoprem Tusitel bi pokazival, da nyemu vekshe, od vezdashnyega, Medhisische biti bi imalo, vendar on szamo poleg Zkladnozti vezdashnyega iz zkupneh Dobrochinztvih Haszen dobiva. D. 4. p. 191. Jednako

2-och koji za vezda vu Medhisischem chizto nikaj bi nimal, takov vu Pravdi na Zkladnozt pervich Dela vu Medhisischu, zatem pakó Ztran koju poleg Dela ovoga iz zkupneh Dobrochinztvih zkupa prosziti nemre. D. 4. p. 16. Nego y

3-ich ako taki z-Praviczum gingavum gdo vu Ladanyu Medhisischa ztal bi, vendar po Pravde na Zkladnozt, van iz nyega on poztavitisze takaj nemre, nego poleg Zkladnozti-vezdashnyega Medhisischa, Ztran iz zkupnoga Dobrochinztva nyemu yandatisze vszikak ima. D. 6. p. 191.

* Tusba na Zkladnozt od Tusbe tak delitlyive y dosheztlyive, kak Tusbe takaj iz Korenitozti razluchujesze: ar po Tusbah oveh ono, kaj gdó za szad nima, ischesze, y Protivnik iz onoga z-chem za vezda lada, vansze verchi primerjasze: szuprotivno po Pravde na Zkladnozt, nit na Zkupnozt Dobrochinztva nejdesze, niti iz nyega gdo vannezklenujesze, neg to szamo proszi-

Digitized by Google

sze, da vu oneh, koja vu Vremenu vezdashnyem vre zkupnaszu, nego prez Zkladnozti hasznujusze, Hasznuvanye zkladnoredno bisze vupelyivalo.

§. 107.

Szamo da mirovno neg chesz Leto ladasze, y Dobrochinztvo da zkupno je.

Za imati na Zkladnozt Pravdu, Zkupladanye neszamo da je vezdashnye, nego y to zadnyich potrebujesze, da ono y ochiveztno y naj menye chesz Leto vre doszad mirovnosze je imalo: ar takvo nit z-Mochjum neprehichujesze 729: 42. §. 10. nit po Pravde na Zkladnozt nezgubivasze. D. 6. p. 191. Medtem josh nit poleg takvoga, akoprem probuvanoga Zkupladanya, Ztran iz Dobrochinztva nimasze, zvan da ovo zaizto takaj zkupno je, t. j. takvo, koje po Delenyu vu zkupnom Vsivanyu je oztavlyeno 715: 69. §. 3. Zato

1-ich Brat proti Szinom Brata szvoga dobiva nikaj, ako po napravlyenem med Brati Delenyu, Szini iz Brata tusitelovoga, Dugovanya jedino Ocza szvoga, vu Zkupnozti oztaviliszu. Jednako

2-och ako koji zmed Zkupdelnikov Dobrochinztvo kakvo keszneje bi po Predszlobodi zadobival v. P. Kerchmarenye, Meszarenye, ali Szenyma, takov iz Dobrochinztva ovoga drugem Zkupdelnikom szvojem Ztran nikakvu dati nima, kajti po Delenyu Dobrochinztvo ovo vu Zkupnozt doshlo nije. 598: 35.

§. 108.

Tusba takaj zkupna je, Rachuna zkladnorednoga potrebujucha.

Tusba zkladnoredna pod zkupnem Tusitelztvom da tecshe, velisze, kajti

Digitized by Google

1-ich nyu Zkupladavecz vszaki podichi more, koji najmre stimal bi, da iz zkupneh Dobrochinztvih prevech malo ima. Kajti

2-och vszaki drugomu, y ne szamo on, koji Tusbu podise, Vsivanye neredno szlobodno povtiche, t. j. da od zkupneh prevech vnogo bi imal. Kajti

3-ich Zkupladavecz vszaki y neszamo glavni Tusitel vu Prikrachenyu iztoga vezdashenyega szvoga Vsivanya obszugyujesze, ako Hasznuvanye Ladanya medhisnoga da prekorachiva, bisze pokazivalo. Kajti

4-ich Ztroske Pravde ove Zkupladavecz vszaki poleg Zkladnozti* plachati ima. D. 1. p. 190.

* Za znajti Zkladnozt ovu szledechi Rachun szluszi: napishusze pervich Kulikoche tri znane, za chetertu pako, koja ischesze, poztavlyasze Szlova x. Med onemi tremi Red je ov: Mezto pervo dajesze Kulikochi, koja Shumu Seshiih czeloga Medhisischa znamenuje v. P. 100. ako tuliko Seshiih zaizto je. Mezto drugo dobi Valanye czeloga zkupnoga Dobrochinztva v. P. 1000. ako zkupna poztavimo Ostaria tuliko na Leto bi donashala. Zatem Mezto ztopram trejtje Kulikocha ima, Grundta Zkupladavcza onoga, od kojega znati hochu, kuliko on iz Dobrochinztva zkupnoga od Grundta szvoga medhisnoga imati mora, v. P. 25. ako Medhisische Zkupladavcza iztoga tuliko Seshih imalo bi. Odkud Zkladnored zhaja ov 100: 1000 = 25 : x. Vre pako poleg Prepisza rachunzkoga Kulikocha neznana iz Zkladnoredja zpelavasze ovak: da Kulikoche szrednye med szobum povekshavajusze, y ovak doblyena Shuma da zatem po Kulikochi pervoj razdelyujesze. Ako anda frt. 1000 po 25 povekshash, y Shumu iz ovud doblyenu 25000, ako po 100 razdelyujesh, Shumu ovak onu dobish; koju znati hochesh t. j. da on koj Seshiih 25 imal bi iz Dohodka Ostarie zkupne frt. 250 na Leto imati mora. Na izti Nachin Ztroski takaj pravdeni za vszakoga Zkupladavcza znajdusze.

Digitized by Google

§. 109.

Szudecz Pravde zkladnoredne.

Vre Szucza Pravde zkladnoredne da zpozna-mo. Je pako ov vre Vicze-Komesh, vre Veliki varmegyinzki Szudecz poleg Vrednozti Podloge (substrati) 715: 69. §. 2. 729: 35. Ali

1-ich vu Naredbih od Delenya govorecheh Tusba dasze ne temelyuje, kajti Titulush Delenya od Titulusha Zkladnozti chizto razluchen je, nego vu 715: 69. tak D. 5. p. 191.

2-och Pozvatisze imaju Zkupladavczi vszi, kajti nigdo nepozvan vu Dugovanyih szvojeh Egsekucziu podnezti nima. 1ae 9. 613: 34.

3-ich, Na Shedriu *iz*, dalye pako *zvan* Ladanya pozivasze. 729: 28. §. 24. y 29. §. 11.

§. 110.

Pravda zaradi moguchega iz Ztanya Szuszedu Kvara.

Josh jedna iz Zkupnozti Vsivanya Pravda imasze, ona najmre vu oszebnom, koja zaradi zapuschenoga Hise vu Zkupnozti oztavlyene Popravlyanya zdisesze. Ar vu Popravek ove Zkupdelnik vszaki pripomochi dusen je, pokehdob da Haszen iz Dugovany imajuchi Terhe takaj nad nyimi leseche podnashati ima. Zato kad Ztanye takvo Popravka bi potrebuvalo, onda

1-ich zmed Zkupdelnikov kojigod Zkupdelnike szvoje vsze szudbeno opomenuti more, da vszaki poleg Zkladnozti Haszne, koju iz Dobrochinztva ovoga zkupnoga ima, Ztroske takaj na Popravek nyegov poleg Zkladnozti naj poda 713: 69. Opomenek ov ak' za Vuha bisze vergel, onda:

Digitized by Google

2-och Proti tesechem ov izti Pravdu podise, koja pred V-Komeshem, ali Velikem varmegyinzkem Szuczem y pak teche 715: 69. 729: 35. Od ovud na Shedriu *iz*, dalye pako *zvan* Ladanya prenashasze 729: 28. §. 24. y 29. §. 11.

3-ich Pokazatisze ima Kvar napravlyen, ali naztajuchi z-predposzlanem Pregledom ochnem, kojega Lyudi Dugoványe razmechi zvershavaju, y da Predopomenek szudbeni zamugyen nije. Za Dokazom oveh

4-ich Nemarlyivi ne szamo na Pripomoch Popravka potrebnoga, nego y na Kvarov Domeschenye z-Ztroski pravdenemi zkupa obszugujusze. 715: 69. §. 2.

5-ich Egsekuczia biva iz Dohodkov na Del obszugyenoga dopadajucheh 622: 72. vu Nezadoztnozti pako oveh, iz Imanyih nemarlyivoga takaj drugeh 625: 59. §. 1. Pravda ova y na Hise vu Varashih, z-Porushenyem ali z-drugem Kvarom grozechesze, pretegnyena je. 715: 69. §. 1.

D E L VIII.

O d M e g y i h.

§. 111.

Dele razluchuju visheverztne

Megyeszu ztanovita Znamenya, z-kojemi zemelyzko Ladanye jedno od drugoga razdrusujesze; Potez pako, koj od jednoga Znamenya do drugoga neg z-Miszlum popelyatisze more, *Vod mejni* zovesze. Megye drugeszu:

Digitized by Google

1-ich Orszaga: oveh Priregyenye na Zkerb Orszaga zpada 26: 802. y od oveh vlaztnoga Jusha Navuchiteli — drugeszu Varmegiih — y drugezsu szamoszvojczev. Tak ove, kak one, vreszu:

2-och *naravzke* vre *nachinyene*, one Narava szama podaje, kaktiszu Beregi, Potoki, Pechine, Drevja, Jarki, Bregi; ove pako po Trudu chlovechem podisusze, v. P. Ztupi dreveni, ali iz Kamena, Grabe, Kupi iz Zemlye, iliti Hunyke. Tak ove, kak one

3 ich jedne *glavne*, koje na Vuglih ztoje, drugach *prichimlyujuche* y *dokonchajuche* (Voda mejnoga), druge *medztupne* zovusze, koje zvunzke Ztrani Ladanya kojega chuvaju.

§. 112.

Trojverzten Poszel mejni.

Chin okolo Megyih, *Megyenye* velisze, y trojverzten je. Jeden je

1-ich *Poztavlenye* Megyih *pervo*. Jeden je

2-och Megyih *Obhajanye* (reambulatio) t. j. Megyih prozto Previgyenye, y Znamenyih ztojecheh, ak' treba je, Ponovlenye szamo. Biva za Pravdu mejnu preprechiti, koja po na gorje idechemi Znamenyi z-Vremenom bi naztajala. Kada pako

3-ich zmed Szudedov koji, Megye vre preztupil, y Ztran koju Imany tugyeh k-szebi vre prigernul je, vu ovem Dogodu vre Pravde potrebno je, koja ne vishe z-Obhajanyem, nego Poprav'yanyem Megyih (rectificatione) dokanchasze. Ovo je Znamenyih, vishe ne ztojecheh, znova Poztavlyenye, y odtergyeneh Falatov k-Telu szvojemu Nazadprikerpanye. Ovo izto

4-ich vnogiput prez vszake takaj Pravde

Digitized by Google

zvershavasze, kada najmre Ztranke poleg Lizta Pogodbe vu ztanovita Znamenya zjedinilesze bi. Kontrakta ovoga z-Szuszedi szlosenoga, vu nyega ne privolyujuchi Zkupladavczi potreti zadnyich nemogu, kajti vendar Chin tugyi neprivolyujuche vezati mogel nebi, zato ovem Pravda mejna proti Szuszedom odperta vszikak oztaje. D. 4. p. 98.

§. 113.

Megyih Popravlanye I. chaszno.

Priatelzki ov Nachin kad naztati mogel nebi, ali pod iztem takaj Pravde mejne Techajem ako Protivniki, jeden vu Grundt drugoga bisze vtekavali, onda za preprechiti Lyudomorztva, more Ztranka ali obodvoja, ali neg' jedna takaj, ter y Fiskush takaj varmegyinzki za chaszno Megyenye z-Hasznum k-Varmegyii pokorachiti. Ar po vchinyene Proshnye

1-ich V-Komesh z-Szudczem y Juraszorom, za poztaviti Meje chaszne van mahom poshilyajusze, vu Szvadi pako mejne med Varmegyiami, vu Vugerzkoj Zemlyi Palatin, vu Horvatzkoj Ban za izti Poszel Deputacziu naregyuju. 23: 802. §. 4. Vanposzlani

2-och Pravdajuchemsze Termina ili Dana poztavlyaju, koji akoprem Ztranka koja ztavilasze nebi, ali y szuprot bi govarjala, vendar Poszel na kratkom zvershavasze, ter za poszluhnyenemi Ztranki, ali jedne szamo, kad druga nazochna biti hotela nije, Meje chaszne poztavlyajusze, na Szuprotgovor Ztranke druge chizto nikaj nepazech. Zverhu China iztoga Opovedanye poszle Varmegyii, ali Palatinu, ali Banu predajesze, y vu Piszmozhranische versesze. *ond.* §. 2.

Digitized by Google

3-ich Chaszno ovo Mejenye prechiti, ali chaszne Meje razhitati kastigno je; ar Razhitach ali prechechi Brakiuma Varmegyinzkoga, iliti Ruku vlaztnu plachati ima, z-Orudelyem kojega V-Komesh Oszudu szvoju vendar izvershuje, y na Pravdu k-tomu potesesze, od Vlazti fiskalzku, od Szamoszvojcza pako mochnu, vo kojoj Kvari takaj oni, koji Kmetom napraviliszusze, proszitisze mogu. *ond.* §. 3. Medtem

4-ich Megyenye ovo chaszno Probu Megyih ztarinzkeh nenachinya, nego po Putu Pravde, y po vchinyenem vu ovoj Dokazu, Megye ztarinzke y pak nazadsze dobivaju. Ako vendar Ztranke z-Megyenyem chasznem zadovolyivalesze bi, onda ovo izto na vekivechno prehaja, kajti hotechemu Krivicza nechinisze. *ond.* §. 1.

5-ich Chaszno ovo Mejenye, takaj na szlobodne y kralyevzke Varashe pretegnutisze ima. 3ae 10.

§. 114.

II. Ztalno po Pravde mejne 1) *iz Vsivanya.*

z-Chasznemi Mejami nezadovolyni Pravdu mejnu podignuti imaju, vre iz Vsivanya, vre iz Pravicze, ili Korenitozti. Od one

1-ich Szudecz je ali Gozpon Z. 3ae 25. §. 3. ali Varash 3ae 10. ali odlucheni Palatinalzki, ali Banzki, kad dva Plemeniti na Zkupztechaju dveh Varmegyiah zverhu Mejih poszvagyivajusze 802: 23. §. 4. Od oveh na Naruchitela (delegantem), ali kad ovoga nije, na 7-chtvo Prenashanye biva, zvan da Szuczu Dvornomu (Judici curiæ), Poszel ov predan bi bil. Kad Plemeniti jedne izte Varmegyie vu Pravdusze zpuschavaju, V-Komesh szudi. 635: 20.

2-och Tusba vupirasze vu 655: 86. 635:

Digitized by Google

19. 20. 659: 65. 715: 40. lae 84. y dajesze ne szamo Szvojniku, ako taki za szad vu Ladanyu bil bi Zalosnik. D. 13. p. 196. nego y Zalosniku takaj, vu Ladanyu za vezda ztojechemu. D. 10. p. 195. Na Pravdu ovu

3-ich vszi Mezta, pod Pravdu versenoga, Zkupladavczi pozvatisze moraju, kajti nigdo naredbzki nepozvan, jeli vu Pershoni, jeli vu Dugovanyih okvaritisze neszme. 34: 613. Medtem

4-ich Pravdu mejnu, po Tusitelu oztavlyenu, poprijeti zmed obtuseneh nemre nigdo(continuare), akoprem Pravdu zkladnorednu vszaki zmed oveh mogel bi. D. 9. p. 195. More vendar

5-ich vszaki, vu Pravdi mejnoj ztojechi, laztovitszi Vod mejni nachiniti, kojega ak' dokase, onda Tusitel iz onoga josh zgubiva, vu chijem Ladanyu pred podignyenum Pravdum bil je ravno tak, kak to izto vu Pravdi takaj zkladnorednoj biva, kad prekoredno Tusitela Vsivanye bisze pokazivalo. D. 9. p. 195.

§. 115.

Iliti iz Ladanya znamenlyiveshega.

Za Tusitelztvo zadobiti pokazatisze ima Ladanye t. j. Hasznijemanye vu Obdelavanyu Polya, ali vu Koshnye, ali vu Dervarenyu ztojeche. Ladanye ovo more ztati vu Znanyu obchinzkom, mora mirovno, szameno, nemochno, y pod punom dokazano biti: ar pol Probe na nikaj nejde. D. 11. p. 195. Poleg vchinyene takve Probe Tusitelztvo po Oszude tusbene onda podtvergyujesze, y vuDugovanztvu (merito) Ztranka takaj protivna Hasznijemanye szvoje napervo daje. Od ovoga:

1-ich ak' ovo z-tusitelzkem Fele jedne bilo bi, onda Ztranka ona preobladuje, koja poleg Megyih szvojeh Ladanye ztareshe pokasuje, ar

Digitized by Google

onda Ladanye Ztranke druge, da nepravedno je, to od szebe szamoga zpelyavasze. D. 4. p. 194.

2-och Ovo izto kad Fele razluchne bi bilo, onda Hasznijemanye vu Obdelavanyu Polya, t. j. vu Oranyu, Szejanyu, y vu Setvi ztojeche preoblaüaduje, Vsivanye vu Koshnyi imano D. 14. p. 196. y pak od Koshnye gingaveshe je Ladanye iz Paszenya zpelyano. Dapache

3-ich Paszenye Probu Ladanya nit ne nachinya, kajti za obdersati Szuszedztvo mirovno, z-vekshinom ono nit nepachisze, visheput pako zkrivcze po Krivicze zvershavasze. *ond.*

§. 116.

Liztov mejneh 1) *Zadersaj.*

Nachini Meje probuvati vre Lizti; vre Szvedoki jeszu: po oneh Prevare ztrahovite bivaju, zato Meje ako taki poleg Kontrakta bi ztavlyene bile, Lizt vendar mejni vszaki vu szebi zadersavati ima:

1-ich da Megyenye napraviloszeje pred nazochnemi Ztrankami y Mejashi, kojeh takaj Imena, vszako poszeb, vu Lizt poztavitisze imaju. 492: 43. §. 9.

2-och Znamenya mejna, ter okolichno (circumstantialiter), t. j. po Napervodavanyem vszake Ztranke Szveta, tak Polnochi, y Poldana, kak Izhoda y Zahoda: ar drugach Szudecz znajtisze mogel nebu. Ova vu szebi zadersavajuchi

3-ich valyan je Lizt mejni, ako taki Znamenyih vishe bilo nebi, szamo da Lesalische nyihovo iz Lizta zpoznavasze. 2ae 17. §. 2.

§. 117.

2) *Visheverztnozt.*

Fel Liztov mejneh visheih je, vu oszebnom:

Digitized by Google

1-ich Lizt mejni nachinyen poleg Kontraktuma 1ae 86. §. 3.

2-och Nachinyen po zebranemi (arbitros). 729: 30. §. 5. Nachinyem

3-ich po pervem Orszaga Szuczu, ali nyegvem Nameztniku (vicesgerent.), ali Mestru 1ae 86. §. 2. 2ae 21.

4-ich Lizti predszlobodni* (privilegia) 1ae 86. §. 4.

5-ich Statucziu ali Obhajanye Megyih zapovedajuchi Lizt 1ae 86. §. 2.

6-ich Statucziu, ali Megyih Obhajanye opovedajuchi Lizt *ond.* §. 3. y D. 3. p. 83.

7-ich Lizt zverhu zvershene Oszude vu Pravdi mejne izrechne. 1635: 19. 20.

8-ich Lizt delni.

* Lizta predszlobodnoga, vu Pravdi iz Vsivanya, Zpravu nuternyu vchekavati nedajesze. Kajti zverhu ove szudi szam Ztol oszminzki. Szlobodno vendar zpochitujesze nyemu y pred Szuczem pomenyshem Zprava nyegva zvunzka, kajti Lizti Mezto Szvedokov derse, vre pako Szvedokom Kakvoche, Szumlyu poragyajuche, zpochituvati vu vszakoj Pravdi szlobodno je D. 3. p. 194.

§. 118.

Meje z-golemi Nogami poszvedochujusze.

Szvedoki mejni za Probu chiniti, moraju

1-ich od Mejih imati Znanye frisko, ter moraju prez Popikavanya vu Rechih y od Dugovanya takvoga szvedochiti, koje Ztarozt Let 60 neprekorachuje 1ae 39. §. 4. Moraju

2-och biti ztranzki, koji iz Razshirjenya, ali Ztezuvanya Podloge pravdene nit Haszne nit Kvara nimaju. Zato Kmeti za Gozpona szvoga Z. mejni Szvedoki biti nemreju. D. 7. p. 195. Moraju

3-ich biti vnogi: kajti to Znanye obchinzko nije, kaj szamo dva ali tri znaju. 42: 729. §. 9.

Digitized by Google

4-ich Moraju iz Vida, a ne iz Chujenya govoriti, y vu vszako pokvarjeno Znamenye mejno Noge nyihove gole morajusze zakapati, ter ovak pod Priszegum, koja na Konczu Tela Pravicz ztoji, vszako Znamenye poszvedochiti. D. 12. p. 196.

§. 119.

Vu Jednakochi Probe Podloga na Pol ide.

Kada pako Ztrankih Probe Vagu jednu bi imale, onda za preobladajuchu Ztranka nijedna imatisze nemre, zato vu ovem Pripadu Podloga pravdena, kajti nijednoj czela doszuditisze nemre, na dvoje razdelyujesze 635: 20. §. 2. ter vszakoj szamo Polovicza blisnya dopitasze, D. 6. p. 195. z-kojum poszle vszaka ladala tak dugo bude, doklam jedna zmed nyih Pravdu iz Korenitozti podisuch, vu ovoj nepreobladuje. Medtem

1-ich Pravda mejna iz Vsivanya, josh y na Szud vekshi, akoprem izvan Ladanya preneztisze 729: 28 §. 23. y na dvoje razschipano Szud ov vekshi josh vu czelom dopitati more. Ali

2-och pozivajuchisze na Szud vekshi Protivnika szvoga josh med Letmi Oztarenya na Szud ov pozvati mora, ar za onemi Pravda izta za neprividlyivu izrechujesze D. 3 p. 194. Tulikajshe

3-ich Szvedoke y od Podloge pravdene Kartu risznu (mappam), akoprem * Szudecz pervi nyu vre bi verevrednil bil (authenticasset), vendarsze y Mester van poshilya za nachiniti novi ochni Previd (oculatam). D. 1. p. 194.

* Karta izta vre na Pochetku Pravde po Tusitelu k-nyoj prilositi imasze: da Szudecz vu Tmiczi neztupatakaj vu Pravdi iz Korenitozti. D. 1. p. 83.

Digitized by Google

§. 120.

2) *Iz Korenitozti.*

Vre od mejne Pravde *iz Korenitozti*, Temelyisze vu 635: 19. 20. §. 2. Teche pako pred Szudom oszminzkem, jeli med Varmegyiami, jeli med Szamoszvojczi, Tusba vershilasze bi 715: 28. §. 1. 723: 26. §. 1. Ar Korenitozt potrebuvaneh Mejih, tak one, kak ovi pokazati imaju*. Izto biva ovak

1-ich napervodoneztisze ima, ali Donaczia, ali Predszloboda mejna, koju Darovnik ober Mejih razluchno zadobil je zato, kajti Meje Donaczia vu szebi zadersavala nije — ali Lizt zapovedajuchi *cum nos* jeli Statucziu, jeli Mejih Obhajanye, ne pako Lizt *dicitur nobis*, niti prozti Donaczie Vanzpisz (transumptum), ako taki y Ladanyesze bi probuvalo. D. 3. p. 83.

2-och Pokazati morasze Donaczia z-Statucziom, Predszloboda pako mejna da z-Reambulaczium (Obhajanyem) zajachena je, koje po Chloveku Darovitela, z-Pridohagyanyem Szvedochanztva iz Kaptoloma, ali Klostra verevrednoga, pred Szuszedi y Mejashi, y vu Nazochnozti Ztrankih zvershavasze. 1ae 86. §. 3.

3-ich Statuczia ali Reambulaczia da szuprotgovorjena nije, ali od Szuprotrechi ztavlyene da keszneje je ochischena 2ae 12. §. 7. Zatem

4-ich Predszloboden moral je Ladanye Imanyih, med iztemi Mejami ztojecheh, zaizto poprijeti 1ae 86. §. 4.

* Pravda *mejna iz Jusha* y *Pravda iz Jusha* Pravde razluchneszu: ar 1) ona izkati czelo Telo nemre, nego szamo Ztran od Tela odtergnyenu D. 2. p. 83; ova pako czelo Telo ztrese 2) vu Pravdi iz Jusha z-Oztarenyem taknj branitisze mochi je, ne pako vu

Digitized by Google

Pravdi mejni, kajti vu onoj ischesze Telo czelo, koja po Oztarenyu zadersujesze; szuprotivno ivu ove potrebujesze szamo Ztranka koja, od Tela odtergnyena, koja k ovomu vszigdar y za naj keszneshem josh Vremenom, nazad dojti ima. Iae 85. §. 3.

§. 121.

Vregyenye Megyih szamo pervo kastigno je.

Od Mejih josh y to da znash, da Megyih vu obchinzkom kakvehgod, y ne szamo za Chasz poztavlyeneh, Vregyenye pervo Kastigu Mochi menyshe za szobum vleche, szamo da predi toga vre chez Leto jedno mirovno Iadaneszu. 729. 42. §. 10. Medtem

1-ich ako nad pervem Megyih Prekorachivanyem vregyeni mahomsze fantil nebi, ondasze drugo szledeche Vregyenye Szvadu mejnu ztaru chini, zaradi koje Pravda ne na Kastigu Mochi menyshe, nego szamo mejna dajesze, ali chaszna Repoziczia, z-kojum takaj Szvadu potishiti mochi je D. 2. p. 194. Tulikajshe

2-och ako dva Szuszedi jednomu iztomu Imanya szvoja iz Arende dali bi, ov pako ako Meje oveh tak bi zmeshal, da nijednoga Ladanye poszebno razluchitsze vishe moglo nebi, y ovak akosze Szuszedom Imanya bi nazad povrachala, onda ako potlam zmed oveh Szuszedov jeden Meje szvoje ztare z-Mochjum bi zavjimal, Szuszed pako drugi bi nyega zato na Pravdu mochnu potegnul: nit vu ovem Pripadu, nit proti Tusitelu Kastiga Nedusnozti (indebitæ), niti proti Protivniku Kastiga Mochi menyshe nedopitasze, nego Ztranke na Pravdu mejnu y pak napuchujusze D. 15. p. 174.

Digitized by Google

DEL IX.

Od Krivnye vregyenoga Velichanztva y od Znamenyke Nevernozti.

§. 122.

Pripadi Krivnye vregyenoga Velichanztva.

Krivnya vregyenoga Velichanztva je Pregreska vlaztna ona, po kojoj gdo Kralya ali oszebno vrediti, ali vmoriti nyega, ali Felu Kormanyuvanya orszachkoga porushiti, jeli neg zkushaval, jeli to izto zkushajuche z-Muchenyem zakrival bi. Pripadi Krivnye ove szledechiszu:

1-ich Greshne Ruke proti Kralyu zdigavati iae 14. §. 1.

2-och Glavi nyegvoj z-Mechem, ali z-Otrovum zaszedati. *ond.*

3-ich Na Ztanuvanye Kralya mochno navalyivati *ond.*

4-ich Kormanya orszachkoga Feli Porushenye pohoteti. S. Steph. L. 2. C. 51.

5-ich z-Pohotechemi ova v-jeden Meh puhati, t. j. za zpelyati hnan ovo Hotenye pripomochi, jeli z-Rechmi, ali Prodechtvami, jeli z-Piszmi, ali z-Kipi puntarzkemi. *ond.*

6-ich Ova izta zkushajuche ne prepovedati. Col. L. 2. C. 6.

§. 123.

Krivnye ove vu Orszagu najvekshe, Baratanye zvanredno.

Krivnya ova vu Orszagu najveksha je: zato

vre neizgovorlyiva, vre ogrutna, vre prokleta, vre odurlyiva, vre y prozto Krivnya iz Izvishenozti nad drugemi nazivasze, kak da drugeh Krivnyih nit bilo nebi, t. j. da vsze druge Szuproti onoj nistaszu. 715: 7. 9. Zato

1-ich Krivcza Pregreske ove zatusuje vszaki tak muska, kak senzka, Rogyak takaj, izti Szin Ocza zaradi Krivnye ove zatusechi za nezdushnoga nimasze: ar zvan Pogibeli poztavlya Ocza zkupnoga, koji je Domovina 1ae 52. §. 2. Zato

2-och od Kastige Krivnye ove prozt nije nigdo, od naj menyshe do najvekshe Chazti: kajti Kralya nashega vszi jednako Kmeti jeszmo, t. j. z-jednakum Vernoztjum proti nyemu zavezani. 1ae 12. Ztranzki pako kajti Kmet nije, vu Pripadih Krivnye, za Neprijatela dersisze, y z-nyim zato kak z-Neprijatelom barachasze. Zato

3-ich vszaki kaksze zatusi, ali vu tesku Szumnyu kak vpadne, vu Vuzu dozpe, y Poruchtvo nikakvo Mezta nima. 715: 7. §. 6. Zato

4-ich za Szvedoka Krivnye, izti takaj Zatusitel vzetisze more, poleg zpametne Szucza Razloge; 715: 7. §. 7. kaj vu nijednoj drugoj Pregreshki biti nemre.

§. 124.

Tusitel Obtusenomu neznan biti nemre.

Poklam kak Krivecz Velichanztva prikovalsze bi, Zavuzenye nyegvo* szlede ova:

1-ich Imanya nyegva ne szamo zavjimaju, y popishujusze, nego y mahomsze odtugyuju, ako taki vlovitisze josh mogel nije, ako krivecz ochivezten je: drugach pako pod Shekvester trejtoga poztavlyajusze, pod Rachuni ztojechega, ali Lyudem vlovlyenoga, z-Priszegum predi za

Digitized by Google

vezanem, prez Shekveztra takaj, oztavlyajusze. 715: 7. §. 3. Zatem

2-och po Fiskushu Kr. Tusba podajesze, y Krivecz iz Vuze na Szudsze poziva, vu ovoj Priliki Tusitel okovanomu imenujesze, da otajnoga proti szebi Naszloba, y Zatusenye krivichno Tusitela pokazati more 741: 26. Pr. PoPokazu ovom

3-ich Tusitel na Szvedochanztvo ne szamo ne puschasze, nego y Kastigu zato ima vre ostru szudovolynu, vre jednakoga Odmerenya, poleg Okolicz Zlocheztoche 715: 7. §. 8. Medtem

4-ich Zatusitel iz chizte proti Kralyu Vernozti, Krivnyu ali nyezina Znamenya (indicia) prepovedajuchi, Chin vendar k-Jztinitozti naprivezajuchi, t. j. Probu Krivnye nasze ne jemlyuchi, mezto Kastige Prestimavanya y Naplachu vszigdar vreden je 715: 7. §. 9.

* Znamenlyivi, y zvan Vuze, ako Plemenitszu, branesze, 723: 5. y Imanya nyihova ztopram po Obszugyenyu nyihovom, y to po Egsekuczie zavjimlyusze 659: 104. 681; 37. 723: 3. §. 1. Od oveh Krivnye szad obilneje.

§. 125.

Pripadi Znamenyke Nevernozti.

Znamenyka Nevernozti velisze ona Pregreska vlaztna, po koje gdo, vu Pripade vu Naredbi ztojeche, prepadajuchi, Chaszt Orszaga, y Bitje nyegovo vlaztno vregyiva. Pripadi pako jeszu ovi *

1-ich ako gdo proti Naregyenyu orszachkem t. j. proti Ztavlyanyem zborzkem z-Mochjum bisze szuprot boril 1ae 14. §. 2. 1542: 43. D. P.

2-och Ako pod Pechatjum szvojum verevrednum, Verevrednozti Lizte krive bi napravlyali z-Znanoztjum 2ae 16. §. 8.

3-ich Ako gdo bi krive Novcze koval, ako

Digitized by Google

taki szamo Filira jednoga. ali z-nyimisze bi vsival do Broja okolo Forintov 50. 723: 9. §. 4. Szim zpadaju takaj Bankoczedulah Izdelavczi, iliti Paperczev nastampanih, Mezto Penez dzrsecheh, kak to szudila je Vechnicza Kralyevzka 23. *y* 29. *Marcziush* 1797 *vu Pravdi Fiskusha Kr. proti Ivanu Legény.*

4-ich Ako gdo bi najimal Lyudi kakvegod za Imanya drugem zavjimati, y za razmiriti nuternyoga Orszaga Bitja, prez vendar da Puka Podisenye bisze poragyalo 1548: 49. 723: 9. §. 5.

5-ich Ako gdo Veru krivu od Orszaga z Varashtvom ne nadelyenu prijemal, josh bolye ako zahichene Vere takve Navuka razshirjaval, gdo bi 723: 9. §. 6.

6-ich Ako gdo Kralyeztva Grade mejne, ali Ztrankih prilosseneh bi predaval 556: 46. 723: 9. §. 7. Pregreska ova takaj na Szudztvo szoldachko zpada.

7-ich Ako gdo Neprijatelyom Orszaga jeli Orusja, jeli za Hranu szlusecha, ali drugu kakvugoder Pomoch podaval bi 601: 20. 723: 9. §. 8.

8-ich Ako gdo prokletomu Zakonu odrechujuche y pri nasz naszeliti hotechesze bi bantuval ali vuzil, ali plenyal 588: 24. 723: 9. §. 9.

9-ich Ako gdo vu Pajdastvu ztranzkemi, Zlato ali Szrebro raztalyeno y na Penez josh neprekovano, vu Pomenyshanye Dohodkov Kralyevzkeh iz Orszaga skomcze van bi znasal 498: 37. 723: 9. §. 10.

* Negda y drugeh josh Znamenyku pridonashajucheh Pripadov bilo je: oveh jedni na proztu Glave Kastigu 723: 11. drugi na Kastigu Mochi velike 723: 10. trejti pako na Kastigu szudovolynu prenapravlyeniszu 723: 12.

Digitized by Google

§. 126.

Krivnyam obodvem zkupna.

Zvershenya vendar obodvem Pregreskam zkupa jeszu ova:

1-ich Da Kastigu jednu vezda imaju. koja vu Zgublenyu Glave, y Imany* tak dedovneh, kak zazkerbneh, tak gibuchih, kak y negibuchih ztoji 715: 9. §. 2. 791: 56. 723: 5.

2-och Da po obodvoje zgubivajusze Predszlohode vsze 2ae 12. §. 6.

3-ich Da Pregresku tak jednu, kak drugu Prepovedavecz Ztran trejtu dobiva, kak to izto vu vszih Fiskalztvih obchinzki obdersavasze 715: 51. §. 3. 729: 5. §. 4. 751: 16.

4-ick Da Prekershitela, Pregreska obodvoja, iz Pokolenya y Kervi oneh, k-kojoj pred Prepadom vu Znamenlyivozt zpadal je, zevszem szvojem buduchem Porodztvom vanzbrishuje, y Pokolenyu szvemu predeshnyemu ztranzkoga chizto nachinya 1ae 16. 20. 49. 56.

* Ne zgubivajusze vendar 1) Buduchnozti (virtualitates) znamenlyivoga 715: 9. §. 4. 2) Deli dechini vu Imanyih ocheveh 791: 56. 3) Imanya Decze materinzka, tak dedovna, kak zazkerbna z-Zkupzazkerbjum. 715: 9. §. 5. 4) Jush Chetertke, ali Jush penezni divojachki y drugi naredbzki Terhi 5) Dugi znamenlyivoga y Kvari po ovem zrokuvani. Zvan Pogibeli takaj je 6) Jush iliti Korenitozt lyudczka 723: 9. §. 12.

§. 127.

Poszledja, da Krivecz Kervi ztranzki poztaje.

Kajti po Znamenyke Nevernozti znamenlyiv Pokolenyu szvemu ztranzki poztajal bi chizto, kakti da iz Kervi izte nit zhajal nebi, zato nit Szini pred Nevernoztjum porogyeni Szini nyegvi

Digitized by Google

vishe miszu, y predeshnyi Brati, Brati nyegvi biti nadalye preztaju. Zato

1-ich Szini pred Nevérnoztjum porogyeni Ocza omiloztivnyenoga dosheztjuvati nemogu, kajti oni Szini nyegvi vishe biti preztaliszu, nego jedino Szini za Nevernoztjum porogyeni nyega dosheztjuju, kajti ovi jedino za Szine nyegve dersesze. Dapache Szini pred Nevernoztjum narogyeni nit vu oneh nevernoga dosheztjuvati nemru, koja znamenlyivi pred Nevernoztjum dersal je, ako taki ova y dedovna bilaszu: kajti vsza po Milosche nazaddoblyena za zazkerbneh dersijusze, vre pako vu zazkerbnih jedino pravi nyegvi Szini Zazkerbitela dosheztjuju. vu Pomenykanyu pako oveh Fiskush Kr. anda iz ovakveh takaj Szini, pred Nevernoztjum narogyeni, vanszu zklenyeni, zvan da y oveh Imena Lizt Milosche zadersaval bi 1ae 16. §. 1. Jednákem Nachnom

2-och Milosche Zadobitela nit Brati nvegvi dosheztjuvati nemogu, kajti vsza po Milosche nazad dana, y ona takaj, koja predi dedovna bilaszu, za zazkerbneh imajusze, vre pako vu prizkerblyeneh za Delenyem Brat Brata nedosheztjuje, zvan da vu Lizt Milosche y on poztavlyen je 1ae 49. §. 1. Nego y nazopet

3-ich nit Otecz omiloztivnyen dosheztjuvati nemre nit Szine pred Nevernoztjum narogyene, nit poprechne szvoje, kajti Nevernozt, Ocza proti vszem ovem, za ztranzkoga chini, dotergnyenoga pako ne ztranzki, nego Fiskush Kr. dosheztjuje 1ae 56. §. 2. Takajshe

4-ich nit Szini za Nevernoztjnm na Szvet dojduchi, pod 3-ich ovde nepiszane nedosheztjuju, kajti Otecz ako ovem ztranzki je, onda y Szini nyegvi za Nevernoztjum narogyeni, za ztranke, gledech izte, imatisze moraju, kajti na-

Digitized by Google

pelduju Ocza: Zvan da Miloscha Kr. vszu Dosheszt, koja pred Nevernoztjum ztala je, nazad bi prikazivala *ond.* To akosze pripetilo nije, onda

3-ich Szini pred Nevernoztjum narogyeni, szamo szebe, jeden drugoga, y Brate Ocza dosheztjuju, kajtiszi biti Kerv preztali niszu, vre pako predimano Delenye, Dosheztja bratinzkoga Temely je. Medtem

6-ich vu zadoblyenih pred Nevernoztjum, jedino Szini pred Nevernoztjum narogyeni, jeden drugoga, dosheztjuju, ne pako Brati nevernoga, kajti vu takveh, oni szamo, kada Falat Nevernoga zgubivalsze je, podelilisze jeszu. 1ae 47. Zato

7-ich Otecz takaj omiloztivnyen, y Szini za Nevernoztjum narogyeni, szebe med szobum, jeden drugoga dosheztjuju, kajti vu nazad daneh, y drugach za Miloschjum zadoblyeneh Delenye med ovemi vchinilosze je 1ae 47. ne vendar Zpol obodvoji vu nazaddoblyeneh po Miloschi: zvan da ova pred Nevernoztjum na Zpol obodvoji zpadalaszu 1ae 20. §. 1. ali da to Zadobitel po Testamentumu odredil bi bil.

§. 128.

Vu Kastigih negda Razluka.

Kastiga Pregreskih oveh vszigdar jedna izta bila nije, vu oszebnom:

1-ich Vu Praviczah nasheh naj ztaresheh Razluchenye poszebno Pregreske ove nimaleszu, kajti tak jedna, kak druga, kastigu jednu iztu imala je, vu Prokletztvu y Zgublenyu Imany vszeh ztojechu S. Steph. L 2. C. 35. §. 2. y C. 51.

2-och Vremena szrednya tak jednu, kak drugu, jednako kastiguvala takaj jeszu, mezto vendar

Digitized by Google

Prokletztva, Prekershitel z-Zgublenyem Glave kastiguvalszeje, zvan Pogublenya vszeh Imany szvojeh, Delov dechineh nevrazech tae 16.

3-ich Vremena mlajsha Krivnyu, Kastigu nyoj vekshu doszudech, od Znamenyke razdrusila, y zapovedala jeszu, da Krivnya z-Zgublenyem Glave, y Imany, dechineh Delov van ne znimlyuch, Znamenyka pako zadnyih ravno tak, znimlyuch vendar van Dele dechine, kastigujesze. 715: 9. §. 2. Tedar

4-ich Pravicze nashe naj noveshe Kastigu Pregreskih oveh zjedinileszu: ar denesz Deli dechini vu nijednoj Pregreski ovoj, vishe nezgubivajusze, akoprem zaradi tak jedne, kak druge Glavasze bi dendeneshni zgubivala, zevszemi Imanyi. 791: 56.

§. 129.

Krivnye obodvoje Szudecz.

Nit Szudecz Pregreskih oveh jeden vszigdar bil ni: tak

1-ich Znamenyku predi toga Dieta szudila je *a*). Vezda pako nyu Ztol Kralyevzki szudi. Tulikajshe

2-och Krivnyu vregyenoga Velichanztva z-pervine Dieta *c*), keszneje Kraly nyu szudil je, vu Pershoni *d*), ali po odluchenih od Kralya Naruchnikih Vugrih. Ovi vszigdar vu Orszagu szuditi nyuszu morali, Kraly pako vu, y izvan Kralyeztva, vszigdar vendar z-Vugri Tolnachniki szuditiju mogel je *e*). Naj poszle

3-ich ztaviloszeje, da od szada Krivnyu takaj szam Ztol Kralyevzki szudi, z-Pozivanyem na 7-chtvo, vu obodvoji Pregreski vu obchinzkom, anda y Fiskushu Kralyevzkomu dopuschenem,

Digitized by Google

y z-zaoztajuchum Szlobodum takaj Kralyevzkoj Szvetlozti Miloschu prikazati *f*).

a) 2ae 75. §. 1. 542: 43. 44. D. P. 588: 48. *b*) 622: 20. 791: 56. *c*) 2ae 75. *d*) 559: 43. *e*) 715: 7. §. 4. 5. *f*) 791: 56.

DELX.

Od Korunichtva Imany.

§. 130.

Imanya Korunyzka koja?

Med Imanya Korunyzka brojesze*

1-ick Vszi *Szlobodni y Kr. Varashi* 1514: 3. §. 1. 2. 5. 6. 9.

2-och *Kotari Jazyganczov y Kumanczev — Tergovischa Hajduchka. Ond.* §. 3. 715: 34. 95. 751: 25. z. d.

3-ich Gozpodchina *Vishegrád* z-Otokami *Rozs* y *Csepel* tija do Megyer-*Ztari Budim*-*Huszt*-*Munkáts*-*Diosgyör*, pribravshi erdelyzke *Görge*-*Terts*-*Déva* 1514: 3. §. 2. 4. 6. 11.

4-ich Vsze Rude y Komore szolne z-Meztmi takaj Rud oveh, tak vu Vugerzkoj, kak vu Erdelyzkoj Zemlyi. *ond.* §. 6. 7. 9.

5-ich *Rude medovene* vre od Ztarinztva Kralyevzke *ond.* §. 5. 1609: 54. 1618: 29. 1622: 46.

6-ich *Sakszonczi Kralyevzki* vu Erdelyu 1514: 3. §. 9.

7-ich Vsze Harmicze po Vugerzkom, y Erdelyu, po Erdelyu pako takaj Dvajszetke, Pedeszetke y Ztotinke *ond.* §. 7. 10.

Digitized by Google

8-ich Stibra obchinczka neplemeniteh, szoldachka zvana 715: 8. 791: 19.

* Imanya krivo priszesneh, krivo opovedajucheh, med korunzkemi takaj nebrojesze; zato k-ovem zpadati nemogu, ali niti iz Jusha Kr. prikazatisze nemoraju. Nego z-ovemi ladati more Kraly, doklam za Kastigu krive Priszege; ali krivoga Opovedanya Imanya szvoja zgubechi, ne odomru: kada pako v. P. krivopriszegni odomiral, ali vu Novernozt prepal bi, onda Imanya, takaj ova; Predversek Donaczie kruto poztaju.

§. 131.

Kastiga Zadobitela oveh.

Preizbrojena Imanya, y Dohodki na doztojno Dvora Kr. Zdersavanye, y kaj previshe bi bilo, na druge vlaztne Kralyeztva Potreboche odlucheni, k-Szvetloj Kralyeztva Koruni tak privezaniszu, da

1-ich od nye szamo z-Volyum Zbora Kralyeztva odrusujusze, nego y onda z-Imanyi fiskalzkemi nadomeztiti imajusze. Tak Gozpodchina Munkáts korunyzka, kada Grofom Schönborn podelena je, Kotar zovkrajtizki na Mezto Munkátsa korunyzki poztal je *a*). 791: 7. Ar kak kaj zkupszlasesze, tak y takaj, y ne drugach razmechesze *b*). Szuprotivno

2-och prez Privolenya dietalzkoga Odtugyenye korunzko Fiskush Kr. nazad poizkati iz Dusnozti szvoje mora *c*). Tusbu temelyiva vn *d*), Korunichtvo pako iz Naredbih *e*) pokazati ima, ne szamo Glavnicze, nego y vszakoga Prizpadka: ar y fiskalzka mogusze korunyzkoj Glavniczi iz Zroka lehkeshega Ladanya prilositi *f*). Za Pokazom ovem

3-ich Fiskush Kr. Imanya nazad dobiva, ter Szudecz vre Vekivechnozti, iliti oszminzki, vre Za-

Digitized by Google

loga, ne szamo Glavniczu, nego y vszakoga pokazanoga Prizpadka Fiskushu predaje. Ali y Fizkush Kr. ako Potrebocha Domovine takva, kojoj vugnutisze mochi bilo nije, Zalosenye je zrokuvala, onda Pribolshanya y Peneze za Imanya dane, Zalosniku povernuti ima *g*). Vu vszakem drugom Pripadu

4-ich Zalosnik za Usurasha dersisze, y kakti takov ne Imanya szamo, y Peneze vsze szvoje zgubiva, nego josh vu takvi Shumi k-tomu obszugyujesze, kakvu doszad iz Imanyih prijel je *h*).

a) 791: 7. *b*) 514: 2. *c*) 791: 7. *d*) 439: 16. 1514: 1. 2. *e*) 514: 3. *f*) Odkr. Vechn. vu Pravd Fiskusha Kr. zaradi Munkàts 1799. *g*) 609: 54. 715. 104. *h*) 608: 22. a. C. 1514: 2. 622: 46.

DEL XI.

Od Oztarenya.

§. 132.

Gozpodchinu prenasha takaj Oztarenye.

Kakgod Dosheztjenye, tak y Oztarenye Gozpodchinu zadobiti prenashajuchi Nachin je. Ar akoprem iz Ladanya Dugovanya oztarjenoga van z-hichen Oztaritel, iz Oztarjenya Tusbe nima, pokehdob da Oztarenye ne Tusbu, nego Iznimku szamo proti Tusbi daje; D. 14. p. 34. Oztaritel vendar poztaje tak tverdni Dugovanya oztarjenoga Gozpon, da od perveshega Szvojnika Dugovanye izto Oztaritelu vzetisze nemre nikak. Ne,

Digitized by Google

1-ich po Tusbe iz Korenitozti, kajti proti takvomu Tusitelu szuprotztavlyeno, yi puno dokazano Oztarenye Iznimku, Tusbu zaterlyivu, chini. Iae 78. Ne

2-och z-Nachinom mochnem, kajti proti mochnomu Bantuvavczu predimano Oztaritela Vsivanye Tusbu mochnu podaje: ar vre od jednoga szamo Leta Vsivanya Bantuvanye Kastigu mochnu za szobum vleche Iae 60.

§. 133.

Nyegve Potrebchine bitne.

Oztarenye znamenyuje tugyega Dugovanya vszevdilyno, y mirovno chez czelo, od Naredbe ztaylyeno Vreme, preteseno Ladanye. Mogu pako Dugovanya tak telovna, kak netelovna oztareti, iliti Pravicze takaj, y ove tak donoszne (positiva), kak tajeche (negativa), t. j. po Oztarenyu Pravicza tugya tak zadobiti, kak zaterchisze more, moremi najmre Oztarenye tak donosznoga nekaj, v. P. Grundta kojega pridonezti, kak mene od Dusnozti takaj oszloboditi, v. P. od Zplachanya Duga. Naredbzke Oztarenyu Potrebchine jeszu:

1-ich Da Dugovanye tugye, koje po Oztarenyu zadobiti bisze imalo, zaizto ladasze, y ladatisze more.

2-och Da Dugovanye izto ladasze vszevdily.

3-ich Da Ladanye vszevdilyno, mirovno je, y ne pretergnyeno.

4-ich Dasze chesz czelo od Naredbe poztavlyeno Vreme pretesuje. Nekoji josh dobru Veru pridavaju, ovu vendar poleg Pravicz Vugerzkeh Oztarenye nepotrebuje.

Digitized by Google

§. 134.

I. Ladanye 1) *vu Prichetku zmeshano.*

Za pocheti Oztarenye potrebujesze Ladanye zmeshano: t. j. da Dugovanye tugye vu Imenu szvojem dersisze: ar ni zadoztno Ladanye nit *szamo varasko*, t. j. szama Volya Dugovanye koje imati, kajti po szamem pohosnem Selenyu, Dugovanya kojega Gozpon, josh doszad nigdo poztal nije; nit *szamo naravzko;* kajti ovo dersisze ne vu Imenu szvojem, nego onoga, chije je, vre pako kojisze napelduje, Szvojnozt szvoju po tom nezgubiva, da z-nyum lada Napeldnik* (repræsentans). Zato Oztarenye ne teche

1-ich vu Dugovanyih za Vreme neztanovito vu Ladanye dohlyeneh (precario), ali poszugyeneh. Nit ne oztaruju

2-och Zalogi 1ae 82. §. 7. Nit Imanya pod szamoszvojnum Pechatjum zakuplena, D. 1. p. 31. premda y Privolenye Kr. pridoshlo je. D. 10. p. 33. Zato takva odkupitisze vszigdar y vszaki Dan mogu po Oprodavcza Dosheztniki, ne vendar po szamem Valuvitelu (fatentem), kajti proti Chinu szvemu baratati nedajesze — niti po Fiskushu Kr. D. 26. p. 72. Medtem

3-ich Zalogi szudbeni varaskeh Dobar oztaruju 792: 17. §. 3. Kak takaj

4-ich ztari zalosni Lizti: 1ae 82. §. 8. kajti poleg zalosnoga Lizta, koji pri Zalosniku zaoztajal bi, Zalosnik Shumu, akopremszi vre povernyenu, bi y pak mogel potrebuvati, y Zalositel vu Pogibel dojti, da Shumu iztu bi drugiput platiti imal, kada najmre, zverhu vre jenput plachene izte Shume, zadoblenoga zamirechega Lizta (quietantiam), zgubiti bimusze prepetilo.

* Zato oztareti Dugovanya tugya nemogu, nit pri Polosniku (depositarium), nit pri Tutoru, nit pri Arendatoru, nit pri nijednemi onemi, koji tugye, vu Imenu takaj tugyem, dersali bi: ar Ladanye fali,

Digitized by Google

pokehdob da kaj gdo po drugem opravlya, to izto da poszebi chini, szudisze.

§. 135.

Zato ladati prepovedana neoztaruju.

Je y takveh Dugovany, koja akoprem vu Imenu szvojem y ne tugyem bi dersalasze, vendar pri Zadersitelu nigdar neoztaruju, koja najmre zaradi sznprotztojeche ali Narave nyihove v. P. Dugovanya, chijeh Haszen nikomu neztaje, y vszakomu zadoztna je; ali zaradi Naredbe, pridersati nemogusze: ar Ladanye takvo za nikakvo dersisze, pokehdob da ne biti, ali ne biti pravedno, za jednosze ima. Odkud iz Pomenykanya Ladanya, bitne Oztarenya Potrebchine, Oztarenye Predversek niszu:

1-ich Dugovanya Pravicz bosanzkeh, kajti z-ovemi ladati Szamoszvojecz nemre nijeden — niti Pravicze Velichanzke — niti Imanya Korunzka — ali Dugovanya za Vsivanye obchinzko odluchena.

2-och Pravicze duhovne, ali Deszetina: ar z-ovemi szvetzki ladati nemogu, od kada szamem duhovnikom dodaneszu, zaradi chesza pri Szvetczkeh nit oztareti nemogu.

3-ich Lyudi, ar preszelyivatisze Szlobodu imaju — Chini prozte szlobodne Volye, kajti nye Naredba neprechi. Zato na Zverczah chez Vreme vekshe neshetajuchisze, Szlobodu ondi shetatisze, za potlam ne zgubiva: kajti Shetanye zamugyeno ne vu prechajuche Naredbi, koje nije, nego vu szlobodnem Nehotenyu vupirasze; anda Szlobodnozt na Meztu nepreprechenom shetatisze liztor na Szvojnozt neshetajuchegasze zpada vre pako Dugovanya szamo tugya, a ne laztovita Oztarenya Predversek jeszu.

Digitized by Google

4-ich Miraz naredbzki 1ae 78. §. 5. Chetertka *ond.* Meje 1ae 85. Imanya negibucha pri neplemeniteh ali ztranzkeh, kajti ovi z-takvemi ladati neszmeju. Mogu vendar y takva po Oztarenyu, zadobiti Kaptolomi Klostri y Duhovniki drugi, iz Odkr. Vechnicze Kralyevzke, vu Pravdi *Ferencza Dacsó* proti Kaptolomu glavnomu Ostrogonzkomu, ovoga vu Oztarenyu zajachejuchega. Odkud nazopet nit szvètzkem vu Imanyih Czirkveneh Oztarenye prechitisze nemre.

5-ich Delenye bratinzko 1ae 78. §. 5. Zato vu Imanyih, na obodvòji Zpol zpadajucheh, more takaj za zto Let y vishe, Zpol Senzki prosziti Jusha Jednakozt, y po ove Doszugyenyu potrebuvatl Delenye josh nigdar nimano, kajti ako vre jenput Delenye imaleszu, onda na Delenye mahom Pravdu podichi mogu, nit treba je vu ovom Pripadu na Jednakozt Jusha Pravdu pocheti.

§. 136.

Iznimke Oztarenya proti Kervi

Medtem y proti Kervi Oztarenye dopuschasze

1-ich vu Imanyih, iz Korena szamo na Zpol muski zpadajuchih, vu oveh najmre Ladanye ak' Senzke vlezleszu, y ona chez Let 32 bi dersale bile, potlam vishe izta od Senzkeh, kakti gledech Imanya ovakva ztranzkeh, Muske nazad dobiti nemogu. D. 16. p. 82.

2-och Za zvershenem med Brati Delenyem, Brat od Brata Imanye kupujuchi, ali z-Mochjum zavjechi, y ono potlam 32 Leta mirovno dersechi, Jush Valuvitela oztareti, tak pri szebi chini, da Valuvitela Deoza Imanye izto od Decze Valuvnika nazad imati nemogu. D. 17. p. 34. Za Odomrenyem vendar Brata Oztaritela, Imanya oztarjena, z-drugemi ovoga Brata Imanyi,

Digitized by Google

vu Delu doblyenemi zkupa, na Brata Oztarovnika povernutisze imaju 1ae 46. §. 6. y ne na Fiskusha dozpeti.

3-ich Vu Dugih y Pregreskih: t. j. Brat Duga szvoga proti Bratu ne ischechi, ali zaradi Pregreske vuchinyene Kastigu nepotrebujuchi chesz czelo Oztarenya Vreme, vre Tusbu poszle podichi vishe nemre: kajti nit Dugi, nit Pregreshke iz Delenya neizhajaju, anda zverhu oveh obodvojeh za Zkupdelnike dersatisze Brati nemogu, nego liztor za ztranzke 1ae 78. §. 5. Dapache ako taki Dug iz iztoga Delenya bi dohajal v. P. ako vu Del Bratu Obligatoria koja dana je, od ove pako chez czela 32 Leta Interesh nisze plachal, tak ov Dug takaj pri Bratu oztari, kajti za Delenyem, kak ozde pod 2-och rekliszmo, Brat bratovoga Dela po Oztarenyu dobiva. D. 14. p. 34.

§. 137.

2) *Vu Techaju varasko.*

Medtem za vdilyiti Oztarenye zmeshanoga Ladanya vishe treba nije, nego szamo takaj varasko zadoztno je, t. j. koje po Napeldniku zvershujesze, poleg onoga, kaj gdo po drugom chini, to po szebi szamom vchiniti szudisze. Zato

1-ich ako gdo Imanye tugye z-Mochjum zavjeto, y chez Leto jedno vu Miru dersano drugomu zatem vu Zalog na 32 Leta, ali vu Arendu predal bi, Zalosnik ov ali Arendator poklamkam Imanye izto chez 31 Let bi dersal, Oztarenye onda na Ztran Zalositela ali Arenditela zpunyavasze tak, kak da ov szam, chez czelo Vreme ovo, Imanye izto naravzki bi dersal bil. Jednakem Nachinom

2-och ako gdo Imanye tugye z-Mochjum za-

Digitized by Google

vjeto, ali kuplyeno, y potlam chez 31 Let vu Miru ladano, trejtomu zatem za naveke bi prodal, Valuvnik ov za Letom jednem mirno obavlyenem Imanye izto pri szebi oztareti y pak nachinya. Kajti Valuvnik (fassionarius) po Valuvashu czeloga Valuvitela Jush dobiva, anda y one 31 Let Ladanye, k-kojem zato Leto Ladanya Valuvnika pridati, ter Oztarenye kruto zpunitisze more. Szuprotivno

3-ich koji vu Medvremenu Ladanya Ime Ladanyzta premenil bi, v. P. Imanye z-Mochjum zavjeto, y poklam 20 Let mirovno ladano, akoszi zatem ono od Szvojnika bi valuvati dal, takov za 12 Let, Tusbi na Potiranye Valuvasha po Dosheztnikih Valuvitela podignyene Oztarenye proti ztaviti nemre: kajti jedne izte Fele Ladanya Udilenye menyka, ar perveshe mochno bilo je. potleshnye pako pravedno poleg Valuvasha dersano.

§. 138.

II. Techaj Oztarenya miroven.

Ladanye mirovno velisze ono, koje vu Techaju Oztarenya preterglosze nikad ni: je pak Pretergnyenye ovo jedno

1-ich *naravzko:* koje po Putu Mochi zvershavasze. Moresze vendar Chin ov y zalichiti, t. j. za nepravednoga y moohnoga ako Chin izti po Szuczu bisze znashel, onda on izti za nezvershenoga dersisze. Jedno je

2-och *varasko:* koje po Szuprotgovorenyu pred Meztmi verevrednemi ztavlyenom biva, ali po Zabranenyu (inhibit.), ali Opominanyu, budi po Pershone szudbene predanem, budi priatelyzkem — nego priatelyzko szamo vu Dugih Ozta-

Digitized by Google

renye pretergnuje 729: 37, §. 1. — ali po Pravde Podignenyem 1ae 46. §. 4. 1ae 79. §. 2. Medtem

3-ich Szuprotgovor poszebni, proti Valuvashu po Pavlu y Janushu napravlyenemu, ztavlyen, Oztarenye proti Valuvashu Petra, akoprem oneh Brata, y akoprem od izteh Falatov nachinyenomu ne pretergnuje. Zato ako Pravda na Potiranye Valuvasha Petrovoga podignulasze bi, vu ovoj Oztarenye z-Hasznum bisze proti ztavlyalo. D. 5. p. 32. Zato

4-ich proti vszem Valuvashom po kojemgoder zmed Pregyih, y kadagod zyerhu dedovneh napravlyenem vu obchinzkom szuprotrechi vnogo bolye je: ar y takva Szuprotrech prijemlyesze, ako taki nit Imanya vu nyoj poszebno imenuvalasze, nit Vandatki Valuvashev, kojem vu obchinzkom szuprotgovorisze, vu Szuprotrech napiszanu, poztavlyalisze nebi. D. 4. p. 32.

§. 139.

III. Chesz ztavlyeno Vreme pretegnyen.

Vreme, chez koje Oztarenye techi mora, poleg Razluchnozti Predyerska razluchno * takaj je: Tak

1-ich vu Praviczah Kr. (razmevajusze menyshe), ar Velichanzke oztareti nemogu (§. 135.), za Oztarenye izpuniti, 100 Let odregyeno je. 1ae 23. §. 1. 78. §. 2.

2-och Czirkyena oztaruju chez 40 Let 1ae 78. §. 2. ne vendar Bogu odluchena (sacræ), koja iz Terstva chlovechanzkoga chizto vanznetaszu. D. 10. p. 14.

3-ich Imanya plemenitaska za Oztarenye potrebuju 32 Let 1ae 78. §. 2. Szim zpadaju takaj: I. Imanya pokolenyzka, tak Kr. Szvetlozti, vu kojeh Kraly liztor Pershonu plemenitu napelduje,

Digitized by Google

onu vu oszebnom, od koje ona kupil je, kak II. Czirkvenikov, koja ovi ne kakti Czirkveniki, nego kakti plemeniti derse, koja oni bi imali, ako taki nit Czirkveniki bili nebi. III.) Szlobodneh y Kr. Varashev, kajti y Varash je oszoba plemenita. Medtem Dugovanya na Varashe zpadajucha chizto tesko ali nigdar oztaruju, pokehdob da zverhu takveh, pri Rukah mozbit tugyeh nahagyajuchehsze, Fiskush Varaski vszako Leto szuprotrechi Dusnozt ima.

4-ich Dugi chijehgoder y pri kem goder oztaruju chez Leta takaj 32. 729: 37. §. 1.

5-ich Druga Dugovanya tak Varaschanov, kak muska oztaruju vre za Letom jednem zpunyenem y Danom jednem 1ae 78. §. 4. 3ae 15.

* Okolo predszlanih Dugovanyih Oztarenye chizto zabztunysze bi dopuschalo, ako za dovershenem Oztarenyem zverhu izteh Dugovany, Tusbu ali pochati, ali nyu na dalye pelyati (continuare), vendar bi szlobodno bilo. Odkud od szamoga szebe zpelyavasze, da proti Tusbam takaj, izta Dugovanya, Oztarenye brani t. j. za Oztarenyem zpunyenem, proti ovem Dugovanyam, nit Tusbu podichi, nit vre podignyenu nadalye popelyati, vishe mochi nije 3ae 15. §. 4. 1ae 78. §. 3. Dapache Pravde nekoje, ako taki vu Vremenu Oztarenya Szuprotrech y ztavilaszeje, vendar za dovershenem Oztarenyem vishe nedopuschajusze. (§. 116. Odsz. I.)

§. 140.

Vsivanya z-Oztarenyem Navuk.

Okolo Vsivanya z-Oztarenyem szledechi je Navuk:

1-ich Ako Oztaritel za podichi imal bi Tusbu, kajti iz Ladanya Dugovanya pri szebi oztarenoga van zhitchen je, onda nyu on, vu Ladanyu pred imanem temelyiti, a ne vu Oztarenyu mora: ar ovo daje szamo Vanznimku (exceptionem) a ne Tusbu. (§. 132.) Ako pako

Digitized by Google

2-och proti Oztaritelu (præscribentem) iz Korenitozti Pravda bi naztajala, onda z-Oztarenyem kruto van ziti treba je, nad Nachin Vanznimke, y Oztarenye pokazatisze ima. Pokaz nyegov biva ovak: ako Pochetek Ladanya, y Ladanye vezdashnyega Vremena pokasujesze; ar za pokazanemi zkradnyemi ovemi Vremeni, Ladanye Vremena szrednyega poufasze dotlam, dok Szuprotproba od Protivnika ne ztavisze. D. 13. p. 34. Medtem

3-ich z-Oztarenyem van zhajati prehitro ne szvetujesze, nego onda szamo, kad Prob' drugeh visho bilo nebi, tak zato, kajti jako tesko dokasujesze, pokehdob da y skomno szuprotrechi mochi je, kak y zato kajti z-Oztarenyem branechisze Praviczu Protivnika zpoznava, ar nyu po Oztarenyu zatertu szamo veli. Zato vu oszebnom

4-ich vu Pravde na Potiranye Valuvasha, proti Oztaritelu podignyene, Oztaritel najpre z-Razumnoztjum Valuvasha branitisze, y szamo za potertem Valuvashem, onda ztopram k-Oztarenyu vtechisze ima, ar z-Oztarenyem branechisze, Jush Tusitela ne taji, nego z-Oztarenyem da'on prehichen je, szamo ztavlya, vre pako Jush Tusitelov zpoznajuchi z-ovem iztem, y Valuvasha zkupa za nerazumnoga dersi, kajti szamo nerazumni Valuvash Jush Tusitelu nazad daje. Vendar

5-ich prehitro z-Oztarenyem branechisze Falingu ovu szvoju josh more popraviti, ako najmre proti Oszude nyega obszugyujuche Prepovedje ztavi, y zkupa Pravdopravnika nazad poziva, ar poleg ovoga Vrachtva pravednoga Branitelztva zamugyena y pak osivaju. D. 6. p. 32.

Digitized by Google

§. 141.

Oztarenye dobru Veru ne trebuje.

Vre da vidimo jeli dobre vere k-Oztarenyu treba je? Pravicze vugerzke nyu pri Oztarenyu ne potrebuju: ar

1 ich vu 1ae 23. §, 1. velisze, da Jush Kr. vu Imanyih z-zlum Verum Ladavczev Let 100 dura, anda za zpunyenemi Letmi 100 preztaje; odkud Oztarenye z-zlum Verum vu iztom Jushu Kr. dopuschasze, anda bolye josh vu Praviczah Szamoszvojczev obztati mora.

2-och Oztarenye dopuschasze takaj vu Imanyih z-Mochjum zavjeteh 1ae 46. §. 5. 78. §. 5. vre pako Mochnik z-zlum Verum barache.

3-ich Brat Brata vu Delu vkanechi, Dela krivoga za 32 Leti zaztaruje tak, da za Letmi ovemi Brat okvarjeni nit na Zjednachenye, nit na novo Delenyo vishe pomiszliti neszme 729: 36. §. 1. Vre pako krivo baratati y povkvaniti y pak zlu Veru kase. K-tomu

4-ich Oztareti izti chizti Dugi dajusze 729: 37. §. 1. vre pako, koji chez 32 Let nigdar od Duga ochiveztnoga Interesha platiti hotel nije, takov da z-dobrum Verum bil bi baratal, gdo to rechi bi mogel?

§. 142.

Zabztunyzko Vtechenye k-Praviczam 1) czirkvenem.

Szuprot velisze, da nit Pravicze czirkvene Dugovanya z-zlum Verum oztareti nedopuschaju, anda nit Pravicze vugerzke Oztarenyu zlu Veru prikazati nemogu. — Ali gde poglavito ne barachasze od Zvelichenya Dushe, nego od Dugovanya vremenitoga, onde Praviczam czirkvenem predpoztavlyajusze Pravicze vugerzke, drugach

Digitized by Google

Knigu Pravicz nasheh vugerzkeh zapreti chizto, y zvan czirkveneh Pravicz drugo nikaj chteti bi imali. K-tomu izte Pravicze czirkvene Oztarenye z-Verum zlum vu Pripadih nekojih dopuschaju, vu oszebnom:

1-ich Czirkvenik po Szvetzkem vu Chazt czirkvenu vpelyatisze dati, pod Kastigu Zgublyenya izte Chazti propovedasze, y vendar pri nyem Chazt izta oztareti more, vre pako proti Praviczam baratajuchi vu Veri dobri kak bi ztal? y Oztarenye nyemu vendar haszni C. 11. x. de jure Patr.

2-och Czirkvenik po Krivnye szvoje zgubechi Chazt, ako nyu z-Mochjum bi nazad poprijel, y Oztarenye zatem vu nyoj zpunil, nyu potlam vishe nezgubiva, vre pak mochno Poprijemlenye z-dobrum Verum nezvershavasze. C. 2. de Præs. in 6. y da po Peldih vishe nepretesemosze, to josh naj bu zadozta, da

3-ich pohosno Czirkvenichtvo vugerzko k-Naredbam nashem, Oztarenye z-zlum takaj Verum dopuschajuchem, Privolenye szvoje priztranchilo nebi bilo nigdar, ako vpucheno vu tom chizto bilo nebi, da Oztarenye z-zlum Verum, takajPravicze czirkvene, zevszema ne zahitchuju.

§. 143.

2) *K-naravzkem:*

Protivniki dalye Naredbe, koje zlu Veru pri Oztarenyu terpe, za krivichne ztavlyaju, ar poleg takveh Naredbah vele:

1-ich Da Varaschani Imanya jeden drugomu povzimati Selyu bi dobivali. — Ali Velenye ovo vre zato obztati nemre, kajti Naredbih, koje Povzimanye mochno kastiguju, ima. Vele

Digitized by Google

2-och da Naredbe takve Szvojnozt nehotechemu povzimlyu, pokehdob da pri Oztarenyu Privolenye Gozpona menyka — Ali pitasze jeli on privoliti takaj neszudisze, koji Preszuda szvojega z-Muchanyem zakriva? Vele dalye

3-ich da Privolenye poufano Iztiniztozti Mezto vszigdar odpuschati mora, anda kad Gozpon to bi probuvati mogel, da Praviczi szvojoj odrekel nije, naj menye vu Pripadu ovom Muchanye nyemu skoditi szmelo nebi, vre pako Naredba nasha Probu ovu krachuje, kad z-zlum Verum Oztarenye obchinzki dopuscha, y tak nehtechemu vendar Szvojnozt vzimlye, odkud Naredba nasha Oztarenye z-zlum Verum dopushajucha nepravichna josh oztaje. — Ali pitasze y pak, jeli Pravicza izvishena (eminens), kad Pogublenye Obchinztva (reipublicæ) drugach nepreprechlyivo, z-nyum szlusitisze zapoveda, Podlosniku Szvojnozt nebi mogla vzeti? vre pako Zla ona, koja iz dopuschene, za Vremenom Oztarenya zle vere Probe, bi izhajala, Drustvo varasko zakapala nebili chizto? anda Naredba nasha, Oztarenye takaj z-zlum Verum dopuschajucha, krivichna rechisze nikak nemre.

§. 144.

Izto Varasha Porushenye proti vojuje.

Varasha pokopajucha Zla ova vu oszebnom jeszu: da

1-ich Varaschani, ako takaj za dovershenem Oztarenyem, Pitanye zverhu Nachina zadoblyenoga Ladanya, napraviti bisze moglo, iz Neszegurnozti zutrashnyega Ladanya vu Nezkerblyivozt, y Nemarlyivozt bi prepadali.

2-och Varaschani bisze Szvojnozti szvoje nepravichno mentuvali: ar Valuvashi mogu vu

Digitized by Google

Vremenu duseshem po Neszreche vszakojachke lehko poginuti; ovo pako kadsze bi zaizto pripechalo, vu Pravdi iz Korenitozti zatem podignyene, z-chem onda Valuvnik branilsze bude? pokehdob da poleg nemane Korenitozti, z-Napervodonashanyem jedino Valuvasha, akoga zgubil bil nebi, branitisze bi bil mogel. Bude anda Imanya, akoprem najpravichneshe, t. j. po Valuvashu valyanom zadoblyena po neizgovorlyive Kriviczi zgubiti moral.

3-ich Varaschani prez Haszne vu Pravdesze bi zapletavali: ar zaradi preteske zle Vere Probe jedni, drugi pako od Fusbe bi odpadali zato, kajti pri Rukah obtusenoga Valuvash nahajati josche bisze mogel, po kojega Napervodonashanyu Tusitel Ztroske y pak zabztunyszi bi zrokuval, ar vu takvom Pripecbenyu na Pravdul, Valuvasha potirajuchu, napuchujesze.

4-ich Varaschani bi vu Sziromastvo prepadali: ar Pravda teseshu Probu potrebujucha, kakva je zle vere Proba, y predugo terpi, y Ztroskov prevnogo potrebuje, anda y Dugi preteski bisze napravlyati imali, za koje izplatiti Imanya Oztaritelu z-Mukum iztergnyena, Egsekuczii novoj podverchisze y pak bi morala. Y kajti

5-ich Ufanye Imanya zadobiti prejako privablyuje, zato Varaschani vu Pravde takve prez Broja zpuschavalisze bi, y prez Broja takaj bi Sziromaki poztajali, po Pravdah nikaj nehasznecheh.

§. 145.

Szuprotrechja Nemoguchnozt Oztarenyu vendar skodi.

Ako taki Oztarenye, takaj z-Verum zlum, poleg Pravicz vugerzkeh ztalo bi, zaradi Privolenya poufanoga Szuprotrechi zamudechega, nazopetno vendar Szuprotrechja Nemoguchnozt Oztarenyu

Digitized by Google

takaj pohaszneti nemre nikaj. Zato od Oztarenya van znimlyusze Vremena szledecha:

1-ich Vremena puntarzka vu oszebnom I. Boja *Zápolyianzkoga* od 29. Auguztusha 1526, do pervoga Martzusha 1542, *Let* 15, y Pol. 1542: 22. D. N. II. Boja *Botskajianzkoga*, od 1592 do 1613. Let 18. 1622: 58. III. Boja *Gyuro Rákoczyanzkoga* od 1642 do 1649. Let 7. 1649: 93. IV. Boja *Tökölyanzkoga* od 1670 do 1686, y Vremena ona, vu Techaju kojeh Szudi oszminzki tak pred, kak za Bojom ovem dersalisze niszu, Let vsze zkupa 50, t. j. od 1650 do 1700, kaksze iz 29: 681. y iz Karloviczkoga z-Tökölyjem szlosenoga Mira vuchimo. V. Boja *Ferencza Rákoczi*, Let 8, od 1703 do 1711, tak 715: 70.

2-och Vremena, vu kojeh Szin Ocza iz Domovine pretiranoga vu Bitju ovem bi batrivel iae 79. §. 1.

3-ich Doba Siroticze po Szmerti Ocza, ali Matere, gledech Imanya mazerinzka, do zpunyenoga 16. Leta. 729: 36. §. 3.

4-ich Vreme nepriatelyzkoga Szusanztva. iae 56. 79. Pr.

5-ich Vreme ono vsze, vu kojem Szamoszvojecz Oztarenye proti Szamoszvojczu dovershil je, vu Oztarenye proti Fiskushu Kr. takaj nerachunasze, nego za Dotergnenyem Oztarnika, Oztaritel chez noveh 100 Let, Ladanye izto, da Pravicza Fiskusha Kr. takaj oztari, podusiti mora: kajti doklam Dotergnyen josh med sivemi zadersavasze, Fiskush Kr. nad Imanyem nyegvem Praviczu josh nikakvu nima, Nemogüchnozt anda zdushna, nyega josh za onda szuprotrechi prechi. D. 16. p. 34.

§. 146.

Oztarenya Szén.

Vu Vremenih oveh szad izbrojeneh Ozta-

Digitized by Google

renye da zpi velisze: ar vu Vremenih izteh Oztarenye nit pochetisze, nit vre pocheto podusitisze nemre, pokehdob da Vremena izta Oztarenyu pache. Zato od Pretergnenya Oztarenya, ovoga Zpanye prevnogosze luchi: ar Oztarenye pretergnyeno pochetisze ima znovich; vu Oztarenyu pako zazpavajuchem, Leta pred Zazpavanyem dovershena, z-Letmi za Zazpavanyem zkupzvezati, y Oztarenye tak, chizto zpunyavati dajesze. Anda

1-ich kada Imanye Pavlovo chez 30 Let Peter bi dersal bil, ako Pavel zatem vu Szusanztvo nepriatelzko bi prepal, y 20 Let ondi bisze nahajal, Imanye vendar ono, koje po Oztarenyu dobiti Pavel nakani, ako za Szusanztvom takaj Pavlovom chez dve josh Leta ladal bi, Oztarenye pravedno zpunyava. Szuprotivno

2-och za Ladanyem tugyega, ako taki 31. Leto vre imanem, ako Szvojnik vu Letu, ako taki ztopram 32, bi szuprotrekel, vendar Szuprotrech ova Oztarenye pretergnuje tak, da vsza ona 31 Leta na nikaj idu, y Ladanye izto chez nova 32 Leta podulitisze ima, tak y ne drugach Oztarenye zpunyavasze, akoprem pred Pretergnenyem Dan neg jeden szamo josh za zpuniti Oztarenye bi pofalel bil. Odkud

3-ich za Oztaritela vnogo bolye je, da zpava, neg dasze pretergnyuje Oztarenye.

§. 147.

Oztaritela Oztarnik dosheztjuje.

Josh znatisze ima, gdo Oztaritela dotergnyenoga dosheztjuje? vidisze ne Fiskush Kr.* nego Oztarnik: ar

1-ich Vreme Naredba nikakvo neztavlya, med kojem Oztarenye szvoje Fiskush Kr. zpuniti bi

Digitized by Google

imal, vre pako prez Vremena Oztarenye nit razmetisze nemre.

2-och Na Szvetu Kralyeztva Korunu Imanya szamo iz Nevornozti, ali Dotergnenya zpazti mogu. Kada pako Oztarnik josh dotergelsze ni, Pokolenye Darovnika dotlam ne odomira.

3-ich Oztarenye, ne na dobro Fiskusha Kr. nego liztor Szamoszvojczev ztavlyasze, anda vre y zato Fiskush Kr., na Zpodobu Statuczie zapuschane, ali falingazte na Oztarenye pozvatisze nemre. D. 2, p. 55.

4-ich Fiskush Kr. iz Oztarenya, po Szamoszvojczu zpunyenoga, Nepriliku nikakvu imati neche, kajti Szamoszvojecz, ako taki proti Szamoszvojczu Oztarenye bi vre zpunil bil, vendar po Dotergnenyem Oztarnika josche chez czeleh 100 Let Ladanye izto podulyiti mora (§. 145.), anda nit Haszen koju, iz Oztarenya szamoszvojchevoga izkati nemre, kajti ova dvoja nazopetna jeszu.

* Nit szuprotztavlyaj I. Oztarenye tak Praviczu chverztu, kak chverztu Donaczia podaje, iz Dotergnenya pako Darovnika, gdo drugi neg Fiskush Kr. doshèztjuje? odgovarjasze: kad Oztaritel dotergnyujesze onda josh Darovnik dotergelsze ni. II. Oztarenye je Valuvash z-Zaporkum *nullum jus:* vre pako Valuvitel pod Zaporkum ovum, akopremsze josh dotergel bil nebi, vendar iz Dotergnenya Valuvnika Fiskush Kr. Doshezt ima? Odvrachasze: da Oztarenye z-takvem Valuvashem Zpodobu nima: ar 1ae 46. §. 6. razlichito odregyuje, da za Dotergnènyem Brata Oztaritela Imanya oztarena na Brata Oztarnika nazadsze povernu. (§. 136.) Nit neztoji III. da Odregyenye ovo szame Brate szlisha, niti da Brati drugach vu Oztarenyu poszebnoga nikaj imali nebi: ar Razluka med Brati y drugemi vu Oztarenyu oztaje ona vendar, da Brat Oztaritel dotergnujuchisze od oztareneh Imany odregyuvati nemre, more pako Oztaritel ztranzki vu Dotergnenyu nahagyajuchisze, kajti proti takvomu Naredbe nikakve ni.

Digitized by Google

DELOV
ODSZEKA II. ZTR. I. KNIGE II.

Kazitel.

	Ztran.
Prehod vu Odszek - - - - - -	3 — 4
Del I.	
Od Testamentuma - - - - - -	4 — 33
Del II.	
Od Doshezti naredbzke - - - -	33 — 74
Del III.	
Od Zaveruvanischa - - - - - -	74 — 83
Del IV.	
Od Dobichka y Kvara Bratov nerazdelyench - - - - - -	83 — 88
Del V.	
Od Delenya - - - - - - - -	88 — 96
Del VI.	
Od Zjednachenya Delenya, y novoga Delenya - - - -	96 — 106
Del VII.	
Od Zkladnozti Vsivanya zkupneh Dobrochinztvih - - - -	106 — 112
Del VIII.	
Od Megyih - - - - - - - -	112 — 122
Del IX.	
Od Krivnye vregyenoga Velichanztva, y od Znamenyke Nevernozti - - - - - -	122 — 130
Del X.	
Od Korunichtva Imany - - -	130 — 132
Del XI.	
Od Oztarenya - - - - - -	132 — 148

Digitized by Google

Ztr.	*Pot.*	*Falinga.*	*Popravi.*
10	5	Izminzka	Iznimka
—	8	Zazherbnik	Zazkerbnik
11	25	zudobiti	zadobiti
23	28	veudar y Navadu	takaj y Navadu
24	17	Ztranke	Ztrani
25	17	vu szame	na szame
26	23	av	ar
31	2	z-Odvechinu	z-Odvechinum
34	9	Testamentum bi bil	Testamentuma bi bilo
38	19	tenzke	senzke
40	8	zmamenujuche	znamenujuche
45	18	Vdove	Vdovi
46	7	z-veksze	z-vekshe
48	9	zapiszna	naplachna
51	14	daruvanyzka *pridaj*	y kameralzka
62	1	*vu gibuchih*	*vu negibuchih*
74	1	*zvan Ladanya*	*izvan Ladanya*
80	25	drugorogyeni Imbrih	drugorogyeni, y za-tem Jmbrih
82	27	Zaveruvanishe	Zaveruvanische
85	32	tahaj	takaj
88	12	Krivnya pako *pridaj*	naj lehksha
92	27	Dakazu	Dokazu
93	15	zvan	izvan
98	19	preperplyival	preterplyival
105	10	Zkupdelnikov, koji	Zkupdelnikov koji,
113	26	Szudedov	Szuszedov
118	15	izrechne	izrechene
121	1	koja	koje
—	3	Ztranka	Ztran
—	14	ondasze	onda

Digitized by Google

Dusni Zpomenek Gozpode, koji k-perveshem pripiszalisze jeszu.

B.

Benuczi Stefan. Pleb. Draganechki.

Brovet Stefan. Kotara Chubarzkoga Dekan, Pleb. Gerovechki, y doszlusseni Kapelan vojnichki.

F.

Fabianecz Josef. Pleb. Thermenzki.

Ferketich Janush. Kasznar nyih Exc. Vdove Grof. Jos. Erdödy.

G.

Gvozdanovich Marko. Prev. Zt. Banzk. Protokolista, y prisz. Pravdopravnik.

K.

Koztich. Gozp. Zemelyzki.

Kupinich Ferencz. Szl. Varm. Kris. Szudecz Kotarzki, y Szl. Varm. Posechke Asheshor.

L.

Laczkovich Mihály Pleb. Vinogorzki.

Lukinacz Anton. Szl. Varm. Kris. Exactor, y tak ove, kak Szl. Varm. Varasd. Asheshor.

M.

Mihich Mihály. Pleb. Berdovechki.

N.

Nemchich Imbrih. Szl. Varm. Kriv. V-Szudecz.

R.

RubidoPater Gelash. Administrator Fare Klanecz.

S.

Shvegier Andrash. Pleb: Volodersszki.

Spanich Juraj. Pleb. Ludinzki y Szl. Varm. Posechke Asheshor.

Digitized by Google

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z185620208

Digitized by Google

Digitized by Google

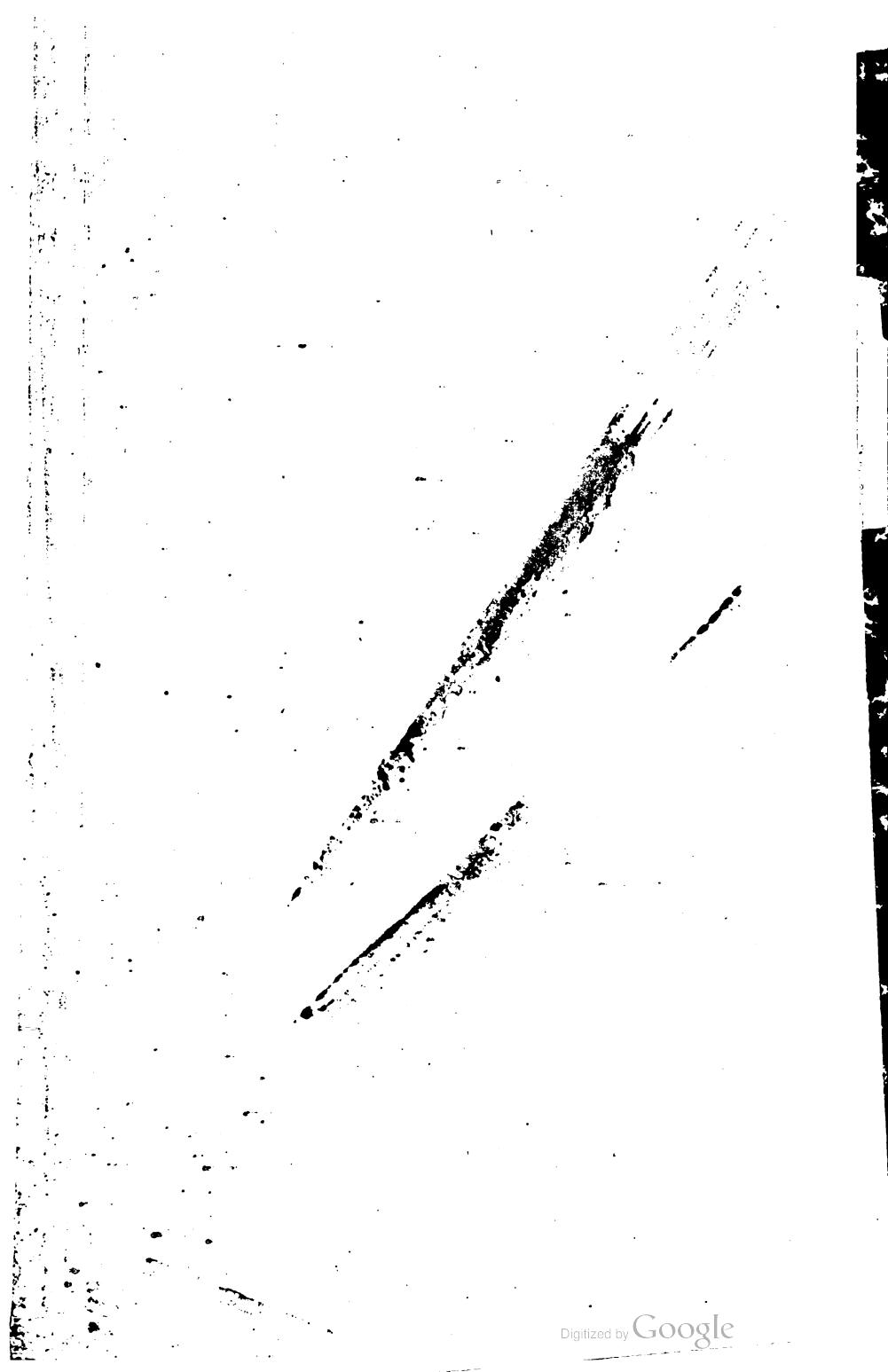
Digitized by Google

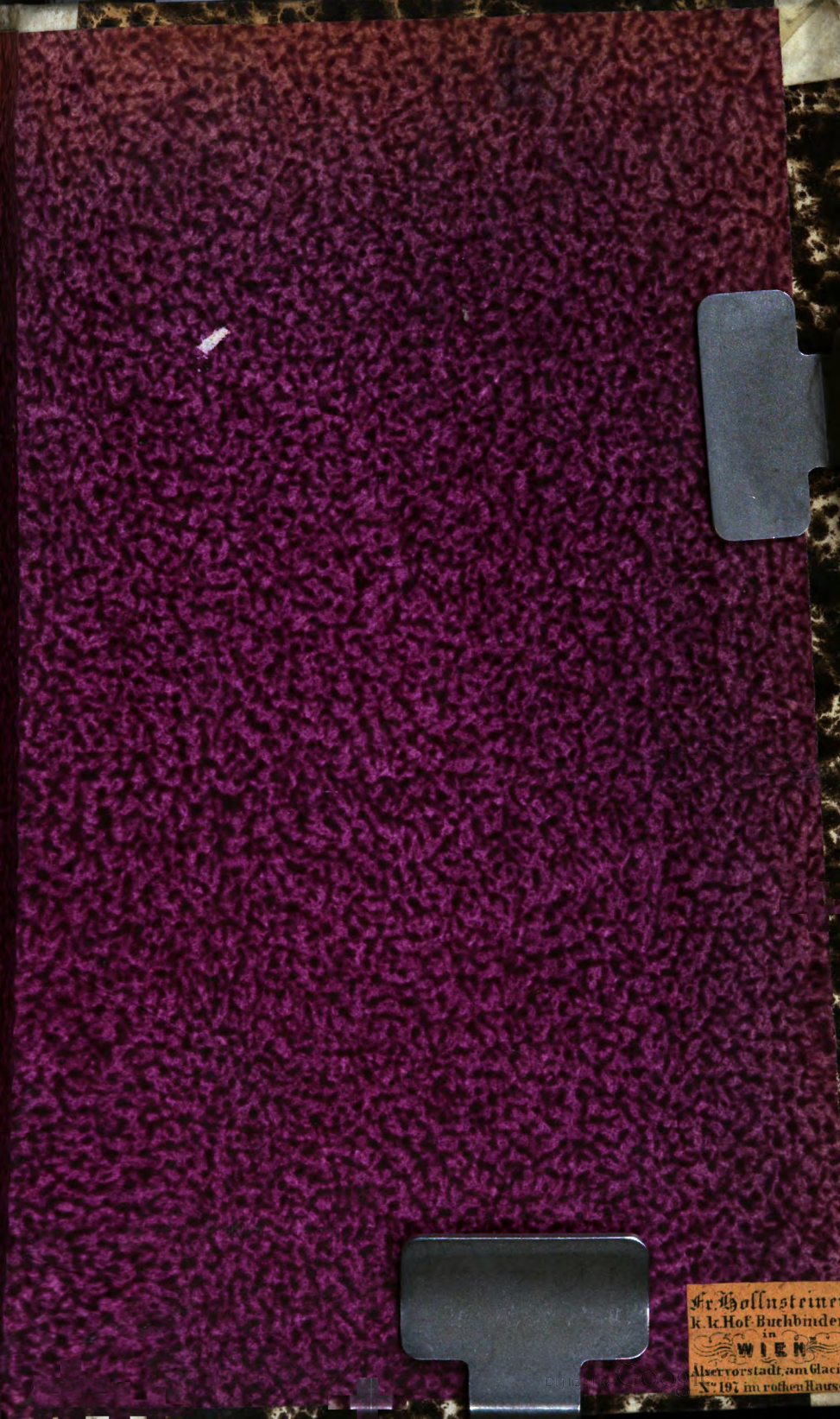
Fr. Hollnsteiner
k. k. Hof-Buchbinder
in
WIEN
Alservorstadt, am Glac
Nr. 197 im rothen Haus